

Algemeen ambtsbericht Afghanistan

Datum November 2020

Plaats	Colofon
Opgesteld door	Den Haag
	Afdeling Ambtsberichten (DAF/AB)

Inhoudsopgave

Colofon	2
Inhoudsopgave	3
Inleiding.....	5
1 Politieke ontwikkelingen en veiligheidssituatie	6
1.1 Politieke ontwikkelingen	6
1.1.1 Regering van nationale eenheid.....	6
1.1.2 Verkiezingsgeweld	7
1.1.3 Presidentsverkiezingen en nasleep.....	7
1.2 Machtsfactoren.....	9
1.2.1 Macht van oude (mujahidin) facties/politieke partijen	10
1.2.2 Corruptie bij de overheid	11
1.2.3 Akkoord tussen de Verenigde Staten en de Taliban	12
1.3 Veiligheidssituatie.....	15
1.3.1 Veiligheidssituatie algemeen	15
1.3.2 Burgerslachtoffers	20
1.3.3 Centraal (Kaboel, Bamyán, Daikundi, Pansjir, Ghazni, Parwan, Kapisa en (Maydan) Wardak)	26
1.3.4 Noord (Badakhshan, Takhar, Baghlan, Kunduz, Samangan, Balkh, Sar-e Pul, Jawzjan, Faryab)	28
1.3.5 Zuid (Helmand, Kandahar, Uruzgan, Nimroz, Zabul)	29
1.3.6 Oost (Nuristan, Kunar, Laghman, Nangarhar, Logar, Paktia, Khost, Paktika)	29
1.3.7 West (Badghis, Herat, Ghor, Farah)	30
1.3.8 Buitenlandse troepen	31
1.3.9 Regeringsstrijdkrachten.....	32
1.3.10 Opstandelingengroepen.....	34
1.3.11 (Gedwongen) rekrutering	39
2 Identiteit, nationaliteit en documenten	42
2.1 Documenten	42
2.1.1 Tazkera.....	42
2.1.2 Aanvraag- en afgifteprocedures.....	45
2.1.3 Paspoort.....	47
2.1.4 Documentfraude.....	48
2.1.5 Nationaliteitswetgeving	49
3 Mensenrechtensituatie	50
3.1 Juridische context.....	50
3.1.1 Informele rechtssysteem	51
3.2 Toezicht en rechtsbescherming	54
3.2.1 Afghan Independent Human Rights Commission (AIHRC)	54
3.2.2 Transitional justice	55
3.3 Naleving en schendingen	56
3.3.1 Vrijheid van meningsuiting	56
3.3.2 Bewegingsvrijheid	58
3.3.3 Vrijheid van godsdienst en levensovertuiging	60
3.4 Rechtsgang.....	63
3.4.1 Arrestaties, bewaring en detenties.....	64
3.4.2 Mishandeling en foltering.....	66
3.4.3 Buitengerechtigde executies en moorden	68
3.4.4 Doodstraf	68
3.5 Positie van specifieke groepen.....	69

3.5.1	Personen die worden geassocieerd met of ondersteunend zijn aan de Afghaanse overheid.....	69
3.5.2	Journalisten en mediamedewerkers	73
3.5.3	Mensenrechtenactivisten	74
3.5.4	Etnische groepen/minderheden	74
3.5.5	Sjiïeten	77
3.5.6	Niet-moslims	77
3.5.7	Vrouwen.....	81
3.5.8	LHBT (lesbische vrouwen, homoseksuele mannen, biseksuelen en transgender personen).....	90
3.5.9	(Alleenstaande) minderjarigen	91
4	Migratie	94
4.1	Ontheemden	94
4.2	Vluchtelingen	95
4.3	Terugkeer.....	96
4.3.1	Terugkeer vanuit Nederland en de Europese Unie	96
4.3.2	Terugkeer vanuit Pakistan en Iran.	97
4.3.3	Omstandigheden na terugkeer	98
4.3.4	Internationale organisaties	100
4.3.5	Standpunt UNHCR	101
5	Bijlagen	102
5.1	Geraadpleegde bronnen	102
5.2	Kaart van Afghanistan.....	108

Inleiding

Dit ambtsbericht is opgesteld aan de hand van de in de door het ministerie van Justitie en Veiligheid opgestelde *Terms of Reference* (ToR) gestelde vragen en genoemde aandachtspunten. De ToR voor het onderhavige ambtsbericht is vastgesteld op 31 januari 2020. Een geanonimiseerde versie van deze ToR is tezamen met het ambtsbericht gepubliceerd op de website van de rijksoverheid.

Dit algemeen ambtsbericht beschrijft de situatie in Afghanistan voor zover deze van belang is voor de beoordeling van asielaanvragen van personen die afkomstig zijn uit dit land en voor de besluitvorming over terugkeer van afgewezen Afghaanse asielzoekers. Dit ambtsbericht is een actualisering van het algemeen ambtsbericht Afghanistan van maart 2019. De verslagperiode beslaat de periode maart 2019 tot en met oktober 2020. Relevante ontwikkelingen tot aan de publicatiedatum zijn voor zover mogelijk meegenomen. Dit ambtsbericht betreft een feitelijke, neutrale en objectieve weergave van de bevindingen gedurende de onderzochte periode en biedt geen beleidsaanbevelingen.

Dit ambtsbericht is opgesteld aan de hand van openbare en vertrouwelijke bronnen waarbij gebruik is gemaakt van zorgvuldig geselecteerde, geanalyseerde en gecontroleerde informatie. Bij de opstelling is onder meer gebruik gemaakt van informatie van niet-gouvernementele organisaties, vakliteratuur, berichtgeving in de media en (indien van toepassing) relevante overheidsinstanties. De passages in dit ambtsbericht berusten op meerdere bronnen, tenzij anders vermeld of in het geval van algemeen onbetwiste feiten. De geraadpleegde openbare bronnen zijn opgenomen in de bijlagen bij dit ambtsbericht.

In dit ambtsbericht is gebruik gemaakt van vertrouwelijke informatie afkomstig van de diplomatieke vertegenwoordiging(en) van Nederland in Afghanistan en elders alsmede van vertrouwelijke gesprekken en correspondentie. De op vertrouwelijke basis ingewonnen informatie is voornamelijk gebruikt ter ondersteuning en aanvulling van passages die zijn gebaseerd op openbare informatie. De vertrouwelijke bronnen zijn in het voetnotenapparaat aangemerkt als 'vertrouwelijke bron' en voorzien van een datum.

Hoofdstuk één behandelt de relevante politieke ontwikkelingen, zoals de presidentsverkiezingen en vredesonderhandelingen met de Taliban. Daarnaast geeft het een overzicht van de veiligheidssituatie in de verschillende delen van Afghanistan.

In hoofdstuk twee wordt informatie gegeven over (het verkrijgen van) documenten, waaronder de voornaamste identiteitsdocumenten. Kort wordt ingegaan op de nationaliteitswetgeving.

Hoofdstuk drie geeft een overzicht van de mensenrechtensituatie in Afghanistan, waarbij in het bijzonder wordt ingegaan op de positie van specifieke groepen.

In hoofdstuk vier wordt de Afghaanse ontheemden- en vluchtelingenproblematiek beschreven. Ook beschrijft dit hoofdstuk kwesties die kunnen spelen bij terugkeer van Afghanen naar hun land van herkomst.

In hoofdstuk vijf tenslotte staan een overzicht van alle geraadpleegde bronnen en een overzichtskaart van Afghanistan.

1 Politieke ontwikkelingen en veiligheidssituatie

1.1 Politieke ontwikkelingen

Onder verwijzing naar het algemeen ambtsbericht Afghanistan van maart 2019, behandelt dit hoofdstuk belangrijke politieke ontwikkelingen sinds begin 2019. In de verslagperiode werd de binnenlandse politiek gedomineerd door de voorbereidingen op en de uitkomsten van de presidentsverkiezingen, het vormen van een nieuwe regering en de aanloop naar vredesonderhandelingen met de Taliban.

1.1.1 Regering van nationale eenheid

De uitslag van de presidentsverkiezingen van 2014 bleef ook na een tweede ronde betwist. Als oplossing hiervoor kende Afghanistan sinds september 2014 een regering van nationale eenheid (*National Unity Government* (NUG)). Hierin werd beide presidentskandidaten een leidersrol toegewezen. Ashraf Ghani, de winnaar van de verkiezingen, werd president en Abdullah kreeg de positie van *chief executive officer* (CEO), vergelijkbaar met de positie van minister-president.¹

Op vrijdag 26 april 2019 werd het nieuwe parlement geïnaugureerd, ruim een half jaar na de parlementaire verkiezingen van 20 oktober 2018.² Voor meer informatie over het verloop van deze verkiezingen en de nasleep er van, wordt verwezen naar het algemeen ambtsbericht van maart 2019.³

Op 22 mei 2019 liep het officiële mandaat van President Ghani en zijn regering van nationale eenheid af. President Ghani bleef in functie in afwachting van presidentsverkiezingen⁴, die na twee keer uitgesteld te zijn op 28 september 2019 werden gehouden. In de grondwet van 2004 was vastgelegd dat er ook districtsverkiezingen gehouden moeten worden. Deze verkiezingen zouden tegelijk met de presidentsverkiezingen in september 2019 gehouden worden. In mei 2019 werden de provinciale en districtsverkiezingen door de *Independent Election Commission* (IEC) opnieuw⁵ uitgesteld. Dit maal zonder een nieuwe verkiezingsdatum te noemen.⁶

De rivaliteit tussen Ghani en Abdullah en hun achterban nam in de aanloop naar de presidentsverkiezingen toe. De Taliban, die de legitimiteit van de verkiezingen niet erkende, verrichtte aanvallen met als doel om (de voorbereidingen op) de

¹ De presidentsverkiezingen in Afghanistan in 2014 leidden tot een vreedzame machtsoverdracht aan een nieuwe president. Dit gebeurde na intensieve, internationaal bemiddelde onderhandelingen die resulteerden in de vorming van een regering van nationale eenheid, waaronder de instelling van de positie van een chief executive officer (CEO) voor de als tweede geëindigde presidentskandidaat en een "billijke" verdeling van ministeriële benoemingen tussen de CEO en de nieuwe president. Voor meer informatie: USIP, *Understanding Afghanistan's presidential election*, special report 370, april 2015; Deutsche Welle, *Understanding Afghanistan's Chief Executive Officer*, 30 september 2014; *Who is who in Afghanistan: Biographies Abdullah, Abdullah, Dr.*, geraadpleegd, 8 september 2020, <http://www.afghan-bios.info/database.html>; *Who is who in Afghanistan: Biographies Ahmadzai, Ashraf Ghani Dr.*

² Vertrouwelijke bron, 29 april 2019. Omdat in de provincie Ghazni geen verkiezingen zijn gehouden, werden de oude parlementariërs uit Ghazni opnieuw geïnaugureerd; Vertrouwelijke bron, 20 mei 2019. Op 14 mei 2019 werden de definitieve uitslagen van de parlementsverkiezingen bekend van de laatste twee provincies (Kaboel en Paktia). De parlementariërs voor deze provincies werden vervolgens geïnstalleerd.

³ Ministerie van Buitenlandse Zaken, *algemeen ambtsbericht Afghanistan*, maart 2019, <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/ambtsberichten/2019/03/01/algemeen-ambtsbericht-afghanistan>.

⁴ Vertrouwelijke bron, 26 mei 2019.

⁵ Evenals in de vorige verslagperiode. Zie algemeen ambtsbericht Afghanistan van maart 2019, paragraaf 1.1.2.

⁶ Afghanistan Analysts Network (AAN), *The Afghanistan Election Conundrum (12): Good news and bad news about district numbers*, 16 augustus 2018; Radio Free Europe/Radio Liberty (RFE/RL), *Afghanistan postpones two local elections*, 29 mei 2019; UN, *Security Council Press Statement on 28 September Presidential Elections in Afghanistan*, SC/13969, 2 oktober 2019, <https://www.un.org/press/en/2019/sc13969.doc.htm>.

verkiezingen te verstoren. Hierbij maakten zij gebruik van gewapend geweld, ontvoeringen, bedreigingen en intimidatie.⁷

1.1.2 Verkiezingsgeweld

De Verenigde Naties deed onderzoek naar geweld tegen burgers dat gerelateerd was aan de presidentsverkiezingen over de periode 8 juni 2019 tot en met 30 september 2019. Uit dit onderzoek kwam naar voren dat aanvallen op burgers tot 458 slachtoffers hadden geleid, waarvan 85 doden. Op de verkiezingsdag zelf, 28 september 2019, kwamen 28 burgers om het leven en raakten er 249 gewond. Van alle burgerslachtoffers op de verkiezingsdag betrof een derde kinderen. Het merendeel van de slachtoffers werd toegerekend aan aanvallen door de Taliban: 80% van de slachtoffers in de onderzochte periode en 95% van de slachtoffers die op de verkiezingsdag vielen.⁸ Een van de bloedigste aanslagen vond op 17 september 2019 plaats toen de Taliban een zelfmoordaanslag pleegde op een verkiezingsbijeenkomst in Parwan, ten noorden van Kaboel, waarbij tenminste 26 burgers omkwamen en meer dan 42 gewond raakten.⁹ Een andere in het oog springende aanslag bij het begin van de verkiezingscampagne was die op de vice-presidentskandidaat van Ghani, Amrullah Saleh. Bij deze aanslag op het kantoor van de *Green Trend* Organisatie, een ngo geleid door Saleh, kwamen tenminste twintig personen om. Saleh raakte lichtgewond.¹⁰ Ook was volgens het *Afghanistan Analyst Network* (AAN), een ngo, sprake van ontvoering en intimidatie door de Taliban van medewerkers betrokken bij de verkiezing. Op de verkiezingsdag zelf was onder meer sprake van het op afstand beschieten van stembureaus, het blokkeren van wegen en het opzetten van illegale controleposten om kiezers te beletten om aan de verkiezingen deel te nemen. Ook werden dreigbrieven verspreid en geïmproviseerde bommen geplaatst in en rond stembureaus, waaronder scholen en gezondheidscentra.¹¹

1.1.3 Presidentsverkiezingen en nasleep

Onder andere vanwege de dreiging en aanwezigheid van geweld bij de verkiezingen, was de opkomst historisch laag.¹² Het aantal uitgebrachte stemmen was 1.8 miljoen op 9.6 miljoen geregistreerde kiesgerechtigden bij een geschatte bevolking van 37 miljoen inwoners.¹³

De voorlopige uitslag van de presidentsverkiezingen was dat de belangrijkste kandidaten te weten president Ghani bijna 924.000 stemmen (50,6%), CEO Abdullah 721.000 (39,5%) en Gulbuddin Hekmatyar¹⁴ iets meer dan 70.000

⁷ UNAMA, *Protection of civilians annual report 2019*, 22 februari 2020, pagina 35, 45; HRW, *Afghanistan: Taliban's Criminal Attacks on Election Activities*, 17 september 2019, <https://www.hrw.org/news/2019/09/17/afghanistan-talibans-criminal-attacks-election-activities>.

⁸ UNAMA, *Protection of civilians in armed conflict. Special report: 2019 election-related violence*, oktober 2019.

⁹ HRW, *Afghanistan: Taliban's Criminal Attacks on Election Activities*, 17 september 2019; France24, *Blast kills dozens at election rally for Afghan President Ashraf Ghani*, 17 september 2019, <https://www.france24.com/en/20190917-afghanistan-election-blast-kills-dozens-afghan-president-ghani-campaign-rally>.

¹⁰ BBC, *Afghan vice-presidential candidate's office sees deadly attack*, 29 juli 2019, <https://www.bbc.com/news/world-asia-49148761>; Al Jazeera, *20 killed in blast, gun battle at Afghan VP candidate's office*, 29 juli 2019, <https://www.aljazeera.com/news/2019/07/deadly-blast-targets-afghan-president-running-mate-190728141555458.html>

¹¹ AAN, *Afghanistan's 2019 Election (19): An ambiguous picture of E-day civilian casualties*, 17 oktober 2019, <https://www.afghanistan-analysts.org/en/reports/war-and-peace/afghanistans-2019-election-19-an-ambiguous-picture-of-e-day-civilian-casualties/>; zie ook Unnews, *Election-related violence claims 85 lives in Afghanistan: UN report*, 15 oktober 2019, <https://news.un.org/en/story/2019/10/1049291>.

¹² Opkomstpercentages verstrekt door de kiescommissie werden herhaaldelijk aangepast. Afghan Analyst Network, *Afghanistan's 2019 Elections (30): Final results... and parallel governments?*, 19 februari 2020; The Economist, *Afghanistan's disputed presidential election comes at a tricky time, elections in Afghanistan*, 22 februari 2020.

¹³ BBC, *Afghanistan presidential election: Ghani set for second term after initial results*, 22 december 2020, <https://www.bbc.com/news/world-asia-50883812>

¹⁴ Gulbuddin Hekmatyar is een politiek leider en voormalig krijgsheer. Hij komt uit de Pashtoengemeenschap, *Who is who in Afghanistan: Biographies, Hekmatyar, Gulbuddin*, geraadpleegd 8 september 2020.

stemmen (3.9%) kregen.¹⁵ De Verenigde Naties onderstreepten, naar aanleiding van de voorlopige uitslag, het belang van eerlijke verkiezingen en grondige opvolging van klachten.¹⁶

In de maanden na de verkiezingen beoordeelde de *Electoral Complaints Commission* (ECC) klachten over het verloop van het verkiezingsproces. De onafhankelijke verkiezingscommissie IEC maakte, vijf maanden na de verkiezingen, op 18 februari 2020 de definitieve uitslag van de op 28 september 2019 gehouden Afghaanse presidentsverkiezingen bekend. President Ghani behaalde met 50,6% van de stemmen een absolute meerderheid¹⁷ en werd als winnaar aangewezen. Zijn belangrijkste tegenkandidaat, voormalig CEO Abdullah, behaalde 39,5% van de stemmen.¹⁸ Daarmee week het door de IEC openbaar gemaakte eindresultaat, na een audit van ongeveer vijftien procent van de uitgebrachte stemmen, niet af van het door de oppositie betwiste voorlopige resultaat.¹⁹

Van de belangrijke politieke spelers sprak alleen Mohammed Atta Noor²⁰ (voormalig gouverneur van de provincie Balkh) zijn steun uit voor de uitslag en voor Ghani. Andere invloedrijke personen als Dostum²¹, Mohaqiq²² en Rabbani²³ schaarden zich achter Abdullah. De uitslag liet een scherpe tweedeling zien: het zuiden steunt vooral Ghani en het noorden Abdullah.²⁴ President Ghani kreeg de meerderheid aan stemmen in zestien provincies waaronder Kaboel -het grootste kiesdistrict- alsook in het zuiden, oosten en zuidoosten. Het betreft provincies die overwegend door Pashtoen worden bewoond, de etnische groep waar Ghani toe behoort: Nangarhar, Khost, Kandahar, Kunar, Paktia, Paktika, Helmand, Laghman, Logar, Nuristan, Nimruz, Zabul, Uruzgan, Farah en Nuristan. CEO Abdullah behaalde de meerderheid aan stemmen in de achttien provincies in het noorden, noordoosten en het westen. Deze provincies worden vooral gedomineerd door Tadzjiken, Oezbeken en Hazara's: Herat, Balkh, Daikundi, Bamyān, Badakhshan, Takhar, Jawzjan, Samangan, Sar-e Pul, Parwan, Baghlan, Faryab, Panjshir, Maidan Wardak, Kunduz, Badghis, Ghazni en Kapisa.²⁵

Politiek akkoord

Op 9 maart 2020 werd Ghani als president beëdigd voor een tweede termijn. Abdullah noemde de verkiezingsresultaten frauduleus en illegaal en liet zichzelf op dezelfde dag als Ghani inaugureren tot president met als gevolg een maandenlange politieke impasse. Door het benoemen van een aantal gouverneurs en andere

¹⁵ SIGAR, *Quarterly report to the United States Congress*, 30 januari 2020, pagina 40, <https://www.sigar.mil/pdf/quarterlyreports/2020-01-30qr.pdf>. SIGAR; AAN, *Afghanistan's 2019 Elections (27): The preliminary result, finally, but no end to controversy*, 22 december 2019, <https://www.afghanistan-analysts.org/en/reports/political-landscape/afghanistans-2019-elections-27-the-preliminary-result-finally-but-no-end-to-controversy/>.

¹⁶ UNAMA, *United Nations statement on the announcement of preliminary results for Afghanistan's presidential elections*, 22 december 2020, <https://unama.unmissions.org/united-nations-statement-announcement-preliminary-results-afghanistan%E2%80%99s-presidential-election>.

¹⁷ Als een kandidaat in de eerste ronde meer dan 50% van de stemmen behaalt, wordt deze direct tot winnaar uitgeroepen en is geen tweede ronde van de verkiezingen nodig.

¹⁸ Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Voortgangsrapportage Nederlandse inzet in Afghanistan*, 20 mei 2020; *Afghanistan Times*, *Taliban reject election results*, 18 februari 2020; vertrouwelijke bron, 19 februari 2020; Bloomberg, *Afghan leaders sign power sharing deal to end damaging feud*, 17 mei 2020.

¹⁹ The New York Times, *Ghani Named Afghan Election Winner. His Opponent Claims Victory, Too*, 18 februari 2020, <https://www.nytimes.com/2020/02/18/world/asia/afghanistan-election-ashraf-ghani.html>

²⁰ Voor meer informatie: Who is who in Afghanistan: Afghan biografies, Atta, Ustad Mohammad Noor Ata, geraadpleegd 8 september 2020, <http://www.afghan-bios.info/database.html>.

²¹ Dostum is een politiek en militair leider uit Oezbeek leider, *Who is who in Afghanistan: Afghan biografies*, Dostum, Abdul Rashid, geraadpleegd 8 september 2020.

²² Mohaqiq is een politiek en militair leider uit de Hazara-gemeenschap. Zie voor meer informatie: *Who is who in Afghanistan: Biografies*, Mohaqiq, Haji Mohammad Mohaqiq, geraadpleegd 8 september 2020.

²³ Rabani, voormalig minister van Buitenlandse Zaken, is een Tadzjiek, *Who is who in Afghanistan: Afghan biografies*, Rabbani, Salahuddin Rabani, geraadpleegd 8 september 2020.

²⁴ Vertrouwelijke bron, 19 februari 2020.

²⁵ Afghanistan Analyst Network, *Afghanistan's 2019 Elections (29): A statistical overview of the preliminary results*, 8 februari 2020.

functionarissen ondernam hij stappen richting een parallelle overheid. De internationale gemeenschap veroordeelde deze stappen van Abdullah. Op 11 maart 2020 hief president Ghani per decreet het kantoor van de CEO op. Gedurende meer dan twee maanden vonden onderhandelingen plaats tussen Ghani en Abdullah over de vorming van een regering met afspraken over een machtsdeling.²⁶ Beide presidentskandidaten, in het bijzonder Abdullah, hebben de steun van krijgsheren met zwaar bewapende milities.²⁷

Op 17 mei 2020 tekenden president Ghani en zijn voormalige CEO en politiek tegenstrever Abdullah een politiek akkoord. In het akkoord werd een verdeling van politiek bestuurlijke taken vastgelegd. Ghani bleef de president van Afghanistan.²⁸ Abdullah mocht vijftig procent van de kabinetsbenoemingen invullen. Hij werd daarnaast hoofd van de *High Council for National Reconciliation* die verantwoordelijk is voor de vredesonderhandelingen met de Taliban.²⁹ Ook werd een *High Council of Government* ingesteld, die moet bestaan uit politieke leiders en nationale persoonlijkheden, zich zal richten op het creëren van politieke consensus en de president zal adviseren over nationale vraagstukken.³⁰ Salahuddin Rabbani, voormalig minister van Buitenlandse Zaken en leider van de Jamiat-i Islami en Gulbuddin Hekmatyar, leider van de Hizb-i Islami, bleven van mening dat de resultaten van de presidentsverkiezingen nietig verklaard moesten worden. De Taliban verwierp het akkoord tussen Ghani en Abdullah als een herhaling van mislukte experimenten uit het verleden.³¹

Op 29 augustus 2020 benoemde president Ghani per decreet 48 leden voor de *High Council for National Reconciliation* die wordt geleid door Abdullah. Onder de aangestelde personen bevinden zich onder meer de mujahidin leiders Abdul Rasul Sayyaf en Gulbuddin Hekmatyar (zie ook paragraaf 1.2.1) die beiden gevrijwaard werden onder de amnestiewet (zie paragraaf 3.3.2) van strafvervolgning voor in het verleden gepleegde oorlogsmisdaden, als ook acht vrouwen.³²

1.2 Machtsfactoren

Er waren in vergelijking met de algemene situatie en veiligheidssituatie zoals beschreven in vorige ambtsberichten, geen wezenlijke wijzigingen voor wat betreft

²⁶ UNSG, *The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security*, A/74/897-S/2020/549, 17 juni 2020, pagina 2; Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Voortgangsrapportage Nederlandse inzet in Afghanistan*, 20 mei 2020; ICG, *Afghan Leaders End Political Impasse*, 20 mei 2020.

²⁷ The Diplomat, *Dueling Afghan Leaders Both Declare Themselves President*, 10 maart 2020, <https://thediplomat.com/2020/03/dueling-afghan-leaders-both-declare-themselves-president/>

²⁸ Bloomberg, *Afghan leaders sign power sharing deal to end damaging feud*, 17 mei 2020; vertrouwelijke bron, 17 mei 2020; Washington Post, *Afghan leaders sign power-sharing agreement, breaking rivals' deadlock*, 18 mei 2020; Trouw, *Afgaanse president bereikt compromis met aartsrivaal*, 18 mei 2020; vertrouwelijke bron, 19 mei 2020; ICG, *Afghan Leaders End Political Impasse*, 20 mei 2020.

²⁹ Vertrouwelijke bron, 17 mei 2020; The New York Times, *Afghan Rivals Sign Power-Sharing Deal as Political Crisis Subsides*, 17 mei 2020, <https://www.nytimes.com/2020/05/17/world/asia/afghanistan-ghani-abdullah.html>; ICG, *Afghan Leaders End Political Impasse*, 20 mei 2020; UNSG, *The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security*, A/74/897-S/2020/549, 17 juni 2020, pagina 3 en 4; Frankfurter Allgemeine Zeitung, *Kriegsherr und Marschall*, 15 juli 2020

³⁰ UNSG, *The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security*, A/74/897-S/2020/549, 17 juni 2020, pagina 4.

³¹ UNSG, *The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security*, A/74/897-S/2020/549, 17 juni 2020, pagina 4.

³² Vertrouwelijke bron, 31 augustus 2020; Gulbuddin Hekmatyar is een voormalig krijgshere die met zijn gewapende groepering verdacht werd van mensenrechtenschendingen. Na een politiek akkoord in september 2016 kreeg Hekmatyar amnestie voor misdrijven waaronder oorlogsmisdaden. Voor meer informatie zie: ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen ambtsbericht Afghanistan*, maart 2019 pagina 58, paragraaf 3.3.2; HRW, *Afghanistan war suspect comes home*, 21 september 2016, <https://www.hrw.org/news/2016/09/21/afghanistan-war-crimes-suspect-comes-home>; Abdul Rasul Sayyaf is eveneens een voormalig krijgshere die onder meer door HRW wordt beschuldigd van mensenrechtenschendingen. Voor meer informatie zie: Afghanistanbios, *Sayyaf, Ustad Abdul Rasul Sayaf Rasool*, http://www.afghan-bios.info/index.php?option=com_afghanbios&id=1632&task=view&total=3148&start=2600&Itemid=2,geraadpleegd 2 november 2020; HRW, *Blood-stained hands. Past atrocities in Kabul and Afghanistan's legacy of impunity*, 6 juli 2005, <https://www.hrw.org/report/2005/07/06/blood-stained-hands/past-atrocities-kabul-and-afghanistans-legacy-impunity>.

de machtsfactoren.³³ Afghanistan vormt geen eenheid middels ideologie, politieke partij of een charismatische leider. De sterke etnische en tribale banden bemoeilijken een nationale eenheid. De samenleving wordt gekenmerkt door een diffuse machtsverdeling waarbij het bevoordelen van de eigen groep een belangrijke rol speelt. Er bestaan vele parallelle machtsstructuren die deels uit het verleden stammen en deels nieuw konden ontstaan door het machtsvacuüm als gevolg van de zwakke of afwezige autoriteiten. Afghaanse politiek is bijzonder persoonsgericht. Politieke partijen vertegenwoordigen vaak een religieuze of etnische groep en hebben doorgaans geen uitgewerkt politiek programma. Om draagvlak te creëren richten machthebbers zich op een patronagesysteem, waarmee zij proberen te balanceren tussen voor- en tegenstanders.³⁴ Ook president Ghani, een technocraat met een achtergrond bij de Wereldbank die met deze gewoonte zou willen breken, lijkt in toenemende mate op die traditionele patronage relaties te steunen.³⁵ De centrale overheid is gefragmenteerd en slaagt er niet in om haar autoriteit in het hele land uit te oefenen. De autoriteit van de overheid is vaak zwak door corruptie, lokale machtsfactoren en een zwakke rechtsgang.³⁶

In het EASO-rapport van september 2020 over de veiligheidssituatie in Afghanistan wordt per provincie, waaronder Kaboel, Balkh (met Mazar i-Sharif als hoofdstad) en Herat, de achtergrond van het conflict beschreven en ingegaan op de belangrijkste actoren alsmede recente ontwikkelingen.³⁷ Het is niet mogelijk een compleet en goed overzicht te geven van personen die feitelijk de macht in handen hebben in de regering, provincies, districten en belangrijkste steden in Afghanistan. De machtsverhoudingen verschuiven dikwijls of verschillen per belang. Kaboel is te groot om machthebbers te identificeren. Er zijn honderden personen met politieke invloed en macht. De belangrijkste machthebbers in Mazar i-Sharif zijn voormalig gouverneur Atta Noor, Mohammad Muhaqiq (Hazara-leider), Juma Khan Hamdard³⁸ (Hizb-i Islami Gulbuddin) en Dostum. In Herat zijn de belangrijkste machthebbers Ismael Khan³⁹ (provinciegouverneur) en Mawlawi Khudaidad Saleh⁴⁰ (voorzitter van de oelama-raad van de westelijke zone van Afghanistan).⁴¹

1.2.1 *Macht van oude (mujahidin) facties/politieke partijen*

Lokale machthebbers, zoals Atta Noor en generaal Dostum in het noorden, blijven invloedrijk en zijn veelal krijgsheren met eigen milities.⁴² Voormalig krijgshoofd Dostum, een Oezbeek, en verdacht van ernstige mensenrechtenschendingen kreeg na het politieke akkoord tussen president Ghani en diens tegenstrever Abdullah de

³³ Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen ambtsbericht Afghanistan*, maart 2019, pagina 20; Zie ook Thematisch ambtsbericht Afghanistan over de veiligheidssituatie van juni 2018.

³⁴ Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen ambtsbericht Afghanistan*, maart 2019, pagina 20; Zie ook Thematisch ambtsbericht Afghanistan over de veiligheidssituatie van juni 2018.

³⁵ The Washington Post, *In pursuit of allies, Afghan government rewards a warlord*, 22 juli 2020, https://www.washingtonpost.com/world/asia_pacific/afghanistan-ghani-dostum-marshall/2020/07/21/01c795f2-cb5b-11ea-99b0-8426e26d203b_story.html.

³⁶ Voor meer informatie over de staatsstructuur en het bestuur, zie bijvoorbeeld EASO, *Afghanistan State structure and Security Forces, country of origin information report*, augustus 2020, pagina 13 tot en met 25, https://coi.easo.europa.eu/administration/easo/PLib/2020_08_EASO_COI_Report_Afghanistan_state_structure_and_security_forces.pdf.

³⁷ EASO, *Afghanistan Security situation Country of Origin Information Report*, september 2020, https://coi.easo.europa.eu/administration/easo/PLib/2020_09_EASO_COI_Report_Afghanistan_Security_situation.pdf f. Voor Kaboel en de provincie Kaboel is nadere informatie te vinden op respectievelijk pagina 55 tot en met 66 alsmede 162 tot en met 171; voor de provincie Balkh, met Mazar i-Sharif als hoofdstad zie pagina 90 tot en met 100; voor de provincie Herat zie pagina 148 tot en met 153.

³⁸ Who is who in Afghanistan, *Afghan biographies, Hamdard, Juma Khan*, geraadpleegd 5 oktober 2020, http://www.afghanbios.info/index.php?option=com_afghanbios&id=625&task=view&total=4367&start=1450&Itemid=2

³⁹ Who is who in Afghanistan, *Afghan biographies, Khan, Ismael*, geraadpleegd 5 oktober 2020, http://www.afghanbios.info/index.php?option=com_afghanbios&id=904&task=view&total=4367&start=2029&Itemid=2.

⁴⁰ Tolonews, *Herat's Ulema Urges Govt, Taliban to Call 'Ceasefire'*, 23 december 2019, <https://tolonews.com/afghanistan/herat%E2%80%99s-ulema-urges-govt-taliban-call-ceasefire>

⁴¹ Vertrouwelijke bron, 5 oktober 2020; Oelama zijn islamitische geleerden.

⁴² Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen ambtsbericht Afghanistan*, maart 2019, pagina 20; Zie ook Thematisch ambtsbericht Afghanistan over de veiligheidssituatie van juni 2018; The Washington Post, *In pursuit of allies, Afghan government rewards a warlord*, 22 juli 2020,

ere-rang van maarschalk, de hoogste militaire graad in Afghanistan. Dostum steunde gedurende de presidentscampagne Abdullah.⁴³ Militie- commandanten met banden met (voormalige) krijgsheren raken af en toe in gewapende confrontaties met Afghaanse veiligheidsstrijdkrachten. Bij een mislukte poging in december 2019 om de van corruptie beschuldigde militieleider Nizamuddin Qaisari te arresteren, raakten Afghaanse elitetroepen in Mazar i-Sharif in een grootschalige gewapende confrontatie met ongeveer honderdvijftig van diens strijders. Qaisari was een voormalig districtspolitiecommandant die al eerder was gearresteerd op beschuldiging van corruptie, maar zonder opgaaf van redenen weer vrij was gekomen.⁴⁴

1.2.2

Corruptie bij de overheid

Corruptie is binnen de Afghaanse overheid een wijdverbreid fenomeen. *Transparency International* is een organisatie die jaarlijks een lijst publiceert van corruptie over de hele wereld. In 2019 gaven zij 180 landen een score tussen nul en honderd. Hoe lager de score is, hoe corrupter het land is. Afghanistan scoorde in 2019 zestien punten en stond daarmee op plek 173; ongeveer gelijk aan de voorgaande jaren.⁴⁵ In het jaarlijkse onderzoek in 2019 van de ngo *The Asia Foundation* onder bijna 18.000 Afghaanse mannen en vrouwen in geheel Afghanistan, gaf 81,5% van de respondenten aan dat corruptie een groot probleem was. Bijna 68% van de deelnemers gaf aan dat corruptie ook een groot probleem was in hun persoonlijk leven.⁴⁶ Corruptie – binnen en buiten de overheid – heeft nog altijd een grote impact op de Afghaanse samenleving, zoals in het onderwijs en de rechtspraak.⁴⁷

De Afghaanse overheid, gesteund door de internationale gemeenschap, heeft de afgelopen jaren een aantal maatregelen genomen om corruptie aan te pakken waaronder de oprichting van verschillende instituten belast met anti-corruptieprogramma's en aanpassingen van wetgeving aangaande corruptie. In het nieuwe Wetboek van Strafrecht, dat begin 2018 in werking trad, is een aantal strafbare feiten gerelateerd aan corruptie opgenomen. In 2016 is het *Anti-Corruption and Justice Center* (ACJC) opgericht om de Afghaanse overheid bij te staan in de bestrijding van corruptie. Dit centrum onderzoekt en initieert strafrechtelijke vervolging in grote corruptiezaken, dat wil zeggen zaken waarin het gaat om meer dan tien miljoen Amerikaanse dollar. Het centrum is echter beperkt in haar effectiviteit en productiviteit, onder meer vanwege gebrek aan capaciteit en het gegeven dat zij afhankelijk is van reguliere rechtbanken voor de strafvervolging. Kleinere corruptiezaken worden onderzocht door de *Major Crimes Task Force* (MCTF).⁴⁸

⁴³ Vertrouwelijke bron, 17 mei 2020; The New York Times, *Afghan Rivals Sign Power-Sharing Deal as Political Crisis Subsides*, 17 mei 2020, <https://www.nytimes.com/2020/05/17/world/asia/afghanistan-ghani-abdullah.html>; ICG, *Afghan Leaders End Political Impasse*, 20 mei 2020; UNSG, *The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security*, A/74/897-S/2020/549, 17 juni 2020, pagina 3 en 4; Frankfurter Allgemeine Zeitung, *Kriegsherr und Marschall*, 15 juli 2020; Kabulnow, *The first Uzbek marshal of Afghanistan*, 15 juli 2020, <https://kabulnow.af/2020/07/the-first-uzbek-marshal-of-afghanistan/>

⁴⁴ The New York Times, *Afghan Warlord Escapes Arrest as Troops Turn City into War Zone*, 16 december 2019, <https://www.nytimes.com/2019/12/16/world/asia/afghanistan-Qaisari-arrest.html>

⁴⁵ Transparency International, *Corruption perception index 2019*, januari 2020. Zie website Transparency International voor informatie over 2018 en 2017. In 2018 scoorde Afghanistan eveneens zestien punten. Het jaar daarvoor kreeg het land vijftien punten. <https://www.transparency.org/cpi2018> en https://www.transparency.org/news/feature/corruption_perceptions_index_2017; Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Voortgangsrapportage Nederlandse inzet in Afghanistan*, 20 mei 2020.

⁴⁶ The Asia Foundation, *A survey of the Afghan people. Afghanistan in 2019*, november 2019, pagina 142 en 143; SIGAR, *Quarterly report to the United States Congress*, 30 januari 2020, pagina 31.

⁴⁷ Transparency International / U4 Anti-Corruption resource centre, *Corruption in Afghanistan and the role of development assistance*, 29 april 2019, pagina 12; Zie ook EASO, *Afghanistan State structure and Security Forces, country of origin information report*, augustus 2020, pagina 22 tot en met 25.

⁴⁸ Transparency International / U4 Anti-Corruption resource centre, *Corruption in Afghanistan and the role of development assistance*, 29 april 2019, pagina 10-12; UNAMA, *Afghanistan's fight against corruption*, mei 2019, pagina 50; SIGAR, *Afghanistan's Anti - Corruption Efforts: The Afghan Government made progress in meeting its anti-corruption strategy benchmarks, but serious challenges remain to fighting corruption*, 20 juni 2019, pagina 25; AAN, *Afghanistan's Anti-Corruption Institutions: Too many, and with too few results*, 20 mei 2019,

De *Special Inspector General for Afghanistan Reconstruction* van de Verenigde Staten (SIGAR) gaf in diens laatste kwartaalrapport over 2019 aan dat hoewel de Afghaanse overheid een aantal anti-corruptiemaatregelen had genomen, het schortte aan de uitvoering ervan. Internationale donoren toonden zich bezorgd over het achterwege blijven van de uitvoering van een groot deel van de arrestatiebevelen. Volgens SIGAR had de Afghaanse regering veelal niet de middelen en de politieke wil om machtige Afghanen te arresteren en te vervolgen. De overheid richtte zich grotendeels op de minder belangrijke overtredders.⁴⁹ UNAMA kwam, in een rapport van juni 2020, tot soortgelijke constatering over onder meer vertragingen in het wetgevingstraject, onduidelijkheden over de mandaten van instanties betrokken bij de opzet en uitvoering van anticorruptie-programma's, een weinig effectieve opsporing en berechting van van corruptie verdachte personen. UNAMA concludeerde dat de anti-corruptiewet, vastgesteld op basis van een presidentieel decreet van 5 september 2018 en geamendeerd per decreet van 5 maart 2019, weinig invloed had op de anti-corruptiehervormingen. De reden was onder meer het gebrek aan effectieve politie-ondersteuning en het ontbreken van aanvullende wetgeving op het punt van in beslagname van bezittingen van personen betrokken bij corruptiemisdrijven.⁵⁰

Onder meer de in vrijheidsstelling van Khalilullah Ferozi, directeur van de Kabul Bank, die gedetineerd zat wegens omvangrijke fraude, riep bij de VS vragen op over de geloofwaardigheid van de corruptiebestrijding door de Afghaanse overheid.⁵¹ De Washington Post stelde, op basis van een omvangrijk onderzoek, dat de corruptie in Afghanistan gevoed werd door omvangrijke geldstromen uit de VS en doordat corrupte Afghaanse bondgenoten van de VS vrijuit konden gaan.⁵²

1.2.3

Akkoord tussen de Verenigde Staten en de Taliban

Op 29 februari 2020 bereikten de VS en de Taliban na ongeveer zestien maanden directe besprekingen, en na een succesvolle week van vermindering van geweld, een akkoord over een conditionele troepenterugtrekking van Amerikaanse en buitenlandse troepen. Het akkoord werd ondertekend door de *United States Special Representative for Afghanistan Reconciliation*, Zalmay Khalilzad, en moellah Abdul Ghani Baradar Abdul Ahmad Turk. De ondertekening van het akkoord in Doha was voorafgegaan door een overeengekomen zevendaagse periode van verminderd

<https://www.afghanistan-analysts.org/en/reports/economy-development-environment/afghanistan-anti-corruption-institutions-too-many-and-with-too-few-results/>

⁴⁹ SIGAR, *Quarterly report to the United States Congress*, 30 januari 2020, pagina 4 en 5,

<https://www.sigar.mil/pdf/quarterlyreports/2020-01-30qr.pdf>.

⁵⁰ UNAMA, *Afghanistan's fight against corruption. Crucial for peace and prosperity*, juni 2020, executive summary en pagina 21 en 22. Het amendement betrof het selectieproces van anti-corruptie commissarissen. De wet moet nog door het parlement worden aangenomen.

https://unama.unmissions.org/sites/default/files/afghanistans_fight_against_corruption_crucial_for_peace_and_prosperity_english.pdf; zie ook Zie ook EASO, *Afghanistan State structure and Security Forces, country of origin information report*, augustus 2020, pagina 22 tot en met 25.

⁵¹ SIGAR, *Quarterly report to the United States Congress*, 30 januari 2020, pagina 38.

⁵² The Washington Post, *Consumed by corruption, The US flooded the country with money-then turned a blind eye to the graft it fueled*, 9 december 2019, <https://www.washingtonpost.com/graphics/2019/investigations/afghanistan-papers/afghanistan-war-corruption-government/>; Brief van de minister van Buitenlandse Zaken, de minister van Defensie en de minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking, *Betreft reactie op Washington Post artikelen en actuele situatie Afghanistan*, 30 januari 2020,

<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2020/01/30/kamerbrief-over-washington-post-artikelen-en-actuele-situatie-afghanistan>. 'Om corruptie en fraude met de eigen bijdragen aan Afghanistan te voorkomen opereert Nederland via centrale fondsen. Ongeveer de helft van de Nederlandse ontwikkelingsbijdrage (voor 2019 in totaal ongeveer 60 miljoen euro) wordt via zogeheten *Multi Partner Trust Funds* besteed. Deze fondsen kennen verschillende internationale organisaties die optreden als administrator en trustee. Zo wordt het *Afghan Reconstruction Trust Fund* (ARTF) beheerd door de Wereldbank, wordt het *Law and Order Trust Fund* (LOTFA) door de UNDP beheerd en verlopen bijdragen aan het *Afghan National Army Trust Fund* (ANA-TF) via de NAVO. Daarnaast speelde Nederland een actieve rol in het doorvoeren van hervormingen in het LOTFA om hardnekkige corruptie te bestrijden en te voorkomen. Ondanks deze inspanningen kan niet volledig worden uitgesloten dat er in de Afghaanse context, waar corruptie een hardnekkig en terugkerend fenomeen is, malversaties plaatsvinden binnen programma's en projecten die (mede) door Nederland worden gefinancierd'.

geweld.⁵³ Er zaten geen andere partijen dan de VS en de Taliban aan tafel bij de onderhandeling van het akkoord. Dit was een stellige eis van de Taliban om aan onderhandelingen te beginnen. Parallel aan de onderhandelingen tussen de VS en de Taliban zijn de VS en de Afghaanse regering een op bovenstaand akkoord gebaseerde gemeenschappelijke verklaring overeengekomen, waarin onder andere de conditionele troepenterugtrekking werd benoemd en de VS blijvende steun aan de Afghaanse veiligheidssector uitsprak.⁵⁴

In het VS-Taliban akkoord staan afspraken over een conditionele Amerikaanse troepenreductie van 13.000 naar 8.600 binnen 135 dagen na ondertekening van het akkoord. De NAVO-inzet wordt volgens het akkoord proportioneel teruggebracht. Daarnaast is door de VS en de Taliban een voorwaardelijke volledige terugtrekking van alle Amerikaanse en buitenlandse militairen binnen veertien maanden na ondertekening van het akkoord afgesproken.⁵⁵ Hierover is in NAVO verband nog geen besluit is genomen.⁵⁶ De belangrijkste voorwaarden uit het akkoord zijn afspraken over contraterrorisme. Daarnaast is een gevangenenruil met de Afghaanse regering afgesproken en de start van intra-Afghaanse vredesonderhandelingen.⁵⁷

Van een vermindering van het geweldsniveau naar aanleiding van bovengenoemd akkoord was geen sprake; in tegendeel er vond, aldus de New York Times, eerder een intensivering plaats van het aantal aanvallen door de Taliban op de Afghaanse veiligheidsstrijdkrachten.⁵⁸ Zie verder paragraaf 1.3.

Vrijlating van gevangenen

De VS en Taliban spraken af dat vóór de start van de intra-Afghaanse onderhandelingen de Taliban 1.000 overheidsgevangenen moest vrijlaten en de Afghaanse regering 5.000 Talibanleden moest vrijlaten.⁵⁹ Op een officiële lijst met Taliban gevangenen staan veel gedetineerden die beschuldigd worden van ernstige misdrijven, waaronder meer dan 150 personen die ter dood zijn veroordeeld. Ook bevat de lijst 44 opstandelingen die van bijzonder belang zijn wegens hun aandeel in geruchtmakende aanvallen.⁶⁰

⁵³ Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Voortgangsrapportage Nederlandse inzet in Afghanistan*, 20 mei 2020; Al-Jazeera, *US-Taliban truce begins, raising hopes of peace deal*, 22 februari 2020; The Clingendael Spectator, *Will the US-Taliban agreement bring peace in Afghanistan?*, 4 maart 2020; UNSG, *Letter dated 19 May 2020 from the Chair of the Security Council Committee established pursuant to resolution 1988 (2011) addressed to the President of the Security Council*, S 220/415, 27 mei 2020

⁵⁴ Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Voortgangsrapportage Nederlandse inzet in Afghanistan*, 20 mei 2020. Een moellah is een islamitisch geestelijk leider.

⁵⁵ Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Voortgangsrapportage Nederlandse inzet in Afghanistan*, 20 mei 2020; Al-Jazeera, *US-Taliban truce begins, raising hopes of peace deal*, 22 februari 2020; The Clingendael Spectator, *Will the US-Taliban agreement bring peace in Afghanistan?*, 4 maart 2020.

⁵⁶ Vertrouwelijk bron, 12 november 2020.

⁵⁷ Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Voortgangsrapportage Nederlandse inzet in Afghanistan*, 20 mei 2020; UNSG, *Letter dated 19 May 2020 from the Chair of the Security Council Committee established pursuant to resolution 1988 (2011) addressed to the President of the Security Council*, S 220/415, 27 mei 2020; Al-Jazeera, *US-Taliban truce begins, raising hopes of peace deal*, 22 februari 2020; The Clingendael Spectator, *Will the US-Taliban agreement bring peace in Afghanistan?*, 4 maart 2020; Congressional Research Service, *Afghanistan. Background and US policy: in brief*. Updated June 25, 2020, <https://fas.org/sgp/crs/row/R45122.pdf>.

⁵⁸ The New York Times, *Taliban Ramp Up Attacks Even as Coronavirus Spreads in Afghanistan*, 24 april 2020, <https://www.nytimes.com/2020/04/24/world/asia/taliban-attacks-afghanistan-coronavirus.html>; Acled, *Security Incidents in Afghanistan: February-March 2020*, geraadpleegd 9 juli 2020.

⁵⁹ Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Voortgangsrapportage Nederlandse inzet in Afghanistan*, 20 mei 2020; UNSG, *Letter dated 19 May 2020 from the Chair of the Security Council Committee established pursuant to resolution 1988 (2011) addressed to the President of the Security Council*, S 220/415, 27 mei 2020; Al-Jazeera, *US-Taliban truce begins, raising hopes of peace deal*, 22 februari 2020; Vertrouwelijke bron, 5 oktober 2020. Deze aantallen vrij te laten gevangenen stonden vermeld als een maximum in de overeenkomst, maar zijn uiteindelijk als een harde eis gaan gelden.

⁶⁰ Salaam Times, *Afghans kick off loya jirga to decide fate of 400 Taliban prisoners*, 7 augustus 2020, https://afghanistan.asia-news.com/en_GB/articles/cnmi_st/features/2020/08/07/feature-02. Het artikel somt een aantal 'high profile' aanvallen op die gericht waren tegen coalitietroepen en tegen buitenlanders; AAN, *To Release, Or Not To Release? Legal questions around Ghani's consultative loya jirga on Taliban prisoners*, 7 augustus 2020, <https://www.afghanistan-analysts.org/en/reports/war-and-peace/to-release-or-not-to-release-legal-questions-around-ghanis-consultative-loya-jirga-on-taliban-prisoners/>

President Ghani gaf per decreet van 10 maart 2020 aan dat 1.500 Taliban gedetineerden als teken van goede wil in groepen van 100 per dag vrij zouden worden gelaten. De anderen zouden elke twee weken in groepen van 500 personen worden vrijgelaten onder voorwaarde dat de Taliban het geweldsniveau zou verminderen. Op 11 mei schortte de regering de invrijheidsstelling van gevangenen op en sprak haar zorg uit dat onder de door de Taliban vrijgelaten gevangenen burgers waren die ontvoerd waren na de dag van de overeenkomst van 29 februari 2020. De opschorting vond ook plaats in afwachting van de in vrijheidsstelling door de Taliban van twee honderd gevangen genomen leden van de veiligheidsstrijdkrachten.⁶¹ Op 9 juli 2020 meldde de Afghaanse overheid dat zij 4.019 gevangen Taliban had vrijgelaten terwijl de Taliban dit nog maar voor de helft van de afgesproken duizend *Afghan National Defense and Security Forces* (ANDSF)-gevangenen had gedaan. De regering wilde 592 door de Taliban voorgestelde vrij te laten gevangenen niet laten gaan aangezien deze zware misdrijven hadden begaan zoals drugshandel, ontvoeringen, seksueel geweld, stenigen van vrouwen en moorden.⁶² Begin augustus 2020 gaf de Taliban aan duizend gevangenen vrijgelaten te hebben; de Afghaanse regering wilde eerst beraadslagen over de resterende vierhonderd Talibanstrijders die betrokken waren bij grote aanvallen in Afghanistan.⁶³

Loya Jirga

Op initiatief van president Ghani vond vanaf 7 augustus 2020 een drie dagen durende adviserende vergadering (Loya Jirga) plaats over de volgende stappen in het vredesproces waaronder de vraag of de resterende vierhonderd door de Taliban genoemde gevangenen vrijgelaten mochten worden. Ruim 3.200 deelnemers- waaronder een derde vrouwen- uit alle delen van Afghanistan namen aan het overleg deel.⁶⁴ Het Amerikaanse ministerie van Buitenlandse Zaken riep de Afghaanse overheid en de deelnemers aan de Loya Jirga op akkoord te gaan met de invrijheidsstelling van de Taliban gevangenen om zo de weg te openen voor intra-Afghaanse vredesonderhandelingen met de Taliban.⁶⁵ De Loya Jirga kwam na drie dagen vergaderen tot een verklaring, waarin de regering geadviseerd werd de vierhonderd resterende Taliban gevangenen vrij te laten. De Loya Jirga voegde in de verklaring een aantal voorwaarden toe, waaronder dat de vrijlating garant moest staan voor een snelle start van de intra-Afghaanse vredesonderhandelingen, dat het tot een direct en aanhoudend staakt-het-vuren moest leiden en dat de vrijgelaten gevangenen zich niet opnieuw bij gevechten mochten aansluiten. Ook werd in de verklaring het belang van behoud van verworvenheden aangehaald, waarbij specifiek werd benoemd dat vrouwen een constructieve rol in alle onderdelen van het vredesproces dienden te spelen. In de slotverklaring gaf President Ghani aan het advies te zullen overnemen, waarmee de weg werd opengesteld voor de start van de vredesonderhandelingen.⁶⁶

Op 10 augustus 2020 ondertekende president Ghani het decreet waarmee de vrijlating van de resterende vierhonderd Talibangevangenen werd vastgelegd.⁶⁷ De

⁶¹ UNSG, *The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security*, A/74/897-S/2020/549, 17 juni 2020, pagina 4 en 5.

⁶² SIGAR, *Quarterly report to the United States Congress*, pagina 97 en 98, 30 juli 2020.

⁶³ AA, *Afghan government releases over 300 Taliban prisoners*, 2 augustus 2020, <https://www.aa.com.tr/en/asia-pacific/afghan-government-releases-over-300-taliban-prisoners/1929448>

⁶⁴ Reuters, *Afghan prisoner release: What it is, what it means for peace*, 9 augustus 2020, <https://www.reuters.com/article/us-afghanistan-taliban-factbox-idUSKCN2550BS>

⁶⁵ Vertrouwelijk bron, 6 augustus 2020.

⁶⁶ US Department of State, *Statement by Secretary Pompeo on the Loya Jirga in Afghanistan*, 7 augustus 2020, <https://af.usembassy.gov/statement-by-secretary-pompeo-on-the-loya-jirga-in-afghanistan/>

⁶⁷ Vertrouwelijke bron, 10 augustus 2020.

⁶⁸ Vertrouwelijk bron, 17 augustus 2020;

Taliban alsook de Afghaanse autoriteiten meldde begin september 2020 dat de vrijlating van gevangenen hervat was.⁶⁸

Vredesonderhandelingen

Op 12 september 2020 gingen te Doha in Qatar de 'Afghanistan Peace Negotiations' van start na weken van onderhandelingen tussen de delegatie van de Taliban en de delegatie van de *Government of the Islamic Republic of Afghanistan* (GoIRA). De regeringsdelegatie bestond uit leden van de huidige regering alsmede vertegenwoordigers van de politieke oppositie en vertegenwoordigers van het maatschappelijk middenveld. Drie vrouwen maakten deel uit van de delegatie van de GoIRA: Habiba Sarabi (eerste vrouwelijke gouverneur van een provincie), Fawzia Koofi (vicevoorzitter van het parlement) en Sharifa Zurmati (was journalist en nu parlamentslid). De gevechten tussen regeringsstrijdkrachten en de Taliban gingen onverminderd voort waarbij tientallen slachtoffers vielen waaronder burgers.⁶⁹ De internationale gemeenschap heeft zorgen geuit over de voortgaande gewelddadigheden door gewapende opposanten en de omvang ervan.⁷⁰

1.3 Veiligheidssituatie

1.3.1 Veiligheidssituatie algemeen

Gedurende de verslagperiode bleef de veiligheidssituatie in Afghanistan onveranderd slecht. De Taliban wist niet alleen geleidelijk terrein te winnen op de ANDSF maar ook de bestuurlijke macht en invloed over de bevolking te vergroten.⁷¹ Afghanistan staat voor het tweede jaar op een rij in de *Global Index of Peace* als meest onveilige land ter wereld aangemerkt.⁷²

De grote steden en de belangrijkste bevolkingscentra bleven grotendeels onder controle van de Afghaanse overheid. Wel voerde de Taliban enkele grootschalige aanvallen uit, zoals op de provinciehoofdstad van Kunduz in augustus 2019. De Taliban veroverde geregeld districtscentra, veelal in afgelegen of moeilijk toegankelijke gebieden. Doorgaans was de overname tijdelijk. Daarnaast viel de Taliban verspreid over het gehele land de Afghaanse strijdkrachten aan. Het ging daarbij dagelijks om vele tientallen acties, zowel kleinschalige als meer omvangrijke. Aanzienlijke gebieden staan onder controle van de Taliban. Deze gebieden zijn nauwelijks toegankelijk voor overheidsfunctionarissen. De Taliban voert hier beperkt bestuurlijke taken uit, zoals belastingheffing en rechtspraak.⁷³ Zie ook hoofdstuk 3. De *Afghan National Defense and Security Forces* (ANDSF), bestaande uit het nationale leger (ANA) en de nationale politie (ANP), bleken niet in staat de opmars van de Taliban tegen te houden. Door de constante druk op hun locaties, traden de ANDSF vooral defensief en statisch op. De offensieve operaties die het Afghaanse leger en de politie uitvoerden hadden doorgaans beperkte en tijdelijke effecten. De ANDSF verminderden het aantal kleine controleposten, die kwetsbaar waren voor aanvallen van de Taliban, onder andere op advies van de door de NAVO geleide

⁶⁸ Al Jazeera, *Kabul resumes Taliban prisoner release clearing hurdles for talks*, 2 september 2020, <https://www.aljazeera.com/news/2020/09/kabul-resumes-taliban-prisoner-release-clearing-hurdles-talks-200902030932625.html>.

⁶⁹ Vertrouwelijke bron, 13 september 2020; VOA, *Afghan-Taliban Peace Talks Continue as Fighting Kills Dozens*, 17 september 2020, <https://www.voanews.com/south-central-asia/afghan-taliban-peace-talks-continue-fighting-kills-dozens>; The New York Times, *Violent Attacks Plague Afghanistan as Peace Talks in Doha Slow*, 19 september 2020, <https://www.nytimes.com/2020/09/19/world/asia/afghanistan-peace-talks-doha.html>.

⁷⁰ UN news, *Afghanistan: UN Mission voices 'deep revulsion' over deadly bomb attack on Kabul college*, 25 oktober 2020, <https://news.un.org/en/story/2020/10/1076102>

⁷¹ Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Voortgangsrapportage Nederlandse inzet in Afghanistan*, 20 mei 2020.

⁷² Institute for Economics & Peace, *Global Index of Peace*, juni 2020, pagina 9, http://visionofhumanity.org/app/uploads/2020/06/GPI_2020_web.pdf, IEP vergelijkt 163 landen op drie domeinen te weten sociale zekerheid en veiligheid; voortgaand conflict (waaronder de economische kosten van geweld) en militarisering.

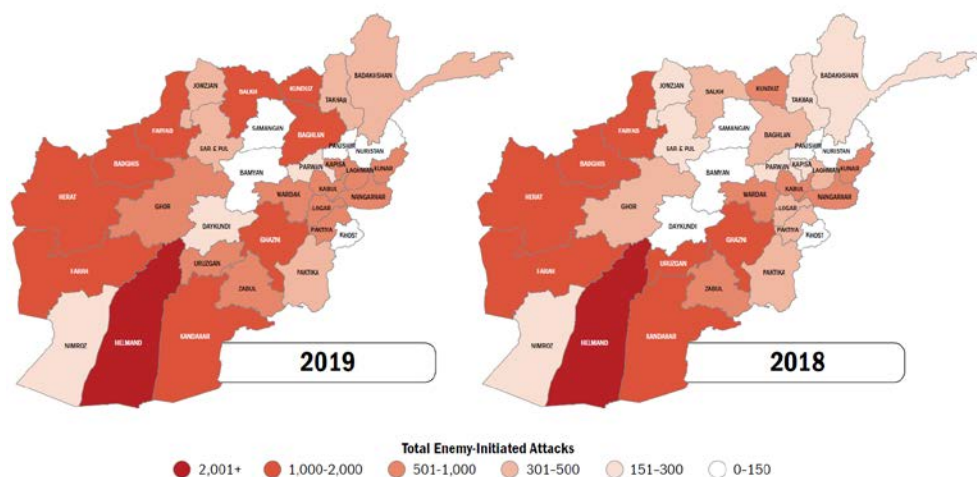
⁷³ Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Voortgangsrapportage Nederlandse inzet in Afghanistan*, 20 mei 2020.

Resolute Support missie.⁷⁴ Vooral in de tweede helft van 2019 was sprake van een duidelijke toename in het aantal aanvallen van gewapende oppositiegroepen. In september 2019, de maand van de presidentsverkiezingen, was sprake van het hoogste aantal aanvallen van gewapende opposanten sinds juni 2012.

De onderstaande vergelijkende kaart van *Resolute Support* laat de geografische verdeling van aanvallen door de gewapende oppositie zien voor 2018 en 2019. De geografische verdeling van die door de oppositie geïnitieerde aanvallen kwam grotendeels overeen tussen 2018 en 2019. In 2019 gingen de zware gewapende confrontaties vooral in het zuiden en westen onverminderd voort. Er was sprake van een toename van activiteiten van de gewapende oppositie in grote delen van het noorden en oosten van Afghanistan.⁷⁵

FIGURE 3.33

ENEMY-INITIATED ATTACKS IN 2019 VERSUS 2018

Note: The total number of enemy-initiated attacks in 2019 was 29,083; the total for 2018 was 27,417.
Source: RS, response to SIGAR data call, 1/7/2020; SIGAR analysis of RS-provided data, 1/2020.

Bron: SIGAR

De internationale ngo ACLED produceert een wekelijks overzicht met informatie en verwijzing naar bronnen in de media over de provincies en locaties in Afghanistan waar in die periode de meeste gewapende confrontaties tussen overheid en gewapende groepen plaats hadden.⁷⁶

Het *Analytical Support and Sanctions Monitoring Team*, ingesteld door de VN, rapporteerde over de periode juni 2019 tot mei 2020 dat de controle over vijftig tot zestig procent van het Afghaanse grondgebied werd betwist tussen de Taliban en overheidsstrijdkrachten. In mei 2020 waren eenentwintig districten volledig in handen van de Taliban; in de vorige rapportage periode waren dat er tussen de vijftientwintig en dertig.⁷⁷

⁷⁴ Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Voortgangsrapportage Nederlandse inzet in Afghanistan*, 20 mei 2020; NATO, *resolute support Afghanistan*, geraadpleegd 8 juli 2020, <https://rs.nato.int/rsm>; Stars and Stripes, *Afghan military looks to bigger bases while closing checkpoints in hostile Taliban territory* 11 mei 2019, <https://www.stripes.com/news/afghan-military-looks-to-bigger-bases-while-closing-checkpoints-in-hostile-taliban-territory-1.580570>.

⁷⁵ SIGAR, *Quarterly report to the United States Congress*, pagina 68 en 69, 30 januari 2020, <https://www.sigar.mil/pdf/quarterlyreports/2020-01-30qr.pdf>.

⁷⁶ Acled, *Regional Overview: Central Asia and the Caucasus*, geraadpleegd 9 juli 2020, <https://acleddata.com/2020/07/08/regional-overview-central-asia-and-the-caucasus28-june-4-july-2020/>

⁷⁷ UNSG, *Letter dated 19 May 2020 from the Chair of the Security Council Committee established pursuant to*

De ondertekening van het akkoord tussen de VS en de Taliban op 29 februari 2020 (zie paragraaf 1.2.3) werd voorafgegaan door een zeven dagen durende afname in geweld. Er waren geen (officiële) statistieken, maar de meeste organisaties rapporteerden een reductie van het aantal incidenten tussen de 60-80%. De VS sprak van 70-75% gedurende de week, met op het einde een reductie van 85%.⁷⁸ Het aantal gerapporteerde directe militaire confrontaties in de laatste week van februari 2020, was het laagste in een week gedurende de laatste tien jaar met in totaal 41 gewapende aanvallen. De Taliban hervatte de dag na ondertekening van het akkoord haar aanvallen.⁷⁹ Het vredesakkoord tussen de VS en de Taliban, leidde weliswaar tot een afname van gewapende confrontaties tussen de VS en de Taliban maar niet tot een afname van de gewelddadigheden tussen de Afghaanse regeringsstrijdkrachten en de Taliban. Medio juni 2020 kwamen in een week tijd bij aanvallen van de Taliban 291 Afghaanse militairen om het leven en raakten 550 gewond. Daarmee was het, volgens de woordvoerder van de Nationale Veiligheidsraad, de bloedigste week in negentien jaar strijd. De slachtoffers vielen bij meer dan vierhonderd aanvallen van de Taliban verspreid over het land.⁸⁰ In de provincie Helmand voelden de VS zich genoodzaakt in oktober 2020 om de Afghaanse strijdkrachten met luchtaanvallen te ondersteunen toen een Taliban offensief de hoofdstad Lashkar Gah bedreigde. De gevechten tussen de regeringsstrijdkrachten en de Taliban startten op 11 oktober 2020. Tienduizenden burgers sloegen als gevolg hier van op de vlucht. Er vielen vele doden en gewonden.⁸¹

De VN meldden aan de Algemene Vergadering in haar tweede kwartaalrapportage over 2020 dat van alle in deze periode geregistreerde incidenten 3.422 bestonden uit gewapende confrontaties (62%). Dit aantal was vergelijkbaar met het aantal gewapende confrontaties in dezelfde periode in 2019. Die rechtstreekse gewapende confrontaties werden in deze periode grotendeels geïnitieerd door de anti-regeringsgewapende groepen. Het gebruik van geïmproviseerde bommen vormde – zij het minder dan in dezelfde periode in 2019 – de op een na grootste bron van gewelddadige incidenten. Er vonden in deze periode 180 luchtaanvallen door de Afghaanse en internationale militaire strijdkrachten plaats. Dat was bijna de helft minder dan in dezelfde periode in 2019. Dit kwam vooral doordat de internationale strijdkrachten minder aanvallen uitvoerden. De meeste gewapende confrontaties en incidenten vonden plaats in de provincies Kandahar, Helmand, Wardak en Balkh.⁸² De Taliban kondigde op 23 mei 2020, ter gelegenheid van het einde van de ramadan (eid al-fitr) eenzijdig een staakt-het-vuren af. Kort daarna verwelkomde president Ghani deze aankondiging. Hij gaf aan dat hij de ANDSF opdracht had gegeven om de

resolution 1988 (2011) addressed to the President of the Security Council, S 220/415, 27 mei 2020, pagina 11; vertrouwelijke bron, 5 oktober 2020. "Controle" is multi-interpreteerbaar. Om die reden publiceren de VS en RSM geen cijfers meer over gebiedscontrole.

⁷⁸ Vertrouwelijk bericht, 2 maart 2020.

⁷⁹ UNSG, *The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security*, A/74/897-S/2020/549, 17 juni 2020, pagina 5; Acled, *Security Incidents in Afghanistan: February-March 2020*, geraadpleegd 9 juli 2020, <https://acleddata.com/2020/03/17/security-incidents-in-afghanistan-february-march-2020/>.

⁸⁰ NOS, *Bloedigste week in 19 jaar strijd Afghanistan tegen Taliban*, 22 juni 2020. <https://nos.nl/artikel/2338108-bloedigste-week-in-19-jaar-strijd-afghanistan-tegen-taliban.html>; Frankfurter Allgemeine, *Taliban töten fast 300 Sicherheitskräfte*, 23 juni 2020; vertrouwelijke bron, 10 mei 2020. Deze bron meldde dat in die periode er dagelijks nog steeds 50-70 aanvallen van de Taliban plaatsvonden. De Taliban poogde met name de rurale gebieden steviger in handen te krijgen. Ook de aanvallen op elektriciteitsmasten om steden en dorpen te ontwrichten bleven doorgaan.

⁸¹ Al Jazeera, *US air raids target Taliban fighters advancing on key Afghan city*, 12 oktober 2020, <https://www.aljazeera.com/news/2020/10/12/us-hit-taliban-fighters-advancing-on-key-afghan-city>; BBC news, *Afghan-Taliban conflict: Families flee fresh fighting in Helmand*, 14 oktober 2020, <https://www.bbc.com/news/world-asia-54522304>; OCHA, *Afghanistan Flash Update No. 3, Fighting, displacement and civilian casualties in Southern Afghanistan*, 18 oktober 2020; vertrouwelijke bron, 18 oktober 2020.

⁸² UNSG, *The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security*, A/74/897-S/2020/549, 17 juni 2020, pagina 5 en 6. Op 28 maart 2020 heroverde de Taliban opnieuw het Yamgan district in de provincie Badakhshan (noord-oostelijke regio). Dit district was op 9 september 2019 heroverd door het ANDSF. Op 10 april 2020 heroverden de ANDSF het Khamyab district in de provincie Jowzjan (noordelijke regio) dat bijna twee jaar onder Taliban controle had gestaan.

offensieven gedurende drie dagen te stoppen.⁸³ Op deze gevechtspauze volgden opnieuw aanvallen door de Taliban op Afghaanse veiligheidsstrijdkrachten. De meest dodelijke aanvallen vonden in de provincies Nangarhar, Badakhshan, en Zabul plaats, waarbij tientallen Afghaanse politieagenten en Talibanstrijders omkwamen.⁸⁴ De Taliban kondigde eind juli 2020 ter gelegenheid van het offerfeest (eid al-adha) een driedaags staakt-het-vuren af.⁸⁵ Daarna laaiden de gevechten opnieuw op.

Doorgangswegen

In Afghanistan is sprake van wegversperringen en controleposten bemand door de Afghaanse strijdkrachten, de *Afghan National Defense en Security Forces* (ANDSF) waar de Afghaanse nationale politie (ANP)⁸⁶ deel vanuit maakt, en incidentele controleposten van gewapende opposanten. De ANDSF schieten op voertuigen die niet stoppen bij controleposten. Het zich kunnen identificeren is meestal afdoende voor reizigers om door te mogen rijden bij controleposten van de overheid. Het komt voor dat politie en militairen steekpenningen vragen; corruptie, armoede en gebrek aan discipline zijn mogelijke redenen voor dit gedrag.⁸⁷ Het Amerikaanse ministerie van Buitenlandse Zaken meldde in haar rapportage over 2019 dat de belangrijkste weg in Afghanistan (de rondweg, *Highway 1*) in 2019 doelwit van terreuraanslagen was.⁸⁸ Het persbureau Tolonews meldde in januari 2020 dat chauffeurs vooral op de routes van Kandahar naar Kaboel, Kandahar naar Herat en van Kandahar naar Torkham met wegversperringen van de politie dan wel de Taliban te maken krijgen waarbij geld van hen wordt verlangd om verder te kunnen reizen. Ook de hoofdweg van Kaboel naar de noordelijke provincies Baghlan, Kunduz en Balkh werd als onveilig beschouwd. Overheidsfunctionarissen en leden van veiligheidsstrijdkrachten liepen, aldus Tolonews, risico's.⁸⁹ HRW berichtte over Talibanstrijders die bij door hen gecreëerde controleposten op zoek waren naar overheidsfunctionarissen.⁹⁰

Enkele voorbeelden van versperringen en beschietingen door gewapende opposanten.

⁸³ UNAMA, *Protection of civilians in armed conflict. Midyear report: 1 January-30 June 2020*, 27 juli 2020, pagina 6 en 7.

⁸⁴ Acled, *Regional Overview: Central Asia and the Caucasus 31 May – 6 June 2020*, geraadpleegd 9 juli 2020; The New York Times Magazine, *The Afghan War Casualty Report*, <https://www.nytimes.com/spotlight/afghan-war-casualty-reports>. Het New York Times Magazine geeft een maandelijks overzicht en beschrijving van geweld waarbij burger en militaire slachtoffers vallen in Afghanistan.

⁸⁵ Al Jazeera, *Afghan gov't, Taliban agree Eid al-Adha ceasefire*, 28 juli 2020,

<https://www.aljazeera.com/news/2020/7/28/afghan-govt-taliban-agree-eid-al-adha-ceasefire>

⁸⁶ Informatie over het Afghaanse politieapparaat is onder meer te vinden in rapporten van SIGAR. Onderstaande informatie is uit US Department of Defense, *Enhancing security and stability in Afghanistan*, juni 2020, pagina 88, https://media.defense.gov/2020/Jul/01/2002348001/-1/-/1/ENHANCING_SECURITY_AND_STABILITY_IN_AFGHANISTAN.PDF. De Afghaanse Nationale Politie valt uiteen in vier hoofdcategorieën en drie subcategorieën, waaronder de Afghaanse lokale politie (ALP). De grootste

hoofdcategorie is de geüniformeerde verkeerspolitie (AUP). De AUP heeft vele taken waaronder de rechtsstaat te handhaven, de openbare orde te handhaven, de teelt van en smokkel van verdovende middelen te voorkomen. Andere AUP-taken omvatten onder meer de detentie van criminele verdachten die aan justitie moeten worden overgedragen, de beveiliging van belangrijke infrastructuur, waaronder wegen, het verzamelen van inlichtingen, en het zorgdragen voor inschakeling van brandbestrijdings- en reddingsdiensten tijdens natuurrampen of door de mens veroorzaakte rampen. De meeste lokale AUP-eenheden kunnen niet zelfstandig beslissen, maar zijn afhankelijk van aanwijzingen van het ministerie van Binnenlandse Zaken of van de AUP-leiding. Lokale AUP-eenheden en leiders zijn vatbaar voor beïnvloeding door lokale machthebbers en overheidsfunctionarissen. De ALP heeft als taak de bevolking van dorpen en landelijke gebieden te beschermen tegen aanvallen door opstandelingen en om faciliteiten te beschermen. Meer informatie over de lokaal gerekruteerde ALP en de opstelling van de Taliban ten aanzien van deze politie-eenheden is te vinden in: AAN, *Enemy Number One: How the Taliban deal with the ALP and uprising groups*, 19 juli 2018, <https://www.afghanistan-analysts.org/en/reports/war-and-peace/enemy-number-one-how-the-taliban-deal-with-the-alp-and-uprising-groups/>.

⁸⁷ OSAC, *crime and safety report*, 25 februari 2020, <https://www.osac.gov/Content/Report/74f78c46-5903-4f19-984b-180dfe202157>.

⁸⁸ US Department of State, *Country Reports on Terrorism 2019: Afghanistan*, 24 juni 2020, <https://www.state.gov/reports/country-reports-on-terrorism-2019/afghanistan/>.

⁸⁹ Tolonews, *Drivers Outraged Over Extortion on Highways*, 17 januari 2020, <https://baztab.news/article/1243706>

⁹⁰ HRW, *Taliban Linked to Murder of Afghan Rights Defender*, 6 september 2019, <https://www.hrw.org/news/2019/09/06/taliban-linked-murder-afghan-rights-defender>.

Tolonews berichtte dat op 10 april 2020 vijf medewerkers van de Pashtany Bank, een overheidsbank, op de hoofdverbindingsweg tussen Islam Qala op de grens met Iran en Herat waren vermoord. Leden van de provinciale Raad en vertegenwoordigers van de private sector gaven aan dat de route onveilig was door de aanwezigheid van gewapende opposanten en bandieten.⁹¹

Op 6 juli 2020 versperden Talibanstrijders de Pul-e-Khumri – Samangar verbindingsweg. De strijders zouden geld geëist hebben van de vele vrachtwagenchauffeurs die staande werden gehouden. Na enkele uren slaagden veiligheidsstrijdkrachten er in de Talibanstrijders te verdrijven van de weg. Volgens de Afghaanse overheid kwamen tenminste vijftien Talibanstrijders om bij de gevechten.⁹² Het Afghaanse ministerie van Defensie meldde op 1 oktober 2020 dat de Taliban delen van de hoofdverbindingsweg tussen de provincies Kandahar en Uruzgan hadden vernield. De Taliban blies onder meer een groot aantal bruggen op.⁹³ De zware gevechten in Zuid-Afghanistan in de provincies Helmand, Kandahar en Uruzgan duurden voort in november 2020 met gevolgen voor duizenden mensen. Veel wegen bleven gesloten wegens de aanwezigheid van controleposten van gewapende opposanten. Ook maakten geïmproviseerde bommen en vernielingen van delen van de wegen het reizen zeer gevaarlijk voor burgers.⁹⁴ Voor meer informatie over wegversperringen en beschietingen van wegen wordt verwezen naar het EASO rapport van september 2020 over de veiligheidssituatie in Afghanistan.⁹⁵

Reizen in Afghanistan over de weg brengt naast het risico beland te raken in gevechten, staande gehouden te worden bij wegversperringen door gewapende groepen ook het risico van bermbommen met zich mee. Geregeld verschijnen er berichten in de media waarin melding wordt gemaakt van dergelijke ontploffingen waarbij ook burgers omkomen of gewond raken door een bermbom.⁹⁶ De private internationale beveiligingsorganisatie *Garda* merkt over reizen over de weg in Afghanistan op dat dit extreem riskant is zowel op het platteland als in de buitenwijken van steden gezien de slechte staat van de wegen, de hoge criminaliteit (aanvallen, afpersing, ontvoeringen, illegale voertuigcontroleposten, etc.) en de steeds groeiende opstand.⁹⁷

⁹¹ Tolonews, *Herat's Key Highway Remains Unsafe: Officials*, 25 april 2020,

<https://tolonews.com/afghanistan/herat%E2%80%99s-key-highway-remains-unsafe-officials>

⁹² Tolo news, *'15 Insurgents Killed in Baghlan Clashes'*: Officials, 7 juli 2020, <https://tolonews.com/afghanistan/15-insurgents-killed-baghlan-clashes-officials>

⁹³ Critical Infrastructure Protection Review, *Afghanistan: Taliban Damages Kandahar-Uruzgan Highway – MoD*, 1 oktober 2020, <https://www.criticalinfrastructureprotectionreview.com/news-october-2020/afghanistan-taliban-damages-kandahar-uruzgan-highway-mod/>; vertrouwelijke bron, 5 oktober 2020.

⁹⁴ OCHA, Afghanistan Flash Update No. 8, *Fighting, displacement and civilian casualties in Southern Afghanistan*, 11 november 2020,

https://www.humanitarianresponse.info/sites/www.humanitarianresponse.info/files/documents/files/flash_update_8_south_final.pdf

⁹⁵ EASO, *Afghanistan Security situation Country of Origin Information Report*, september 2020, https://coi.easo.europa.eu/administration/easo/PLib/2020_09_EASO_COI_Report_Afghanistan_Security_situation.pdf, pagina 52-54.

⁹⁶ Zie bijvoorbeeld: Al Jazeera, *At least four civilians killed by Kabul roadside bomb*, 14 juli 2020, <https://www.aljazeera.com/news/2020/07/civilians-killed-kabul-roadside-bomb-200714132309280.html>; GardaWorld, *Afghanistan: Roadside IED blast kills at least six in Jaghatu district (Ghazni province) July 11*, 11 juli 2020, <https://www.garda.com/crisis24/news-alerts/358701/afghanistan-roadside-ied-blast-kills-at-least-six-in-jaghatu-district-ghazni-province-july-11>. Tenminste zes burgers kwamen om en acht raakten gewond bij de ontploffing van een bermbom op 11 juli 2020 in Dara-e-Qiaq in het Jaghatu district; Khaama press, *Roadside bomb kills, wounds 5 children in South of Afghanistan*, 11 juli 2020, <https://www.khaama.com/roadside-bomb-kills-wounds-5-children-in-south-of-afghanistan-08950/>. Het betrof een bermbom in de provincie Zabul, waarbij tenminste vijf kinderen omkwamen of gewond raakten; OCHA, *weekly humanitarian update 12-18 october 2020*, 22 oktober 2020. Op 14 oktober 2020 kwamen zes burgers om (een vrouw en vijf kinderen) en raakten zes andere personen gewond toen een bermbom ontplofte. Het incident had plaats in het Kushk-e-Kuhna district van de provincie Herat.

⁹⁷ Garda World, *Afghanistan Country Report*, geraadpleegd 15 juli 2020, <https://www.garda.com/crisis24/country-reports/afghanistan>

1.3.2

Burgerslachtoffers

De VN-missie in Afghanistan, UNAMA⁹⁸, rapporteert elk kwartaal en jaarlijks over burgerslachtoffers als gevolg van het conflict. Hierin wordt melding gemaakt van doden en gewonden, de (vermeende) veroorzakers van de slachtoffers en het soort geweld waardoor de slachtoffers gedood zijn of gewond raakten. Aangezien UNAMA enkel rapporteert over geverifieerde gevallen, betreft het aantal door haar gerapporteerde burgerslachtoffers een minimum. Sinds 2009 documenteert UNAMA op systematische wijze het aantal burgerslachtoffers als gevolg van het gewapende conflict. Tot op heden registreerde UNAMA meer dan 100.000 doden en gewonden onder de Afghaanse burgerbevolking. Meer dan 35.000 burgers werden gedood en 65.000 raakten gewond.⁹⁹

Burgerslachtoffers 2019

Verschillende organisaties registreren het aantal burgerslachtoffers als gevolg van het oorlogsgeweld.

De VN-missie in Afghanistan (UNAMA) meldde dat het aantal burgerslachtoffers in Afghanistan in 2019 ten opzichte van 2018 licht is gedaald. In totaal registreerde UNAMA in 2019 10.392 burgerslachtoffers (3.403 doden, 6.989 gewonden), tegenover 10.994 burgerslachtoffers in 2018 (3.803 doden, 7.191 gewonden). Dit is het laagste aantal jaarlijkse burgerslachtoffers sinds 2013¹⁰⁰ en is vijf procent minder dan het totale aantal slachtoffers in 2018. Het aantal dodelijke burgerslachtoffers lag tien procent lager dan het voorgaande jaar. In het derde kwartaal van 2019 werd het hoogste aantal dodelijke burgerslachtoffers geregistreerd per kwartaal sinds UNAMA in 2009 begon met het systematisch documenteren van burgerslachtoffers. Dit kwam voornamelijk door een toename in (zelfmoord)aanslagen door de Taliban, waaronder verkiezingsgerelateerd geweld.¹⁰¹

Anti-overheidstroepen claimden verantwoordelijkheid of werden verantwoordelijk gehouden, aldus UNAMA, voor in totaal 6.447 burgerslachtoffers (62% van het totaal), waarvan 1.668 doden. Hiervan worden ongeveer 1.300 burgerdoden aan de Taliban toegeschreven en ongeveer driehonderd aan Islamitische Staat in Khorasan Provincie (ISKP). Zie ook paragraaf 1.3.10. Van de overige dodelijke burgerslachtoffers was het voor UNAMA niet mogelijk om te bepalen wie ervoor verantwoordelijk was. Het aantal burgerslachtoffers dat aan ISKP werd toegerekend was 44% lager dan in het jaar 2018. Zie het onderstaand overzicht.¹⁰²

⁹⁸ United Nations Assistance Mission in Afghanistan.

⁹⁹ UNAMA & OHCHR, *Afghanistan protection of civilians in armed conflict 2019*, februari 2020, pagina V en 1 tot en met 6.

¹⁰⁰ Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Voortgangsrapportage Nederlandse inzet in Afghanistan*, 20 mei 2020; UNAMA, *Afghanistan. Protection of civilians annual report 2019*, 22 februari 2020, pagina 8, https://unama.unmissions.org/sites/default/files/afghanistan_protection_of_civilians_annual_report_2019_-_22_february.pdf

¹⁰¹ UNAMA, *Afghanistan. Protection of civilians annual report 2019*, 22 februari 2020, pagina 17, 32, 33; vertrouwelijke bron, 24 februari 2020. Met het aantal burgerslachtoffers van 10.392 kwam het aantal burgerdoden en gewonden voor het zesde jaar op rij boven de 10.000 uit.

¹⁰² UNAMA, *Annual report 2019*, 22 februari 2020, pagina 10, 33, 36.

Civilian Casualties by Parties to the Conflict in 2019

Bron: UNAMA

Pro-overheidstroepen¹⁰³ werden door UNAMA verantwoordelijk gehouden voor 28 procent van het totale aantal burgerslachtoffers. Het betreft 1.473 dodelijke slachtoffers en 1460 gewonden. In 2018 werd 24 procent van het totale aantal burgerslachtoffers toegeschreven aan pro-overheidstroepen. De meeste burgerslachtoffers vielen bij grondoperaties en luchtaanvallen, waarbij de luchtaanvallen voor het grootste aandeel dodelijke slachtoffers zorgde.¹⁰⁴ Zie paragraaf 1.3.8 van dit ambtsbericht voor meer informatie over burgerslachtoffers toegeschreven aan internationale troepen.

Dertig procent van de burgerslachtoffers betroffen kinderen, waarvan 874 doden en 2.275 gewonden. Dit is enkele procenten meer dan in 2018. Er was een toename in het aantal kinderslachtoffers door anti-overheidsgroepen en een afname in het aantal kinderslachtoffers door pro-overheidstroepen. Desondanks veroorzaakten pro-overheidstroepen meer dodelijke kinderslachtoffers (408) dan de anti-overheidsgroepen (321). In 2019 kwamen 149 personen om het leven door achtergebleven explosieven en landmijnen, van wie 113 kinderen, voornamelijk jongens.¹⁰⁵

De meeste burgerslachtoffers vielen in de provincies Kabul en Nangarhar, gevolgd door de provincies Helmand, Ghazni en Faryab.¹⁰⁶

Ook de *Afghan Independent Human Rights Commission* (AIHRC) registreerde een lichte afname met ruim zeven procent van het aantal burgerslachtoffers in 2019 ten opzichte van 2018. In totaal waren er in 2019 10.772 burgerslachtoffers, waarvan 2.817 doden en 7.955 gewonden. Onder de slachtoffers waren 6.845 mannen, 974 vrouwen en 2.696 kinderen. Van 257 slachtoffers had de AIHRC geen informatie over het geslacht van betrokkenen. AIHRC gaf aan dat de Taliban verantwoordelijk

¹⁰³ UNAMA doelt hiermee op Afghaanse veiligheidstroepen, pro-overheids milities en de internationale militaire troepenmacht.

¹⁰⁴ UNAMA, *Annual report 2019*, 22 februari 2020, pagina 52-53.

¹⁰⁵ UNAMA, *Annual report 2019*, 22 februari 2020, pagina 21-22, 30-31.

¹⁰⁶ UNAMA, *Annual report 2019*, 22 februari 2020, pagina iii. Kaboel (1.563 burgerslachtoffers), Nangahar (1.070), Helmand (675), Ghazni (673) en Faryab (665); Zie ook UNHCR, *Afghanistan: compilation of Country of Origin Information (COI) relevant for assessing the availability of an internal flight, relocation or protection alternative (IFA/IRA/IPA) to Kabul*, december 2019. UNHCR stelt dat gegeven de huidige veiligheidssituatie, de mensenrechten- en de humanitaire situatie in Kaboel, er in zijn algemeenheid in deze stad geen sprake is van een binnenlands vlucht- of hervestigingsalternatief.

zou zijn voor 71% van de slachtoffers, ISKP voor 5% en Afghaanse en internationale troepen voor 14%.¹⁰⁷

SIGAR, gebruik makend van de door de NAVO-geleide missie *Resolute Support*¹⁰⁸, registreerde voor 2019 een lager aantal burgerslachtoffers, namelijk 9.189 personen. Dit aantal kwam bijna overeen met dat over 2018 (9.214 personen). In 19 van 34 provincies was in 2019 sprake van een toename van het aantal burgerslachtoffers ten opzichte van 2018; ook was sprake van een verschuiving van provincies waar burgerslachtoffers vielen. De provincies Kaboel en Nangarhar hadden in beide jaren de meeste burgerslachtoffers.¹⁰⁹

Burgerslachtoffers 2020

In de eerste zes maanden van 2020 registreerde UNAMA 3.458 burgerslachtoffers (1.282 dodelijk en 2.176 gewond). Dit was 13% minder dan in de eerste zes maanden van 2019. Deze afname werd voornamelijk veroorzaakt door een vermindering van inzet van internationale militaire troepen en de afgenomen slagkracht van ISKP. Ondanks deze afname bleef het conflict in Afghanistan een van de dodelijkste ter wereld voor burgers, in het bijzonder voor kinderen. In de eerste zes maanden van 2020 werden 397 vrouwen (138 overleden en 259 gewond) en 1.067 kinderen (340 overleden en 727 gewond) slachtoffer van het gewapende geweld; dit is meer dan veertig procent van het totale aantal slachtoffers.¹¹⁰ SIGAR kwam met overeenkomstige cijfers over het totaal aantal burgerslachtoffers over de eerste zes maanden van 2020, namelijk 3.394 personen waarvan 1.221 doden en 2.173 gewonden.¹¹¹

In het eerste kwartaal van 2020 rapporteerde UNAMA 1293 burgerslachtoffers. Het betrof 533 doden en 760 gewonden. Hiermee blijft het conflict in Afghanistan één van de dodelijkste in de wereld, volgens UNAMA. In totaal ligt het aantal burgerslachtoffers in het eerste kwartaal 29% lager dan in het eerste kwartaal van 2019. Het totaal aantal is bijna de helft minder dan het aantal burgerslachtoffers in de eerste kwartalen van 2016 – 2018. Voor wat betreft het aantal omgekomen burgers is het verschil kleiner. In het eerste kwartaal van 2020 vielen 12% minder burgerdoden dan in het eerste kwartaal van 2019, en tussen de 27-33% minder dan in de eerste kwartalen van 2016-2018. Onder de 533 dodelijke slachtoffers in het eerste kwartaal van 2020 waren meer dan 150 kinderen. Het grootste deel daarvan werd veroorzaakt door operaties van (pro-)overheidstroepen. Ook raakten hierdoor meer kinderen gewond dan door gewapend geweld van andere partijen in het conflict.

Anti-overheidstroepen veroorzaakten ruim de helft van het totale aantal burgerslachtoffers en van het aantal dodelijke slachtoffers in het eerste kwartaal van 2020, waarvan ruim een derde wordt toegeschreven aan de Taliban. Dit is een toename van 22% ten opzichte van het eerste kwartaal van 2019. Een groot deel

¹⁰⁷ AIHRC, *Civilian casualties in 2019, summary*. Geraadpleegd 21 augustus 2020, https://www.aihrc.org.af/home/annual_report/8760; vertrouwelijke bron, 14 september 2020. De informatie verzameld door de AIHRC is verkregen op verschillende manieren: indien veilig, door onderzoek op de locatie zelf waar het incident plaats had; door gegevens op te vragen bij ziekenhuizen en gezondheidscentra; via het ministerie van Volksgezondheid; door interviews met ooggetuigen en slachtoffers.

¹⁰⁸ Voor meer informatie over de aard van deze NAVO-missie en de deelnemende landen zie: https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_113694.htm, geraadpleegd 2 september 2020.

¹⁰⁹ SIGAR, *Quarterly report to the United States Congress*, pagina 70, 30 januari 2020, <https://www.sigar.mil/pdf/quarterlyreports/2020-01-30qr.pdf>. SIGAR vergelijkt de door Resolute Support en UNAMA gebruikte methodologie / werkwijze bij het registreren van burgerslachtoffers alsmede de gehanteerde definities voor 'burger'.

¹¹⁰ UNAMA, *Protection of civilians in armed conflict. Midyear report: 1 January-30 June 2020*, 27 juli 2020, Overview pagina 2-6; UNAMA, *Afghanistan. First quarter report on protection of civilians in armed conflict: 2020*, april 2020; UNSG, *The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security*, A/74/897-S/2020/549, 17 juni 2020, pagina 8 en 9.

¹¹¹ SIGAR, *Quarterly report to the United States Congress*, 31 juli 2020, pagina 71, <https://www.sigar.mil/pdf/quarterlyreports/2020-07-30qr-section3-security.pdf>

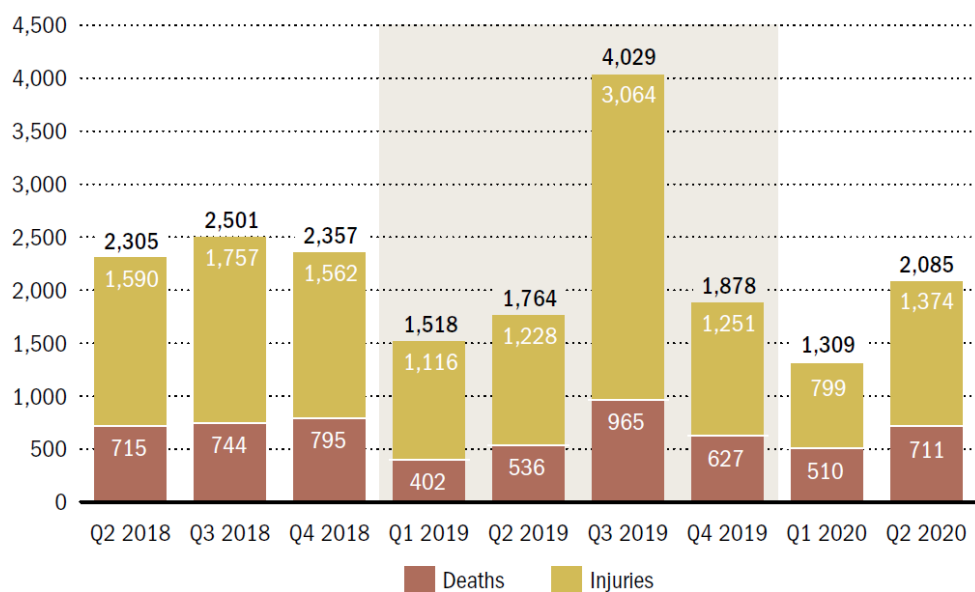
van de dodelijke slachtoffers viel in maart, door een toename van geweld door de Taliban en door twee grote aanslagen die ISKP pleegde. De VN schreven een deel van de toename aan slachtoffers door de Taliban toe aan gerichte moorden en buitengerechterlijke executies. 32% van het totale aantal burgerslachtoffers werden door de VN toegeschreven aan de Afghaanse overheid en bondgenoten, waarvan 21% aan de nationale veiligheidstroepen, acht procent aan internationale militaire troepen en de overige drie procent aan gewapende groepen.

Het grootste aantal burgerslachtoffers in het tweede kwartaal van 2020 viel in de provincies Nangarhar, Ghazni en Kaboel met gemiddeld 204 personen; in het eerste kwartaal waren dat de provincies Kunduz, Kaboel en Helmand met gemiddeld 126 personen.¹¹²

Onderstaande tabel geeft een overzicht per kwartaal sinds het tweede kwartaal van 2018 van het aantal omgekomen en gewond geraakte burgerslachtoffers.¹¹³

FIGURE 3.31

RS-REPORTED CIVILIAN CASUALTIES BY QUARTER

Source: RS, response to SIGAR data call 6/17/2020; SIGAR, analysis of RS-provided data, 7/2020.

Bron: SIGAR

Volgens UNAMA was er in het eerste half jaar van 2020 geen afname in het aantal slachtoffers als gevolg van aanvallen door de Taliban vergeleken met dezelfde periode in 2019; het aantal dodelijke slachtoffers steeg wel aanzienlijk. Deze stijging was onder meer het gevolg van aanvallen met geïmproviseerde bommen, gerichte moorden op onder andere overheidsvertegenwoordigers en ngo-medewerkers en ontvoeringen die resulteerden in buitengerechterlijke executies. Anti-overheidsgroeperingen waren verantwoordelijk voor het grootste aandeel slachtoffers (58% van het totaal, waarvan 43% Taliban). Het aantal slachtoffers veroorzaakt door ANDSF steeg met 9% ten opzichte van dezelfde periode in vorig

¹¹² SIGAR, *Quarterly report to the United States Congress*, 31 juli 2020, pagina 71.

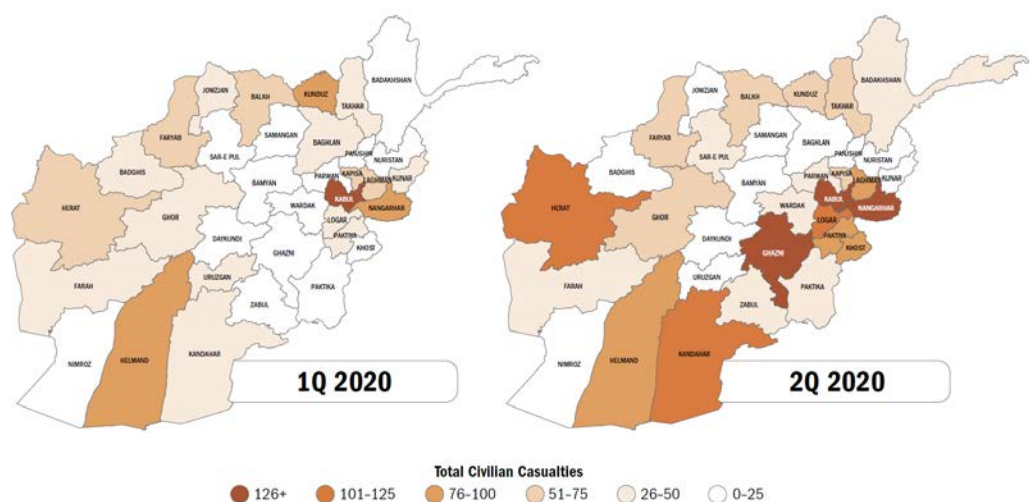
¹¹³ SIGAR, *Quarterly report to the United States Congress*, 31 juli 2020, pagina 71.

jaar.¹¹⁴ De meeste burgerslachtoffers (doden en gewonden) vielen in de eerste zes maanden van 2020 in de provincies Balkh en Kaboel (respectievelijk 344 en 338 slachtoffers), gevolgd door de provincies Nangarhar (281), Faryab (233) en Kunduz (205).¹¹⁵

De onderstaande kaart van SIGAR geeft een overzicht waar de meeste burgerslachtoffers vielen in de eerste zes maanden van 2020 waarbij het eerste en tweede kwartaal met elkaar worden vergeleken. In het tweede kwartaal is in meer delen van het land sprake van een toename in het aantal slachtoffers onder burgers.¹¹⁶

FIGURE 3.32

RS-REPORTED CIVILIAN CASUALTIES: COMPARING 1Q 2020 AND 2Q 2020

Source: RS, response to SIGAR data call, 6/17/2020 and 4/6/2020; SIGAR analysis of RS-provided data, 7/2020.

Bron: SIGAR

De grondgevechten bleven de grootste veroorzaker van burgerslachtoffers, met voornamelijk indirect vuur als oorzaak. In het tweede kwartaal van 2020 was het gebruik van indirecte beschietingen¹¹⁷ in door burgers bewoonde gebieden verantwoordelijk voor ongeveer vijftientwintig procent van de burgerslachtoffers. Op 29 juni 2020 raakten in het Sangin district van de provincie Helmand tientallen burgers gewond toen het Afghaanse nationale leger mortieren afschoot in reactie op beschietingen door de Taliban. Die mortieren misten hun doel en belandden op een drukke markt.¹¹⁸

Verder leidde de luchtinzet door de Afghaanse luchtmacht tot veel burgerslachtoffers, waarbij het raken van bewoonde gebouwen veel slachtoffers

¹¹⁴ UNAMA, *Protection of civilians in armed conflict. Midyear report: 1 January-30 June 2020*, 27 juli 2020, Overview pagina 2-6, 8, https://unama.unmissions.org/sites/default/files/unama_poc_midyear_report_2020_-_27_july-.pdf

¹¹⁵ UNAMA, *Protection of civilians in armed conflict. Midyear report: 1 January-30 June 2020*, 27 juli 2020, Overview pagina 5.

¹¹⁶ SIGAR, *Quarterly report to the United States Congress*, 31 juli 2020, pagina 72.

¹¹⁷ Bij indirect vuur gebeurt het richten en schieten van het projectiel zonder te vertrouwen op een directe zichtlijn tussen het doelwit en het vuurwapen; bijvoorbeeld bij wapens die het projectiel in een gekromde baan afvuren zoals howitzers.

¹¹⁸ UNAMA, *UN urges greater protection for civilians and reduced violence in run up to Intra-Afghan talks*, 2 juli 2020, <https://reliefweb.int/report/afghanistan/un-urges-greater-protection-civilians-and-reduced-violence-run-intra-afghan-talks>

onder vrouwen en kinderen veroorzaakte.¹¹⁹ Onder meer bij de volgende luchtaanvallen vielen veel burgerslachtoffers. In de maand januari 2020 kwamen tenminste vijftig burgers om door vier Afghaanse en twee Amerikaanse luchtaanvallen in verschillende provincies. VS troepen boden hun verontschuldiging aan voor een luchtaanval die plaatsvond in Kunduz waarbij vijf familieleden om het leven kwamen.¹²⁰ Bij een luchtaanval op 22 juli 2020 gericht tegen Talibanstrijders in de provincie Herat uitgevoerd door de Afghaanse luchtmacht, kwamen tenminste 45 personen om, waaronder burgers.¹²¹

UNAMA registreerde over de eerste helft van 2020 een toename ten opzichte van de voorgaande halfjaarlijkse verslagperiode in het aantal burgerslachtoffers als gevolg van het gebruik van geïmproviseerde bommen met drukplaten door de Taliban, alsook van ontvoeringen met executie tot gevolg.¹²² UNAMA vroeg in haar halfjaarlijkse rapport over 2020 voor het eerst ook aandacht voor de lange termijn gevolgen van geweldsincidenten voor slachtoffers en hun families, waaronder fysieke, psychologische, financiële, sociale en andere gevolgen.¹²³ Anti-overheidsgroeperingen bleven in de eerste helft van 2020 opzettelijk burgers als doelwit houden. UNAMA documenteerde 770 burgerslachtoffers (342 doden en 428 gewonden) als gevolg van dergelijke aanvallen. Meer dan de helft van die slachtoffers werden toegeschreven aan de Taliban. Onder de burgers die slachtoffer waren van gerichte aanvallen bevonden zich religieuze leiders (achttien incidenten), gezondheidswerkers (dertien incidenten), leden van het rechtssysteem (elf incidenten), activisten uit het maatschappelijk middenveld (negen incidenten), ngo-medewerkers (acht incidenten) en journalisten (drie incidenten). Ook bleef sprake van aanvallen door ISKP op religieuze minderheden in Afghanistan, waaronder de Sikh gemeenschap en de sjiitische moslimbevolking waarvan de meesten behoren tot de etnische groep van de Hazara. Voor een deel van de incidenten waarbij burgers het doelwit waren bleef onbekend welke groepering verantwoordelijkheid droeg.¹²⁴ Zie verder hoofdstuk 3.

UNAMA meldde in haar derde kwartaalrapport over 2020 dat het aantal burgerslachtoffers over de periode januari tot en met september 2020 was opgelopen tot 5.939 burgerslachtoffers (2.117 doden en 3.822 gewonden). Ten opzichte van dezelfde periode in 2019 was sprake van een daling met dertig procent van het aantal burgerslachtoffers. Een derde van het aantal burgerslachtoffers betrof kinderen. De daling was vooral het gevolg van minder zelfmoordaanslagen door gewapende opposanten. Wel was sprake van een lichte toename in het aantal burgerslachtoffers sinds de start van de vredesonderhandelingen tussen de Afghaanse regering en de Taliban (zie paragraaf 1.2.3) vergeleken met de weken voorafgaande aan die besprekingen. In tegenstelling tot dezelfde periode in 2019 vielen er in de eerste negen maanden van 2020 meer burgerslachtoffers in de provincies Balkh, Samangan, Jawzjan, Badakhshan, Ghor, Kapisa, Logar, Khost en Bamyān. In de provincies Balkh, Samangan and Badakhshan was sprake van meer dan een verdubbeling ten opzichte van de eerste negen maanden in 2019. Zestien

¹¹⁹ UNAMA, *Protection of civilians in armed conflict. Midyear report: 1 January-30 June 2020*, 27 juli 2020, Overview pagina 5, 6 en 9.

¹²⁰ Vertrouwelijke bron, 10 februari 2020.

¹²¹ Al Jazeera, *Air strikes in Afghanistan kill 45 civilians and Taliban fighters*, 23 juli 2020.

<https://www.aljazeera.com/news/2020/07/air-strikes-afghanistan-kill-45-civilians-taliban-fighters-200722203403995.html>. Het artikel bevat ook een link naar een videoreportage van Al Jazeera over (gebrek aan) onderzoek naar burgerslachtoffers waaronder als gevolg van aanvallen door de Afghaanse en VS-luchtmacht: Afghanistan: Civilian Loss in the US Air War | Fault Lines

¹²² UNAMA, *Protection of civilians in armed conflict. Midyear report: 1 January-30 June 2020*, 27 juli 2020, Overview en pagina 5, 6 en 9.

¹²³ UNAMA, *Protection of civilians in armed conflict. Midyear report: 1 January-30 June 2020*, 27 juli 2020, pagina 22-28.

¹²⁴ UNAMA, *Protection of civilians in armed conflict. Midyear report: 1 January-30 June 2020*, 27 juli 2020, Overview en pagina 2-6, 10.

procent van de burgerslachtoffers in de eerste negen maanden van 2020 was het gevolg van gerichte aanslagen. Dit betrof vergeleken met dezelfde periode in 2019 een toename met negenendertig procent.¹²⁵

Onderstaand volgen voor de verschillende regio's en provincies een aantal in het oog springende ontwikkelingen en gebeurtenissen met betrekking tot de veiligheidssituatie in de periode april 2019 tot en met oktober 2020. Het onderstaande overzicht is geenszins uitputtend en richt zich op incidenten waarbij vooral burgerslachtoffers vielen. Voor een uitgebreidere beschrijving van de veiligheidssituatie per provincie wordt verwezen naar het EASO-rapport van september 2020 over de veiligheidssituatie in Afghanistan. In dit EASO-rapport, gebaseerd op openbare informatie, wordt per provincie de achtergrond van het conflict beschreven en ingegaan op de belangrijkste actoren alsmede recente ontwikkelingen.¹²⁶

In de overzichten van SIGAR worden ook aanvallen van de ANDSF en bondgenoten alsmede van de oppositiestrijdkrachten genoemd waarbij veel tegenstanders omkwamen.¹²⁷ In veel gevallen kwamen bij deze gewapende confrontaties ook burgers om. De ngo ACLED berichtte bijvoorbeeld in haar overzicht van de week van 21 tot 27 juni 2020 dat in het Tagab district van de provincie Kapisa dat op ongeveer honderd kilometer ten oosten van Kaboel ligt, voor de tweede week op een rij zware gevechten plaats hadden. Taliban aanvallers verdreven Afghaanse strijdkrachten uit enkele dorpen. Bij de beschietingen vielen slachtoffers onder burgers.¹²⁸

1.3.3 *Centraal (Kaboel, Bamyān, Daikundi, Pansjir, Ghazni, Parwan, Kapisa en (Maydan) Wardak)*

Kaboel

In 2019 vonden de meeste zelfmoordaanslagen plaats in de provincie Kaboel.¹²⁹

Op 20 april 2019 vond een aanslag plaats op het ministerie van Communicatie en Informatie Technologie, waarbij zeven personen omkwamen. De aanslag werd opgeëist door ISKP.¹³⁰

Bij een complexe aanval door de Taliban op 1 juli 2019 op een gebouw van het ministerie van Defensie kwam een onbekend aantal personen om en raakten tientallen mensen gewond waaronder veel schoolkinderen uit een naastgelegen schoolgebouw. De aanvallers gebruikten onder meer een autobom.¹³¹

¹²⁵ UNAMA, *Afghanistan protection of civilians in armed conflict, third quarter report: 1 Januari to 30 September 2020*, https://unama.unmissions.org/sites/default/files/unama_protection_of_civilians_in_armed_conflict_-_3rd_quarter_report_2020.pdf, oktober 2020, pagina's 1,3,5 en 6; De provincie Bamyān is relatief veilig; niettemin waren ook hier, weliswaar sporadisch, veiligheidsincidenten. Zie bijvoorbeeld: The New York Times Magazine, *Afghan War Casualty Report: September 2020*, <https://www.nytimes.com/2020/09/03/magazine/afghan-war-casualty-report-september-2020.html>. Op 21 september 2020 werden twee politieagenten gedood bij een aanval door de Taliban op een politiepost in het Shibān-district van de provincie Bamyān.

¹²⁶ EASO, *Afghanistan Security situation Country of Origin Information Report*, september 2020, https://coi.easo.europa.eu/administration/easo/PLib/2020_09_EASO_COI_Report_Afghanistan_Security_situation.pdf. Voor Kaboel en de provincie Kaboel is nadere informatie te vinden op respectievelijk pagina 55 tot en met 66 alsmede 162 tot en met 171; voor de provincie Balkh, met Mazar i-Sharif als hoofdstad zie pagina 90 tot en met 100; voor de provincie Herat zie pagina 148 tot en met 153.

¹²⁷ SIGAR, *Quarterly report to the United States Congress*, pagina 66, 30 januari 2020

¹²⁸ ACLED Regional Overview: *Central Asia and the Caucasus 21-27 June 2020*, <https://acleddata.com/2020/07/01/regional-overview-central-asia-and-the-caucasus21-27-june-2020/>

¹²⁹ UNAMA, *Afghanistan. Protection of civilians annual report 2019*, 22 februari 2020, pagina 8, 39; BBC, *The couple blamed for an Islamic State attack on their wedding*, 17 augustus 2020, <https://www.bbc.com/news/world-asia-53779474>.

¹³⁰ Vertrouwelijke bron, 29 april 2019; BBC, *Kabul attack: Seven killed at Afghan ministry of information*, 20 april 2019, <https://www.bbc.com/news/world-asia-47996762>

¹³¹ The New York Times, *Bombing Kills Dozens and Hurts Schoolchildren as Taliban Talks Resume*, 1 juli 2019, <https://www.nytimes.com/2019/07/01/world/asia/afghanistan-bombing-war-museum.html>; Tolo news, *Heavy Blast*

Op 17 augustus 2019 pleegde ISKP een zelfmoordaanslag op een sjiitische bruiloft in Kaboel. Daarbij kwamen 91 personen om het leven. Het was daarmee de dodelijkste aanslag van 2019.¹³²

Op 6 maart 2020 vond een aanslag plaats bij een jaarlijkse herdenkingsbijeenkomst voor een omgekomen Hazara-leider. Deze aanslag veroorzaakte tientallen doden. De aanslag werd door ISKP opgeëist.¹³³ Zie ook paragrafen 3.5.4 en 3.5.5.

Op 12 mei 2020 vond een aanval plaats door gewapende personen op een ziekenhuis met kraamkliniek in de sjiitische wijk Dasht-e- Barchi in Kaboel. Bij deze niet opgeëiste aanval kwamen vijftientig personen om waaronder moeders, pasgeboren baby's en een vroedvrouw. De kraamkliniek werd geleid door de ngo *Médecins Sans Frontières*. Op dezelfde dag vond een zware aanslag plaats in Nangarhar (zie paragraaf 1.3.6).¹³⁴

Bij een aanval op een, vooral door Hazaras bezochte, onderwijsinstelling in West-Kaboel op 24 oktober 2020 kwamen minimaal vierentwintig personen om het leven, merendeels leerlingen, en raakten er tientallen gewond.¹³⁵ De aanslag werd opgeëist door ISKP. De Afghaanse overheid beschuldigde de Taliban; de Taliban ontkende betrokkenheid bij de aanslag.¹³⁶

Op 2 november 2020 vielen drie gewapende personen het universiteitsterrein van de universiteit van Kaboel binnen. De aanval vond plaats bij een opleidingscentrum voor juristen. Bij deze aanval kwamen tenminste tweeëntwintig personen, vooral studenten, om en raakten tientallen anderen gewond. De drie aanvallers kwamen om na een urenlang vuurgevecht met overheidsstrijdkrachten. De Taliban gaf aan niet verantwoordelijk te zijn voor de aanval. De ISKP claimde de aanval.¹³⁷

Bamyan

Deze provincie, met naar schatting 455.000 inwoners en een overwegend Hazara-en Dari-sprekende bevolking, is een van de veiligste provincies van Afghanistan. Bamyan wordt omringd door minder veilige provincies zoals Baghlan, Wardak en Ghazni.¹³⁸

Rocks Kabul; One Killed, 93 Wounded, 1 juli 2019, <https://tolonews.com/afghanistan/heavy-blast-rocks-kabul-casualties-feared>.

¹³² UNAMA, *Afghanistan. Protection of civilians annual report 2019*, 22 februari 2020, pagina 8, 39; BBC, *The couple blamed for an Islamic State attack on their wedding*, 17 augustus 2020.

¹³³ BBC, *Kabul attack: Abdullah Abdullah escapes deadly attack*, 6 maart 2020, <https://www.bbc.com/news/world-asia-51766602>.

¹³⁴ *Le Figaro*, *À Kaboul, le terrible récit des rescapés de la maternité; L'ONG Médecins sans frontières a décidé de fermer cette structure où 25 personnes ont été tuées dans une attaque le 12 mai dernier*, 23 juni 2020; Al Jazeera, *'Horrific act': Kabul hospital carnage shakes Afghanistan*, 14 mei 2020, <https://www.aljazeera.com/indepth/features/act-kabul-hospital-carnage-shakes-afghanistan-200514034602987.html>

¹³⁵ Tolo news, *Survivors Describe Blast at Education Center*, 25 oktober 2020, <https://tolonews.com/index.php/afghanistan-167301>; Tolo news, *Kabul Blast: Killed and Wounded Mostly Young Students*, 25 oktober 2020, <https://tolonews.com/index.php/afghanistan-167300>. De aanslag vond plaats bij het Kawsar education center in de wijk Dasht-e-Barchi in West Kaboel. Veel slachtoffers waren leerlingen uit de provincies Bamyan, Ghor, Ghazni en Daikundi die naar Kaboel waren gekomen om zich voor te bereiden op een toelatingsexamen voor de universiteit; BBC, *Afghan bombing: Kabul education centre attack kills at least 24*, 25 oktober, <https://www.bbc.com/news/world-asia-54676319>; The New York Times, *Assault on University Students Targets Afghanistan's Future, Erasing Hopes*, 4 november 2020.

¹³⁶ Vertrouwelijke bron, 26 oktober 2020; Tolonews, *Second VP Blames Taliban for Attack on Education Center*, 25 oktober 2020, <https://tolonews.com/index.php/afghanistan-167303>.

¹³⁷ BBCnews, *Kabul University attack: students flee as gunmen storm Afghan campus*, 2 november 2020, <https://www.bbc.com/news/av/world-asia-54777078>; Zeit online, *Mindestens 22 Tote bei Angriff auf Universität in Kabul, Die Angreifer sollen sich über sechs Stunden ein Feuergefecht mit afghanischen Einheiten geliefert haben*, 2 november 2020; Tolonews, *Govt Declares Tuesday a National Day of Mourning*, 2 november 2020, <https://tolonews.com/afghanistan-167493>; vertrouwelijke bron, 12 november 2020. De aanslag vond plaats terwijl er een boektentoonstelling van Afghaanse en Iraanse schrijvers werd geopend en tijdens een diplomaceremonie aan de rechtenfaculteit en een afgezegde training van openbare aanklagers. Het precieze doelwit is daarmee onduidelijk. ISKP heeft de aanslag geclaimd, maar er bestaan aanwijzingen dat de aanslag vanuit de Haqqani-hoek (Taliban/Pakistan) komt.

¹³⁸ Vertrouwelijke bron, 7 juli 2019.

(Maydan) Wardak

De internationale mensenrechtenorganisatie *Human Rights Watch* (HRW) berichtte, naar aanleiding van de moord op een mensenrechtenverdediger, dat in deze provincie gedurende 2019 een toename aan geweld plaatsvond. De Taliban kreeg steeds meer invloed in verschillende districten, waaronder Jalrez. Dat bleek onder andere uit de controleposten die het oprichtte om auto's staande te houden op zoek naar overheidsfunctionarissen.¹³⁹ Burgers riepen de strijdende partijen op om het oorlogsgeweld, dat veel burgerslachtoffers met zich mee bracht, te beëindigen.¹⁴⁰

1.3.4 *Noord (Badakhshan, Takhar, Baghlan, Kunduz, Samangan, Balkh, Sar-e Pul, Jawzjan, Faryab)*

Het aantal geweldsincidenten door de Taliban in het noorden steeg in de verslagperiode sterk, waar het noorden enkele jaren geleden relatief weinig geweld kende.

De meeste geweldsincidenten vonden plaats in het westen van de provincie Balkh, in de zogenaamde Kunduz-Baghlan corridor, en in de provincie Faryab. Hier staan de ANDSF in Noord-Afghanistan het meest onder druk en hebben zij sinds juni 2019 grote verliezen geleden. De Taliban wisten hun invloed en controle in dit gebied gestaag uit te breiden.¹⁴¹

Kunduz

Vanaf zondag 14 april 2019 werd Kunduz-stad van verschillende kanten aangevallen door de Taliban. De aanval werd uiteindelijk afgeslagen door de inzet van de Afghaanse en VS-luchtmacht. Er vielen, volgens de New York Times, veertien doden onder de Afghaanse overheidsstrijdkrachten en zes burgerdoden. 88 personen raakten gewond.¹⁴²

Samangan

De Taliban voerde op 13 juni 2020 een complexe aanval uit in de provinciehoofdstad Aybak bij een overheidsgebouw vlakbij het gebouw van de NDS. In eerste instantie werd een autobom tot ontploffing gebracht en vervolgens ontstond er een schietpartij waarbij enkele aanvallers omkwamen. Tenminste elf personen, voor zover bekend leden van veiligheidsstrijdkrachten, kwamen om en meer dan veertig personen waaronder burgers raakten gewond.¹⁴³

Takhar

Bij een luchtaanval op 22 oktober 2020 van de Afghaanse overheid tegen Talibanstrijders kwamen tenminste twaalf personen, allemaal kinderen, om en raakten minimaal achttien personen gewond. Bij de aanval in de Hazara Qeshlaq zone van de provinciehoofdstad Taloqan werd een religieuze school en een moskee geraakt.¹⁴⁴ *Human Rights Watch* (HRW) maakte melding dat de Afghaanse

¹³⁹ HRW, *Taliban Linked to Murder of Afghan Rights Defender*, 6 september 2019;

<https://www.hrw.org/news/2019/09/06/taliban-linked-murder-afghan-rights-defender>

¹⁴⁰ Afghanistan Times, *Wardak residents demand halt to civilian casualties*, 18 februari 2020, <http://www.afghanistantimes.af/wardak-residents-demand-halt-to-civilian-casualties/>

¹⁴¹ Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Voortgangsrapportage Nederlandse inzet in Afghanistan*, 20 mei 2020.

¹⁴² Vertrouwelijke bron, 15 april 2019; The New York Times Magazine, *Afghan War Casualty Report: April 12-18*, 18 april 2019, <https://www.nytimes.com/2019/04/18/magazine/afghan-war-casualty-report.html>

¹⁴³ Al Jazeera, *Taliban car bomb attack on Afghan intelligence compound kills 11*, 13 juli 2020, <https://www.aljazeera.com/news/2020/07/dozens-injured-car-bomb-blast-afghan-spy-agency-office-200713074223424.html>.

¹⁴⁴ Al Jazeera, *Afghan air raid kills at least 12 in mosque: Officials*, 22 oktober 2020, <https://www.aljazeera.com/news/2020/10/22/airstrike-on-mosque-kills-12-in-north-of-afghanistan>; Khaama press news agency, *'AIHRC' Confirmed Deaths of 12 Children In Takhar Airstrike*, 24 oktober 2020, <https://www.khaama.com/aihrc-confirms-death-of-12-children-in-an-airstrike-768555/>

vicepresident Saleh ontkende dat er burgerdoden waren gevallen en opdracht had gegeven om de persoon die dergelijke valse berichten verspreidde te arresteren. Of een arrestatie plaatshad, was niet bekend. De AIHRC, die het incident onderzocht, bevestigde evenwel dat de aanval had plaatsgehad en dat er twaalf kinderen waren omgekomen.¹⁴⁵

1.3.5 Zuid (Helmand, Kandahar, Uruzgan, Nimroz, Zabul)

Helmand

Bij een raketbeschieting en autobomaanslag in het Sangin district van de provincie Helmand kwamen tenminste 23 burgers om en raakten tientallen gewond toen een veemarkt werd geraakt. De Taliban en de regering beschuldigden elkaar over en weer van betrokkenheid bij de aanslag.¹⁴⁶

Kandahar

Op zaterdag 29 juni 2019 pleegde de Taliban in Kandahar een aanslag met vier *humvees* vol met explosieven op een districtscentrum waar medewerkers van de *Independent Election Commission* (IEC) waren. Hierbij kwamen acht IEC medewerkers om het leven, daarnaast zouden er vijftig politieagenten en vijftientwintig Talibanstrijders zijn omgekomen.¹⁴⁷

Zabul

Bij een zelfmoordaanslag op 19 september 2019 in de stad Qalat op een gebouw van de NDS raakte een nabij gelegen ziekenhuis zwaar beschadigd. Bij deze aanval werden tenminste 39 personen gedood en raakten 90 gewond.¹⁴⁸

1.3.6 Oost (Nuristan, Kunar, Laghman, Nangarhar, Logar, Paktia, Khost, Paktika)

Nangarhar

In de provincie Nangarhar vielen (naast Kaboel) de meeste burgerslachtoffers in 2019. In de eerste helft van 2020 behoorde deze provincie naast Kaboel en Balkh eveneens tot de locaties waar de meeste burgerslachtoffers vielen. Zie paragraaf 1.3.2.

Bij een drone-aanval op 19 september 2019 door de VS op een vermeende schuilplaats van Talibanstrijders kwamen tenminste dertig boeren om en raakten tientallen anderen gewond.¹⁴⁹

¹⁴⁵ HRW, Afghanistan: vice president threatens those reporting civilian death, 22 oktober 2020, <https://www.hrw.org/news/2020/10/22/afghanistan-vice-president-threatens-those-reporting-civilian-deaths>; Khaama press news agency, 'AIHRC' Confirmed Deaths of 12 Children In Takhar Airstrike, 24 oktober 2020

¹⁴⁶ Al Jazeera, At least 23 civilians were killed and dozens injured after rockets hit a cattle market in Afghanistan's southern Helmand province, the Afghan government and Taliban officials said, 26 juni 2020, <https://www.aljazeera.com/news/2020/06/civilians-killed-rocket-attack-afghanistan-cattle-market-200629105234792.html>; tolo news, 23 Civilians Killed in Rocket Attacks in Helmand, 29 juni 2020, <https://tolonews.com/afghanistan/over-10-civilians-killed-mortar-attack-helmand>; AIHRC, *Civilian casualties in the cattle market in Sangin district of Helmand province and in some other provinces of the country*, 30 juni 2020, https://www.aihrc.org.af/home/press_release/8911. Volgens AIHRC zijn tenminste 27 personen omgekomen en 35 gewond geraakt.

¹⁴⁷ Vertrouwelijk bericht, 1 juli 2019; The New York Times, *Dozens Killed as Taliban Bombs in 4 Humvees Rip Through Afghan District*, 30 juni 2019, <https://www.nytimes.com/2019/06/30/world/asia/afghanistan-taliban-bombs.html>: een humvee (High Mobility Multipurpose Wheeled Vehicle) is een militair voertuig.

¹⁴⁸ Al Jazeera, Afghanistan hospital attack death toll soars to 39, 20 september 2019, <https://www.aljazeera.com/news/2019/09/killed-car-bomb-attack-afghan-province-zabul-190919042138106.html>; vertrouwelijk bericht, 22 september 2019.

¹⁴⁹ Al Jazeera, *Afghanistan: US confirms drone attack that killed 30 farmers*, 20 september 2019, <https://www.aljazeera.com/news/2019/09/afghanistan-dozens-civilians-killed-drone-attack-190919072728303.html>; vertrouwelijk bericht, 22 september 2019.

Bij een bomaanslag gedurende het vrijdaggebed op een moskee in oktober 2019 in de provincie Nangarhar vielen ten minste 62 doden en tientallen gewonden.¹⁵⁰

Bij een zelfmoordaanslag in mei 2020 op de begrafenis van een politiecommandant vielen ten minste vierentwintig doden.¹⁵¹

Op 3 augustus 2020 vielen gewapende opstandelingen een gevangeniscomplex in Jalalabad aan. Hierbij kwamen tenminste negentwintig personen om, waaronder burgers, en raakten velen gewond. ISKP claimde verantwoordelijk te zijn voor de aanval.¹⁵²

Bij een autobomaanslag op 4 augustus 2020 in het Ghankhil district van de provincie Nangarhar kwamen tenminste zestien personen om en raakten meer dan vijftig gewond. De aanslag vond plaats tegenover het NDS-kantoor. Verscheidene huizen raakten zwaar beschadigd en ook een complex van de gouverneur.¹⁵³

Paktia

Bij een aanslag in mei 2020 met een vrachtwagenbom op een militaire rechtbank vielen tenminste vijf doden. De aanslag zou het werk zijn van de Taliban of het Haqqani-netwerk. Zie ook paragraaf 1.3.10.¹⁵⁴

1.3.7

West (Badghis, Herat, Ghor, Farah)

Farah

Onderzoek van de VN wees uit dat luchtaanvallen door de VS op 5 mei 2019 op vermeende drugslaboratoria in de provincie Farah tientallen burgerdoden tot gevolg hadden, waaronder veel vrouwen en kinderen. De VS stelden dat bij die aanval geen burgerdoden waren gevallen.¹⁵⁵

Ghor

Bij een zelfmoordautobomaanslag op 18 oktober 2020 bij het politiehoofdkantoor in de hoofdstad Feroz Koh (voorheen Chaghcharan genoemd) van de provincie Ghor kwamen tenminste vijftien burgers om en raakten ongeveer honderdvijfenzeventig personen gewond. Onder de slachtoffers waren vrouwen, kinderen, ontheemden, een hulpverlener, een leraar en veertien leerlingen van een school voor kinderen met gehoorproblemen.¹⁵⁶

¹⁵⁰ Al Jazeera, *Afghanistan mosque attack kills scores of worshippers*, 19 oktober 2019, <https://www.aljazeera.com/news/2019/10/nangarhar-mosque-hit-deadly-bomb-blast-friday-prayers-191018112927473.html>

¹⁵¹ Al Jazeera, *Afghanistan: Deadly suicide attack targets funeral in Nangarhar*, 12 mei 2020, <https://www.aljazeera.com/news/2020/05/afghanistan-deadly-suicide-attack-targets-funeral-nangarhar-200512081739828.html>

¹⁵² UNAMA, *security council press statement on terrorist attack in Jalalabad, Afghanistan*, 5 augustus 2020, [HTTPS://UNAMA.UNMISSIONS.ORG/SECURITY-COUNCIL-PRESS-STATEMENT-TERRORIST-ATTACK-JALALABAD-AFGHANISTAN%C2%A0](https://unama.unmissions.org/security-council-press-statement-terrorist-attack-jalalabad-afghanistan%C2%A0)

¹⁵³ Tolonews, *Victims' Families Recall Horror of Nangarhar Attack*, 4 oktober 2020, <https://tolonews.com/afghanistan-166805>.

¹⁵⁴ Al Jazeera, *Taliban claim deadly attack on court in Afghanistan's Paktia*, 14 mei 2020, <https://www.aljazeera.com/news/2020/05/taliban-claim-deadly-attack-court-afghanistan-paktia-200514070025362.html>

¹⁵⁵ UN news, *Afghanistan probe: 'at least 60 civilians' killed after US military airstrikes on alleged drug labs*, 9 oktober 2019, <https://news.un.org/en/story/2019/10/1048851>.

¹⁵⁶ Al Jazeera, *Deadly car bomb attack outside Afghanistan police headquarters*, 18 oktober 2020; OCHA, *weekly humanitarian update 12-18 October 2020*, 22 oktober 2020, <https://www.humanitarianresponse.info/en/operations/afghanistan/document/afghanistan-weekly-humanitarian-update-12-%E2%80%9318-october-2020>

1.3.8

Buitenlandse troepen

In Afghanistan zijn verschillende landen aanwezig die militair actief zijn of ondersteuning en training bieden aan de Afghaanse troepen. Het gaat om de VS (Operation Freedom Sentinel) die eigenstandig actief is in samenwerking met de Afghaanse overheid en de NAVO-troepenmacht voor training (Resolute Support mission). In totaal ging het medio 2019 om ongeveer 30.000 personen.

De Verenigde Staten van Amerika had eind februari 2020 het grootste aantal manschappen in Afghanistan gestationeerd, ongeveer 14.000, en was het enige land dat offensieve operaties uitvoerde. Daarnaast maakten 17.000 manschappen uit 39 verschillende landen –waaronder de VS- deel uit van een NAVO-missie die toeziet op het trainen, adviseren en ondersteunen van Afghaanse veiligheidstroepen en –organisaties.¹⁵⁷ Deze missie traint de Afghaanse strijdkrachten onder meer in het voorkomen van burgerslachtoffers bij militaire acties.¹⁵⁸

Op 18 juni 2020 meldden de VS dat het aantal Amerikaanse troepen in Afghanistan was teruggebracht tot ongeveer 8.500 manschappen. Dit was conform de gemaakte afspraken met de Taliban. Een volledige terugtrekking van de VS troepen zou binnen veertien maanden na ondertekening van het akkoord met de Taliban moeten plaatsvinden indien de Taliban aan de met de VS overeengekomen voorwaarden voldoet.¹⁵⁹ Er is in NAVO verband nog geen besluit genomen over de volledige terugtrekking van NAVO-militairen. Inmiddels is het totaal aantal buitenlandse troepen in Afghanistan ruim onder de 20.000 manschappen.¹⁶⁰

Het *United States Air Forces Central Command* publiceerde cijfers van het aantal luchtaanvallen dat de VS in de afgelopen jaren hebben uitgevoerd. Evenals in 2018 zijn in 2019 door de VS ruim 7.000 wapens ingezet vanuit de lucht. Dat was meer dan in de jaren 2013-2017.¹⁶¹ UNAMA, de VN-missie in Afghanistan, schreef in haar jaarrapport over het jaar 2019 dat internationale luchtaanvallen nog altijd veel burgerslachtoffers¹⁶² veroorzaakten. Het aantal burgerslachtoffers dat werd toegeschreven aan internationale troepen zag in 2019 een toename van achttien procent ten opzichte van 2018. Het betreft 786 slachtoffers, waarvan 559 doden. Praktische alle slachtoffers vielen bij luchtaanvallen (96%). Waar in 2018 nog tweederde van de slachtoffers van luchtaanvallen (inclusief aanvallen van Afghaanse troepen¹⁶³) vrouwen en kinderen waren, daalde dit aandeel in 2019 naar 46%.¹⁶⁴ Het Amerikaanse Pentagon rapporteerde zelf over het jaar 2019 132 burgerdoden in Afghanistan.¹⁶⁵ Zie ook paragraaf 1.3.2 over burgerslachtoffers. Het rapport

¹⁵⁷ Al-Jazeera, US-Taliban truce begins, raising hopes of peace deal, 22 februari 2020; NATO – NATO and Afghanistan https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_8189.htm laatste update 2 maart 2020, geraadpleegd 25 maart 2020; The New York Times, *Pentagon tally of civilians U.S. killed in 2019 is 132*, 8 mei 2020.

¹⁵⁸ Apnews, *UN says Afghan forces, allies killed most civilians in 2019*, 30 juli 2019, <https://apnews.com/c4438180d6714809a056862604cd692a>; ministerie van Buitenlandse Zaken, Brief aan de Voorzitter van de Eerste Kamer, *Betreft Nederlandse inzet in Afghanistan 2018-2021*, 15 juni 2018, De Nederlandse inzet in Afghanistan op veiligheidsterrein is niet alleen gericht op adviseren en trainen van de Afghaanse strijdkrachten, ook civiele autoriteiten worden geadviseerd in het beschermen van de burgerbevolking. 'Zo ondersteunt Nederland het non-gouvernementele Center for Civilians in Conflict (CIVIC). Deze NGO adviseert de Afghaanse regering en ANDSF over *civilian protection policies* om hen beter in staat te stellen om burgerslachtoffers te voorkomen. Mede dankzij hun inzet is het aantal burgerslachtoffers ten gevolge van ANDSF-operaties in 2017 met 23 procent teruggebracht'. Zie ook website van Center for Civilians in Conflict (CIVIC), *Afghanistan, community engagement on civilian protection*, geraadpleegd 7 oktober 2020, <https://civiliansinconflict.org/publications/policy/afghanistan-community-engagement-civilian-protection/>. 'Since 2017, CIVIC has facilitated the creation of Civilian Community Protection Councils (CCPCs) and Civilian Protection Working Groups (CPWGs) in Balkh, Baghlan, Herat, Kandahar, and Nangahar, who advocate with both government forces and armed opposition groups on their protection concerns'.

¹⁵⁹ SIGAR, *Quarterly report to the United States congress*, 30 juli 2020, pagina 73.

¹⁶⁰ Vertrouwelijke bron, 5 oktober 2020.

¹⁶¹ United States Air Forces Central Command, *Combined Forces Air Component Commander 2013-2019 Airpower Statistics, as of 31 December 2019*, [https://www.afcent.af.mil/Portals/82/Documents/Airpower%20summary/\(U\)%20APPROVED%20Dec%202019%20AP%20Data.pdf?ver=2020-01-27-023439-697](https://www.afcent.af.mil/Portals/82/Documents/Airpower%20summary/(U)%20APPROVED%20Dec%202019%20AP%20Data.pdf?ver=2020-01-27-023439-697)

¹⁶² De cijfers van UNAMA zijn gebaseerd op geverifieerde incidenten en aantallen slachtoffers. Zij claimt niet dat de statistieken uit het rapport compleet zijn. UNAMA definieert een burger(slachtoffer) als een persoon die niet behoort tot de krijgsmacht of een georganiseerde gewapende groep.

¹⁶³ Het betreft de Afghaanse luchtmacht en niet nader bepaalde pro-overheidstroepen.

¹⁶⁴ UNAMA, *Afghanistan. Protection of civilians in armed conflict 2019*, 22 februari 2020, pagina 54, 59.

¹⁶⁵ The New York Times, *Pentagon tally of civilians U.S. killed in 2019 is 132*, 8 mei 2020.

beschreef ook andere effecten van de strijd op het dagelijks leven van burgers. Deze effecten waren niet exclusief toe te wijzen aan de aanwezigheid van buitenlandse troepen in Afghanistan. De volgende twee effecten kunnen volgens UNAMA het directe resultaat zijn van gewapende inzet door internationale troepen (met name luchtaanvallen). Vrouwen van wie een mannelijk familielid omkomt, worden blootgesteld aan discriminatie, armoede en geweld, omdat mannen essentieel zijn voor de sociaaleconomische overlevingskansen en bescherming van een familie. Het conflict beperkt de toegang tot onderwijs voor kinderen. Ook bij de inzet van wapens door internationale troepen werden onderwijsinstellingen beschadigd.¹⁶⁶

1.3.9

Regeringsstrijdkrachten

De *Afghan National Defense and Security Forces* (ANDSF) bestaan uit het leger, de politie en andere veiligheidsseenheden: het Afghaanse Nationale Leger (ANA), de Afghaanse luchtmacht, de Afghaanse speciale strijdkrachten, de Afghanistan National Army Territorial Forces (ANA-TF), de Afghaanse nationale politie (ANP; ministerie van Binnenlandse Zaken), de Afghaanse lokale politie (ALP; ministerie van Binnenlandse Zaken) en het *National Directorate of Security* (NDS). Afghanistan kent geen militaire dienstplicht. Achttien jaar is de minimumleeftijd voor vrijwillige militaire dienst. Volgens gegevens van de Afghaanse overheid bestonden de ANDSF op 30 april 2020 uit ongeveer 289.000 manschappen, waarvan 183.000 bij het leger en de luchtmacht en 106.000 bij de ANP, de nationale politie.

De ANDSF krijgt sinds begin 2015 ondersteuning van de NAVO geleide militaire missie in Afghanistan onder de naam *Resolute Support Mission* (RSM). RSM beperkt zich tot training, advisering en het ondersteunen van de Afghaanse strijdkrachten. In september 2019 bestond de RSM uit 17.000 militairen waarvan 8.500 uit de Verenigde Staten en 8.700 uit 38 andere landen.¹⁶⁷ De International Crisis Group geeft aan dat negentig procent van het jaarlijks budget van de Afghaanse strijdkrachten wordt gefinancierd door de VS en andere donoren. In 2020 draagt de VS alleen al vier miljard dollar bij aan dit budget.¹⁶⁸

Hogergenoemd aantal actieve ANDSF-manschappen zou volgens verschillende berichten in de praktijk lager zijn. Er zijn manschappen die alleen op papier in de ANDSF dienen.¹⁶⁹ Sommige militaire commandanten en invloedrijke figuren registreren verwanten, familieleden en leden van hun stam als soldaat onder hun bevel. In de praktijk doen deze mensen ander werk maar ontvangen wel soldij.¹⁷⁰ De NAVO missie RSM draagt bij aan professionalisering van de ANDSF.¹⁷¹

Door onvoldoende aanmeldingen en een groot personeelsverloop is de capaciteit van de ANDSF ontoereikend om op alle plaatsen waar de Taliban offensieven ontplooit voldoende eenheden ter plaatse te krijgen. Het grote personeelsverloop komt onder andere door operationele verliezen, natuurlijk verloop en desertie. Daarnaast

¹⁶⁶ UNAMA, *Afghanistan. Protection of civilians in armed conflict 2019*, 22 februari 2020, pagina 19-20, 28.

¹⁶⁷ CIA, *The World Fact Book*, last updated 17 June 2020, Geraadpleegd 29 juni 2020. Op de CIA website staat dat de ANP 150.000 manschappen heeft.; SIGAR, *Quarterly report to the United States congress*, 30 juli 2020, pagina 76; Zie ook EASO, *State structure and security forces*, augustus 2020, pagina 26-38, https://coi.easo.europa.eu/administration/easo/PLib/2020_08_EASO_COI_Report_Afghanistan_state_structure_and_security_forces.pdf

¹⁶⁸ ICG, *What Will Happen if the U.S. Military Pulls Out of Afghanistan Without a Peace Deal?*, 26 maart 2020, <https://www.crisisgroup.org/asia/south-asia/afghanistan/what-will-happen-if-us-military-pulls-out-afghanistan-without-peace-deal>

¹⁶⁹ Afghan Voice Agency, *SIGAR: Up to 70% 'Ghost Soldiers' Within ANDSF Ranks*, 1 augustus 2020, <https://www.avapress.com/en/news/215905/sigar-up-to-70-ghost-soldiers-within-andsf-ranks>; Tolonews, *MoD Rejects Existence Of 'Ghost Soldiers' In Afghan Army*, 3 augustus 2019, <https://tolonews.com/afghanistan/mod-rejects-existence-%E2%80%98ghost-soldiers%E2%80%99-afghan-army#:~:text=The%20Ministry%20of%20Defense%20on,recognized%20by%20the%20biometric%20system.>

¹⁷⁰ Vertrouwelijke bron, 14 september 2020.

¹⁷¹ Vertrouwelijke bron, 12 november 2020.

hebben de vele slachtoffers een negatieve invloed op het moreel van de overige personeelsleden.¹⁷²

Een deel van de Afghaanse strijdkrachten bestaat uit lokale strijdkrachten te weten de *Afghan Local Police* (ALP) vallend onder het ministerie van Binnenlandse Zaken, de zogeheten *Uprising Forces* die aangestuurd worden door het *National Directorate of Security* (NDS) en andere pro-regeringsmilities en de in 2018 door de president ingestelde ANA-TF.¹⁷³ De ALP, vallend onder het ministerie van Binnenlandse Zaken, die het afgelopen decennium als belangrijkste lokale strijdkracht fungeerde met op het hoogtepunt 30.000 manschappen, wordt afgebouwd.¹⁷⁴ ALP-agenten zouden de mogelijkheid krijgen om opgenomen te worden in de ANP of in het Afghaanse leger.¹⁷⁵

Waar reguliere eenheden beperkt succes boekten, lukte dit speciale eenheden van leger en politie beter. De speciale eenheden waren bij hun operaties veelal nog afhankelijk van Westerse ondersteuning, zoals luchtsteun.¹⁷⁶ De nieuwe lokale strijdkracht, de ANA-Territorial Force (ANA-TF), valt onder het ministerie van Defensie en heeft momenteel 10.000 manschappen en is actief in 32 van de 34 provincies.¹⁷⁷

Desertie

Bijlage (1) bij het Wetboek van Strafrecht inzake militaire misdrijven (Staatscourant nr. 1314 van 10 oktober 2018) in artikel 10 met de titel 'Desertion' bepaalt dat in het geval dat een personeelslid van de Afghaanse Nationale Defensie en Veiligheidstroepen (ANDSF) uit dienst treedt en de duur van de afwezigheid is maximaal een jaar, hij/zij niet zal worden gestraft of veroordeeld, maar als de duur van de afwezigheid meer dan een jaar bedraagt, wordt de dader, boven de rang van soldaat, onderworpen aan gevangenisstraf van zes maanden of een boete van 20.000 AFS (221 EUR) rekening houdend met de omstandigheden van zijn / haar desertie.¹⁷⁸ Daarmee is sprake van een verlaging van de bestraffing in geval van desertie zoals was voorzien in het wetboek van militair strafrecht uit 2005 dat in artikel 15 aangaf dat een militair die permanent en doelbewust deserteerde, bestraft kon worden met twee tot vijf jaar detentie. Indien dit misdrijf plaats had in tijden van oorlog, gevechten of mobilisatie dan was de bestraffing tussen de vijf en vijftien jaar gevangenisstraf.¹⁷⁹

¹⁷² Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Voortgangsrapportage Nederlandse inzet in Afghanistan*, 20 mei 2020; Stars and Stripes, *In documents, US military trainers describe Afghan security forces as incompetent, unmotivated and rife with deserters*, 9 december 2019, <https://www.stripes.com/news/middle-east/in-documents-us-military-trainers-describe-afghan-security-forces-as-incompetent-unmotivated-and-rife-with-deserters-1.610484>.

¹⁷³ AAN & GPPI, *Ghosts of the Past: Lessons from Local Force Mobilisation in Afghanistan and Prospects for the Future*, juli 2020, pagina 9, 15. Deze lokale strijdkrachten worden lokaal vaak aangeduid als Arbakai.

¹⁷⁴ AAN & GPPI, *Ghosts of the Past: Lessons from Local Force Mobilisation in Afghanistan and Prospects for the Future*, juli 2020, pagina 2 en 3. De gedachte achter lokale strijdkrachten is dat ze hun regio kennen, van lokale mensen makkelijker informatie krijgen en dat ze meer gemotiveerd zijn om hun eigen gemeenschappen en mensen te verdedigen. De praktijk bleek deels anders te zijn doordat ALP-eenheden verstrengheld raakten met etnische, factionele en criminele belangen en de lokale bevolking misbruikten. Deze problematiek speelde onder meer in de provincies Talkar, Kunduz en Baghlan.

¹⁷⁵ Salaam Times, *Opportunities await Afghan Local Police in security agencies, private sector*, 14 augustus 2020, https://afghanistan.asia-news.com/en_GB/articles/cnmi_st/features/2020/08/14/feature-02; De ALP wordt gefinancierd door de VS en de Afghaanse autoriteiten. De VS-bijdrage loopt in 2020 af, waardoor ALP (grotendeels) opgenomen dient te worden in de ANP. Dit transitieproces is nu bezig. Zie ook: SIGAR, *Quarterly report to the United States congress*, 30 juli 2020 en EASO, *Afghanistan State Structure and Security Forces, country of origin information report*, juli 2020.

¹⁷⁶ Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Voortgangsrapportage Nederlandse inzet in Afghanistan*, 20 mei 2020.
¹⁷⁷ AAN & GPPI, *Ghosts of the Past: Lessons from Local Force Mobilisation in Afghanistan and Prospects for the Future*, juli 2020, pagina 2 en 3.
¹⁷⁸ Vertrouwelijke bron, 4 augustus 2020, pagina 13 en 14; Afghanistan Center at Kabul University, *Annex (1) to the penal code on military crimes / Ministry of Justice*, geraadpleegd 20 oktober 2020, <http://law.acku.edu.af/en/article/detail/44966>; Official Gazette, 10 October 2018. Issue no:1314, *Annex (1) to the penal Code on Military crimes*.

¹⁷⁹ ICRC, *Afghanistan. Military Crimes Code*, geraadpleegd 29 juni 2020. [https://ihl-databases.icrc.org/ihl-nat/a24d1cf3344e99934125673e00508142/48fb8f891347651c125767000311e74/\\$FILE/Military%20Crimes%20Code.pdf](https://ihl-databases.icrc.org/ihl-nat/a24d1cf3344e99934125673e00508142/48fb8f891347651c125767000311e74/$FILE/Military%20Crimes%20Code.pdf); Afghanistan kent ook een wetboek van militaire strafvordering: <https://laws4me.com/wp->

Het aantal deserties uit de ANDSF is hoog. Voor zover bekend, vindt vervolging van deserteurs nauwelijks plaats. President Ghani tekende in augustus 2016 een "Presidentieel decreet over de herintreding van leden van defensie- en veiligheidstroepen die buiten dienst zijn gesteld". Dit besluit bepaalt onder meer dat leden van de ANDSF die hun baan en detachering hebben verlaten zonder de juiste procedure te volgen en die geen wapens en uitrusting hebben meegenomen naar de oppositiekrachten, zich weer bij de strijdkrachten kunnen voegen zonder te worden gestraft. Het ANDSF omvat militairen van alle etnische groepen. Er zijn geen aanwijzingen dat bij de vaststelling van de strafmaat, voor zover het al tot vervolging komt, de etnische achtergrond van de gedeserteerde persoon een rol speelt. Die hangt eerder af van de situatie en de manier waarop de desertie plaatsvond.¹⁸⁰

1.3.10

Opstandelingengroepen

De opstandelingengroeperingen die in Afghanistan tegen de Afghaanse overheid opereren en niet onder gezag van een overheid staan, worden in rapporten meestal aangeduid als *Anti-Government Elements* (AGE's). In dit verslag worden deze groepen opstandelingengroepen of gewapende opposanten genoemd. In Afghanistan zijn verschillende opstandelingengroepen actief, zoals de Taliban, het Haqqani-netwerk, Al-Qaida en Islamitische Staat in Khorasan Provincie (ISKP, ook wel ISIL-K). De Afghaanse Taliban zijn door de Verenigde Staten niet aangemerkt als terroristische organisatie, de andere drie groepen zijn dat wel.¹⁸¹ Het grootste verschil tussen de Taliban en ISKP is dat de Taliban een nationale agenda heeft terwijl ISKP internationale ambities heeft. In de huidige situatie is de Taliban volgens de VN echter wel de "*primary partner*" voor alle buitenlandse terroristische groeperingen die in Afghanistan opereren, met uitzondering van ISKP. Hieronder vallen ook Al-Qaida en het Haqqani netwerk.¹⁸² In Afghanistan bleven in de verslagperiode zowel kader als honderden strijders van Al-Qaida aanwezig alsmede groepen met buitenlandse strijders gelieerd aan de Taliban. Er bleef sprake van nauwe banden tussen de Taliban, met name het Haqqani-netwerk, en Al-Qaida. Die banden waren gebaseerd op vriendschap, een geschiedenis van gedeelde strijd, ideologische verwantschap en huwelijken.¹⁸³

In totaal wordt geschat dat er meer dan twintig regionale en internationale groeperingen tegen de Afghaanse veiligheidstroepen vechten.¹⁸⁴ De overgrote meerderheid van deze buitenlandse strijders komen uit de omliggende regio, de meesten uit Pakistan.¹⁸⁵ Een aantal van die groepen zoals de Tehrik-e-Taliban

content/uploads/Laws/Afghanistan/Military_Criminal_Procedure_Code.pdf.

¹⁸⁰ Vertrouwelijke bron, 4 augustus 2020, pagina 14. Het presidentiële decreet is gepubliceerd in het Afghaanse staatsblad nr. 1221 van 27 augustus 2016.

¹⁸¹ VOA News, *Why isn't Afghan Taliban on US list of foreign terror groups?*, 20 februari 2017; US Department of State, *Foreign terrorist organizations*, <https://www.state.gov/foreign-terrorist-organizations/> geraadpleegd op 22 april 2020; Voor uitgebreidere informatie op basis van openbare bronnen over de opstandelingengroeperingen, zie EASO, *Anti-government Elements (AGE's), country of origin information report*, augustus 2020.

¹⁸² Vertrouwelijke bron, 2 september 2019; UNSC, *Tenth report of the Analytical Support and Sanctions Monitoring Team submitted pursuant to resolution 2255 (2015) concerning the Taliban and other associated individuals and entities constituting a threat to the peace, stability and security of Afghanistan*, 10 juni 2019, S2019/481, 13 juni 2019, pagina 9 en 17.

¹⁸³ UNSG, *Letter dated 19 May 2020 from the Chair of the Security Council Committee established pursuant to resolution 1988 (2011) addressed to the President of the Security Council*, S 220/415, 27 mei 2020, pagina 8.

¹⁸⁴ Vertrouwelijke bron, 2 september 2019; UNSC, *Tenth report of the Analytical Support and Sanctions Monitoring Team submitted pursuant to resolution 2255 (2015) concerning the Taliban and other associated individuals and entities constituting a threat to the peace, stability and security of Afghanistan*, 10 juni 2019, S2019/481, 13 juni 2019, pagina 9 en 17; UNSG, *Letter dated 19 May 2020 from the Chair of the Security Council Committee established pursuant to resolution 1988 (2011) addressed to the President of the Security Council*, S 220/415, 27 mei 2020, pagina 20-22.

¹⁸⁵ Vertrouwelijke bron, 2 september 2019; UNSC, *Tenth report of the Analytical Support and Sanctions Monitoring Team submitted pursuant to resolution 2255 (2015) concerning the Taliban and other associated individuals and entities constituting a threat to the peace, stability and security of Afghanistan*, 10 juni 2019, S2019/481, 13 juni 2019, pagina 3.

Pakistan¹⁸⁶, Jaish-i-Mohammed en de Lashkare-Tayyiba bevinden zich met name in de oostelijke provincies Kunar, Nangarhar en Nuristan, waar zij actief zijn onder de paraplu van de Afghaanse Taliban. Daarnaast zijn er militante Centraal-Aziatische en Oeigoerengroepen aanwezig in het grensgebied van Pakistan en Afghanistan. Hun gerichtheid op noordelijk Afghanistan kan gedeeltelijk verklaard worden door de nabijheid van hun landen van oorsprong en het delen van eenzelfde taal met etnische Oezbeken, Tadzjieken en Turkmenen. De belangrijkste van deze gewapende buitenlandse groepen zijn de *Eastern Turkistan Islamic Movement*, de *Islamic Movement of Uzbekistan*, *Jamaat Ansarullah Tajikistan*, *Lashkar-e-Islam* en de *Salafist Group*. Het monitoring team ingesteld door de VN betitelt al deze groepen als terreurorganisaties.¹⁸⁷

Onderstaand volgt aanvullende informatie op hetgeen in het algemeen ambtsbericht Afghanistan van maart 2019 is beschreven over de belangrijkste opstandelingengroepen.

Taliban

De leiding van de Taliban ligt in handen van de Taliban leiderschapsraad, ook bekend als de *Rahbari Shura* of *Quetta Shura*. Deze raad heeft een groot aantal comités en organen opgericht, die taken en diensten verrichten die overeenkomen met die van overheidsorganisaties.¹⁸⁸ Volgens informatie van het *Analytical Support and Sanctions Monitoring Team* dat aan de Verenigde Naties rapporteert, kent de Taliban spanningen tussen de politieke en militaire comités en langs tribale lijnen, waarbij sommige Talibanstrijders willen blijven doorvechten en anderen voorstander zijn van een staakt-het-vuren en van onderhandelen.¹⁸⁹

De Taliban steunt vooral op de Pashtoen bevolkingsgroep, maar probeert ook andere bevolkingsgroepen aan zich te binden. AAN & GPPI wijzen in dat verband naar ontwikkelingen in de provincie Takhar. De bevolking in die provincie bestaat grotendeels uit Tadzjieken en Oezbeken. De Taliban kon hier niet alleen uitgaan van Pashtoen-gemeenschappen om steun te krijgen, zoals de trend was geweest in provincies met een overwegend Pashtoenbevolking of in provincies met een gemengde bevolking. In plaats daarvan probeerde de Taliban de niet-Pashtoenbevolking te mobiliseren door religieuze boodschappen en propaganda en door het aan zich binden van bestaande gewapende netwerken met banden met andere politiek-militaire organisaties.¹⁹⁰

Het Noorse *Landinfo* stelt dat de Taliban actief werft onder de Afghaanse strijdkrachten. De relatieve zwakte van de Afghaanse overheid in de strijd

¹⁸⁶ Tehrik-e-Taliban Pakistan includes a number of loose splinter groups: Jamaat ul-Ahrar (JuA); Lashkar-e-Islam; Hafiz Gul Bahadur Group; Tehrik-e-Taliban Pakistan-Hafeez Ullah Kochwan; Tehrik-e-Taliban Pakistan-Sajna; Tehrik-e-Taliban Pakistan-Punjab; Tariq Gidar Group; and Majlis-e-Ahrar group.

¹⁸⁷ Vertrouwelijke bron, 2 september 2019; UNSC, *Tenth report of the Analytical Support and Sanctions Monitoring Team submitted pursuant to resolution 2255 (2015) concerning the Taliban and other associated individuals and entities constituting a threat to the peace, stability and security of Afghanistan*, 10 juni 2019, S2019/481, 13 juni 2019, pagina 9 en 17; UNSG, *Letter dated 19 May 2020 from the Chair of the Security Council Committee established pursuant to resolution 1988 (2011) addressed to the President of the Security Council*, S 220/415, 27 mei 2020, pagina 20-22.

¹⁸⁸ UNSG, *Letter dated 19 May 2020 from the Chair of the Security Council Committee established pursuant to resolution 1988 (2011) addressed to the President of the Security Council*, S 220/415, 27 mei 2020, pagina 3. Informatie over de structuur van de Taliban staat in de annex van deze brief; NCTV, *Kennisbank terroristische organisaties, Taliban*, geraadpleegd 6 oktober 2020, <https://kennisbankterrorisme.nctv.nl/organisaties/taliban>

¹⁸⁹ UNSG, *Letter dated 19 May 2020 from the Chair of the Security Council Committee established pursuant to resolution 1988 (2011) addressed to the President of the Security Council*, S 220/415, 27 mei 2020, pagina 10; Le Monde, *Les talibans débordés par plus radicaux qu'eux*, 24 juni 2020, https://www.lemonde.fr/international/article/2020/06/24/en-afghanistan-les-talibans-debordés-par-plus-radicaux-qu-eux_6044043_3210.html.

¹⁹⁰ AAN & GPPI, *Ghosts of the Past: Lessons from Local Force Mobilisation in Afghanistan and Prospects for the Future*, juli 2020, pagina 58; Stars and stripes, *New generation of Taliban fuels battles in northern Afghanistan*, 10 september 2019, <https://www.stripes.com/news/middle-east/new-generation-of-taliban-fuels-battles-in-northern-afghanistan-1.598168>.

vergemakkelijkt dit proces. De Taliban kent naast voltijdsstrijders, waaronder elite-eenheden, strijders die de gewapende strijd combineren met andere werkzaamheden zoals het bedrijven van de landbouw. Werving van dergelijke parttime strijders verloopt veelal lokaal. Lokale taliban commandanten ronselen strijders op basis van persoonlijke contacten en lokale tradities. Mogelijke verklaringen waarom mannen/ jongens zich aansluiten bij de Taliban zijn onder meer armoede en de mogelijkheid als strijder inkomen te verwerven maar ook kunnen religieuze en ideologische redenen een reden vormen. De Taliban probeert mensen te overtuigen van haar ideologie en wereldbeeld onder andere in religieuze scholen (madrassas) en in moskeeën. Of en in hoeverre de Taliban directe druk uitoefent op mensen bij werving en mobilisatie van strijders om zich aan te sluiten is niet duidelijk.¹⁹¹ Zie ook paragraaf 1.3.11.

Anders dan ISKP zeggen de Taliban in verschillende statements dat zij geen burgerslachtoffers willen maken. Zij richten zich vooral op de *Afghan National Defence and Security Forces*, en tot het akkoord met de VS op buitenlandse/NAVO-troepen. Wel heeft de Taliban een andere interpretatie van “burgers”, in de zin dat zij ambtenaren van de Afghaanse overheid over het algemeen niet beschouwen als burgers maar als handlangers van de ‘bezetter’ (Afghaanse regering) en dat zij in juni 2019 een oproep deden om media en journalisten aan te vallen als die niet binnen een week stopten met negatieve publicaties over de Taliban. Ook accepteren zij dat vele burgers als ‘*collateral damage*’ slachtoffer zijn van hun aanvallen.¹⁹² Zie ook paragraaf 1.3.2.

De Taliban bleek in staat haar inkomsten te vergroten doordat ze ook meer controle had gekregen over hoofdwegen en meer wegennetwerken in het noorden van Afghanistan. Daarmee kon de Taliban haar inkomsten uit wegenbelasting vergroten. De inkomsten uit belasting op oogstopbrengsten (de *ushr*) en islamitische inkomstenbelasting (de *zakat*) steeg ook in gebieden die door de Taliban worden gecontroleerd in de nabijheid van stedelijke bevolkingscentra. Bovendien bood de herovering van grote papaverteeltgebieden in Nangarhar de Taliban de mogelijkheid om financiële verliezen te compenseren als gevolg van de herovering door de Afghaanse strijdkrachten van bepaalde minerale mijnen in de provincie Badakhshan. De Taliban zijn momenteel in staat om belastingen te heffen op bijna alle infrastructuur, nutsvoorzieningen, landbouw en overheidsbedrijven in gebieden die onder hun controle of invloed staan. Ook poogde de Taliban in de verslagperiode aanbieders van mobiele telefoons en elektriciteitsbedrijven af te persen. Terwijl de teelt en productie van heroïne de Taliban al jarenlang het grootste deel van haar inkomsten oplevert, geeft de opkomst van methamfetamine in Afghanistan een impuls aan een belangrijke nieuwe drug industrie met aanzienlijke winstmarges voor onder meer de Taliban.¹⁹³

Commission for Prevention of Civilian Casualties and Inquiry of Complaints (PCCIC) Een groot deel van de burgerslachtoffers in het Afghaanse conflict in deze verslagperiode werd veroorzaakt door of toegerekend aan de Taliban. Na een kortstondige periode van een afname in het geweld, in februari 2020, liep het geweldniveau na het tekenen van een akkoord met de Verenigde Staten weer op. In 2013 had de Taliban een militaire commissie ingesteld die onderzoek deed naar

¹⁹¹ Landinfo, *Recruitment to Taliban*, 29 juni 2017, pagina 9, 12, 18 en 19, <https://landinfo.no/wp-content/uploads/2018/03/Afghanistan-Recruitment-to-Taliban-29062017.pdf>; Stars and stripes, *New generation of Taliban fuels battles in northern Afghanistan*, 10 september 2019.

¹⁹² Vertrouwelijke bron, 2 september 2019; vertrouwelijke bron, 12 november 2020.

¹⁹³ UNSG, *Letter dated 19 May 2020 from the Chair of the Security Council Committee established pursuant to resolution 1988 (2011) addressed to the President of the Security Council*, S 220/415, 27 mei 2020, pagina 14 en 15; UN news, *Afghanistan probe: ‘at least 60 civilians’ killed after US military airstrikes on alleged drug labs*, 9 oktober 2019, <https://news.un.org/en/story/2019/10/1048851>

burgerslachtoffers. Het onderzoek kan zich ook richten op burgerslachtoffers veroorzaakt door tegenstanders van de Taliban. In 2017 werd deze commissie ondergebracht in de *Commission for Prevention of Civilian Casualties and Inquiry of Complaints* (PCCIC). Deze commissie rapporteert direct aan de *rahbari shura* (leiderschapsraad) van de Taliban. Hoewel de commissie niet in elke provincie die de Taliban (gedeeltelijk) onder controle hadden een vertegenwoordiger van deze commissie present hadden, stuurden zij wel onderzoeksdelegaties naar gebieden die onder controle van de Taliban stonden in verband met burgerklachten. Het onderzoeksinstituut USIP kon niet aangeven of en in hoeverre de Taliban naar aanleiding van dergelijk onderzoek maatregelen trof indien door eigen toedoen burgerslachtoffers vielen of mensenrechten werden geschonden. Compensatie van burgers voor dergelijk optreden door de Taliban was, aldus USIP, vooral symbolisch. De Taliban bracht informatie over burgerslachtoffers in de openbaarheid indien deze het gevolg waren van geweld door regeringsstrijdkrachten.¹⁹⁴

Haqqani-netwerk

Het Haqqani-netwerk is een soennitisch-islamitische opstandelinggroep¹⁹⁵ dat enkele decennia geleden is opgericht. Het netwerk opereert zowel in Afghanistan als in Pakistan en onderhoudt nauwe banden met de Taliban, al-Qaida en de Pakistaanse geheime dienst ISI. Hoewel het netwerk gebruik maakt van ontvoeringen, zelfmoordaanslagen en autobommen, zijn er geen gewelddadigheden in de verslagperiode bekend die onomstotelijk het werk van het Haqqani-netwerk zijn.¹⁹⁶ Zie ook paragraaf 3.5.1. Er zijn geen recente schattingen van de omvang van de groep. In 2012 werd het aantal strijders geschat op tussen tweeduizend en vierduizend personen.¹⁹⁷ Ook het *Analytical Support and Sanctions Monitoring Team* van de Verenigde Naties onderbouwt dat er banden zijn en samenwerking is tussen de Taliban, Al Qaida en het Haqqani-netwerk.¹⁹⁸

Al-Qaida

Al-Qaida is heimelijk actief in twaalf Afghaanse provincies: Badakhshan, Ghazni, Helmand, Khost, Kunar, Kunduz, Logar, Nangarhar, Nimruz, Nuristan, Paktika en Zabul. Het Monitoring Team dat rapporteert aan de VN schat het aantal Al-Qaida-strijders in Afghanistan tussen de 400 en 600 man. De aanwezigheid van Al-Qaida in Afghanistan werd het duidelijkst aangetoond op 22 september 2019 toen een gezamenlijke Amerikaans-Afghaanse operatie gericht was op een vermoedelijke bijeenkomst van de Taliban en Al-Qaida in de provincie Helmand. Later werd bevestigd dat de leider van Al-Qaida op het Indiase subcontinent, Asim Umar, tijdens de aanval was gedood, samen met verschillende buitenlanders waaronder vrouwen.¹⁹⁹ Volgens de Afghaanse overheid kwam Husam Abd al-Rauf alias Abu Muhsin al-Masri, een leider van Al-Qaida, om het leven bij een aanval van Afghaanse

¹⁹⁴ USIP, *Insurgent bureaucracy: How the Taliban makes Policy*, november 2019, pagina 13, 31-32, 36; Daily Outlook Afghanistan, *Taliban show no concern about civilian casualties*, 5 januari 2020.

¹⁹⁵ In 2012 door de Verenigde Staten aangemerkt als terroristische organisatie.

¹⁹⁶ Council on Foreign Relations (CFR), *Afghanistan endgame, part one: Is Sirajuddin Haqqani ready for peace?*, 14 augustus 2019; Stanford University – Center for International Security and Cooperation – Mapping militants – Haqqani Network, https://cisac.fsi.stanford.edu/mappingmilitants/profiles/haqqani-network#text_block_19521 geraadpleegd op 22 april 2020; Al Jazeera, *Taliban claim deadly attack on court in Afghanistan's Paktia*, 14 mei 2020, <https://www.aljazeera.com/news/2020/5/14/taliban-claim-deadly-attack-on-court-in-afghanistans-paktia>; Counter extremism Project, *Haqqani Network*, geraadpleegd 5 oktober 2020, <https://www.counterextremism.com/threat/haqqani-network>

¹⁹⁷ Stanford – Mapping militants – Haqqani Network - Size estimates, https://cisac.fsi.stanford.edu/mappingmilitants/profiles/haqqani-network#highlight_text_9408 geraadpleegd op 22 april 2020.

¹⁹⁸ UNSG, *Letter dated 19 May 2020 from the Chair of the Security Council Committee established pursuant to resolution 1988 (2011) addressed to the President of the Security Council*, S 220/415, 27 mei 2020, <http://cdn.cnn.com/cnn/2020/images/06/01/n2011060.pdf>

¹⁹⁹ UNSG, *Letter dated 19 May 2020 from the Chair of the Security Council Committee established pursuant to resolution 1988 (2011) addressed to the President of the Security Council*, S 220/415, 27 mei 2020, pagina 12 en 13.

speciale strijdkrachten in de provincie Ghazni. Al-Rauf zou zijn omgekomen in een gebied onder controle van de Taliban.²⁰⁰

Islamitische Staat in Khorasan Provincie (ISKP)

De strijd tussen Islamitische Staat in Khorasan Provincie (ISKP, in dagelijks taalgebruik *Daesh* genoemd²⁰¹) en Taliban vond in de verslagperiode vooral plaats in de provincies Nangarhar en Kunar, richting de grens met Pakistan.²⁰² In het najaar van 2019 leed ISKP zware verliezen tegen de Taliban en de ANDSF in de provincies Nangarhar en Kunar, waar zij haar machtsbasis had. In november 2019 verklaarde de Afghaanse autoriteiten dat ISKP na een wekenlange offensieve operatie verslagen was. Als gevolg van het offensief tegen ISKP gaven in november en december 2019 ongeveer vijftienhonderd personen zich over. Naar verluidt betrof de helft van hen buitenlanders. De Afghaanse vrouwen en kinderen die verbonden waren aan ISKP zouden zijn overgedragen aan familieleden. Ongeveer tachtig vermoedelijk buitenlandse vrouwen en honderdveertig kinderen werden overgebracht naar detentiecentra in Kaboel in afwachting van mogelijke repatriëring naar landen van herkomst.²⁰³ De nederlagen die de ISKP leed waren niet alleen het resultaat van acties van de Afghaanse veiligheidsstrijdkrachten en hun internationale bondgenoten maar ook van de Taliban. Niettemin bleef de ISKP in staat om in verschillende delen van het land aanslagen te plegen, waaronder in Kaboel. Sommige van die aanslagen zouden, aldus onderzoekers voor de VN, tot stand zijn gekomen door tactische samenwerking van de ISKP met het Haqqani-netwerk. Eind april 2020 schatte het VN-onderzoeksteam het aantal ISKP-strijders op 2.200 personen.²⁰⁴

ISKP richt aanslagen vaker specifiek op burgers met in hun ogen een afwijkende etniciteit en overtuiging.²⁰⁵ Zie ook de paragrafen 3.4.4 tot en met 3.4.6. Aanvallen die hoogstwaarschijnlijk werden uitgevoerd door ISKP waren vooral gericht tegen 'zachte doelen' zoals tegen de sjiitische Hazara-gemeenschap. ISKP eiste de verantwoordelijkheid op voor de bomaanslag op 5 augustus 2019 op de wijk Muhali Haji Abas in Herat City, een gebied waar vooral Hazaras wonen alsmede de zelfmoordaanslag op een huwelijksreceptie in Kaboel op 17 augustus 2019.²⁰⁶ Bij deze door ISKP opgeëiste aanslag vielen naar schatting meer dan 80 doden en 200 gewonden. Mogelijk vindt er bij sommige aanslagen ook samenwerking plaats, zoals de Afghaanse autoriteiten stellen, tussen ISKP en het Haqqani-netwerk.²⁰⁷ Andere aanslagen die aan de ISKP werden toegeschreven waren een aanslag in Kaboel op 25 juli 2019 op een bus van het *Ministry of Mines and Petroleum* waarbij na de eerste explosie een tweede plaatsvond tussen de toegesnelde hulpverleners. Op 19 juli 2019 claimde ISKP een aanslag op burgers bij Kabul University.²⁰⁸ Aanslagen in 2020 die ISKP opeiste waren de dubbele zelfmoordaanslag op de herdenkingsbijeenkomst in Kaboel voor de dood van Abdul Ali Mazari, een

²⁰⁰ The Wall Street Journal, *Key al Qaeda Leader Killed in Afghanistan*, 25 oktober 2020, <https://www.wsj.com/articles/key-al-qaeda-leader-killed-in-afghanistan-11603626009>; Al Jazeera, *Senior al-Qaeda leader Abu Muhsin al-Masri killed in Afghanistan*, 25 oktober 2020, <https://www.aljazeera.com/news/2020/10/25/senior-al-qaeda-leader-abu-muhsin-al-masri-killed-in-afghanistan>.

²⁰¹ Door anderen, waaronder het US Department of State, ook wel ISIL-K genoemd, Islamic State in Iraq and the Levant – Khorasan.

²⁰² Vertrouwelijke bron, 2 september 2019.

²⁰³ UNAMA, *Afghanistan. Protection of civilians annual report 2019*, 22 februari 2020, pagina 36-37.

²⁰⁴ UNSG, *Letter dated 19 May 2020 from the Chair of the Security Council Committee established pursuant to resolution 1988 (2011) addressed to the President of the Security Council, S 220/415*, 27 mei 2020, pagina 4 en 19; Jamestown Foundation, *Aslam Farooqi: Head of Islamic State-Khorasan Arrested*, 5 mei 2020, <https://jamestown.org/brief/aslam-farooqi-head-of-islamic-state-khorasan-arrested/>

²⁰⁵ Vertrouwelijke bron, 2 september 2019.

²⁰⁶ UNSG, *Letter dated 19 May 2020 from the Chair of the Security Council Committee established pursuant to resolution 1988 (2011) addressed to the President of the Security Council, S 220/415*, 27 mei 2020, pagina 20.

²⁰⁷ Vertrouwelijke bron, 2 september 2019; UNSG, *The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security, A/74/897- S2020/549*, 17 juni 2020, pagina 6

²⁰⁸ Vertrouwelijke bron, 2 september 2019.

prominente Hazara-leider, op 6 maart 2020 en de complexe aanval op een Sikh-tempel in Kaboel op 25 maart 2020.²⁰⁹ Naast grote aanslagen die veel media-aandacht genereerden, voerde ISKP in Kabul ook kleinere aanvallen uit zoals liquidaties.²¹⁰ Ook claimde de ISKP een aanval door middel van een indirecte beschieting op 9 april 2020 gericht op de beëdiging van de heer Ghani als president. Verder eiste de groep twee andere aanvallen op door middel van indirect vuur gericht tegen het militaire vliegveld in Bagram op 21 maart en 9 april 2020.²¹¹ De Afghaanse veiligheidsdienst arresteerde in 2020, in de maanden na de twee grote aanslagen, twee kopstukken van ISKP.²¹² Begin april 2020 slaagden de Afghaanse autoriteiten er in om Aslam Farooqi de leider van de ISKP, de militaire ISKP-commandanten Qari Zahid en Saifullah en negentien anderen te arresteren in de provincie Kandahar.²¹³ Eind oktober en begin november 2020 claimde de ISKP twee aanslagen op onderwijscentra in Kaboel waarbij tientallen slachtoffers vielen. Zie paragraaf 1.3.3.

Rekruteringsnetwerken voor ISKP in Afghanistan zijn met name actief in het oosten van Afghanistan, maar ook in Kaboel. In juli 2019 werden meerdere mensen opgepakt verdacht van betrokkenheid bij de ISKP, die als docent of student aan Kabul University verbonden waren. Er waren, aldus een vertrouwelijke bron in september 2019, geen signalen dat er op dat moment systematisch IS-strijders uit Syrië en Irak naar Afghanistan reisden, maar er waren wel directe relaties tussen het leiderschap van ISKP in de provincie Nangarhar en de kern van IS in Irak en Syrië.²¹⁴ De VN rapporteerden dat mannen in de militaire leeftijd die zich hadden overgegeven, aangegeven zouden hebben dat velen van hen onder dreiging of het gebruik van geweld door de ISKP waren ingelijfd. Anderen stelden dat ze door beloofde inkomsten, die ze nooit ontvangen hadden, zich hadden aangesloten bij de ISKP.²¹⁵ Overlopers van de Taliban naar ISKP waren voornamelijk economisch gemotiveerd, al waren sommigen mogelijk vanwege de conservatievere overtuiging overgestapt.²¹⁶

1.3.11

(Gedwongen) rekrutering

Afghanistan kent sinds 2014 wetgeving die het verbiedt en strafbaar stelt om personen jonger dan achttien jaar te werven voor de nationale strijdkrachten en in zetten bij gevechtshandelingen.²¹⁷

Rekrutering van minderjarige jongens voor de gewapende strijd komt voor en wordt met name gepleegd door gewapende groepen die de regeringsstrijdkrachten bevechten.²¹⁸ Dit laatste wordt bevestigd door de Verenigde Naties in een

²⁰⁹ UNSG, *Letter dated 19 May 2020 from the Chair of the Security Council Committee established pursuant to resolution 1988 (2011) addressed to the President of the Security Council*, S 220/415, 27 mei 2020, pagina 20.

²¹⁰ Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Voortgangsrapportage Nederlandse inzet in Afghanistan*, 20 mei 2020.

²¹¹ UNSG, *Letter dated 19 May 2020 from the Chair of the Security Council Committee established pursuant to resolution 1988 (2011) addressed to the President of the Security Council*, S 220/415, 27 mei 2020, pagina 20.

²¹² Reuters, *Afghanistan's president claims victory over Islamic State*, 19 november 2019; The Diplomat, *Islamic State's lingering legacy in Afghanistan*, 5 februari 2020; UNAMA, *Afghanistan. Protection of civilians annual report 2019*, 22 februari 2020, pagina 36-37; Khaama Press, *Key ISIS leader having links with Haqqani Network, Laskhar-e-Taiba arrested in Afghanistan*, 22 april 2020.

²¹³ UNSG, *Letter dated 19 May 2020 from the Chair of the Security Council Committee established pursuant to resolution 1988 (2011) addressed to the President of the Security Council*, S 220/415, 27 mei 2020, pagina 18; Jamestown Foundation, *Aslam Farooqi: Head of Islamic State-Khorasan Arrested*, 5 mei 2020, <https://jamestown.org/brief/aslam-farooqi-head-of-islamic-state-khorasan-arrested/>

²¹⁴ Vertrouwelijke bron, 2 september 2019.

²¹⁵ UNSG, *Letter dated 19 May 2020 from the Chair of the Security Council Committee established pursuant to resolution 1988 (2011) addressed to the President of the Security Council*, S 220/415, 27 mei 2020, pagina 18; vertrouwelijke bron, 2 september 2019.

²¹⁶ Vertrouwelijke bron, 2 september 2019.

²¹⁷ Ghulam Mohammad Qanet & Mohammad Naqib Ishan Jan, *Madrasas and Recruitment of Child Soldiers: The Scenario in Afghanistan*, mei 2019, pagina 376, <https://www.ijrte.org/wp-content/uploads/papers/v8i1C2/A10590581C219.pdf>. Een officier uit het regeringsleger die minderjarigen rekruteert zou bestraft kunnen worden met maximaal een jaar detentie.

²¹⁸ Ghulam Mohammad Qanet & Mohammad Naqib Ishan Jan, *Madrasas and Recruitment of Child Soldiers: The Scenario in Afghanistan*, mei 2019, pagina 371; The Geopolitics, *The Flowers of War: Addressing the Issue of Afghan Child Soldiers*, 5 mei 2019.

onderzoeksrapport uit september 2019. Het rapport dat de periode 2015 tot en met 2018 beslaat noemt met name de Taliban, het Haqqani-netwerk en de ISKP als gewapende groepen die kinderen rekruteren als strijders, waaronder voor zelfmoordaanslagen. Verder wordt de Hizb-i Islami van Gulbuddin Hekmatyar genoemd. Ook de Afghaanse Nationale Politie, waaronder de Afghaanse Lokale Politie, rekruteert en gebruikt minderjarigen. Het ging hierbij met name om het rondbrengen van voedsel en drinken. Ook was sprake van seksueel misbruik van minderjarigen.²¹⁹ De VN verifieerden voor 2018 46 zaken van inlijving van minderjarige jongens door gewapende groepen en in 2019 64 zaken. UNAMA stelt dat de werkelijke aantallen substantieel hoger zijn. Het merendeel van de zaken in 2019 was in de noordelijke regio. In 58 gevallen betrof het rekrutering en gebruik van jongens door de Taliban. De overige zaken gingen over rekrutering en gebruik van jongens door de Afghaanse politie en door pro-regeringsgewapende groepen. UNAMA documenteerde het rekruteren voor en de inzet door de Taliban van minderjarigen bij het plaatsen van geïmproviseerde bommen, bij het transport van explosieven, het verzamelen van inlichtingen, gevechtshandelingen en zelfmoordaanslagen.²²⁰

UNAMA geeft in haar jaarrapport over 2019 aan dat de Afghaanse strijdkrachten vooruitgang hebben geboekt in het tegengaan van het rekruteren van minderjarigen in hun gelederen. Dat geldt echter nog niet voor de Afghaanse Lokale Politie (ALP) die minderjarigen inzette voor gewapende en ondersteunende taken bij controleposten. De Afghaanse Nationale Politie (ANP) boekte vooruitgang bij het tegengaan van rekrutering van minderjarigen, al bleven er aanwijzingen dat minderjarigen werden ingeschakeld bij werkzaamheden. UNICEF meldde dat in 2019 439 minderjarige jongens hadden gepoogd zich aan te sluiten bij de ANP. De ANP had dit verijdeld.²²¹ Zie ook het algemeen ambtsbericht Afghanistan van maart 2019 voor meer informatie over de regelgeving en uitvoeringspraktijk bij het tegengaan van gedwongen inlijving.²²² In de eerste helft van 2020 verifieerde UNAMA de inlijving en inzet van drieëntwintig jongens door de Taliban. Ze werd met uitzondering van één allemaal in het noordoosten van Afghanistan door de Taliban gerekruteerd. Het ging om jongens in de leeftijd van dertien tot en met zeventien jaar oud die door de Taliban voor gevechtshandelingen, waaronder zelfmoordaanslagen, tegen de Afghaanse veiligheidsstrijdkrachten, waren opgeleid. Ook bleven met name de ALP en de ANP zich schuldig maken aan het inlijven en gebruiken van kinderen. Het zou onder meer gaan om kinderen die voor ondersteunende werkzaamheden maar ook voor seksuele doeleinden werden gebruikt. UNAMA is de berichten hierover, ontvangen sinds de start van de COVID-19 uitbraak in Afghanistan, nog aan het onderzoeken.²²³

Veel jongens worden geworven in religieuze scholen, *madrasas*, in gebieden onder controle van gewapende oppositiegroepen. Minderjarigen vormen in sommige gevechtseenheden de meerderheid van de Taliban-strijders. De Taliban zou bij rekrutering van minderjarigen als restrictie hanteren dat er geen baardloze jongens worden ingelijfd. Gedwongen inlijving of inlijving onder valse voorwendselen komt

²¹⁹ UN Security Council, *Children and armed conflict in Afghanistan. Report of the Secretary-General, S/2019/727*, 10 september 2019, pagina 2 en 6; UN General Assembly, Security Council, *Children and armed conflict, Report of the Secretary-General, A/73/907*, 20 juni 2019, pagina 4-7.

²²⁰ UN, *Office of the Special Representative of the Secretary-General for children and armed conflict*, <https://childrenandarmedconflict.un.org/where-we-work/afghanistan/> geraadpleegd 11 mei 2020; UNAMA, *Afghanistan annual report on protection of civilians in armed conflict: 2019*, februari 2020, pagina 24.

²²¹ UNAMA, *Afghanistan annual report on protection of civilians in armed conflict: 2019*, februari 2020, pagina 24, 25.

²²² Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen ambtsbericht Afghanistan*, maart 2019, pagina 83, 84.

²²³ UNAMA, *Afghanistan protection of civilians in armed conflict, midyear report: 1 January-30 June 2020*, pagina 20, juli 2020.

voor.²²⁴ Al betreft het in Taliban gecontroleerde gebieden niet zo zeer gedwongen inlijving maar een geleidelijk proces waarin jongens in religieuze scholen naast religieuze ook militaire scholing krijgen als voorbereiding op hun inzet als strijder.²²⁵ Armoede, werkloosheid en beperkte toegang tot basisdienstverlening alsook de afwezigheid van sociale bescherming zijn belangrijke redenen waarom kinderen zich aansluiten bij partijen in het conflict.²²⁶

²²⁴ Ghulam Mohammad Qanet & Mohammad Naqib Ishan Jan, *Madrasas and Recruitment of Child Soldiers: The Scenario in Afghanistan*, mei 2019, pagina 374 en 376.

²²⁵ Human Rights Watch, *Afghanistan: Taliban Child Soldier Recruitment Surges. Children Trained in Madrasas to Fight, Plant IEDs*, 17 februari 2016; AP, Officials: Young Afghans trafficked to study under Taliban, 1 augustus 2017, <https://apnews.com/590be9a02ef14617b6caceba036c827/Officials:-Young-Afghans-trafficked-to-study-under-Taliban>. Dit artikel beschrijft waarom en hoe jongens naar Pakistan worden gebracht voor religieus onderwijs.

²²⁶ UN Security Council, *Children and armed conflict in Afghanistan. Report of the Secretary-General, S/2019/727*, 10 september 2019, pagina 6.

2 Identiteit, nationaliteit en documenten

2.1 Documenten

Onder verwijzing naar de paragraaf over documenten van het algemeen ambtsbericht Afghanistan van maart 2019²²⁷, het volgende.

2.1.1 Tazkera

Het is een wettelijk vereiste dat iedere Afghaan in bezit dient te zijn van een identiteitsbewijs, de zogeheten tazkera. Deze vereiste wordt echter in de praktijk niet toegepast. Een tazkera wordt niet automatisch afgegeven door de autoriteiten maar moet aangevraagd worden. Iedere Afghaan heeft het recht om een tazkera aan te vragen. Er is geen leeftijdsvereiste voor het krijgen van een tazkera; ook voor een baby kan een tazkera worden aangevraagd. In 2015 werd aangenomen dat ongeveer zestig procent van de bevolking over een tazkera beschikt. De meeste mannen zijn in het bezit van een tazkera; veel vrouwen echter niet. Afghanen die in de stad wonen hebben vaker een tazkera dan plattelandsbewoners. Nomaden hebben lang niet altijd een tazkera. Afghanen die in het buitenland zijn gevestigd, kunnen een tazkera aanvragen.²²⁸ OCHA geeft aan dat het bezit van identiteitsdocumenten van essentieel belang is om toegang te krijgen tot de beperkte overheidsvoorzieningen. Naar schatting 90% van de mannen en maar slechts 38% van de vrouwen is in bezit van een tazkera.²²⁹ Een andere bron geeft aan dat niet alle Afghanen van 18 jaar en ouder een tazkera bezitten. Afghanen die niet naar school gaan of een baan hebben, zijn veelal niet in bezit van een tazkera. Vrouwen die studeren of buitenshuis werken zijn in bezit van een tazkera. De meeste vrouwen doen geen van beide en hebben dan ook geen tazkera.²³⁰

Het hebben van een tazkera wordt door de Afghaanse overheid beschouwd, als een bewijs dat iemand de Afghaanse nationaliteit heeft. Het kunnen overleggen van een tazkera is meestal een vereiste om toegang te kunnen krijgen tot bepaalde overheidsdiensten zoals het onderwijssysteem, voor het verkrijgen van bepaalde bezittingen of voor het krijgen van andere toestemmingen. Ook is de tazkera een document dat overgelegd moet worden voor de afgifte van andere documenten van de overheid zoals een paspoort.²³¹ Een vertrouwelijke bron geeft de volgende details over het gebruik van een tazkera. Een kind moet een tazkera hebben bij de inschrijving voor toelating op de basisschool (zowel overheid als privé). Ook is de tazkera nodig voor allerlei soorten werk bij de overheid. Bij het registreren voor het stemmen, of bij het openen van een bankrekening, of bij het uitvoeren van een transactie met banken of financiële instellingen, waaronder bijvoorbeeld Western Union en MoneyGram Services, moet men een tazkera hebben.²³²

²²⁷ Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen Ambtsbericht Afghanistan*, maart 2019, pagina 54-57.

²²⁸ Landinfo, *Report Afghanistan: Tazkera, passports and other ID documents*, 22 mei 2019, pagina 5; vertrouwelijke bron, 23 maart 2020. De wettelijke bepaling is te vinden in de *Law on Registration of Population Records* (2014), artikel 9, lid 2, 4 en 5. Een onofficiële vertaling van deze wet is te vinden op <https://www.refworld.org/docid/544a4c434.html>; vertrouwelijke bron, 4 november 2020. Op een papieren tazkera van kinderen jonger dan zes jaar wordt geen foto bevestigd. Op een later moment dient zorggedragen te worden dat een gestempelde foto wordt toegevoegd door de hiertoe bevoegde autoriteiten. Een volwassene wordt geacht geen papieren tazkera te gebruiken met een onherkenbare foto van hem of haar als kind.

²²⁹ OCHA, *Humanitarian response plan Afghanistan 2018-2021*, juni 2020, voorwoord, pagina 17. OCHA verwijst naar *Samuel Hall and the Norwegian Refugee Council* (2016), *Access to Tazkera and other civil documentation in Afghanistan*, https://www.nrc.no/globalassets/pdf/reports/af_civil-documentation-study_081116.pdf

²³⁰ Vertrouwelijke bron, 2 september 2020.

²³¹ Landinfo, *Report Afghanistan: Tazkera, passports and other ID documents*, 22 mei 2019, pagina 5; vertrouwelijke bron, 23 maart 2020; vertrouwelijke bron, 4 augustus 2020, pagina 2. Deze bron geeft aan dat het verplicht is voor Afghanen om een tazkera bij zich te hebben indien zij gebruik willen maken van diensten zoals toegang tot onderwijs en werkgelegenheid.

²³² Vertrouwelijke bron, 2 september 2020.

Geldigheid tazkera

Een tazkera kent geen geldigheid voor een bepaalde periode en is geldig zolang de foto intact is en het document leesbaar is. Het Noorse onderzoeksbureau *Landinfo*²³³ geeft aan dat in zijn algemeenheid de Afghaanse autoriteiten bij de beoordeling of een tazkera geldig is geen belang hechten aan de datum van afgifte. Het is aan de houder van de tazkera om te bepalen of de tazkera bijgewerkt dient te worden, bijvoorbeeld omdat de informatie niet meer klopt zoals in het geval van een wijziging in de huwelijks staat. Bij een aanvraag voor een nieuwe tazkera bepalen de autoriteiten of de tazkera bijgewerkt of vernieuwd wordt.²³⁴ Op de papieren tazkera en op de e-tazkera staat geen vervaldatum vermeld. In het geval een tazkera kwijt is geraakt, de foto vervangen dient te worden of in het geval het document niet meer leesbaar is, geven de autoriteiten een duplicaat tazkera (*musanna*) af. Op het document staat duplicaat (*musanna*) bovenaan de pagina ofwel op de plaats waar de details van registratie en handtekeningen zijn vastgelegd.²³⁵

Onderscheid papieren en e-tazkera

Het *General Directorate of Civil Registration and Vital Statistics* van de *National Statistics and Information Authority* (NSIA) is bevoegd om de tazkera en de e-tazkera af te geven.²³⁶

De papieren tazkera is in verschillende vormen in omloop en is, aldus het onderzoeksbureau *Afghanistan Analyst Network*, een bron van verwarring en gedoe. Afghanen kunnen een van de meer dan vijf verschillende vormen van tazkera als identiteitsbewijs hebben. Oudere versies van de tazkera hebben een paspoort formaat; meer recente versies afgegeven sinds 2001 hebben een A4-formaat.²³⁷ Landinfo geeft aan dat er verschillende versies van de tazkera in A4-formaat zijn. Er zijn lokale varianten en er worden verschillende printmethodes gebruikt.²³⁸

Op zowel de papieren tazkera als de e-tazkera staan de voornaam van de houder van het document, de voornaam van zijn of haar vader en van zijn of haar grootvaders voornaam aan vaderszijde. Afghanistan kent geen traditie van het gebruiken van achternamen; achternamen worden veelal niet vermeld op de tazkera.²³⁹ Op het aanvraagformulier voor een tazkera wordt ook de naam van de moeder geregistreerd. Die naam wordt geregistreerd als bewijs van verwantschap.

²³³ Het Noorse herkomstlandeninformatiecentrum heeft als taak het verzamelen, analyseren en aanleveren van landeninformatie voor de Noorse immigratiedienst, <https://landinfo.no/en/about-landinfo/>.

²³⁴ Landinfo, *Report Afghanistan: Tazkera, passports and other ID documents*, 22 mei 2019, pagina 6. Tazkera's afgegeven gedurende de burgeroorlog (1992-1996) en gedurende de periode dat de Taliban aan de macht was tot aan 2011 worden door de Afghaanse autoriteiten als niet geldig beschouwd (een diplomatieke bron in Kaboel; een bijeenkomst in september 2015).

²³⁵ Vertrouwelijke bron, 4 augustus 2020, pagina 2; vertrouwelijke bron, 2 september 2020.

²³⁶ Vertrouwelijke bron, 4 augustus 2020, pagina 2; Vertrouwelijke bron, 27 oktober 2020; zie ook Ministerie van Buitenlandse Zaken, Algemeen ambtsbericht Afghanistan, maart 2019, pagina 54; vertrouwelijke bron, 2 september, voorheen viel deze instantie onder het ministerie van Binnenlandse Zaken. Tegenwoordig is het een onafhankelijke instantie.

²³⁷ Afghanistan Analyst Network, *The Gates of Friendship: How Afghans cross the Afghan-Pakistani border*, 28 januari 2020, <https://www.afghanistan-analysts.org/en/reports/regional-relations/the-gates-of-friendship-how-afghans-cross-the-afghan-pakistani-border/>. AAN geeft aan: 'ID cards issued during the rule of King Muhammad Zahir Shah and Prime Minister (and later President) Muhammad Daud are passport sized and read "Islamic Republic of Afghanistan" next to a logo. This ID comprises 14 pages. The IDs issued during pre-Najibullah PDPA era (1979-87) are also passport sized but with red colour (for communism) and read at the top "Democratic Republic of Afghanistan." The ID issued in the era of the mujahedin government (1992-96) was also passport sized, again reading "Islamic Republic of Afghanistan." During the Taleban regime, there were two kinds of tazkera: one in passport size and the second on A-4 sized paper. The second one was issued right up until the Taleban's collapse. The Taleban tazkera reads "The Islamic Emirate of Afghanistan." The current government also gave out A-4 sized ID documents. The most recent kind of ID card is an electronic version that the current government started issuing to residents of Kabul in May 2018 in a process that continues.'; Landinfo, *Report Afghanistan: Tazkera, passports and other ID documents*, 22 mei 2019, pagina 7-10.

²³⁸ Landinfo, *Report Afghanistan: Tazkera, passports and other ID documents*, 22 mei 2019, pagina 8.

²³⁹ Vertrouwelijke bron, 23 maart 2020; Vertrouwelijke bron, 4 augustus 2020, pagina 3.

Bij erfenissen is het van belang de moeder van de kinderen te identificeren om hun aandeel in de bezittingen vast te stellen.²⁴⁰

Landinfo geeft aan dat op de papieren tazkera ook informatie staat vermeld over de geboorteplaats, burgerlijke staat, sekse, moedertaal, beroep, lichamelijke kenmerken (kleur van de ogen, zichtbare littekens, handicaps, etc.) alsook informatie over het adres en de woonplaats. Ook staat op de tazkera het registratienummer zoals vermeld in de registers van het *Population Registration Department* (PRD), dat onder het ministerie van Binnenlandse Zaken valt.²⁴¹ Een vertrouwelijke bron geeft aan dat de plaats van geboorte die op de papieren tazkera staat niet noodzakelijk de geboorteplaats van de houder van de tazkera is; het kan ook de plaats van geboorte van de vader of grootvader zijn of de plaats van afgifte van de tazkera.²⁴²

De e-tazkera is vooralsnog in beperkte mate uitgegeven. Zie in dit verband het algemeen ambtsbericht Afghanistan van maart 2019.²⁴³ Slechts enkele provincies hebben uitgiftepunten voor e-tazkera. De provincie Kaboel waar naar schatting zes miljoen mensen woonachtig zijn, heeft negen distributiecentra. De provincies Herat, Nangarhar, Logar, Laghman, Parwan, Baghlan, Khost en een aantal andere provincies hebben elk maar een distributiecentrum. In alle provincies kunnen aanvragen voor een e-tazkera worden ingediend; de uitgifte van e-tazkera laat echter nog op zich wachten. In totaal hebben naar schatting een miljoen mensen een e-tazkera gekregen.²⁴⁴ De Afghaanse overheid geeft naast de e-tazkera ook nog papieren tazkeras af. Afghanen, ook degenen die in het buitenland woonachtig zijn, kunnen nog steeds een aanvraag doen voor een papieren tazkera. Personen woonachtig buiten Kaboel alsook in het buitenland die een aanvraag hebben ingediend voor een e-tazkera kunnen, in het geval van een traag afgifteproces, een aanvraag indienen voor een papieren tazkera.²⁴⁵

De e-tazkera heeft de vorm van een geplastificeerde kaart (creditcard-formaat 86 x 54 millimeter) met een elektronische chip. Op de e-tazkera staat in Dari de voor- en achternaam vermeld alsmede de geboortedatum. Ook worden de voornaam van de vader en de grootvader in de mannelijke lijn vermeld. In het Engels staan de voor- en achternaam van de houder van de kaart.²⁴⁶

Op 31 augustus 2020 nam het Comité voor Recht dat valt onder het kantoor van de president het besluit om ook de naam van de moeder toe te gaan voegen op de tazkera. Dit comité wordt geleid door Sarwar Danish, de tweede vicepresident. Het besluit, aldus een persbericht, is genomen op verzoek van het maatschappelijk middenveld. Vrouwenorganisaties hadden hier jarenlang voor gepleit.²⁴⁷ Op 17

²⁴⁰ Vertrouwelijke bron, 4 augustus 2020, pagina 3.

²⁴¹ Danish National ID Centre, *Afghanistan: National Identity Card (Tazkera)*, mei 2019, pagina 3; *Landinfo, Report Afghanistan: Tazkera, passports and other ID documents*, 22 mei 2019, pagina 6, 8. In 2017 stelde president Ghani een nieuw agentschap in, de *Afghanistan Central Civil Registration Authority* (ACCRA) dat bevoegd is om officiële documenten af te geven zoals tazkera maar ook geboortebewijzen en huwelijksregistraties. *Landinfo* geeft aan dat het onduidelijk is hoe de taakverdeling is tussen ACCRA en PRD; zowel op centraal als districts niveau; ACCRA is recent (datum onbekend) geïntegreerd in de NSIA, zie: https://www.jobs.af/jobs/birth-registration-specialist-2_, geraadpleegd 27 oktober 2020.

²⁴² Vertrouwelijke bron, 5 oktober 2020.

²⁴³ Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen Ambtsbericht Afghanistan*, maart 2019, pagina 56.

²⁴⁴ Vertrouwelijke bron, 4 augustus 2020, pagina 2; Vertrouwelijke bron, 27 oktober 2020. Het aanvraagformulier voor een e-tazkera is te vinden op de NSIA website: <https://nid.nsia.gov.af/individual-form>. De Afghaanse autoriteiten accepteren het ingevulde aanvraagformulier voor een e-tazkera niet als identiteitsbewijs; Volgens een andere bron zou dit wel het geval zijn: vertrouwelijke bron, 14 september 2020.

²⁴⁵ Vertrouwelijke bron, 5 oktober 2020; vertrouwelijke bron, 27 oktober 2020.

²⁴⁶ Vertrouwelijke bron, 23 maart 2020.

²⁴⁷ Vertrouwelijke bron, 2 september 2020; Kabul now, *Law committee approves inclusion of mother's name in Tazkira*, geraadpleegd 16 september 2020, <https://kabulnow.af/2020/09/law-committee-approves-inclusion-of-mothers-name-in-tazkira/>; TRT, *The battle over printing mothers' names in Afghan national IDs*, 3 september 2020, <https://www.trtworld.com/magazine/the-battle-over-printing-mothers-names-in-afghan-national-ids-39453>; Het artikel geeft enkele voorbeelden wat het betekent voor Afghaanse vrouwen die reizen met kinderen in het buitenland en hun

september 2020 tekende president Ghani een amendement op wetgeving waar door ook de naam van de moeder op identiteitskaarten moet worden vermeld.²⁴⁸

Voor meer informatie over de tazkera, waaronder een specimen van de e-tazkera, wordt verwezen naar een rapport van het Noorse Landinfo van mei 2019.²⁴⁹

2.1.2

Aanvraag- en afgifteprocedures

Bij de aanvraag van een tazkera dient de volgende informatie met het aanvraagformulier worden overgelegd:

- Een geboortecertificaat van een ziekenhuis ook wel 'gele kaart' genoemd, waar men is geboren. Hiervan kan worden afgeweken indien geen geboortebewijs voorhanden is.
- de originele tazkera van de vader, grootvader, broer dan wel oom of neef (aan vader's zijde) vereist waarop grootvader's en/of vader's naam staat vermeld. Met behulp van een van die tazkeras kan de familieboom van de aanvrager worden aangetoond en de registratie in het bevolkingsregister
- Foto's.²⁵⁰

Voor de e-tazkera moet worden voldaan aan dezelfde vereisten.²⁵¹

Aangezien de meerderheid van de Afghanen geen geboortebewijs heeft, wordt in dat geval volstaan met het overleggen van een originele tazkera van een mannelijk familielid van de vaderskant (zie hierboven). Indien de aanvrager van mening is dat zijn geboortedatum niet correct is vermeld op zijn documenten, dan dient een geboortebewijs overgelegd te worden.²⁵²

In het geval de aanvrager of diens vader, grootvader, broer dan wel oom of neef (aan vader's zijde) niet in bezit zijn van een tazkera, dan dienen twee mensen zich garant te stellen: een bekend persoon uit het dorp van de aanvrager, meestal een vertegenwoordiger van de lokale gemeenschap (Wakeel-e-Guzar)²⁵³, en een ambtenaar.²⁵⁴

Een volwassen vrouw kan zelfstandig een aanvraag indienen voor een tazkera of een paspoort. Ze moet in dat geval wel een tazkera, of een kopie hiervan, bij de overheid overleggen van een mannelijk familielid aan de vaderzijde (grootvader, vader, broer, oom of neef). Het is geen vereiste dat de vrouw toestemming heeft van of wordt begeleid door een mannelijk familielid of haar echtgenoot.²⁵⁵

Het is aan de getrouwde vrouw om te bepalen of ze een originele tazkera overlegt van een familielid in de vaderlijke lijn van haar eigen familie of dat ze er voor kiest

relatie met het kind moeten aantonen en om als vrouw een aanvraag te doen voor een tazkera voor minderjarige kinderen.

²⁴⁸ BBC, *Afghan mothers' names to be included on children's ID cards*, 18 september 2020, <https://www.bbc.com/news/world-asia-54018913>.

²⁴⁹ Landinfo, *Tazkera, passports and other ID documents*, 22 mei 2019, <https://landinfo.no/wp-content/uploads/2019/08/Afghanistan-Tazkera-passports-and-other-ID-documents-22052019-final.pdf>; De Deense autoriteiten hebben eveneens een rapport over de Tazkera uitgebracht. Dit rapport is echter niet vrij toegankelijk. Danish National ID Center, *Tazkeras, passports and digital registers*, 4 maart 2020, <https://www.nidc.dk/en/NIDC-ID-database/Search-by-country/Landeside/Landespecifikke-publikationer-land/Landespecifikke-publikationer-land-landeside?name=Afghanistan>.

²⁵⁰ Vertrouwelijke bron, 23 maart 2020.

²⁵¹ Vertrouwelijke bron, 4 november 2020; Vertrouwelijke bron, 4 augustus 2020, pagina 3; vertrouwelijke bron, 2 september 2020. Deze bron geeft aan dat ook een kopie van de papieren tazkera moet worden overgelegd.

²⁵² Vertrouwelijke bron, 4 augustus 2020, pagina 3; vertrouwelijke bron, 2 september 2020; vertrouwelijke bron, 4 november 2020.

²⁵³ Integrity Watch Afghanistan, *Review of Wakil-e-Gozars' Duties and Their Relationship with Administrative Corruption*, 2013, introduction, https://iwaweb.org/wp-content/uploads/2014/12/wakil_e_gozar_en.pdf. Wakil-e-Gozars (districts- / buurtvertegenwoordigers) in Afghanistan fungeren als tussenpersoon tussen de regering en lokale gemeenschappen, voor een reeks activiteiten en diensten waarvoor een attest of verklaring vereist is. Deze attesten houden verband met de persoonlijke status van personen.

²⁵⁴ Vertrouwelijke bron, 4 augustus 2020, pagina 3; vertrouwelijke bron, 2 september 2020.

²⁵⁵ Vertrouwelijke bron, 23 maart 2020; Landinfo, *Report Afghanistan: Tazkera, passports and other ID documents*, 22 mei 2019, pagina 14; Vertrouwelijke bron, 4 augustus 2020, pagina 4 en 5; vertrouwelijke bron, 4 november 2020.

om de tazkera van haar man te overleggen of die van een naast mannelijk familielid van haar man. In dat laatste geval zijn twee getuigenissen vereist ter bevestiging van de identiteit van de vrouw, bijvoorbeeld door een ambtenaar, erkende lokale leiders of religieuze hoogwaardigheidsbekleders. In beginsel kunnen alle ambtenaren een identiteit bevestigen. Hoe hoger de status is van de getuige des te groter is het belang dat wordt toegekend aan de getuigenis.²⁵⁶

Een minderjarige kan niet zelfstandig een aanvraag voor een tazkera of paspoort indienen. Kinderen jonger dan achttien jaar oud, hebben de toestemming van de vader nodig voor de afgifte van een tazkera of een paspoort. De minderjarige kan die aanvraag slechts indienen in aanwezigheid van de vader, grootvader of broer van de vader of volwassen broer voor de verificatie van de aanvraag. Voor kinderen jonger dan zes jaar oud hoeft geen pasfoto te worden overgelegd bij de aanvraag van een tazkera.²⁵⁷ Bij de aanvraag door een gezin van een papieren tazkera dienen, volgens de Canadese Immigratiedienst, kinderen van zeven jaar en ouder in persoon aanwezig te zijn.²⁵⁸

Het invullen, behandelen van de aanvraag, de afgifte van het document en de registratie van de papieren tazkera gebeurt handmatig en wordt bijgehouden in een registratieboek. Informatie over het nummer van het registratieboek, de pagina en de rij worden vermeld op de tazkera. Een kopie van lokale registratieregisters dient elke zes maanden naar het PRD-hoofdkantoor in Kaboel te worden gestuurd, om te zorgen dat de informatie op lokaal en centraal niveau overeenkomt.²⁵⁹ Die gegevens zijn nog niet gedigitaliseerd, maar het proces is begonnen. Om als geloofwaardig / echt te worden beschouwd, moet een papieren tazkera door de NSIA worden bevestigd / geverifieerd met een stempel en handtekening op de achterkant van de papieren tazkera.²⁶⁰

Een aanvrager van een tazkera kan hulp inschakelen bij het bezoek aan kantoren in Afghanistan. Er zijn geen beperkingen van overheidswege opgelegd wie hierbij assisteert. Familieleden, andere verwanten of een kennis kunnen die hulp bieden. Dat kunnen zowel mannen als vrouwen zijn. Ook kan iemand tegen betaling ingeschakeld worden, zoals een advocaat, die met een machtiging de cliënt vertegenwoordigt.²⁶¹

In het geval van een aanvraag voor een tazkera in Afghanistan moet de aanvrager in alle gevallen in persoon verschijnen. Bij een aanvraag in het buitenland voor een nieuwe tazkera, een wijziging op de tazkera of voor andere diensten die hiermee samenhangen moet de aanvrager in persoon bij een ambassade of consulaat komen. Betrokkene dient in Kaboel een vertegenwoordiger een volmacht te verlenen. Vervolgens geeft de ambassade of het consulaat de aanvraag door aan het NSIA. De gevolmachtigde verschijnt daarna in persoon bij de betreffende afdeling in Kaboel die dergelijke aanvragen behandelt. De gevolmachtigde ontvangt vervolgens de tazkera, gaat hiermee naar het ministerie van Justitie en daarna naar het

²⁵⁶ Landinfo, *Report Afghanistan: Tazkera, passports and other ID documents*, 22 mei 2019, pagina 7; vertrouwelijke bron, 23 maart 2020; Vertrouwelijke bron, 2 september 2020. Deze bron geeft evenwel aan dat getuigenissen geen vereiste vormen en heeft dit nagevraagd bij de NSIA.

²⁵⁷ Landinfo, *Report Afghanistan: Tazkera, passports and other ID documents*, 22 mei 2019, pagina 7, 18; Vertrouwelijke bron, 4 augustus 2020, pagina 4; vertrouwelijke bron, 2 september 2020; Vertrouwelijke bron, 23 maart 2020.

²⁵⁸ Immigration and Refugee Board of Canada, *Afghanistan: Requirements and procedures to obtain tazkira [tazkera], including from abroad; appearance and security features (2017-February 2019)*, 6 februari 2019.

²⁵⁹ Vertrouwelijke bron, 23 maart 2020; Landinfo, *Report Afghanistan: Tazkera, passports and other ID documents*, 22 mei 2019, pagina 10; UNICEF, *Child Alert. Preserving hope in Afghanistan*, december 2019, pagina 8. De Afghaanse autoriteiten zijn voornemens om dit proces te digitaliseren. Landinfo geeft aan geen informatie te hebben over de stand van zaken.

²⁶⁰ Vertrouwelijke bron, 2 september 2020; vertrouwelijk bron, 5 oktober 2020.

²⁶¹ Vertrouwelijke bron, 23 maart 2020; vertrouwelijke bron, 4 november 2020.

ministerie van Buitenlandse Zaken. Dat laatste ministerie verstuurt de tazkera naar het consulaat of ambassade waar de aanvraag is ingediend.²⁶² Een voorwaarde om een tazkera vanuit het buitenland aan te vragen, dit geldt zowel voor mannen als vrouwen, is het kunnen overleggen van een kopie van de tazkera van een familielid van vaderszijde (dit kan –in het geval van een aanvraag uit Nederland- ook een zus of tante zijn).²⁶³ Voor meer informatie over de afgifteprocedure van een tazkera, een paspoort en aanvragen vanuit het buitenland wordt verwezen naar het algemeen ambtsbericht Afghanistan van maart 2019 en naar het rapport van Landinfo over de afgifte van tazkera en andere documenten.²⁶⁴ Op de website van de ambassade van Afghanistan in Nederland staat ook informatie over de aanvraagprocedure van een paspoort door een Afghaan woonachtig in het buitenland.²⁶⁵

Vanuit het buitenland is het beperkt mogelijk om *online* een aanvraag in te dienen voor een tazkera. De vereisten zijn gelijk aan hetgeen in Afghanistan gevraagd wordt te overleggen bij een aanvraag voor een tazkera. Het online- aanvragen vanuit Iran van een tazkera is operationeel in combinatie met het verzamelen en registreren van biometrische data (irisscan, vingerafdruk, foto en handtekening). Vanuit andere landen bestaat deze mogelijkheid nog niet. In het geval van Nederland bijvoorbeeld, kan de aanvraag online worden ingediend, maar zal de aanvrager in Afghanistan moeten zijn om de biometrische data aan te leveren. NSIA is de enige instantie verantwoordelijk en gemandateerd om het aanvraag- en afgifteproces af te ronden.²⁶⁶

2.1.3

Paspoort

Instanties die vallen onder het ministerie van Binnenlandse Zaken zijn bevoegd tot afgifte van een paspoort. Het betreft het centrale paspoort departement van het ministerie van Binnenlandse Zaken, haar lokale kantoren en provinciale hoofden van de politie. Het paspoort dient of in Kaboel af te worden gegeven of in de provincie waar de aanvrager of diens familie vandaan komt. Een uitzondering kan worden gemaakt in het geval dat de aanvrager meer dan tien jaar elders woonachtig is dan in de geregistreerde geboorteplaats.²⁶⁷

Sinds 2012 geeft de Afghaanse overheid elektronisch leesbare paspoorten uit. De overheid begon hiermee in Kaboel en is dit geleidelijk aan ook elders in het land gaan doen en via haar vertegenwoordigingen in het buitenland. De Afghaanse overheid geeft sinds begin november 2017 geen handgeschreven paspoorten meer uit en erkent deze sinds eind 2017 ook niet meer als reisdocument. De geldigheidsduur van elektronisch leesbare paspoorten is vijf jaar. De geldigheidsduur van deze paspoorten kan niet verlengd worden. Men dient tegen de tijd van het verlopen van de geldigheidsduur een nieuw paspoort aan te vragen.²⁶⁸

²⁶² Vertrouwelijke bron, 4 augustus 2020, pagina 4; vertrouwelijke bron, 2 september 2020. De bron meldt het volgende over die volmacht: 'This is a one page document issued by the Embassy concerned which states that the applicant hereby appoints Mr. ... bearing Tazkira no. ... as a legal representative to carry out the task in Afghanistan'. Documenten die door het ministerie van Buitenlandse Zaken moeten worden gecertificeerd voor gebruik buiten Afghanistan, moeten ook worden geattesteerd door het *Department of State Cases* (Qazayaye Dawlat), een afdeling van het ministerie van Justitie; vertrouwelijke bron, 14 september 2020. Een recente ontwikkeling is dat een private instantie, genaamd '*Ravan Khidmat*' (Efficient services) kan worden ingeschakeld voor de certificering door het ministerie van Buitenlandse Zaken. Zie ook: <http://ravan.af/>

²⁶³ Embassy of The Islamic Republic of Afghanistan in The Netherlands, *Absentee tazkira (Afghan national ID)*, <https://www.afghanistanembassy.nl/absentee-tazkira-tth-rh-gh-ab> geraadpleegd op 29 april 2020.

²⁶⁴ Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen Ambtsbericht Afghanistan*, maart 2019, pagina 54-56 alsmede voetnoten 265-267, 271 en 272; Landinfo, *Report Afghanistan: Tazkera, passports and other ID documents*, 22 mei 2019, p6-11.

²⁶⁵ Embassy of the Islamic republic of Afghanistan, The Hague, *Requirements for obtaining Afghan passport*, <https://www.afghanistanembassy.nl/passport> geraadpleegd 16 april 2020.

²⁶⁶ Vertrouwelijke bron, 4 augustus 2020, pagina 3.

²⁶⁷ Vertrouwelijke bron, 23 maart 2020; Landinfo, *Report Afghanistan: Tazkera, passports and other ID documents*, 22 mei 2019, pagina 13; Vertrouwelijke bron, 4 augustus 2020, pagina 4.

²⁶⁸ Landinfo, *Report Afghanistan: Tazkera, passports and other ID documents*, 22 mei 2019, pagina 12 en 13; Ministry of Foreign affairs, Islamic Republic of Afghanistan, *Deputy office of passports*, geraadpleegd 16 april 2020,

De namen van vrouwen en kinderen konden in het verleden op handgeschreven paspoorten van de vader of echtgenoot worden toegevoegd. Op een elektronisch vervaardigd paspoort bestaat deze mogelijkheid niet.²⁶⁹ Een andere bron geeft aan dat sinds bijna tien jaar aan elk individu afzonderlijk een paspoort wordt verstrekt. Dat geldt zelfs voor baby's. Een echtgenote en kinderen kunnen daarom niet meer worden toegevoegd aan het paspoort van de vader of van de echtgenoot.²⁷⁰

Bij de aanvraag voor een paspoort dient een aanvraagformulier overgelegd te worden, de originele tazkera van de aanvrager en pasfoto's.²⁷¹ De aanvraag voor het paspoort dient in persoon te gebeuren aangezien biometrische informatie verstrekt moet worden. Dat geldt zowel voor mannen als voor vrouwen. Het ophalen van het paspoort kan door iemand anders gebeuren op basis van het aanvraagbewijs dat de overheid aan de aanvrager heeft verstrekt. Een bewijs van machtiging is hierbij niet nodig. Soms kan, voor registratiedoeleinden, een kopie van de tazkera worden gevraagd van de persoon die het paspoort ophaalt.²⁷²

2.1.4

Documentfraude

Zoals aangegeven in het algemeen ambtsbericht Afghanistan van maart 2019 is de papieren tazkera en het afgifteproces erg fraudegevoelig.²⁷³ Landinfo zet eveneens vraagtekens bij de betrouwbaarheid van de tazkera. Ook is het afgifteproces van de tazkera fraudegevoelig. Tazkera kunnen afgegeven worden op basis van verklaringen van anderen zoals dorpsoudsten of religieuze leiders, die bevestigen dat iemand is die hij of zij zegt te zijn. De leeftijd vermeld op de tazkera is vaak gebaseerd op basis van een inschatting van de persoon die de tazkera afgeeft. Administratieve onzorgvuldigheden en afwijkende manieren van het schrijven van namen en plaatsnamen kunnen een verklaring vormen in verschillen tussen documenten. Papieren tazkera bevatten geen biometrische informatie en hebben evenmin veiligheidskenmerken zoals watermerken en dergelijke. Het is om die redenen makkelijk om papieren tazkera te vervalsen.²⁷⁴ Een vertrouwelijke bron geeft aan dat een Afghaan meerdere tazkeras kan krijgen in een provincie of in verschillende provincies. Ook is het mogelijk om mensen die geen verwantschap hebben als familie te laten registreren.²⁷⁵ Zie ook het algemeen ambtsbericht Afghanistan van maart 2019 met informatie over corruptie in Afghanistan.²⁷⁶

De e-tazkera is minder fraudegevoelig.²⁷⁷ Het biometrische proces bemoeilijkt de kans op fraude aanzienlijk aangezien het niet mogelijk is om meerdere e-tazkeras te krijgen. De familieregisters zijn meestal veiliggesteld en beschermd. De afgifte van e-tazkera is gebaseerd op deze registers.²⁷⁸ De informatie over Afghaanse burgers (met een e-tazkera), inclusief biometrische gegevens en andere persoonlijke statusgegevens, wordt vastgelegd in een centrale database van de PRD.

<https://www.econsulate.gov.af/en/passport.html> Op deze site kan ook informatie gevonden worden over de soort paspoorten die de Afghaanse overheid afgeeft.

²⁶⁹ Vertrouwelijke bron, 23 maart 2020.

²⁷⁰ Vertrouwelijke bron, 4 augustus 2020, pagina 5.

²⁷¹ vertrouwelijke bron, 4 november 2020.

²⁷² Vertrouwelijke bron, 4 augustus 2020, pagina 4 en 5.

²⁷³ Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen ambtsbericht Afghanistan*, maart 2019, pagina 55.

²⁷⁴ Landinfo, *Report Afghanistan: Tazkera, passports and other ID documents*, 22 mei 2019, pagina 20; Danish National ID Centre, *Afghanistan: National Identity Card (Tazkera)*, mei 2019, pagina 7.

²⁷⁵ Vertrouwelijke bron, 4 augustus 2020, pagina 5.

²⁷⁶ Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen Ambtsbericht Afghanistan*, maart 2019, pagina 56, voetnoot 271-273.

²⁷⁷ Vertrouwelijke bron, 23 maart 2020.

²⁷⁸ Vertrouwelijke bron, 4 augustus 2020, pagina 5; vertrouwelijke bron, 4 november 2020. De bron wijst er op dat de lokale registratieboeken elke zes maanden naar Kaboel moeten worden gestuurd naar het hoofdkantoor van de PRD voor synchronisatie zodat de informatie op lokaal niveau gelijk is aan die op centraal niveau. De archiefbestanden zijn echter niet compleet. Archieven zijn beschadigd door oorlogsgeweld, natuurrampen en branden. Bovendien kunnen Afghanen meer dan een papieren tazkera bezitten. Dit is een bron van aanzienlijk gedoe en verwarring.

Taliban-dreigbrieven

Zoals aangegeven kwam het in de verslagperiode voor dat de Taliban dreigbrieven verstuurde (zie paragraaf 1.1.2). Deze waren, aldus een vertrouwelijke bron, niet persoonsgericht. Deze bron gaf aan dat op basis van ervaring is gebleken dat de persoonsgerichte dreigbrieven die van de Taliban zouden zijn, vrijwel zonder uitzondering vals waren. Het is zelfs mogelijk om van de Afghaanse politie voor USD 200 een verklaring te krijgen van echtheid van dergelijke dreigbrieven die van de Taliban zouden zijn. Volgens deze bron komt het voor dat Afghanen problemen, waaronder stam- en persoonlijke geschillen, alsook verwondingen (bijvoorbeeld als gevolg van een auto-ongeluk) toeschreven aan de Taliban, om zo toelating te verkrijgen tot een Europees land. Ook komt het voor, aldus de bron, dat mensen geld betalen aan kranten die vervolgens berichten publiceren van aanvallen door de Taliban op die mensen. Ook zouden sommige Talibangroepen tegen betaling brieven aan bepaalde personen hebben verstrekt, die van plan waren elders asiel aan te vragen.²⁷⁹

2.1.5

Nationaliteitswetgeving

Er hebben zich in de verslagperiode geen wijzigingen voorgedaan ten aanzien van de informatie zoals versterkt in het ambtsbericht van maart 2019 aangaande nationaliteitswetgeving²⁸⁰, zoals over het hebben van een dubbele nationaliteit en het eventueel verliezen dan wel afstand doen van de Afghaanse nationaliteit.²⁸¹ Wel dient een nuancering bij artikel 72 van de grondwet van Afghanistan uit 2004 gemaakt te worden. Artikel 72 sluit niet bij voorbaat uit dat een Afghaan met een dubbele nationaliteit benoemd kan worden als minister. Het is aan het Lager Huis (*Wolasi Jargah*) van het Afghaanse parlement om in het geval de kandidaat-minister ook de nationaliteit van een ander land bezit om diens nominatie goed te keuren of te verwerpen.²⁸²

²⁷⁹ Vertrouwelijke bron, 4 augustus 2020, pagina 5; vertrouwelijke bron, 2 september 2020. De bron voegde nog toe dat: 'It is common knowledge now that most of these letters are prepared only to secure entry to other countries. Such letters were prepared for money in Nangarhar province and a computer plaza in Peshawar in Pakistan'.

²⁸⁰ Law on Citizenship of the Islamic Emirate of Afghanistan. Deze wet dateert uit het jaar 2000 en is onder het bestuur van de Taliban uitgevaardigd: <https://www.refworld.org/pdfid/404c988d4.pdf>

²⁸¹ Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen Ambtsbericht Afghanistan*, maart 2019, pagina 53-54.

²⁸² Vertrouwelijke bron, 4 augustus 2020, pagina 6.

" https://www.constituteproject.org/constitution/Afghanistan_2004.pdf?lang=en. Geraadpleegd 14 augustus 2020. Article 72 of the Constitution of the Islamic Republic of Afghanistan 2004 (the "Constitution") provides that: The individual appointed as Minister shall have the following qualifications: Shall have only the citizenship of Afghanistan; if the ministerial candidate holds citizenship of another country as well, the House of People shall have the right to approve or reject the nomination"; vertrouwelijke bron, 2 september 2020. De bron geeft enkele voorbeelden: Salahuddin Rabbani had de Britse nationaliteit en diende als minister van Buitenlandse Zaken, Ajmal Ahmad heeft de Amerikaanse nationaliteit en diende als waarnemend minister van Industrie en Handel en is momenteel gouverneur van de Da Afghanistan Bank (Centrale Bank van Afghanistan), minister van Informatie en Cultuur Bari Jahani had de Amerikaanse nationaliteit en werd door het parlement gevraagd zijn nationaliteit op te geven. Er zijn zoveel hoge ambtenaren en ministers die buitenlandse staatsburgers zijn. Dr. Fazal Fazl leidt het administratiekantoor van de president terwijl hij de Zweedse nationaliteit heeft. Rahman Rahmani, de voorzitter van het parlement Wolasi Jirga kocht voor zichzelf en zijn gezin paspoorten van Cyprus.

3 Mensenrechtensituatie

De mensenrechtensituatie in Afghanistan blijft zorgelijk. Het verbeteren van de mensenrechtensituatie blijft een proces van de lange adem en is nauw verbonden met het conflict. Afghanistan heeft op het gebied van mensenrechten, de positie van het maatschappelijk middenveld en persvrijheid een positieve ontwikkeling doorgemaakt sinds 2001, zeker in vergelijking met buurlanden. In debatten op televisie en op de radio worden politici, de Taliban en de regering openlijk bekritiseerd. Desalniettemin blijft Afghanistan een van de gevaarlijkste landen voor journalisten en mensenrechtenverdedigers om te opereren, met name in gebieden die niet door de regering worden gecontroleerd.²⁸³

3.1 Juridische context

Afghanistan kent een formeel (staat) en informeel (niet-staat en gewoonte) rechtssysteem. Zie paragraaf 3.1.1. De rechtspraak is gebaseerd op in wetten vastgelegde wetgeving, islamitisch recht (sharia) en gewoonterecht.²⁸⁴ De islam neemt een belangrijke plaats in de grondwet in. De huidige grondwet dateert uit 2004. De grondwet geeft aan dat de wetgeving van de staat leidend is in de rechtspraak waarbij opgeroepen wordt zorg te dragen dat deze in lijn is met de islam. Indien de grondwet of andere wetgeving geen aanknopingspunten bieden in een zaak, zal de rechtbank in lijn met de Hanafi-jurisprudentie (Hanafi is een van de scholen van islamitisch recht) en binnen de grenzen van de grondwet recht spreken. Rechtbanken zullen sjiitische jurisprudentie toepassen bij sjiieten in zaken die betrekking hebben op familierecht. In de grondwet wordt in de preambule en in verschillende artikelen aangegeven de rechten van de mens te eerbiedigen waarbij onder andere verwezen wordt naar de universele verklaring van de rechten van de mens en andere internationale verdragen waar Afghanistan partij bij is. In hoofdstuk twee van de grondwet wordt in verschillende artikelen expliciet de bescherming en het zorgdragen voor een groot aantal politieke, burger-, sociale, culturele en economische rechten genoemd.²⁸⁵

Het gerechtelijke systeem van de staat bestaat uit een Hooggerechtshof, het ministerie van Justitie, het Openbaar Ministerie, de politie en het gevangeniswezen. Het systeem moest na de val van het bewind van de Taliban in 2001, opnieuw worden opgebouwd.²⁸⁶ Het formele rechtssysteem is sterker in stedelijke centra en zwakker op het platteland.²⁸⁷

In Afghanistan is de onafhankelijkheid van de rechtspraak bij wet vastgelegd. De rechtelijke macht heeft echter een gebrek aan middelen en (goedgeschoolde) menskracht, is veelal niet effectief en heeft te maken met bedreigingen, bevoordeling, politieke beïnvloeding en vergaande corruptie.²⁸⁸ Het tekort aan

²⁸³ Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Voortgangsrapportage Nederlandse inzet in Afghanistan*, 20 mei 2020, https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/brieven_regering/detail?id=2020Z09075&did=2020D19519; ministerie van Buitenlandse Zaken, *Brief aan de Voorzitter van de Eerste Kamer, Betreft Nederlandse inzet in Afghanistan 2018-2021*, 15 juni 2018. Deze brieven bevatten ook informatie over de Nederlandse inzet ter versterking van de rechtsorde in Afghanistan.

²⁸⁴ https://www.eerstekamer.nl/bijlage/20180615/brief_regering_nederlandse_inzet/document3/f=lvkpb279vngy.pdf

²⁸⁵ Hague Journal on the Rule of Law, Sevastik, *Rule of Law, Human Rights and Impunity: The Case of Afghanistan*, mei 2019; US Department of State, *Afghanistan 2019 human rights report*, maart 2020, pagina 10 en 11.

²⁸⁶ Hague Journal on the Rule of Law, Sevastik, *Rule of Law, Human Rights and Impunity: The Case of Afghanistan*, mei 2019.

²⁸⁷ Voor meer informatie over de opbouw van de gerechtelijke macht zie: EASO, *Afghanistan State structure and Security Forces, country of origin information report*, augustus 2020, pagina 39-40.

²⁸⁸ US Department of State, *Afghanistan 2019 human rights report*, maart 2020, pagina 10 en 11.

²⁸⁹ US Department of State, *Afghanistan 2019 human rights report*, maart 2020, pagina 10 en 11; Hague Journal on the Rule of Law, Sevastik, *Rule of Law, Human Rights and Impunity: The Case of Afghanistan*, mei 2019.

rechters, in het bijzonder in onveilige gebieden, draagt er aan bij dat veel geschillen behandeld worden via traditionele, informele bemiddeling. Het gerechtelijk systeem kampt met een gebrek aan capaciteit om kennis te nemen van nieuwe en geamendeerde wetgeving en om deze toe te passen. Aangezien er op het platteland veelal geen formeel rechtssysteem is, zijn het de lokale ouderen en shuras (raadgevende vergaderingen van meestal mannen die door de gemeenschap zijn geselecteerd) die strafzaken en geschillen tussen burgers behandelen. Ook leggen zij straffen op zonder rekenschap te geven van het formele rechtssysteem.²⁸⁹ Deze ontwikkelingen in samenhang met culturele praktijken en religieuze normen ondermijnen de bescherming van mensenrechten in Afghanistan, waar onder die van de vrouw.²⁹⁰ Nederland zet zich samen met internationale partners in voor het bevorderen en versterken van de rechtstaat in Afghanistan.²⁹¹

Voor informatie over het strafrecht en het nieuwe Wetboek van Strafrecht dat van kracht werd op 14 februari 2018 alsmede over de reikwijdte van de sharia, het islamitisch recht, wordt verwezen naar het algemeen ambtsbericht Afghanistan van maart 2019. Meer informatie over het sociaaljuridisch kader voor misdaadbestrafning is eveneens te vinden in het EASO rapport van juli 2020 getiteld *Afghanistan Criminal law, customary justice and informal dispute resolution*.²⁹²

3.1.1

Informele rechtssysteem

Het formele rechtssysteem van Afghanistan beoogt gewoonte- en islamitisch recht te combineren binnen een grondwettelijke orde gebaseerd op burgerlijk recht en formele rechtbanken. In Afghanistan bestaan het formele en informele rechtssysteem naast elkaar. De praktijk is dat heel veel geschillen beslist worden op basis van het informele rechtssysteem. Binnen het informele rechtssysteem en in het bijzonder bij familiekwetsies spelen de normen van de stam, dit wil zeggen het gewoonterecht, veelal een belangrijkere rol dan islamitische wetten. Iemand's individuele identiteit is in Afghanistan in grote mate verbonden met de identiteit van de etnische groep of stam waartoe men behoort. Het oplossen van lokale conflicten is in de eerste plaats gericht op het vinden van consensus en niet op individueel recht doen.²⁹³ Ofschoon het informele rechtssysteem het voordeel heeft dat het snel, kosteneffectief en toegankelijk is, zijn vrouwen meestal uitgesloten van jirga / shura besluitvorming. Islamitisch recht en mensenrechten worden soms geschonden en krijgsheren hebben invloed in sommige jirga / shura. Besluiten van jirgas/ shuras worden niet geregistreerd en zijn niet juridisch bindend. Bovendien hebben traditionele gerechtelijke actoren als ouderen en leiders beperkte kennis van Afghaanse wetten en internationaal recht gericht op bescherming van mensenrechten.²⁹⁴

Gewoonterecht maakt gebruik van technieken om conflicten op te lossen zoals compensatie van de benadeelde partij met land, grond of geld maar ook met het

²⁸⁹ US Department of State, *Afghanistan 2019 human rights report*, maart 2020, pagina 10 en 11.

²⁹⁰ Hague Journal on the Rule of Law, Sevastik, *Rule of Law, Human Rights and Impunity: The Case of Afghanistan*, mei 2019

²⁹¹ Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Brief aan de Tweede Kamer over de dagelijkse inzet van Nederlandse diplomatieke vertegenwoordigingen op de bevordering en versterking van de rechtstaat*, 10 augustus 2020.

²⁹² Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen ambtsbericht Afghanistan*, maart 2019, pagina 49 tot en met 53; EASO, *Afghanistan Criminal law, customary justice and informal dispute resolution*, juli 2020, pagina 11 tot met 21, https://coi.easo.europa.eu/administration/easo/PLib/2020_07_EASO_COI_Report_Afghanistan_Criminal_Law_Customary_Justice_Dispute_Resolutions.pdf.

²⁹³ USIP, Khan Hamid, *Islamic Law, Customary Law, and Afghan Informal Justice*, maart 2015, pagina 3 en 10. De auteur gaat hierbij in op de identiteit van de Pashtoen en het belang van het respecteren van oftewel leven volgens de Pashtoenwali. De *Pashtoenwali*, letterlijk 'de manier van de Pashtoen' is een geheel van waarden en hiermee samenhangende normen en praktijken van de Pashtoengemeenschap en -stammen.

²⁹⁴ Hague Journal on the Rule of Law, Sevastik, *Rule of Law, Human Rights and Impunity: The Case of Afghanistan*, mei 2019; zie ook ministerie van Buitenlandse Zaken, algemeen ambtsbericht Afghanistan van maart 2019, pagina 64 en 65, waar eveneens ingegaan wordt op de rechtsgang en het formele en informele rechtssysteem. In voetnoot 323 van dat ambtsbericht wordt aangegeven dat jirgas meer een adhoc karakter hebben en gericht zijn op het oplossen van conflicten en shuras bijeenkomsten zijn die over meer specifieke thema's gaan.

weggeven van huwbare meisjes (*baad*), het ruilen van vrouwen en meisjes als bruid tussen families (*badal*) en beweerde eerwraak die meestal voortkomt uit pogingen van een vrouw om aan het huwelijk te ontsnappen. Een aantal van die gewoonterechtelijke praktijken staat op gespannen voet met het islamitisch recht, waaronder met het recht van vrouwen om in te stemmen met een huwelijk.²⁹⁵ Een niet-gouvernementele bron schatte in dat slechts van een fractie van het geweld tegen vrouwen melding wordt gemaakt bij mensenrechtenorganisaties en de Afghaanse overheid. Mocht er al melding worden gemaakt van geweld tegen vrouwen dan komen dergelijke klachten vooral terecht bij de traditionele, uit mannen bestaande, besluitvormingsorganen. Het formele systeem, dat wil zeggen de politie en rechtbanken, is veelal alleen aanwezig in districts- en/of provinciehoofdsteden en alleen al om die reden moeilijk toegankelijk voor met name plattelandsvrouwen.²⁹⁶

Parallel rechtssysteem

Zoals aangegeven heeft de Afghaanse overheid over grote delen van het land geen controle. Bewoners in gebieden in handen van of in gebieden die in belangrijke mate worden gecontroleerd door de Taliban, hebben te maken met een parallel systeem aan regeringswetten en door de Taliban opgelegde regelgeving. De Taliban legde in deze gebieden een juridisch systeem op gebaseerd op een strikte interpretatie van de sharia. Onder de opgelegde straffen waren executie en verminking.²⁹⁷

De gouverneur van de provincie Uruzgan gaf in februari 2020 aan dat het rechtssysteem van de overheid in de meeste districten van de provincie niet functioneerde. Hij stelde dat de burgers hun juridische zaken en geschillen voorleggen aan de Taliban. De Taliban zou in ten minste tachtig procent van de juridische kwesties die in de provincie spelen de beoordeling en besluitvorming doen.²⁹⁸ Ook in andere provincies komt het, volgens verschillende openbare bronnen, voor dat burgers, hun geschillen voorleggen aan de Taliban in plaats van een overheidsrechtbank.²⁹⁹

Gedurende de eerste helft van 2020 documenteerde UNAMA vijf gebeurtenissen waarbij Talibanleden overgingen tot wrede, onmenselijke en mensonterende straffen onder het mom van het uitvoering geven aan besluit van hun parallelle rechtssysteem. Het betrof vooral gebieden onder controle van de Taliban waar mensen nauwelijks toegang hebben tot het formele juridische systeem. De uitgevoerde straffen omvatten mishandeling, amputaties alsook executies van personen wegens vermeende 'misdrijven' waaronder 'morele zondes'. UNAMA rapporteerde de openbare executie na een uitspraak van Taliban rechtbanken op twee verschillende locaties op 26 juni 2020 in de provincie Faryab. In de ene zaak zou het gaan om kinderontvoering; in de andere zaak om ontvoering, een

²⁹⁵ USIP, Khan Hamid, *Islamic Law, Customary Law, and Afghan Informal Justice*, maart 2015, pagina 10; Hague Journal on the Rule of Law, Sevastik, *Rule of Law, Human Rights and Impunity: The Case of Afghanistan*, mei 2019.

²⁹⁶ Vertrouwelijke bron, 17 april 2020; Freedom House, *Afghanistan*, <https://freedomhouse.org/country/afghanistan/freedom-world/2020>, ongedateerd, geraadpleegd 23 april 2020. Freedom House meldde: 'According to a May 2018 report published by the United Nations, many cases of violence against women are dealt with by traditional mediation, rather than through the criminal justice system; this largely enables impunity for perpetrators.'

²⁹⁷ HRW, 'You have no right to complain', *education, social restrictions and justice in Taliban-held Afghanistan*, juni 2020, <https://www.hrw.org/report/2020/06/30/you-have-no-right-complain/education-social-restrictions-and-justice-taliban-held>. Het rapport is gebaseerd op 138 gesprekken, waarvan 120 met Taliban-vertegenwoordigers, -commandanten en -strijders; US Department of State, *Afghanistan 2019 human rights report*, maart 2020, pagina 10 en 11; EASO, *Afghanistan Criminal law, customary justice and informal dispute resolution*, juli 2020, pagina 19-21, https://coi.easo.europa.eu/administration/easo/PLib/2020_07_EASO_COI_Report_Afghanistan_Criminal_Law_Customary_Justice_Dispute_Resolutions.pdf.

²⁹⁸ TOLO, *Most Legal Cases in Uruzgan Handled by Taliban: Governor*, 7 februari 2020.

²⁹⁹ EASO, *Afghanistan Criminal law, customary justice and informal dispute resolution*, juli 2020, pagina 19-21, https://coi.easo.europa.eu/administration/easo/PLib/2020_07_EASO_COI_Report_Afghanistan_Criminal_Law_Customary_Justice_Dispute_Resolutions.pdf.

gewapende overval en moord. Beide personen werden veroordeeld tot de strop en opgehangen. In 2019 documenteerde UNAMA eveneens een openbare executie. Een religieuze leider, een moellah, werd in juni 2019 in de provincie Farah doodgeschoten door de Taliban na veroordeeld te zijn voor moord.³⁰⁰

Meer informatie over het informele rechtssysteem alsmede parallelle rechtssystemen, waaronder rechtspraak onder de Taliban, is te vinden in het algemeen ambtsbericht Afghanistan van maart 2019.³⁰¹

Over het rechtssysteem in gebieden die onder controle staan of stonden van ISKP is weinig meer bekend dan dat er een Shariaraad was opgericht. Deze raad diende de ISKP-leiding te adviseren over religieuze kwesties. Ook werd de raad geacht rechtbanken te beheren, zorg te dragen voor bemiddeling bij geschillen, opdracht te geven voor bestraffingen, een deugdelijk leven te bevorderen en ondeugden te bestraffen. ISKP zou *moellahs*, geestelijk leiders, in gebieden onder haar controle betalen om zich positief uit te laten in preken over het 'kalifaat'.³⁰² Begin 2019 meldden door het *Afghanistan Analyst Network* geïnterviewde personen dat ISKP, hoewel al verdreven uit grote delen van de provincie Nangarhar, tot eind 2019 nog op enkele plekken, zoals in de provincie Kunar, standhield en er een eigen gevangenis en rechtbanken op na hield.³⁰³ Over het bestaan van een rechtssysteem in gebieden waar het Haqqani-netwerk invloed heeft, is geen informatie voorhanden.

3.1.1.1

Bloed- en eerwraak

Eerwraak is onderdeel van traditionele praktijken in de Afghaanse samenleving naast het uithuwelijken van kinderen, gedwongen huwelijken, het weggeven van huwbare meisjes om conflicten op te lossen en gedwongen thuisisolatie van meisjes en vrouwen.³⁰⁴ Eerwraak is diepgeworteld in de Afghaanse traditionele patriarchale cultuur en geweld tegen vrouwen is wijdverbreid in Afghanistan, vooral in stamgebieden in het grensgebied met Pakistan. Veel Afghanen in het bijzonder in tribale gebieden en met name in de Pashtoenstamgebieden leven volgens tradities, ook al kunnen deze in tegenspraak zijn met de grondwet of met islamitische principes. Rechtsbescherming voor vrouwen is in de context van de heersende cultuur ook binnen het formele rechtssysteem niet gegarandeerd.³⁰⁵ Bovendien hebben de Afghaanse autoriteiten geen controle over grote delen van het land, is het formele rechtssysteem zwak en tiert de corruptie welig (zie ook de paragrafen 2.2.2, 3.1 alsmede voor de positie van vrouwen 3.5.7).³⁰⁶

Het Amerikaanse ministerie van Buitenlandse Zaken meldt in haar jaarrapport over mensenrechten in Afghanistan, dat eerdergerelateerde moorden gedurende heel 2019 bleven plaatsvinden. Volgens media doodde in mei 2019 een Taliban-rechtbank in het Sharak-district van de provincie Ghor een jongen en een meisje wegens een vermeende buitenechtelijke relatie. Een onderzoek door mensenrechtenactivisten

³⁰⁰ UNAMA, *Protection of civilians in armed conflict. Midyear report: 1 January-30 June 2020*, 27 juli 2020, pagina 13.

³⁰¹ Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen ambtsbericht Afghanistan*, maart 2019, pagina 64 en 65.

³⁰² Giustozzi Antonio, *The Islamic State in Khorasan*, 2018, pagina 105.

³⁰³ Afghanistan Analyst Network, *"Faint lights twinkling against the dark": Reportage from the fight against ISKP in Nangarhar*, 19 februari 2019; Afghanistan Analyst Network, *Hit from Many Sides 1: Unpicking the recent victory against the ISKP in Nangarhar*, 1 maart 2020.

³⁰⁴ UNAMA, *Human rights activists call for end to violence against women in Afghanistan*, 24 december 2019.

³⁰⁵ Daily Outlook Afghanistan, *Honor killing- a practice against law*, 22 augustus 2019. De auteur verwijst naar het boek van Rod Nordland: 'The lovers', dat het waar gebeurde verhaal vertelt over een verboden liefde tussen een Tadzjiek, een soennitische jongen en een Hazara, een sjiietisch meisje, <https://www.nytimes.com/2016/01/17/books/review/the-lovers-afghanistans-romeo-and-juliet-byrod-nordland.html>; Voor meer informatie over bloed en eerwraak, zie EASO, *Afghanistan Criminal law, customary justice and informal dispute resolution*, juli 2020, pagina 29 tot met 33, https://coi.easo.europa.eu/administration/easo/PLib/2020_07_EASO_COI_Report_Afghanistan_Criminal_Law_Customary_Justice_Dispute_Resolutions.pdf.

³⁰⁶ UNAMA, *Afghanistan, protection of civilians in armed conflict 2019*, februari 2020, pagina 20.

naar seksueel geweld tegens jongens op scholen in de provincie Logar, leidde tot ten minste vijf eerdergerelateerde moorden op slachtoffers en de arrestatie van twee onderzoekers door het *National Directorate of Security* (NDS) in verband met de door hen naar buiten gebrachte informatie.³⁰⁷

Human Rights Watch geeft aan dat plegers van geweld tegen vrouwen veelal straffeloos hun gang kunnen gaan. De politie registreert niet stelselmatig aangiftes van geweld tegen vrouwen. In plaats daarvan krijgen vrouwelijke slachtoffers van huiselijk geweld vaak te horen dat ze terug moeten gaan naar hun mannen en wordt aangestuurd op bemiddeling. UNAMA rapporteerde dat zelfs gevallen van moord en verkrachting niet leiden tot een aanklacht te behandelen door een rechtbank. De Afghaanse autoriteiten sturen slachtoffers vaak weg of zetten hen onder druk om bemiddeling te accepteren; een proces waarbij de pleger alleen belooft het misdrijf niet te herhalen. UNAMA onderzocht ook de moord op vrouwen in zogeheten eerdergerelateerde moorden. In de meeste onderzochte zaken vond geen strafvervolgning plaats maar werden deze afgehandeld door bemiddeling.³⁰⁸ Het Amerikaanse ministerie van Buitenlandse Zaken meldt in haar jaarrapport over mensenrechten in Afghanistan, dat de Afghaanse autoriteiten stappen zetten in de toepassing van de EVAW (*Elimination of Violence Against Women*)-wet.³⁰⁹

Voor meer informatie over de formele strafrechtelijke aspecten alsook hoe in de praktijk wordt omgegaan met bloed- en eerwraak wordt verwezen naar het algemeen ambtsbericht Afghanistan van maart 2019.³¹⁰

3.2 Toezicht en rechtsbescherming

3.2.1

Afghan Independent Human Rights Commission (AIHRC)

De onafhankelijke overheidsinstantie, de *Afghan Independent Human Rights Commission (AIHRC)*, werd in mei 2005 ingesteld bij wet en goedgekeurd per presidentieel decreet 16.³¹¹ AIHRC heeft, naast een hoofdkantoor in Kaboel, een aantal regionale en provinciale kantoren in Afghanistan.³¹² Burgers kunnen mensenrechtenschendingen onder de aandacht van de AIHRC brengen. Deze commissie onderzoekt de klachten en legt geloofwaardige klachten voor aan het kantoor van de Afghaanse procureur-generaal voor verder onderzoek en strafvervolgning. Sommige vrouwen meldden AIHRC dat indien zij contact zochten met overheidsinstanties met een verzoek om dienstverlening, seksuele gunsten als tegenprestaties werden gevraagd.³¹³

De AIHRC bekritiseerde in februari 2020 de Afghaanse overheid voor het niet openbaar maken van rapporten van door de regering ingestelde onderzoekscommissies naar enkele acties van regeringsstrijdkrachten en hun bondgenoten waarbij ook burgers omkwamen. De AIHRC riep de regering op om die

³⁰⁷ US Department of State, *Afghanistan 2019 human rights report*, maart 2020, pagina 36 en 39.

³⁰⁸ Human Rights Watch, *World Report 2019 – Afghanistan*, 17 januari 2019; UK Home office, *Country Policy and Information Note Afghanistan: Women fearing gender-based violence*, maart 2020, pagina 38.

³⁰⁹ US Department of State, *Afghanistan 2019 human rights report*, maart 2020, pagina 12, Authorities did not always fully enforce these laws, although the government was implementing limited aspects of EVAW including through EVAW prosecution units.

³¹⁰ Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen ambtsbericht Afghanistan*, maart 2019, pagina 72-74.

³¹¹ https://www.aihrc.org.af/media/files/Laws/Law_AIHRC.pdf. Artikel 5 van de wet geeft de volgende taken aan de Commissie: Monitoring the situation of human rights in the country; Promoting and protecting human rights; Monitoring the situation of and people's access to their fundamental rights and freedoms; Investigating and verifying cases of human rights violations; Taking measures for the improvement and promotion of the human rights situation in the country.

Artikel 6 geeft aan dat alle overheidsinstanties, niet gouvernementele organisaties en burgers verplicht zijn om samen te werken met de Commissie om diens doelen te bereiken.

³¹² AIHRC, *provincial branches*, geraadpleegd 15 juli 2020, <https://www.aihrc.org.af/home/offices>.

³¹³ US Department of State, *Afghanistan 2019 human rights report*, maart 2020, pagina 13.

rapporten alsnog openbaar te maken.³¹⁴ In de verslagperiode kwamen enkele AIHRC-medewerkers door gericht geweld om het leven. Zie paragraaf 3.4.1.

3.2.2 *Transitional justice*³¹⁵

Afghanistan ratificeerde in februari 2003 het Rome Statuut van het Internationale Strafhof (ICC). Daarmee valt Afghanistan onder de jurisdictie van het Strafhof. In november 2017 vroeg de aanklager van het ICC toestemming aan de rechters van het ICC om over te gaan tot een onderzoek in Afghanistan voor de periode sinds juli 2002.³¹⁶ Deze besloten op vrijdag 12 april 2019 het verzoek tot een officieel onderzoek naar misdrijven tegen de menselijkheid en oorlogsmisdrijven in Afghanistan af te wijzen. Ondanks het feit dat voldaan werd aan alle vereisten voor bevoegdheid en ontvankelijkheid gaf het ICC aan dat de huidige situatie de kansen voor een succesvol onderzoek en rechtsvervolgning extreem klein maakten. Dit zou onder andere te maken hebben met de gebrekkige samenwerking (tegenwerking) van diverse partijen. Volgens de *Pre-Trial Chamber* was daarom een dergelijk onderzoek op dit moment niet in *“the interests of justice”*.³¹⁷ Begin maart 2020 draaide de beroepskamer van het Hof het eerdere besluit door de de Pre-Trial Chamber terug. Daarmee kon de aanklager alsnog een strafrechtelijk onderzoek beginnen naar misdrijven in de oorlog in Afghanistan.³¹⁸ Op 15 april 2020 informeerde Fatou Bensouda, de aanklager bij het Hof, de rechters van het hof dat de Afghaanse overheid uitstel van het ICC-onderzoek vroeg aangezien zij al 151 zaken onderzocht had of aan het onderzoeken was.³¹⁹ *Human Rights Watch* (HRW) gaf aan dat in geen van de zesentwintig zaken waarbij de ANDSF was betrokken, het kader van de politie, inlichtingendienst of strijdkrachten in staat van beschuldiging was gesteld wegens het opdracht geven tot of vergoelijking van de misdaden. Ook waren er geen aanwijzingen dat de overheid rekenschap vroeg aan de Taliban voor door haar gepleegde misdrijven. De Taliban, aldus HRW, nam daarnaast geen maatregelen tegen commandanten betrokken bij mensenrechtenschendingen. Het bestrafte wel burgers die klaagden over acties van de Taliban. HRW wees verder op de amnestiewet en stelde vraagtekens bij de bereidheid van de Afghaanse overheid om aan overgangsrechtsspraak te willen doen.³²⁰ De *National Reconciliation, General Amnesty and National Stability Law*, gepubliceerd in de staatskrant in december 2008, verleende algemene amnestie aan alle Afghanen voor misdrijven gepleegd in verband met het conflict, inclusief oorlogsmisdrijven en misdrijven tegen de menselijkheid. De amnestiewet werd opgenomen in het vredesakkoord tussen de regering van Afghanistan en de gewapende groep *Hizb-i Islami (Gulbuddin)* op 29 september 2016. Het vredesakkoord verleende een brede amnestie aan voormalig krijgsheer Gulbuddin Hekmatyar en andere leden van de Hizb-i Islami.³²¹

³¹⁴ Tolonews, *AIHRC Criticizes Fact-Finding Commissions*, 5 februari 2020, <https://tolonews.com/index.php/afghanistan/aihrc-criticizes-fact-finding-commissions>

³¹⁵ Hague Journal on the Rule of Law, Sevastik, *Rule of Law, Human Rights and Impunity: The Case of Afghanistan*, mei 2019. De doeleinden van *transitional justice* oftewel overgangsrechtsspraak zijn, aldus dit artikel, waarheidsvinding over grove mensenrechtenschendingen en oorlogsmisdaden, de rechtstaat versterken, schadevergoeding voor slachtoffers en sancties opleggen aan de daders; AAN, *Peace in The Air, But Where Is Justice? Efforts to get transitional justice on the table*, 28 februari 2019, <https://www.afghanistan-analysts.org/en/reports/rights-freedom/peace-in-the-air-but-where-is-justice-efforts-to-get-transitional-justice-on-the-table/>

³¹⁶ Hague Journal on the Rule of Law, Sevastik, *Rule of Law, Human Rights and Impunity: The Case of Afghanistan*, mei 2019.

³¹⁷ Vertrouwelijke bron, 15 april 2019; ICC, *ICC judges reject opening of an investigation regarding Afghanistan situation*, 12 april 2019, <https://www.icc-cpi.int/Pages/item.aspx?name=pr1448>

³¹⁸ NRC, *Aanklager Strafhof mag toch misdaden in Afghanistan onderzoeken*, 5 maart 2020, <https://www.nrc.nl/nieuws/2020/03/05/aanklager-strafhof-mag-toch-misdaden-in-afghanistan-onderzoeken-a3992761>; Just Security, *ICC holds historic hearing on U.S. torture and other grave crimes in Afghanistan*, 23 december 2019, <https://www.justsecurity.org/67843/icc-holds-historic-hearing-on-u-s-torture-and-other-grave-crimes-in-afghanistan/>

³¹⁹ AAN, *A Request to Delay: Another Afghan government attempt to prevent an ICC war crimes investigation?*, 13 mei 2020, <https://www.afghanistan-analysts.org/en/reports/rights-freedom/a-request-to-delay-another-afghan-government-attempt-to-prevent-an-icc-war-crimes-investigation/>

³²⁰ HRW, *ICC Investigation Vital for Justice in Afghanistan*, 11 juni 2020, <https://www.hrw.org/news/2020/06/11/icc-investigation-vital-justice-afghanistan>

³²¹ Hague Journal on the Rule of Law, Sevastik, *Rule of Law, Human Rights and Impunity: The Case of Afghanistan*,

3.3 Naleving en schendingen

3.3.1 *Vrijheid van meningsuiting*

Afghanistan kent in het gebied gecontroleerd door de regering meer dan honderd televisiekanalen, tientallen radiokanalen en kranten. Ook zijn met name de geschoolde urbane Afghanen zeer actief op de sociale media. Ongeveer de helft van de Afghanen heeft toegang tot internet. Met name televisie en radio zijn belangrijke media voor Afghanistan waar nog altijd veel mensen ongeletterd zijn. In regeringsgebied worden in debatten op televisie en op de radio politici, de Taliban, de regering en krijgsheren openlijk bekritiseerd.³²² Media organisaties omvatten onafhankelijke en commerciële bedrijven alsmede staatzenders en media bedrijven gelieerd aan specifieke politieke belangen.³²³ Op de *Press Freedom Ranking van Reporters without Borders* staat Afghanistan in 2020 op plek 122 van de 180. Dat is één plek lager dan het voorgaande jaar.³²⁴ De regering diende een wetsvoorstel in bij het parlement voor een beperkende media wet. President Ghani besloot het voorstel terug te nemen nadat vertegenwoordigers van de media in een open brief aangaven niet geconsulteerd te zijn bij de totstandkoming van het wetsvoorstel.³²⁵

Afghanistan bleef in de verslagperiode een van de gevaarlijkste landen voor journalisten en mensenrechtenverdedigers om te opereren met name in gebieden die door de Taliban of andere groepen worden gecontroleerd.³²⁶ Zowel in 2019 als in 2020 kwamen journalisten om als gevolg van geweld. Zie paragraaf 3.5.2. Daarnaast is de capaciteit en de wil van de overheid om daders te vervolgen of wel opvolging te geven aan gevallen van schendingen of klachten niet toereikend, en speelt de overheid in sommige gevallen zelfs een negatieve rol.³²⁷ Journalisten die zich kritisch uitlaten over de overheid lopen het risico op bedreigingen en geweld door overheidsfunctionarissen, veiligheidsstrijdkrachten en door pro-regeringsmilities. Zie ook paragraaf 3.4.1. Ook lopen die journalisten de kans op beperkingen met betrekking tot toegang tot overheidsinformatie. Bij een protest in 2020 wezen vertegenwoordigers van mediaorganisaties er op dat veel overheidsinstanties tekort schoten bij het toegang verlenen tot informatie maar dat dit in het bijzonder gold voor het Hoge Gerechtshof, het kantoor van de Openbare Aanklager en de veiligheidsdienst, het National Directorate of Security en in iets mindere mate voor het ministerie van Financiën, de Centrale Bank en het ministerie van Defensie.³²⁸

In zijn algemeenheid was er, aldus *Freedom House* in het jaarrapport over 2019, geen sprake van censuur door de Afghaanse overheid. Beperkingen op de vrijheid van meningsuiting werden gerechtvaardigd met tegengaan van ophitsing of steun geven aan het terrorisme. Journalisten lopen het risico op mishandeling en aanvallen

mei 2019; AAN, *After two years in legal limbo: A first glance at the approved 'Amnesty law'*, 22 februari 2010/ bijgewerkt 30 september 2017, <https://www.afghanistan-analysts.org/en/reports/rights-freedom/after-two-years-in-legal-limbo-a-first-glance-at-the-approved-amnesty-law/>; zie ook Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen ambtsbericht Afghanistan*, maart 2019, paragraaf 3.3.2.

³²² Freedom House, *Freedom in the world 2020*, 23 april 2020, D 1; Vertrouwelijk bericht, 28 februari 2020; HRW, *'You have no right to complain', education, social restrictions and justice in Taliban-held Afghanistan*, juni 2020.

³²³ Freedom House, *Freedom in the world 2020*, 23 april 2020, D 1.

³²⁴ Reporters without Borders, https://rsf.org/en/ranking_table en <https://rsf.org/en/afghanistan> geraadpleegd op 22 april 2020.

³²⁵ Afghan Journalist Safety Committee (AJSC), *First six month report 2020*, geraadpleegd 26 augustus 2020, pagina 10 en 11.

³²⁶ Vertrouwelijk bericht, 28 februari 2020.

³²⁷ Vertrouwelijk bericht, 28 februari 2020.

³²⁸ AP, *Afghan media outlets protest curtailed access to information*, 5 februari 2020, <https://apnews.com/22227aa9b03872a5b2a64b8b36a7fd72>; HRW, *'You have no right to complain', education, social restrictions and justice in Taliban-held Afghanistan*, juni 2020.

door de ISKP, de Taliban of door aan de regering gelieerde personen die hun beeldvorming in de media proberen te beïnvloeden.³²⁹ Ook, aldus een vertrouwelijke bron, lopen journalisten gevaar wanneer ze onderwerpen behandelen die gevoelig liggen bij gewapende opstandelingengroepen, zoals vredesonderhandelingen en uitwisseling van gevangenen. Er is enige zelfcensuur door de media; vooral sinds 2018 toen journalisten specifiek het doelwit waren tijdens (zelfmoord) bomaanslagen. Bij sommige gevallen van intimidatie en aanvallen op journalisten zouden personen gelieerd aan de overheid betrokken zijn. Een reden zou bijvoorbeeld onderzoek in corruptiezaken kunnen zijn. Hetzelfde zou kunnen gelden voor mensen die aan de overheid gelieerde personen op sociale media beschuldigen.³³⁰ In februari 2020 diende Amrullah Saleh, de kandidaat-vicepresident van president Ghani, een klacht in tegen 39 personen bij de openbaar aanklager wegens smaad op de sociale media.³³¹ De openbaar aanklager verklaarde de klacht niet ontvankelijk omdat deze niet voldeed aan de vereisten van het Wetboek van Strafrecht.³³²

Internet en sociale media

In 2019 had ongeveer de helft van de inwoners van Afghanistan de mogelijkheid van toegang tot internet. In 2018 bedroeg dit percentage nog 40%. Eén van de beperkende factoren is gebrekkige elektriciteitsvoorzieningen in rurale gebieden. Het percentage Afghanen dat daadwerkelijk gebruik maakt van het internet, zou echter aanzienlijk lager zijn. Volgens de website *Internetworldstats.com* was dit percentage in 2019 17,6%.³³³ Op het gebied van sociale media wordt het platform *Facebook* veruit het meest gebruikt.³³⁴ Zowel de Taliban als de Afghaanse regering zijn zeer actief op sociale media.³³⁵

Volgens een vertrouwelijke bron zijn gebruikers van sociale media vooral te vinden in de jonge generatie hoger opgeleiden in stedelijke gebieden. Deze bron gaf ook aan dat weliswaar veel Afghanen over een mobiele telefoon beschikken, maar dat het meestal geen smartphone is. Dergelijke oudere modellen hoeven namelijk minder vaak opgeladen te worden en beschikken al over een zaklampfunctie, wat nuttig is vanwege regelmatige stroomuitval.³³⁶

Demonstraties en andere openbare bijeenkomsten

De grondwet garandeert het recht op vreedzame vergadering, onder voorbehoud van enkele beperkingen, maar dit recht wordt onregelmatig gehandhaafd van regio tot regio. De politie vuurt soms met scherp bij pogingen om demonstraties op te breken. ISKP en de Taliban vielen soms openbare samenkomsten aan. Onderstaand volgen enkele incidenten waarbij burgers omkwamen.³³⁷

In september 2019 kwamen 26 mensen bij een zelfmoordaanslag om. Deze mensen woonden een verkiezingsbijeenkomst bij van president Ghani in de provincie Parwan.³³⁸ Op 9 mei 2020 kwamen enkele personen om het leven en raakten andere gewond bij gewelddadige confrontaties in de hoofdstad van de provincie

³²⁹ Freedom House, *Freedom in the world 2020*, 23 april 2020, D 1.

³³⁰ Vertrouwelijke bron, 19 augustus 2020; zie voor de gebeurtenissen in 2018 het algemeen ambtsbericht Afghanistan van maart 2019 van het ministerie van Buitenlandse Zaken, paragraaf 3.5.3.

³³¹ Afghan Journalist Safety Committee (AJSC), *First six month report 2020*, pagina 8, <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/First-Six-Months-Report-2020.pdf>; Vertrouwelijk bericht, 28 februari 2020.

³³² Afghan Journalist Safety Committee (AJSC), *First six month report 2020*, pagina 8.

³³³ The Asia Foundation, *A survey of the Afghan people – Afghanistan in 2019*, december 2019, pagina 184-189; vertrouwelijke bron, 15 april 2020; <https://www.internetworldstats.com/asia/af.htm> laatste update 29 maart 2019, geraadpleegd op 17 april 2020.

³³⁴ <https://gs.statcounter.com/social-media-stats/all/afghanistan> Social Media Stats in Afghanistan - March 2020, geraadpleegd op 17 april 2020.

³³⁵ Vertrouwelijke bron, 19 augustus 2020.

³³⁶ Vertrouwelijke bron, 17 april 2020, 17 april 2020.

³³⁷ Freedom House, *Freedom in the world 2020*, 23 april 2020, E 1.

³³⁸ Freedom House, *Freedom in the world 2020*, 23 april 2020, E 1.

Ghor tussen de politie en demonstranten. De demonstranten beschuldigden de autoriteiten van een oneerlijke verdeling van hulp gedurende de COVID-19 epidemie.³³⁹

Taliban gecontroleerde gebieden

Afghaanse media kunnen alleen met expliciete toestemming van de Taliban toegang krijgen tot gebieden onder haar controle. Taliban-commandanten hebben journalisten bedreigd en aangevallen wegens kritische rapportages. In sommige gebieden verboden Taliban-vertegenwoordigers burgers om naar de tv te kijken of om smartphones te gebruiken of te hebben.³⁴⁰

Een belangrijke beperking die de Taliban oplegt in gebieden waar het controle uitoefent is het verbod op het onderhouden van enig contact met de Afghaanse civiele en militaire autoriteiten. De enige uitzondering die Taliban autoriteiten soms maken is voor het verkrijgen van identiteitspapieren (tazkeras) nodig om toegang te krijgen tot bepaalde overheidsdiensten. Taliban-commandanten en vertegenwoordigers bedreigen burgers die familieleden hebben die werken voor de regering of de strijdkrachten. Het is geheel verboden voor burgers in door de Taliban gecontroleerde gebieden om kritiek te leveren op de militaire activiteiten van deze organisatie. Angst voor vergelding weerhoudt burgers in Taliban gecontroleerde gebieden om te pleiten voor de eigen bescherming, bijvoorbeeld in het geval Talibanstrijders huizen binnendringen om van daaruit regeringstroepen te beschieten.³⁴¹

De Taliban hield mensen voor onbepaalde tijd en zonder proces vast die beschuldigd waren van het zijn van overheidsspion, die gekidnapt waren als overheidsvertegenwoordiger of gedetineerd waren wegens contacten met de overheid. Ze liepen ook de kans om geëxecuteerd te worden. Lokale Taliban-commandanten hebben een grote mate van autonomie, met name in frontgebieden, om straffen op te leggen.³⁴²

Volgens de Afghaanse overheid ontvoerden de Taliban eind december 2019 tientallen vredesactivisten die op weg waren van Herat naar Farah. De activisten riepen op tot vredesonderhandelingen en het beëindigen van de gewelddadigheden. Leiders van lokale gemeenschappen zouden contact hebben gezocht met de Taliban over de vrijlating van de activisten.³⁴³

3.3.2

Bewegingsvrijheid

De grondwet biedt Afghanen de vrijheid van beweging, waaronder om naar het buitenland te reizen, en de vrijheid om zich elders in het land te vestigen. In de praktijk worden deze rechten ernstig beperkt door het gewapende conflict. Dit conflict had niet alleen ontheemding op grote schaal tot gevolg (zie hoofdstuk 4), maar leidde er ook toe dat reizen in grote delen van Afghanistan in de

³³⁹ AIHRC, *Press release on violence in Ghor province between the police and protesters*, 10 mei 2020, https://www.aihrc.org.af/home/press_release/8857#. Voorlopig onderzoek door de AIHRC gaf aan dat vijf burgers gedood waren en 19 anderen (waaronder twee politieagenten) gewond raakten; RFL, *At Least Two Dead After Afghan Police Fire On Protesters*, 9 mei 2020. RFL meldde dat tenminste twee personen omkwamen waaronder een Radiojournalist; UNSG, *The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security*, A/74/897 S2020/549, 17 juni 2020, pagina 10. De VN meldden dat, naar verluidt, vijf demonstranten om waren gekomen.

³⁴⁰ HRW, *'You have no right to complain', education, social restrictions and justice in Taliban-held Afghanistan*, juni 2020.

³⁴¹ HRW, *'You have no right to complain', education, social restrictions and justice in Taliban-held Afghanistan*, juni 2020.

³⁴² HRW, *'You have no right to complain', education, social restrictions and justice in Taliban-held Afghanistan*, juni 2020.

³⁴³ Al Jazeera, *Afghan official says Taliban abducted dozens of peace activists*, 25 december 2019, <https://www.aljazeera.com/news/2019/12/afghan-official-taliban-abducted-dozens-peace-activists-191225121326685.html>

verslagperiode, net als in voorgaande jaren, onveilig was. Zoals aangegeven was een groot deel van het land betwist gebied. Dit leidde ertoe dat geregeld hoofdwegen in delen van het land afgesloten werden door de regering of dat gewapende opposanten controleposten langs wegen oprichtten.³⁴⁴ Burgers reizen tussen overheids- en door opstandelingengroepen gecontroleerde gebieden heen en weer. Dat betekent niet dat het reizen zonder gevaar is. Men kan op het verkeerde moment op de verkeerde plaats zijn en in een vuurgevecht belanden met het risico beschoten te worden door of de overheid of door gewapende opposanten. Gewapende opstandelingengroepen werpen wegversperringen op en er zijn ook criminele groepen (waaronder gedeserteerde soldaten en politieagenten) die reizigers staande houden. Ook kunnen er explosieven op de weg liggen bedoeld om militaire konvoien te raken maar waar burgers het slachtoffer van worden. Er kan een aanval gaande zijnde gericht tegen een militair object vlakbij reizende burgers of bijvoorbeeld een zelfmoordaanslag waar ook voorbijkomende reizigers het slachtoffers van worden. Dit zijn gebeurtenissen waar elke Afghaan, alsook terugkeerders, mee geconfronteerd kunnen worden.³⁴⁵ Zie voor meer informatie paragraaf 1.3.1. Zie ook hoofdstuk 4 over migratie en terugkeer, paragraaf 4.3.3. De onveiligheid in delen van Afghanistan door de strijd tussen de regering en gewapende groepen had niet alleen gevolgen voor de bewegingsvrijheid van burgers maar ook voor de hulpverlening aan ontheemden.³⁴⁶

Volgens een vertrouwelijke bron vinden Hazaras de wegverbinding tussen Kaboel en Bamyān riskant wegens mogelijke risico's om staande gehouden te worden bij wegversperringen van gewapende opposanten. Hazaras zullen proberen riskante trajecten te vermijden, via een omweg te reizen of als ze de middelen hebben te vliegen.³⁴⁷ Een vertrouwelijk bron was evenwel van mening dat Hazaras die over de weg reizen niet meer problemen ondervinden dan andere gewone Afghanen.³⁴⁸ Een andere vertrouwelijke bron gaf aan Hazaras te kennen die de afgelopen jaren zonder problemen over de weg naar Ghazni, delen van de provincie Wardak, naar Mazar i-Sharif of Herat reisden.³⁴⁹

Regeringsfunctionarissen, journalisten, ngo-medewerkers, mensenrechtenactivisten en mensen met een band met de Afghaanse overheid lopen extra risico's wanneer zij over de weg reizen. In 2019 identificeerden Talibanstrijders tussen busreizigers staande gehouden bij een wegversperring een journalist. Die journalist werd door de Taliban vervolgens geëxecuteerd. Fawzia Koofi, een vrouwelijke deelnemer en lid van de regeringsdelegatie bij de intra-Afghaanse vredesbesprekingen, raakte medio augustus 2020 gewond bij een moordaanslag terwijl ze over de weg reisde. Ze was op weg van de provincie Parwan naar Kaboel.³⁵⁰

³⁴⁴ Freedom House, *Freedom in the world 2020*, 23 april 2020, G 1.

³⁴⁵ Vertrouwelijke bron, 19 augustus 2020; vertrouwelijke bron, 20 augustus 2020; Zie bijvoorbeeld hoe Afghannen die natuurgeweld ontvluchten slachtoffer worden van beschietingen tussen de overheid en de Taliban: the Independent, *Afghanistan floods: Taliban kill four civilians who survived flash flooding; One Afghan soldier killed and two injured*, 27 augustus 2020, <https://www.independent.co.uk/news/world/asia/afghanistan-kabul-flooding-taliban-kill-civilians-survivors-a9691796.html>.

³⁴⁶ Center for economic and social rights, *Afghanistan, the right to food in conflict*, geraadpleegd 6 september 2020, <https://www.cesr.org/afghanistan-right-food-conflict>

³⁴⁷ Vertrouwelijke bron, 19 augustus 2020; Ministerie van Buitenlandse Zaken, Algemeen ambtsbericht Afghanistan, maart 2019, pagina 80 voetnoot 80. In 2014 en 2015 vonden een aantal ontvoeringen plaats van Hazara die met de bus reisden. De ISKP claimde die ontvoeringen; het betrof drie tot vier ontvoeringen in een periode van zes tot acht maanden. In die periode werden ook niet-Hazaras staande gehouden gedurende hun reis en ontvoerd.

³⁴⁸ Vertrouwelijke bron, 14 september 2020.

³⁴⁹ Vertrouwelijke bron, 20 augustus 2020.

³⁵⁰ Vertrouwelijke bron, 19 augustus 2020; DW, *Journalist killed in Afghanistan, the first of 2019*, 14 januari 2019, <https://www.dw.com/en/journalist-killed-in-afghanistan-the-first-of-2019/a-47073568>; The Diplomat, *As Intra-Afghan Talks Loom, Female Member of Kabul Negotiating Team Attacked*, 17 augustus 2020, <https://thediplomat.com/2020/08/as-intra-afghan-talks-loom-female-member-of-kabul-negotiating-team-attacked/>.

Kledingvoorschriften

Het platteland, waaronder gebieden in regeringshanden, is in zijn algemeenheid conservatief ten aanzien van kledingvoorschriften voor vrouwen en bewegingsvrijheid van vrouwen en kent strikte sociale normen.³⁵¹

In gebieden onder controle van de Taliban zagen Taliban vertegenwoordigers toe dat burgers door de Taliban opgelegde sociale voorschriften respecteerden zoals kledingvoorschriften, baardlengte, aanwezigheid van mannen bij het vrijdaggebed. Sommige Taliban vertegenwoordigers waren meer strikt of rigide in de toepassing van en controle op dergelijke voorschriften dan anderen. In sommige gevallen werd volstaan met een waarschuwing bij een eerste of kleine overtreding; bij zwaardere overtredingen detineerden Taliban vertegenwoordigers burgers en legden lichamelijke straffen op zoals het slaan van overtreeders.³⁵²

3.3.3

Vrijheid van godsdienst en levensovertuiging

De Afghaanse bevolking bestaat voor bijna honderd procent uit moslims. Tussen de vijftientig en negentig procent van de moslims hangt de soennitische variant van de islam aan. Tien tot vijftien procent is sjiïet, waaronder de ismailieten. De niet-moslimbevolking is volgens de *US Commission on International Religious Freedom* nog geen 0,3 procent van de Afghaanse bevolking. Het betreft met name hindoes en sikhs.³⁵³ Informatie over de aanwezigheid van en aantallen personen uit andere niet-moslimminderheden zoals christenen was niet of nauwelijks aanwezig of te verifiëren. Zie ook paragraaf 3.5.6.

In de grondwet is vastgelegd dat de islam de officiële religie van Afghanistan is. De grondwet garandeert vrijheid van het belijden van andere religies.³⁵⁴ De grondwet geeft aan dat alle parlementaire wetten de islamitische principes dienen te respecteren en dat onderwijscurricula gebaseerd moeten zijn op het islamitische geloof. Bovendien vereist de grondwet dat de rechtbanken zich baseren op Hanafi Sharia-jurisprudentie in het geval van afwezigheid van grondwettelijke of wettelijke bepalingen, die godslastering (onderhevig aan de doodstraf), afvalligheid en bekering door niet-moslims strafbaar stellen. De grondwet bepaalt dat niet-moslims vrij zijn om hun "religieuze rituelen" uit te voeren, maar "binnen de grenzen van de wet".³⁵⁵ De conservatieve sociale moraal, onverdraagzaamheid en het onvermogen of onwil van wetshandhavers om individuele vrijheden te verdedigen, maakt dat mensen zeer kwetsbaar voor misbruik zijn in het geval ze verdacht worden van het overtreden van religieuze en sociale normen, waaronder het verrichten van bekeringsactiviteiten.³⁵⁶

De Commissie voor religieuze vrijheid van de VS stelde dat de Afghaanse regering de afgelopen jaren pogingen had ondernomen om ongelijkheden aan te pakken waarmee religieuze minderheden worden geconfronteerd. De sociaaleconomische positie van sjiïtische moslims verbeterde. Leden uit deze gemeenschap bekleden sleutelposities in de regering, de media en in de private industriële sector. Er was sprake van een verhoogde aanwezigheid van veiligheidsstrijdkrachten in sjiïtische buurten. Ook stond de regering toe dat sjiïtische burgers bewapend werden om onder politiegezag toezicht te houden gedurende religieuze festivals als de

³⁵¹ HRW, *You have no right to complain*, education, social restrictions and justice in Taliban-held Afghanistan, juni 2020.

³⁵² HRW, *You have no right to complain*, education, social restrictions and justice in Taliban-held Afghanistan, juni 2020.

³⁵³ US Commission on International Religious Freedom (USCIRF), *Annual report 2020*, april 2020, pagina 49, <https://www.ecoi.net/en/file/local/2028946/Afghanistan.pdf>

³⁵⁴ Freedom House, *Freedom in the world 2020*, 23 april 2020, D 2.

³⁵⁵ US Commission on International Religious Freedom (USCIRF), *Annual report 2020*, april 2020, pagina 49.

³⁵⁶ Freedom House, *Freedom in the world 2020*, 23 april 2020, D 2.

Ashura.³⁵⁷ Sjiitische moslims kunnen vrijelijk hun geloof uitoefenen. In de verslagperiode hebben aanslagen plaatsgehad op plaatsen waar sjiieten samenkomen zoals moskeeën en gedurende herdenkingsbijeenkomsten en demonstraties. Zie ook de paragrafen 3.5.4 en 3.5.5.

Hindoes en sikhs zijn sinds 2016 in het parlement vertegenwoordigd met een gereserveerde zetel en sommigen zijn in overheidsdienst. In november 2019 stelde de Afghaanse regering ook visumvrij reizen in voor Sikhs en hindoes van Afghaanse afkomst die momenteel in India verblijven. Hindoes en sikhs gaven volgens het *US Department of State* aan hun geloof openlijk uit te kunnen oefenen.³⁵⁸ De regering ondernam enkele stappen om de veiligheid van deze religieuze minderheidsgroepen te verbeteren. Ondanks deze inzet vonden in de verslagperiode aanslagen plaats tegen de hindoe- en sikh-gemeenschappen. Zie paragraaf 3.5.6. Christenen gaven, aldus het *US Department of State*, aan hun geloof thuis of op onopvallende locaties te belijden aangezien zij vrezen voor maatschappelijke discriminatie en vervolging.³⁵⁹ Zie ook paragraaf 3.5.6.

De Afghaanse regering heeft niet de capaciteit om toezicht te houden op de onderwijsinstellingen voor islamitisch onderwijs, waarvan velen niet geregistreerd zijn en in door de Taliban gecontroleerde gebieden liggen. Volgens de Afghaanse overheid vergemakkelijkt deze situatie dat de Taliban haar extremistisch ideologie kan uitdragen in dergelijke instellingen en strijders kan rekruteren onder leerlingen.³⁶⁰

3.3.3.1

Afvalligheid en blasfemie

De Afghaanse wetgeving, waaronder het Wetboek van Strafrecht, en ook de grondwet kent geen bepaling die afvalligheid van de islam strafbaar stelt. De grondwet, evenwel, geeft in artikel 130 aan dat in het geval dat de grondwet en de wet geen uitsluitel bieden bij bepaalde mogelijke misdrijven, de rechtbanken de islamitische jurisprudentie van de Hanafi-school moeten toepassen. Artikel 131 van de grondwet geeft aan dat de sjiitische jurisprudentie van toepassing is in situaties waarin de partijen sjiieten zijn en de wet geen uitsluitel biedt. Bovendien stelt artikel 2 van het Wetboek van Strafrecht dat het wetboek zich richt op *tazeer*-overtredingen /misdrijven; dit wil zeggen strafbaar feiten op basis van overheidswetgeving. Bij *Hudood*- (vaste straffen), *Qisaas*- (vergelding) en *Diyyat*- (bloedgeld) misdrijven is de Hanafi denkrichting van de islamitische wet van toepassing. Afvalligheid is onder het islamitisch strafrecht van de Hanafi school een ernstig misdrijf. De Oxford Dictionary of Islam definieert afvalligheid als "afstand doen van iemands religie" en verwijst technisch gezien naar een moslim die het geloof van de islam verloochent. Een bekeerling is daarmee ook een afvallige. Moslimjuristen beschouwen afvalligheid als een vorm van opstand tegen de islam en daarom wordt het als een zeer ernstige misdaad beschouwd. De Koran stelt verschrikkelijke gevolgen in het vooruitzicht in het hiernamaals voor degenen die zich afkeren van of "verzaken" en "degenen die niet geloven nadat ze hebben geloofd". Islamitische geleerden gaven aan op basis van de *Hadith* (islamitische overleveringen over het doen en laten en de uitspraken van Mohammed) dat

³⁵⁷ US Commission on International Religious Freedom (USCIRF), *Annual report 2020*, april 2020, pagina 48; USCIRF, Country update: Afghanistan, promoting religious freedom in Afghanistan, <https://www.ecoi.net/en/file/local/2019873/2019+Afgghanistan+Update.pdf>

³⁵⁸ US Commission on International Religious Freedom (USCIRF), *Annual report 2020*, april 2020, pagina 48; USCIRF, Country update: Afghanistan, promoting religious freedom in Afghanistan; US Department of State, *Afghanistan 2019 international religious freedom report*, pagina 2, <https://www.state.gov/wp-content/uploads/2020/06/AFGHANISTAN-2019-INTERNATIONAL-RELIGIOUS-FREEDOM-REPORT.pdf>

³⁵⁹ US Department of State, *Afghanistan 2019 international religious freedom report*, pagina 2. Het zelfde gold voor ahmadi-moslims.

³⁶⁰ US Commission on International Religious Freedom (USCIRF), *Annual report 2020*, april 2020, pagina 48 en 49; US Department of State, Country reports on terrorism 2018: Afghanistan, <https://www.state.gov/wp-content/uploads/2019/11/Country-Reports-on-Terrorism-2018-FINAL.pdf>.

afvalligheid bestraft kan worden met de dood. De Hanafi-school is van mening dat een afvallige drie dagen de tijd moet krijgen om tot inkeer te komen. Gedurende deze drie dagen zullen geleerden ingaan op zijn vragen en verwarring, en als hij nog steeds de islam afwijst, zal hij voor afvalligheid met de dood worden gestraft. Een vrouw, zo stellen de geleerden, kan niet worden gedood. Indien de afvallige vrouw niet tot inkeer komt of komt te overlijden, zal ze zal voor het leven worden opgesloten.³⁶¹

Het Wetboek van Strafrecht (2017) bevat drie bepalingen (323-325) over blasfemie (godslastering) met een focus op godslasterlijke activiteiten, gebaren, het belemmeren van geloofsbelijdenis en ceremonies door aanhangers van religies en het vernietigen van gebedsplaatsen van andere religies. Daarom zal in gevallen die onder het Wetboek van Strafrecht vallen, een beschuldigde worden behandeld in overeenstemming met de wet, terwijl in andere gevallen de kwestie zal worden behandeld volgens de Hanafi-jurisprudentie (voor soennieten) en sjiitische jurisprudentie voor sjiieten.³⁶²

Er zijn geen bronnen die exacte definities of concrete gevallen geven van wanneer een moslim in Afghanistan als afvallige wordt beschouwd indien hij zich niet (vermeend of aangetoond) tot een ander geloof heeft bekeerd. Bekering van islam tot een andere religie wordt beschouwd als afvalligheid. Dit kan gestraft worden met de doodstraf, een gevangenisstraf of confiscatie van bezittingen op basis van soennitisch-islamitische wetgeving. Voor zover bekend is deze wetgeving ook van toepassing in het geval van bekering van een sjiitische moslim³⁶³ tot een andere geloof, aangezien er enkel specifiek sjiitische wetgeving is inzake civiele rechtshandelingen waarin alle partijen sjiitische zijn, zoals huwelijk en erfenis. Er waren in 2018 en 2019 bij het *US Department of State* geen gevallen van strafrechtelijke vervolging vanwege afvalligheid of blasfemie bekend.³⁶⁴ Ook een vertrouwelijke bron gaf aan dat er de afgelopen jaren geen geval is gemeld van strafvervolging.³⁶⁵ De laatste gevallen van strafvervolging wegens afvalligheid of blasfemie die volgens het Australische ambtsbericht over Afghanistan van juni 2019 bekend zijn, dateren van 2014.³⁶⁶ Individuele die zich bekeerden van de islam meldden echter dat ze het risico bleven lopen dat hun huwelijk nietig werd verklaard, dat ze door hun families en gemeenschappen werden afgewezen, dat ze hun baan verloren en mogelijk op de doodstraf.³⁶⁷

Het niet beoefenen van de islam of islamitische rituelen wordt niet beschouwd als afvalligheid. Sommige Afghanen stelden de afgelopen jaren openlijk vraagtekens bij grondbeginselen van de islam waaronder Allah, de profeet Mohammed en de koran. Er is in de verslagperiode geen straf opgelegd aan iemand die afvallig is verklaard. Er werden in het verleden aanklachten tegen sommige mensen bij de rechtbank ingediend, maar nadat de internationale gemeenschap tussenbeide kwam, werden de verdachten vrijgelaten.³⁶⁸ Een vertrouwelijke bron geeft aan dat strafvervolging

³⁶¹ Vertrouwelijke bron, 4 augustus 2020, pagina 12; Oxford Islamic studies, *Apostasy*, geraadpleegd 12 september 2020, <http://www.oxfordislamicstudies.com/article/opr/t125/e174>

³⁶² Vertrouwelijke bron, 4 augustus 2020, pagina 14.

³⁶³ Ongeveer vijftien procent van de moslims in Afghanistan volgt de sjiitische stroming van de islam.

³⁶⁴ US Department of State, *International religious freedom report 2018*, juni 2019, pagina 1; US Department of State, *2019 Report on International Religious Freedom: Afghanistan*, <https://www.state.gov/reports/2019-report-on-international-religious-freedom/afghanistan/>.

³⁶⁵ Vertrouwelijke bron, 4 augustus 2020, pagina 12.

³⁶⁶ Australian Government – DFAT, *DFAT Country information report Afghanistan*, 27 juni 2019, pagina 28.

³⁶⁷ MRG, *Minorities and indigenous people in Afghanistan*, laatste update juli 2018, geraadpleegd 26 maart 2020; US Department of State, *International religious freedom report 2018*, juni 2019, pagina 1; US Department of State, *2019 Report on International Religious Freedom: Afghanistan*, <https://www.state.gov/reports/2019-report-on-international-religious-freedom/afghanistan/>; Australian Government – Department of Foreign Affairs and Trade (DFAT), *DFAT Country information report Afghanistan*, 27 juni 2019, pagina 28.

³⁶⁸ Vertrouwelijke bron, 4 augustus 2020, pagina 10 en 11; vertrouwelijke bron, 2 september 2020.

wegens afvalligheid of blasfemie de afgelopen jaren niet plaatshad. Evenmin ondernam de Afghaanse overheid juridische stappen tegen individuen die op Facebook godslasterlijke informatie verspreiden tegen de islam en haar rituelen zoals de hadj, de pelgrimstocht naar Mekka, of het vasten. De bron licht dit als volgt toe: 'Op Facebook zijn er bijvoorbeeld pagina's en accounts, sommige met echte namen en andere met valse, die lasterlijk materiaal plaatsen over de islam, de profeet en rituelen zoals de *hadj* (bedevaart) en het vasten. Dingen die enige tijd geleden publieke verontwaardiging en een ernstige reacties zouden hebben veroorzaakt, worden nu lichtvaardig opgevat (wat betekent dat ze als slecht worden beschouwd, maar de reactie is niet erg serieus). Een voorbeeld dat deze verandering illustreert, is dat niet vasten tijdens de Ramadan tien jaar geleden een zeer ernstige zaak was, maar nu zijn er mensen die van zichzelf accepteren dat ze niet openlijk vasten en anderen die hetzelfde tolereren'.³⁶⁹

3.4 Rechtsgang

De rechtsstaat is in Afghanistan uitermate zwak. Op de rechtsstaat index uit 2020 van het *World Justice Project* staat Afghanistan op plaats 122 van de 128 landen die onderzocht zijn.³⁷⁰ Het gerechtelijk systeem van de overheid wordt door willekeur gekenmerkt. Rechters hebben onvoldoende kennis. Corruptie en gebrek aan capaciteit ondermijnen het juridische systeem in Afghanistan. Ook worden rechters en advocaten bedreigd of omgekocht door lokale leiders of gewapende groepen.³⁷¹ Voor het rechtssysteem, zie paragraaf 3.1.

De internationale mensenrechtenorganisatie *Freedom House* geeft aan dat de strafvervolgning en rechtszaken een aantal tekortkomingen vertonen zoals een gebrek aan adequate vertegenwoordiging van de verdediging, buitensporig steunen op onbevestigde getuigenverklaringen, het ontbreken van betrouwbaar forensisch bewijs, willekeurige besluitvorming en het niet publiceren van gerechtelijke uitspraken. De politie houdt zich veelal met militaire taken bezig en is vooral gericht op de verdediging van bestuurlijke centrale instanties tegen aanvallen van gewapende oppositiegroepen. Corruptie vindt op grote schaal plaats bij de politie. Er is ook sprake van betrokkenheid van agenten bij de georganiseerde misdaad, vooral op belangrijke smokkelroutes. Er heerst een diepgewortelde cultuur van straffeloosheid bij de politieke en militaire machthebbers van Afghanistan.³⁷²

In 2017 vaardigde het Hoge Gerechtshof in Afghanistan een richtlijn uit dat rechters advocaten dienden te beschouwen als rechtsdienaren en hen bij rechtszittingen op dezelfde wijze dienden te behandelen als aanklagers en rechters. Het aantal advocaten, aangesloten bij de Afghanistan Independent Bar Association, nam van 300 in 2008 tot 3.700 in 2018 toe.³⁷³ Een vertrouwelijke bron gaf aan van het Afghaanse ministerie van Justitie begrepen te hebben dat in 2019 iets meer dan 130 advocaten werkzaamheden voor dat ministerie in het gehele land verrichtten. Gemiddeld per provincie betreft het drie tot vier advocaten. Deze advocaten gaan niet naar de detentiecentra. Daar hebben ze geen tijd voor.³⁷⁴

³⁶⁹ Vertrouwelijke bron, 4 augustus 2020, pagina 12; vertrouwelijke bron, 2 september 2020.

³⁷⁰ World Justice Project, Rule of Law Index 2020, geraadpleegd 11 september 2020, https://worldjusticeproject.org/sites/default/files/documents/WJP-ROLI-2020-Online_0.pdf. Op alle onderzochte onderdelen scoort Afghanistan matig tot zwak: inperking van overheidsmacht; ontbreken van corruptie; toegankelijkheid van de overheid; bescherming van fundamentele rechten; orde en veiligheid; handhaving van regelgeving; burgerlijk recht en strafrecht.

³⁷¹ Freedom House, Freedom in the world 2019, Afghanistan profile, 2020, F.1.

³⁷² Freedom House, Freedom in the world 2019, Afghanistan profile, 2020, F.2.

³⁷³ IDLO, *ALAAN: the voice of legal aid in Afghanistan*, 27 juli 2018, <https://www.idlo.int/fr/news/highlights/alaan-voice-legal-aid-afghanistan>.

³⁷⁴ Vertrouwelijke bron, 17 september 2020.

3.4.1 Arrestaties, bewaring en detenties

Volgens het Wetboek van Strafvordering mag de politie een verdachte maximaal 72 uur in hechtenis houden. Als de politie besluit een zaak voort te zetten, dragen ze het dossier over aan het Openbaar Ministerie. De officier van justitie kan een verdachte tot vijftien dagen in hechtenis houden.³⁷⁵ Met toestemming van de rechtbank kan de officier van justitie een verdachte langer vasthouden terwijl het onderzoek wordt voortgezet, waarbij de duur van de voortgezette detentie afhangt van de ernst van de overtreding. De onderzoekende officier van justitie mag een verdachte maximaal twintig dagen vasthouden voor een klein vergrijp en zestig dagen voor een zwaar misdrijf. De officier van justitie moet binnen die termijnen een aanklacht indienen of de verdachte vrijlaten; er mag geen verdere verlenging van de onderzoekstermijn plaatsvinden als de verdachte al in hechtenis zit. Nadat een zaak naar de rechtbank is verwezen, kan de rechtbank bevelen tot bewaring geven die in totaal niet langer dan 120 dagen mogen duren voor alle gerechtelijke procedures (in eerste aanleg, hoger beroep en hooggerechtshof).³⁷⁶

Een vertrouwelijke bron, refererend aan veiligheidgerelateerde misdrijven, meldde dat het even kan duren voordat het vervoer vanaf detentielocaties op wijk- of provinciaal niveau is geregeld. Ook nadat 72 uur zijn verstreken, kunnen officieren van justitie iemand in een arrestantenlokaal laten in plaats van de persoon naar een detentiecentrum te sturen. Bepaalde veiligheids- of druggerelateerde misdrijven worden voor onderzoek op het niveau van Kaboel behandeld. Deze verdachten zitten langer dan 72 uur vast voordat ze naar Kaboel worden overgebracht.³⁷⁷ De duur van de voorlopige hechtenis is afhankelijk van de beslissingen van de officier van justitie en het moment waarop de tenlastelegging bij de rechtbank wordt ingediend. De gedetineerde ziet de rechter pas in de rechtbank op het moment van de aanklacht en het proces. Rechters houden geen hoorzittingen over de vraag of er reden is de detentie te herzien.³⁷⁸

Volgens het Amerikaanse ministerie van Buitenlandse Zaken heeft een verdachte bij wet het recht om bezwaar aan te tekenen tegen een voorarrest en door een rechter hierover gehoord te worden. De overheid voldeed meestal niet aan dit vereiste en de betrokken overheidsfunctionarissen bleven veelal straffeloos. De Afghaanse politie en andere wetshandhavers arresteerden en detineerden ook in deze verslagperiode willekeurig burgers, zonder duidelijke wettelijke bevoegdheid of correcte procedures.³⁷⁹ AIHRC heeft bij bezoeken aan detentiecentra meerdere malen overtredingen vastgesteld die door detentiecentra zijn begaan. AIHRC intervenieerde in dergelijke zaken bij de Afghaanse overheid. AIHRC meldde in een rapport over de situatie in detentiecentra voor de periode 2018-2019 dat in 2018 210 personen illegaal gedetineerd waren en dat dit aantal in 2019 gedaald was tot 49 personen. Alle personen werden na bemiddeling door de AIHRC in vrijheid gesteld.³⁸⁰

UNAMA gaf in haar jaarrapport over 2019 aan geloofwaardige informatie gekregen te hebben over onwettige en willekeurige detentie van personen door de speciale strijdkrachten van het *National Directorate of Security (NDS)* en de *Khost Protection*

³⁷⁵ AIHRC, *Summary Report on Human Rights Situation in Detention Centers: 2019-2019*, 24 maart 2020, https://www.aihrc.org.af/home/research_report/8808; vertrouwelijke bron, 14 september 2020;

USDOS, *Afghanistan 2019 human rights report*, 11 maart 2020, paragraaf 'arrest procedures and treatment of Detainees', <https://www.state.gov/reports/2019-country-reports-on-human-rights-practices/>

³⁷⁶ USDOS, *Afghanistan 2019 human rights report*, 11 maart 2020, paragraaf 'arrest procedures and treatment of Detainees'.

³⁷⁷ Vertrouwelijke bron, 17 september 2020.

³⁷⁸ Vertrouwelijke bron, 17 september 2020.

³⁷⁹ USDOS, *Afghanistan 2019 human rights report*, 11 maart 2020, pagina 6 en 7, <https://www.state.gov/reports/2019-country-reports-on-human-rights-practices/>

³⁸⁰ AIHRC, *Summary Report on Human Rights Situation in Detention Centers: 2019-2019*, 24 maart 2020, https://www.aihrc.org.af/home/research_report/8808; Vertrouwelijke bron, 14 september 2020.

Force, lokale milities in de provincie Khost. In sommige gevallen werden de opgepakte personen incommunicado gehouden zonder dat enige informatie werd verstrekt aan hun families.³⁸¹ Een vertrouwelijke bron gaf aan mensen in detentie ontmoet te hebben die al maanden wachten op hun rechtszaak alsook gedetineerden gesproken te hebben die geen contact hadden met hun familie. Daarom, aldus de bron, waren deze mensen vanuit het perspectief van het gezin verdwenen. Vooral voor degenen die naar Kaboel waren overgebracht, was het een probleem om contact te krijgen met familie. Dat speelde met name als ze uit een landelijk gebied kwamen waar geen telefoonaansluiting was; of als ze afkomstig waren uit door de Taliban gecontroleerde gebieden. De overheid spande zich niet in om gezinnen met gedetineerden in contact te brengen.³⁸²

Het Amerikaanse ministerie van Buitenlandse Zaken gaf in haar mensenrechtenrapport over 2019 aan geen aanwijzingen te hebben dat de Afghaanse regering politieke gevangenen vasthield.³⁸³ De nieuwszender *Al Jazeera* meldde in detentiecentra van de Afghaanse overheid met gevangenen gesproken te hebben die ontkenden iets te maken te hebben met de Taliban, maar toch wegens steunverlening aan deze gewapende groep waren veroordeeld en vastzaten. De Taliban had om de vrijlating van betrokkenen en anderen gevraagd als onderdeel van onderhandelingen over een gevangenenruil.³⁸⁴

Human Rights Watch maakte in haar rapporten over 2019 geen melding van politieke gevangenen vastgehouden door de regering. *Amnesty International* wees in haar jaarrapport op de arrestatie en kortstondige detentie in november 2019 door de NDS van twee mensenrechtenverdedigers. Deze personen hadden informatie naar buiten gebracht over een pedofielenetwerk dat actief was in de provincie Logar.³⁸⁵

Vrouwen

De onafhankelijke mensenrechtencommissie van Afghanistan (AIHRC) in haar "Samenvattend rapport over de situatie van de mensenrechten in detentiecentra" meldde dat het totale aantal vrouwelijke gevangenen in 2019 575 bedroeg.³⁸⁶ Volgens *Human Rights Watch* zit 50% van de vrouwen (niet-jongeren) in gevangenschap vast wegens morele misdrijven en bijna 100% van de tienermeisjes in de jeugdgevangenis. De vertrouwelijke bron meldde dat het niet mogelijk is om een precies aantal gedetineerde vrouwen wegens morele misdaden te verkrijgen. De reden zou zijn dat de openbare aanklagers meestal tot dezelfde provincie behoren als de vrouwen en te horen krijgen dat ze een plaats, stam of provincie niet "moeten beschamen". Ze veranderen de beschuldigingen in iets anders. In het geval van een beschuldiging van eermisdrijf komt het voor dat de aanklager stelt dat de vrouw zelfmoord heeft gepleegd of dat "ze in een put is gesprongen" en het lichaam niet werd gevonden.³⁸⁷

³⁸¹ UNAMA, *Afghanistan. Annual report on protection of civilians in armed conflict 2019*, pagina 64 en 65; vertrouwelijke bron, 17 september 2020. Deze vertrouwelijke bron gaf aan: 'begrepen te hebben dat de speciale eenheden van de NDS er ook detentiefaciliteiten op na houden. We hebben ze nooit mogen bezoeken. Sommige van deze speciale eenheden zijn genummerd. Degene die in Kaboel actief is, heet NDS-01. Er zijn er meer. Een beruchte is de Khost Protection Force die in die regio is gevestigd. Die eenheid heeft banden met de NDS, maar de rapportagestructuur is niet erg duidelijk. Er gaan geruchten dat deze eenheid een link heeft met de CIA.'

³⁸² Vertrouwelijke bron, 17 september 2020.

³⁸³ USDOS, *Afghanistan 2019 human rights report*, 11 maart 2020, pagina 13.

³⁸⁴ *Al Jazeera*, *US-Taliban deal raises hopes for Afghan prisoners*, 26 maart 2020,

<https://www.aljazeera.com/news/2020/03/taliban-deal-raises-hopes-afghan-prisoners-200324132900469.html>.

³⁸⁵ *Human Rights Watch*, *World report 2019. Afghanistan. Events of 2019*, <https://www.hrw.org/world-report/2020/country-chapters/afghanistan>; Amnesty International, *2019 in review - Afghanistan: Civilians continue to pay the price of conflict*, 30 januari 2020, <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2020/01/2019-in-review-afghanistan/>; OMCT, *Afghanistan: In rare move, government launches investigations into systematic sexual abuse of children*, 7 januari 2020, <https://www.omct.org/press-releases/statements/afghanistan/2020/01/d25663/>.

³⁸⁶ AIHRC, *Summary Report on Human Rights Situation in Detention Centers*, 24 maart 2020, https://www.aihrc.org.af/home/research_report/8808

³⁸⁷ Vertrouwelijke bron, 4 augustus 2020, pagina 10.

The New York Times schreef in een artikel van februari 2020 dat ten minste de helft van de vrouwelijke gevangenen in Afghanistan aangeklaagd is voor zogenoemde morele misdaden. Daaronder vallen onder meer drugsgebruik, van huis weglopen (vanwege bijvoorbeeld huiselijk geweld) en buitenechtelijke seks, inclusief in het geval van verkrachting. Overigens is weglopen van huis (*farar az-manzal*) niet vastgelegd als strafbaar feit in Afgaanse wetgeving. Zie ook paragraaf 3.5.7. Het artikel vervolgt dat vrouwen er zowel hun straf uitzitten als dat ze in de gevangenis opgesloten zitten voor hun eigen veiligheid. Volgens het artikel is de situatie in de vrouwengevangenis van Herat een positieve uitzondering op detentiecentra elders in het land. In andere gevangenissen zouden vrouwen het slachtoffer worden van seksuele intimidatie en geweld, gebrek hebben aan toegang tot vrouwelijk medische personeel en zouden de gebouwen gebrekkig gebouwd en onderhouden zijn. De gevangenis in het noordoosten van Herat, waar het personeel vrouwelijk is, zou voor gedetineerden praktisch een toevluchtsoord zijn.³⁸⁸ Na het uitzitten van de straf, hebben deze vrouwen vaak geen toevluchtsoord meer. De voormalige partner wil haar niet terug, ze is (veelal) een schande voor de familie en heeft geen eigen financiële middelen om zelf iets op te bouwen. Vrouwen worden dan vaak overgebracht naar een opvanglocatie in afwachting van een oplossing.³⁸⁹ Zie ook paragraaf 3.5.7.

Situatie in gevangenissen

De AIHRC gaf aan dat eind 2019 37.529 personen van hun vrijheid waren beroofd waarvan 28.885 in de gevangenis zaten op basis van een besluit van een rechtbank (28.310 mannen en 575 vrouwen) en 8.644 anderen waren gedetineerd wegens een lopend onderzoek (8.456 mannen en 188 vrouwen). Er was sprake van een toename met iets meer dan negen procent ten opzichte van 2018.³⁹⁰

Het AIHRC-rapport geeft aan dat sommige gevangeniszellen / -kamers vochtig zijn, geen goed daglicht hebben, dat de gevangenissen geen adequate gezondheidsvoorzieningen hebben, er een tekort is aan toiletten en andere sanitaire voorzieningen.³⁹¹ UNAMA wees op de slechte detentieomstandigheden in de gevangenis onder beheer van het Afgaanse nationale leger in Parwan. Hier was onder andere sprake van onvoldoende verlichting, overbevolking, het gebruik van eenzame opsluiting als de enige disciplinaire maatregel en beperkingen ten aanzien van familiebezoek en toegang tot advocaten.³⁹²

Voor meer algemene informatie over omstandigheden in Afgaanse gevangenissen wordt verwezen naar het algemeen ambtsbericht Afghanistan van maart 2019 en het EASO rapport van augustus 2020 over *State structure and Security Forces*.³⁹³

3.4.2

Mishandeling en foltering

UNAMA meldde in haar jaarrapport over 2019 geloofwaardige berichten ontvangen te hebben over martelingen en mishandelingen door de NDS speciale strijdkrachten en de *Khost Protection Force* van gevangengenomen personen. UNAMA sprak opnieuw haar zorg uit bij de Afgaanse overheid over het schijnbaar straffeloos blijven van dergelijk optreden -waaronder ook het plegen van buitengerechterlijke

³⁸⁸ New York Times, *They killed their husbands. Now in prison, they feel free*, 26 februari 2020.

³⁸⁹ Vertrouwelijke bron, 5 oktober 2020; The Diplomat, *The Women in Afghanistan's*

Moral Prisons, 8 maart 2017, <https://thediplomat.com/2017/03/the-women-in-afghanistans-moral-prisons/>.

³⁹⁰ AIHRC, *Summary Report on Human Rights Situation in Detention Centers*, 24 maart 2020.

³⁹¹ AIHRC, *Summary Report on Human Rights Situation in Detention Centers*, 24 maart 2020.

³⁹² UNAMA, *Treatment of conflict-related detainees in Afghanistan: preventing torture and ill-treatment*, april 2019, executive summary, https://unama.unmissions.org/sites/default/files/afghanistan_-_report_on_the_treatment_of_conflict-related_detainees_-_17_april_2019.pdf

³⁹³ Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen ambtsbericht Afghanistan*, maart 2019, pagina 66 en 67, <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/ambtsberichten/2019/03/01/algemeen-ambtsbericht-afghanistan>; EASO, *Afghanistan State structure and Security Forces, country of origin information report*, augustus 2020, pagina 46.

executies- door de NDS, speciale eenheden van de strijdkrachten en lokale milities als de *Khost Protection Force* en de *Shaheen*-strijdkrachten uit respectievelijk de provincie Khost en Paktia.³⁹⁴

UNAMA verrichtte onderzoek naar de behandeling door de Afghaanse overheid van conflictgerelateerde gedetineerden over de periode 2017 en 2018. De resultaten werden gepubliceerd in een rapport van april 2019. De voornaamste bevindingen waren:

- De Afghaanse regering boekte concrete vooruitgang bij de uitvoering van het nationale plan ter uitbanning van martelingen. Hierbij werd gewezen op het herziene Wetboek van Strafrecht en de daarin conform VN-standaard opgenomen definitie van martelingen. Afghanistan werd partij in april 2018 bij het *Optional Protocol to the Convention against Torture*. Eind 2018 werd de anti-martelingenwet bekrachtigd.
- Het aantal geïnterviewde gedetineerden dat geloofwaardige informatie verschaftte over martelingen en mishandelingen bleef schrikbarend hoog; bijna een op drie geïnterviewde gevangenen;
- Er was niettemin sprake van een duidelijke afname van het aantal geïnterviewde gedetineerden bij de NDS en ANP dat aangaf gemarteld of mishandeld te zijn. Een duidelijke uitzondering vormde de ANP in Kandahar, waar het aantal meldingen van marteling veel hoger lag.
- Jonge gedetineerden in hechtenis bij de Afghan National Defence and Security Forces (ANDSF) liepen meer kans op marteling of mishandeling.³⁹⁵

Marteling en mishandeling in NDS-detentiecentra in met name Kaboel, Khost en Samangan bleef een punt van zorg voor UNAMA. UNAMA meldde ook martelingen en mishandeling alsook onwettige en willekeurige detentie door speciale strijdkrachten van de NDS (in het bijzonder in Kandahar) en door de Khost Protection Force.³⁹⁶ De NDS heeft een onderzoeksfaciliteit in Kaboel waar personen die een bedreiging vormen voor de nationale veiligheid worden vastgehouden in afwachting van een rechtszaak totdat hun zaak wordt overgeheveld naar de aanklager.³⁹⁷ Een vertrouwelijke bron stelt, in samenhang met het bovenstaande, dat in het strafrechtelijk onderzoek de Afghaanse autoriteiten niet echt de mogelijkheid hebben om bewijs te verzamelen. Ze concentreren zich op het krijgen van bekentenissen op basis waarvan overgegaan kan worden tot vervolging. De meeste aantijgingen over foltering en mishandeling door gedetineerden betreffen de eerste stadia van het onderzoek of de periode kort na de arrestatie. Advocaten komen pas in beeld als de zaak naar de officier van justitie gaat. Tegen de tijd dat een gedetineerde een advocaat te zien krijgt, heeft deze het misdrijf al bekend. Advocaten kunnen in de praktijk weinig doen in de strafrechtelijke verdediging. Tijdig medisch onderzoek vindt veelal niet plaats.³⁹⁸

De AIHRC brengt geregeld bezoeken aan detentiecentra. In haar rapport over 2018 en 2019 inzake de situatie in Afghaanse gevangenen meldt de AIHRC mishandeling van gedetineerden gedocumenteerd te hebben in detentiecentra in de provincies Nangarhar, Balkh en Samangan.³⁹⁹

³⁹⁴ UNAMA, *Afghanistan. Annual report on protection of civilians in armed conflict 2019*, pagina 64 en 65.

³⁹⁵ UNAMA, *Treatment of conflict-related detainees in Afghanistan: preventing torture and ill-treatment*, april 2019, executive summary, https://unama.unmissions.org/sites/default/files/afghanistan_-_report_on_the_treatment_of_conflict-related_detainees_-_17_april_2019.pdf

³⁹⁶ UNAMA, *Conflict-Related Detainees in Afghanistan: Preventing Torture and Ill-treatment under the Anti-Torture Law*, april 2019, executive summary.

³⁹⁷ UNAMA, *Treatment of conflict-related detainees in Afghanistan: preventing torture and ill-treatment*, april 2019, executive summary; USDOS, *Afghanistan 2019 human rights report*, 11 maart 2020, pagina 1.

³⁹⁸ Vertrouwelijke bron, 17 september 2020.

³⁹⁹ AIHRC, *Summary Report on Human Rights Situation in Detention Centers, 2018-2019*, 24 maart 2020, https://www.aihrc.org.af/home/research_report/8808

Taliban

Op vrijdag 26 april 2019 werden bij een operatie door de Afghaanse strijdkrachten in de provincie Zabul ten minste 53 gevangenen bevrijd uit een detentiecentrum van de Taliban. Hierbij kwamen volgens het Afghaanse ministerie van Defensie acht Taliban om het leven. De gevangenen waren duidelijk gemarteld.⁴⁰⁰

3.4.3

Buitengerechterlijke executies en moorden

UNAMA sprak in haar jaarrapport over 2019 haar zorg uit dat bij een aantal doorzoekingsoperaties door de speciale strijdkrachten van het *National Directorate of Security* (NDS) en lokale pro-regeringsmilities sprake leek te zijn van buitengerechterlijke executies in situaties waar arrestatie van verdachten mogelijk zou zijn geweest.⁴⁰¹ Human Rights Watch documenteerde over de periode eind 2017 tot medio 2019 veertien van die veelal nachtelijke invallen door regeringsgelieerde en aangestuurde paramilitaire groepen en snelle interventie strijdkrachten van het de Afghaanse overheid waarbij standrechtelijke executies en gedwongen verdwijningen plaatsvonden. Deze groepen, aldus HRW, werden door de Amerikaanse veiligheidsdienst CIA aangestuurd en/of ondersteund.⁴⁰² De *Afghanistan Independent Human Rights Commission* (AIHRC) constateerde dat in 2019 sprake was van een sterke toename van het aantal burgerslachtoffers dat omkwam of gewond raakte bij nachtelijke invallen van regeringsstrijdkrachten. In 2019 vielen er 104 burgerslachtoffers (82 doden en 22 gewonden) ten opzichte van 58 omgekomen of gewonde slachtoffers in 2018.⁴⁰³

3.4.4

Doodstraf

Uit het jaarrapport van Amnesty International blijkt dat in 2019 geen enkel doodsvonnis door de overheid is uitgevoerd in Afghanistan. Het is voor het eerst sinds 2010 dat geen enkele doodstraf door de regering is uitgevoerd. In voorgaande jaren werden enkele personen per jaar ter dood gebracht. In 2019 is aan veertien personen de doodstraf opgelegd: waaronder acht voor moord, vier voor terrorisme-gerelateerde delicten en één voor ontvoering en moord. Uit het rapport blijkt niet waar de veertiende persoon voor veroordeeld is.⁴⁰⁴ Het Amerikaanse ministerie van Buitenlandse Zaken rapporteerde over het jaar 2018 dat er geen gevallen bekend waren van strafrechtelijke vervolging vanwege blasfemie of afvalligheid. Hieruit kan afgeleid worden dat er in dat jaar geen doodstraf geëist is in zaken waarin blasfemie of afvalligheid een rol heeft gespeeld.⁴⁰⁵

Door een speciaal comité, opgericht in 2018, zijn in 2019 102 terdoodveroordelingen opnieuw tegen het licht gehouden. Dit heeft onder andere geleid tot het nietig verklaren van 51 veroordelingen. In 26 gevallen werd geadviseerd om de doodstraf om te zetten in een andere straf. In 25 zaken werd het doodsvonnis bevestigd. In totaal zitten ruim vijfhonderd personen in detentie tegen wie de doodstraf is uitgesproken.⁴⁰⁶

⁴⁰⁰ Vertrouwelijke bron, 29 april 2019.

⁴⁰¹ UNAMA, *Afghanistan. Annual report on protection of civilians in armed conflict 2019*, pagina 64, https://unama.unmissions.org/sites/default/files/afghanistan_protection_of_civilians_annual_report_2019_-_22_february.pdf

⁴⁰² HRW, *Abusive night raids by CIA-backed Afghan strike forces*, 31 oktober 2019, <https://www.hrw.org/report/2019/10/31/theyve-shot-many/abusive-night-raids-cia-backed-afghan-strike-forces>; AAN, *CIA-backed Afghan paramilitaries accused of grave abuses: new Human Rights Watch report*, 31 oktober 2019, <https://www.afghanistan-analysts.org/en/reports/rights-freedom/cia-backed-afghan-paramilitaries-accused-of-grave-abuses-new-human-rights-watch-report/>

⁴⁰³ AIHRC: *Report summary: civilian casualties in 2019*, 4 februari 2020, <https://www.aihrc.org.af/home/annual-reports/8760#>

⁴⁰⁴ Amnesty International, *Death penalty and executions 2019*, april 2020, pagina 22-23.

⁴⁰⁵ US DoS, *International religious freedom report 2018*, juni 2019, pagina 1.

⁴⁰⁶ Amnesty International, *Death penalty and executions 2019*, april 2020, pagina 22.

3.5 Positie van specifieke groepen

UNAMA constateerde in haar rapportage over 2019 een toename in gerichte aanvallen door gewapende oppositiegroepen op rechters en aanklagers, gezondheidswerkers, hulpverleners en mensenrechtenactivisten.⁴⁰⁷ In 2019 documenteerde UNAMA een toename in gerichte aanvallen door anti-overheidsgroepen op juridisch personeel (twintig doden, elf gewonden), medisch personeel (negen doden, dertien gewonden), hulpverleners en journalisten en ander mediapersoneel. Daarnaast was er veel geweld in verband met de presidentsverkiezingen, gericht op campagnemedewerkers, kandidaten en anderen die betrokken waren bij het verkiezingsproces.⁴⁰⁸ Zie ook paragraaf 1.1.2.

3.5.1 *Personen die worden geassocieerd met of ondersteunend zijn aan de Afghaanse overheid*

Gewapende oppositiegroepen vallen gericht burgers aan die geassocieerd worden met of die beschouwd worden als ondersteunend aan de Afghaanse regering, pro-regering gewapende groepen, het Afghaanse maatschappelijk middenveld en de internationale gemeenschap in Afghanistan, waaronder internationale strijdkrachten. De (vermeende) banden met eenieder van deze actoren kan komen door de huidige of eerdere werkzaamheden dan wel door familiebanden. Burgers die werden aangevallen betroffen onder meer bestuurders of gouverneurs van districten en provincies, medewerkers van rechtbanken en het Openbaar Ministerie, voormalige politieagenten of agenten buiten dienst, stamoudsten, religieuze geleerden en leiders, vrouwen in de openbare ruimte, leraren en andere burgermedewerkers van de overheid, burgers die beschouwd werden als tegenstander van waarden aangehangen door de AGE's, mensenrechtenactivisten en humanitaire en ontwikkelingshulp medewerkers.⁴⁰⁹

Ook in 2020 werden rechters en aanklagers, andere overheidsfunctionarissen, hulpverleners, mensenrechtenactivisten en anderen slachtoffer van gerichte aanslagen en buitengerechtelijke executies, naast een groot aantal leden van de politie en veiligheidsstrijdkrachten die omkwamen bij aanvallen van en acties van gewapende opposanten.⁴¹⁰ Begin juli 2020 sprak UNAMA opnieuw haar zorgen en afschuw uit over een toename aan gewelddadige incidenten gericht op leden van Afghanistans maatschappelijk middenveld. Het betrof gerichte aanvallen op religieuze leiders (achttien geverifieerde incidenten in 2020, waarvan zes in juni), gezondheidswerkers (dertien geverifieerde incidenten waarvan twee in juni), medewerkers van de rechterlijke macht (onderzoek was nog gaande), activisten uit het maatschappelijk middenveld (zes geverifieerde incidenten eerste helft 2020), medewerkers van niet gouvernementele organisaties (ngo's; vijf geverifieerde

⁴⁰⁷ UNAMA, *Afghanistan. Protection of civilians in armed conflict 2019*, februari 2020, pagina 7 en 8.

⁴⁰⁸ UNAMA, *Afghanistan. Protection of civilians annual report 2019*, 22 februari 2020, pagina 44-45; Voor aanslagen op rechters en aanklagers, zie bijvoorbeeld: Tolonews, *Four Judges Killed in Ambush in Logar: Police*, 7 november 2019; New York Times, *Afghan War Casualty Report: April 2020*, <https://www.nytimes.com/2020/04/02/magazine/afghan-war-casualty-report-april-2020.html>. Op 30 april 2020 werd een rechter in Herat gedood door gewapende mannen.

⁴⁰⁹ UNHCR, *UNHCR eligibility guidelines for assessing the international protection needs of asylumseekers from Afghanistan*, pagina 39, voetnoot 250, 30 augustus 2018. UNHCR verwijst onder meer naar diverse UNAMA jaaren kwartaalrapporten over de bescherming van burgers in Afghanistan ten tijde van gewapende conflicten.

⁴¹⁰ The New York Times Magazine publiceert maandelijke overzichten met dergelijke incidenten: zie bij voorbeeld: *Afghan War Casualty Report: June 2020*. <https://www.nytimes.com/2020/06/04/magazine/afghan-war-casualty-report-june-2020.html>. In de maand juni 2020 kwamen volgens deze bron in Afghanistan tenminste 322 leden van pro-regeringsstrijdkrachten om en 159 burgers; Xinhuanet, *About 40 killed in targeted attacks in Afghanistan in June*, 1 juli 2020, http://www.xinhuanet.com/english/2020-07/01/c_139180441.htm, geeft een overzicht van de ongeveer veertig personen die omkwamen in de maand juni 2020 als gevolg van gerichte aanslagen en aanvallen

incidenten in de eerste helft van 2020) en journalisten (drie geverifieerde incidenten in de eerste helft van 2020).⁴¹¹

Het staat niet vast dat de Taliban dan wel andere gewapende groepen een landelijk inlichtingen- en opsporingsnetwerk hebben. In het geval van de Taliban zijn er aanwijzingen dat deze organisatie gebruik makend van tribale en andere contacten in staat is door haar gezochte personen in regeringsgebied op te sporen.⁴¹² De Taliban, het Haqqani-netwerk, ISKP en wellicht andere groeperingen waren in staat om gerichte aanslagen te plegen in gebieden onder controle van de Afghaanse overheid en op zwaar bewaakte personen. De aanslag op vicepresident Saleh in Kaboel op 9 september 2020 is een voorbeeld hiervan. Het betrof een bomaanslag op het konvooi van Saleh, waarbij ten minste tien omstanders omkwamen. Saleh zelf raakte licht gewond. Saleh, een voormalig hoofd van de veiligheidsdienst, staat bekend als felle tegenstander van de Taliban. De Taliban ontkende betrokkenheid bij de aanslag.⁴¹³

Onderstaand volgen enkele van deze gebeurtenissen die media-aandacht kregen waarbij rechters en aanklagers, andere overheidsfunctionarissen, hulpverleners, mensenrechtenactivisten en anderen omkwamen.

Twee openbaar aanklagers werden in juni 2020 gedood bij een aanval op hun auto in de provincie Kaboel. De aanklagers maakten deel uit van een team dat toezicht hield op de invrijheidsstelling van gedetineerde Taliban. De aanvallen werden gepleegd door niet geïdentificeerde gewapende personen.⁴¹⁴ Op 23 juni 2020 werd in het district Nijrab van de provincie Kapisa een rechter door onbekenden neergeschoten.⁴¹⁵ Voor meer informatie over aanslagen op en bedreigingen van functionarissen van de gerechtelijke macht, zie het EASO rapport van augustus 2020 over *State Structure and Security Forces*.⁴¹⁶ UNAMA gaf in haar derde kwartaalrapportage over 2020 als voorbeeld van een gerichte aanslag, het tot ontploffing brengen in Kaboel op 19 augustus 2020 van een magnetische bom bevestigd aan de auto van een topambtenaar van het ministerie van Onderwijs. De ambtenaar werd hierbij gedood en diens chauffeur raakte gewond. De aanslag werd door geen groepering opgeëist.⁴¹⁷

Op 8 mei 2019 bracht de Taliban in Kaboel een autobom bij het kantoor van de internationale ngo *Counterpart International* tot ontploffing waarbij tenminste negen mensen gedood werden en tientallen gewond raakten; een aanval waarbij ook enkele medewerkers van het nabijgelegen kantoor van *Care International* omkwamen.⁴¹⁸

⁴¹¹ UNAMA, *UN urges greater protection for civilians and reduced violence in run up to intra-Afghan talks*, 2 juli 2020, <https://unama.unmissions.org/un-urges-greater-protection-civilians-and-reduced-violence-run-intra-afghan-talks>

⁴¹² UK Home Office, *Country Policy and Information Note Afghanistan: Anti-government elements (AGEs)*, juni 2020, paragraaf 4.4.2 tot en met 4.4.10.

https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/894527/AFG_CP_IN_AGES_v4.0__June_2020_.pdf

⁴¹³ Tolonews, *VP Saleh Survives Kabul Blast, At Least 10 Killed*, 9 maart 2020.

<https://tolonews.com/afghanistan/blast-taimani-area-kabul-city>; Frankfurter Allgemeine, *Attentat in Kabul*, 9 september 2020.

⁴¹⁴ AP, *Gunmen kill 5, including 2 prosecutors, in Afghan capital*, 22 juni 2020; ACLED *Regional Overview: Central Asia and the Caucasus 21-27 June 2020*;

⁴¹⁵ Pajhwok, *Appellate court judge gunned down in Kapisa*, 23 juni 2020

<https://www.pajhwok.com/en/2020/06/23/appellate-court-judge-gunned-down-kapisa>; Tolonews, *Gunmen Shoot and Kill Judge In Kapisa*, 23 juni 2020, <https://tolonews.com/afghanistan/gunmen-shoot-and-kill-judge-kapisa>

⁴¹⁶ EASO, *Afghanistan State structure and Security Forces, country of origin information report*, augustus 2020, pagina 42.

⁴¹⁷ UNAMA, *Afghanistan protection of civilians in armed conflict, third quarter report: 1 Januari to 30 September 2020*, oktober 2020, pagina 5.

⁴¹⁸ UNAMA, *Afghanistan. Protection of civilians in armed conflict 2019*, februari 2020, pagina 8; Counterpart International, *May 8, 2019 Updates: Counterpart statement on attack in Afghanistan*, geraadpleegd 9 juli 2020

Op 22 maart 2020 vond een mislukte aanslag in Kabul plaats op Zarifa Ghafari, de eerste vrouwelijke burgermeester van het land, van de hoofdstad Maidan Sher in de provincie Maidan Wardak. Zij was nog maar net terug uit Washington waar zij uit handen van de Amerikaanse minister van Buitenlandse Zaken Pompeo de *International Women of Courage Award* ontving. De aanslag werd niet opgeëist.⁴¹⁹ Abdul Wasi Ghafari, haar vader en een kolonel in het Afghaanse leger, werd op 5 november 2020 in Kaboel door onbekenden geliquideerd.⁴²⁰

Op 14 augustus 2020 werd een aanslag gepleegd op Fawzia Koofi, een prominent vrouwelijk lid van het Afghaanse team dat de onderhandelingen met de Taliban voert. Ze overleefde de aanslag. Koofi is een van de weinige vrouwen die actief betrokken is geweest in dialogen met de Taliban. De aanslag werd niet opgeëist en de Taliban ontkende betrokkenheid.⁴²¹

Op 25 augustus 2020 openden onbekende gewapende personen in Kaboel het vuur op een auto waarin actrice, filmregisseur en vrouwenrechtenactivist Saba Sahar en twee van haar lijfwachten zaten. Ze raakten gewond.⁴²²

Bij een aanslag op 8 november 2020 in Kaboel met een magnetische bom bevestigd aan een auto kwamen twee stafmedewerkers van de DA Afghanistan Bank om alsook de chauffeur. Een van de gedode personen was Yama Siawash, een bekende voormalige presentator bij Tolonews.⁴²³

Dorps-, stamleiders

Verschillende bronnen meldde aanslagen en aanvallen op dorps- en stamleiders. Het zou met name gaan om personen die samenwerken met de regering. Zij liepen het risico aangevallen te worden door gewapende opposanten.⁴²⁴ Medio juli 2020 bestormden een groep Talibanstrijders een dorp in de provincie Ghor. Daarbij doodden zij ook de dorpsleider en diens vrouw. Die leider zou, volgens de Afghaanse overheid, geweigerd hebben om belasting aan de Taliban af te dragen. In tweede instantie leek de zaak gecompliceerder te zijn en zou het om bloed- en eerwraak gaan in een familie die verdeeld was tussen aanhangers van de overheid en van de Taliban.⁴²⁵ Zie ook paragraaf 3.1.1.1.

<https://www.counterpart.org/press-room/2019/05/counterpart-statement-on-attack-in-afghanistan/>; The New York Times, *Taliban Open New Front Against Aid Workers While Talking Peace*, 9 mei 2019, <https://www.nytimes.com/2019/05/09/world/asia/taliban-afghanistan-attack.html>

⁴¹⁹ Vertrouwelijke bron, 23 maart 2020; Tolo news, *Afghan Female Mayor Attacked in Kabul*, 22 maart 2020, <https://tolonews.com/afghanistan/afghan-female-mayor-attacked-kabul>

⁴²⁰ Vertrouwelijke bron, 12 november 2020. De bron geeft aan dat onduidelijk is of de dood van haar vader een van de zoveelste recente liquidaties in Kaboel was of een gerichte aanslag omdat zijn dochter recent een aantal mensen uit haar administratie had ontslagen (waardoor ze vervolgens werd bedreigd). Ghafari gaat zelf uit van de Taliban; New York Times, *An Afghan Mayor Expected to Die. Instead, She Lost Her Father*, 6 november 2020.

⁴²¹ Vertrouwelijke bron, KAB-weekbericht 33, 17 augustus 2020; Tolonews, *Negotiation Team Member Fawzia Koofi Survives Attack*, 15 augustus 2020, <https://tolonews.com/afghanistan/negotiation-team-member-fawzia-koofi-survives-attack>

⁴²² The Independent, *Saba Sahar: Afghan director and actor hospitalised after being shot in Kabul, husband says*; Sahar is one of Afghanistan's first female filmmakers, 26 augustus 2020.

⁴²³ VOA, *Assassination of Former Afghan TV Presenter Draws Outrage*, 8 november 2020, <https://www.voanews.com/south-central-asia/assassination-former-afghan-tv-presenter-draws-outrage>

⁴²⁴ The New York Times magazine, *Afghan War Casualty Report: July 2020, Updated*, 30 juli 2020, <https://www.nytimes.com/2020/07/09/magazine/afghan-war-casualty-report-july-2020.html>. Op 13 juli 2020 werden in de provincie Ghazni twee dorpsoudsten door onbekenden neergeschoten; Xinhuanet, *Local pro-gov't tribal leader shot dead in S. Afghanistan*, 10 augustus 2020, http://www.xinhuanet.com/english/2020-08/10/c_139279782.htm; AVA, *A tribal leader and family members killed in Wardak*, 7 juni 2020, <https://www.avapress.com/en/news/211565/a-tribal-leader-and-family-members-killed-in-wardak>.

⁴²⁵ The Independent, *Afghan teenage girl 'uses AK-47 to kill Taliban militants after they murdered her parents'*; Government heaps praise upon girl and young brother for their bravery, 22 juli 2020; BBC news, *Afghan girl kills two Taliban militants in fightback*, 21 juli 2020, <https://www.bbc.com/news/world-asia-53491304>; The New York Times: *Behind a Girl's Gunfight With the Taliban: A Family Feud*, 23 juli 2020, <https://www.nytimes.com/2020/07/22/world/asia/afghan-hero-woman-taliban.html>

Religieuze leiders

Religieuze leiders waren gedurende het conflict vaker doelwit van aanslagen door de Taliban en andere gewapende opstandelingen. De regering stelde strafvervolgning in tegen religieuze leiders die actief waren voor de Taliban en/of andere gewapende groepen.⁴²⁶ Op vrijdag 24 mei 2019 kwam bij een aanslag in de Al-Taqwa moskee in Kaboel Samiullah Rayhan, een bekende islamitische geleerde om. Rayhan gaf onder meer religieus onderricht op de tv. Hij veroordeelde de zelfmoordaanslagen, riep op tot hulp aan familieleden van omgekomen militairen en zette zich in voor vrouwenrechten. Twee mensen kwamen bij de aanslag om en tenminste zestien mensen raakten gewond.⁴²⁷

Tijdens een zelfmoordaanslag in een van de belangrijkste moskeeën, de Wazir Akbar Khan moskee, in Kaboel kwam de imam Mohammed Ayaz Niazi om het leven. Hij sprak zich uit tegen islamitisch extremisme. Met veel eerbetoon en in aanwezigheid van de belangrijkste politieke leiders werd hij begraven. De ISKP eiste de aanslag op.⁴²⁸

Personen werkzaam voor of geassocieerd met buitenlandse troepen of internationale organisaties

Verschillende bronnen geven aan dat Afghaans personeel dat werkzaam is voor internationale organisaties, zoals ngo's en VN-organisaties, uiterst terughoudend is in het openbaar maken van hun werkgever en werkzaamheden, zowel richting de eigen familie als de gemeenschap waarin zij wonen. De organisaties zelf nemen verschillende maatregelen, zoals gebruik maken van woon-werkvervoersmiddelen zonder logo en het niet toestaan dat internationaal personeel naar een woning van lokaal personeel gaat. De bronnen noemden geen concrete, recente gevallen waarbij lokaal personeel te maken had gehad met (fysiek) geweld. Het is onbekend of en zo ja welke problemen personeel mogelijk in de familiale sfeer hebben ervaren.⁴²⁹ Bij een granaataanval op een auto met een VN-logo in Kaboel op 24 november 2019 werd een medewerker gedood en raakten twee personen gewond.⁴³⁰ De VN meldden dat in de periode tussen 17 maart en 17 juni 2020 zeventien incidenten plaatsvonden waarbij VN-personeel was betrokken. In twaalf gevallen betrof het intimidatie, in vier gevallen betrof het misdaadgerelateerde gebeurtenissen en in een geval een ontvoering.⁴³¹

Vele duizenden Afghaanse burgers verrichten als lokaal aangetrokken personeel ondersteunende werkzaamheden voor buitenlandse militaire strijdkrachten. Velen van hen werken als tolk.⁴³² Uit persberichten over de situatie van lokaal personeel

⁴²⁶ *The New York Times*, *Bombing at Afghan Mosque Kills Popular Religious Scholar*, 24 mei 2019, <https://www.nytimes.com/2019/05/24/world/asia/afghanistan-mosque-attack.html>; *The New York Times*, *Taliban Target: Scholars of Islam*, 28 mei 2017

<https://www.nytimes.com/2017/05/28/world/asia/uptick-in-killing-of-religious-scholars-as-taliban-look-to-curtail-their-influence.html>, <https://www.nytimes.com/2017/05/28/world/asia/uptick-in-killing-of-religious-scholars-as-taliban-look-to-curtail-their-influence.html>

⁴²⁷ Vertrouwelijke bron, 26 mei 2019; *The New York Times*, *Bombing at Afghan Mosque Kills Popular Religious Scholar*, 24 mei 2019.

⁴²⁸ Vertrouwelijke bron, 7 juni 2020; ATN news, *Dr. Ayaz Niazi killed in mosque explosion – Kabul*, 2 juni 2020, <https://ariananews.af/dr-ayaz-niazi-killed-in-mosque-explosion-kabul/>

⁴²⁹ Vertrouwelijke bron, 19 maart 2020; vertrouwelijke bron, 15 april 2020; vertrouwelijke bron, 17 april 2020.

⁴³⁰ UN News, *UN condemns deadly attack on one of its vehicles in Afghan capital*, 24 november 2019, <https://news.un.org/en/story/2019/11/1052091>.

⁴³¹ UNSG, *The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security*, A/74/897-S/2020/549, 17 juni 2020, pagina 6.

⁴³² UK Home office, pagina 29 en 30,

https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/894527/AFG_CP_IN_AGES_v4.0_June_2020_.pdf. Volgens de Britse autoriteiten werkten in maart 2019 ongeveer 7.000 Afghaanse burgers voor de Britse strijdkrachten in de provincie Helmand. De helft van hen werkte als tolk; Ministerie van Justitie en Veiligheid, *Reactie op motie inzake beschermingsbeleid tolken uit Afghanistan*, 18 december 2020.

dat werkzaam is of was voor de VS valt op te maken dat veel van deze Afghanen en hun familieleden zich bedreigd voelen dan wel bedreigd zijn wegens hun werk met buitenlandse militairen.⁴³³ Amnesty International vroeg in oktober 2019 aandacht voor de mogelijke levensbedreigende risico's die een voormalige Afgaanse tolk werkzaam voor de VS zou lopen indien deze door Nederland naar Afghanistan werd uitgezet.⁴³⁴

3.5.2

Journalisten en mediamedewerkers

UNAMA rapporteerde in 2019 vijf geweldsincidenten tegen journalisten en/of mediapersoneel gepleegd door anti-overheidsgroepen. Dit waren twee incidenten meer dan in 2018, maar met beduidend minder slachtoffers dan in 2018 (één dode en zeven gewonden in 2019 en twaalf doden en tien gewonden in 2018).⁴³⁵ UNAMA rapporteerde over de eerste helft van 2020 drie gerichte aanvallen door gewapende opposanten op journalisten.⁴³⁶ Volgens de internationale ngo *Reporters without borders* kwamen in 2019 drie journalisten om het leven.⁴³⁷ De *Afghan Journalist Safety Committee* (AJSC) rapporteerde dat in 2019 vijf journalisten omkwamen in Afghanistan en gedurende de eerste helft van 2020 twee. Ook gaf de AJSC aan dat tientallen journalisten en mediamedewerkers gedurende de eerste helft van 2020 geconfronteerd werden met bedreigingen en geweld.⁴³⁸

In februari 2019 vond een gewapende aanval plaats op *Hamsada-radio*, het radiostation in de stad Taloqan in de provincie Takhar. Bij de aanval kwamen twee medewerkers om.⁴³⁹ In juni 2019 had de Taliban een verklaring afgegeven waarin gedreigd werd media te treffen. In augustus 2019 gaf de Taliban een verklaring af waarin het Salaam Telecomnetwerk, een staatsbedrijf, tot militair doel werd verklaard. Hiermee beschouwden ze het personeel als werkzaam voor een veiligheidsorgaan. Daarnaast werd verklaard dat er 'juridische stappen' zouden worden ondernomen tegen gebruikers van Salaam Simkaarten. In de tweede helft van 2019 documenteerde UNAMA zeven incidenten van geweld door de Taliban tegen personeel en gebruikers van Salaam Telecom. Het verstoren van telecommunicatie en de gerichte aanvallen gebeurden voorafgaand aan en tijdens de presidentsverkiezingen in september 2019.⁴⁴⁰ Op 20 november 2019 werd de prominente verslaggever Waheed Mozhdah met banden met de Taliban gedood door onbekende schutters in Kaboel.⁴⁴¹ In de provincie Zabul ontvoerde de Taliban in het tweede kwartaal van 2020 een journalist. Deze persoon werd na twee dagen vrijgelaten na interventie door gemeenschapsleiders. Een journalist die wanbeheer

⁴³³ The World, *The US promised thousands of foreign interpreters special immigrant visas. Now they're trapped*, 19 september 2019,

<https://www.pri.org/stories/2019-09-19/us-promised-thousands-foreign-interpreters-special-immigrant-visas-now-they-re>; KPBS, *Afghan Translators Worry They May Be Left Behind After The US Leaves*, 6 maart 2020, <https://www.kpbs.org/news/2020/mar/06/afghan-translators-worry-they-may-be-left-behind-a/>;

⁴³⁴ Amnesty International, *Netherlands: Do not force Afghan interpreter back to danger*, 15 oktober 2019, <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2019/10/netherlands-do-not-force-afghan-interpreter-back-to-danger/>

⁴³⁵ UNAMA, *Afghanistan. Protection of civilians annual report 2019*, 22 februari 2020, pagina 45.

⁴³⁶ UNAMA, *UN urges greater protection for civilians and reduced violence in run up to intra-Afghan talks*, 2 juli 2020; UNAMA, *Protection of civilians in armed conflict, Mid-year report 1 January- 30 June 2020*, pagina 10.

⁴³⁷ Reporters without Borders, *Violence of press freedom barometre 2019, 2020*, <https://rsf.org/en/barometer?year=2019> en https://rsf.org/en/barometer?year=2020&type_id=233#list-barometre geraadpleegd op 22 april 2020.

⁴³⁸ Afghan Journalist Safety Committee (AJSC), *First six month report 2020*, geraadpleegd 26 augustus 2020, pagina 1 en 8,

<https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/First-Six-Months-Report-2020.pdf>; AP, *Afghan media outlets protest curtailed access to information*, 5 februari 2020, <https://apnews.com/22227aa9b03872a5b2a64b8b36a7fd72>;

⁴³⁹ AIHRC, *An armed attack on the Hamsasa Radio and killing of its two employees*, 9 februari 2019, <https://www.aihrc.org.af/home/press-release/7964#>

⁴⁴⁰ UNAMA, *Annual report 2019*, 22 februari 2020, pagina 35.

⁴⁴¹ Freedom House, *Freedom in the world*, 28 april 2020, D1; The Washington Post, *The mysterious assassination of an Afghan analyst with close ties to the Taliban*, 25 december 2019, https://www.washingtonpost.com/world/asia_pacific/the-mysterious-assassination-of-an-afghan-analyst-with-close-ties-to-the-taliban/2019/12/24/bf34417c-2042-11ea-b034-de7dc2b5199b_story.html

van middelen voor de bestrijding van COVID-19 aan de orde stelde werd door veiligheidsstrijdkrachten in de provincie Kunar gearresteerd (en later vrijgelaten). Een andere journalist zou, naar verluidt, in een andere provincie bedreigd zijn door de lokale overheid nadat hij voor dezelfde kwestie van wanbeheer van middelen aandacht had gevraagd.⁴⁴²

Op 30 mei 2020 vond een bomaanslag plaats in Kaboel op een minibus van Khurshid-tv, een commercieel Tv-station, waarbij twee journalisten omkwamen en vier gewond raakten. De aanslag werd opgeëist door ISKP, die de televisiezender beschuldigde van regeringsgezindheid.⁴⁴³

3.5.3 *Mensenrechtenactivisten*

In september 2019 werd Abdul Samad Amiri, het waarnemend hoofd van de AIHRC-afdeling van de provincie Ghor terwijl hij onderweg was van Kabul naar Ghor, in de provincie Wardak ontvoerd. Ondanks dat er onderhandelingen met de Taliban gaande waren over zijn vrijlating, werd hij twee dagen na zijn ontvoering doodgeschoten. Zijn lichaam werd teruggevonden langs de Kaboel-Ghor hoofdverbindingsweg. De AIHRC verklaarde dat Amiri door de Taliban was neergeschoten.⁴⁴⁴

De VN meldden in een rapportage over het tweede kwartaal van 2020 dat vijf mensenrechtenverdedigers in Kaboel en in drie andere provincies waren gedood, naar verluidt, door gewapende opposanten van de regering. Drie andere mensenrechtenverdedigers waren ontvoerd en mishandeld door de Taliban in de provincie Paktika.⁴⁴⁵

Fatima Khalil, een Afghaanse medewerkster van de AIHRC, en haar chauffeur kwamen op 27 juni 2020 om in Kaboel door een magnetische bom vastgemaakt aan de AIHRC-auto.⁴⁴⁶

3.5.4 *Etnische groepen/minderheden*

De Grondwet erkent de etnische diversiteit van de Afghaanse samenleving, maar stelt tegelijkertijd dat etniciteit geen drijfveer mag zijn bij het nemen van presidentiële besluiten en dat politieke partijen niet alleen op etnische basis gestoeld mogen zijn. Toch komt het regelmatig voor dat sociaaleconomische en politieke spanningen in de sfeer van etnische tegenstellingen worden getrokken. In Afghanistan is politieke loyaliteit van oudsher gebonden aan etniciteit en religie. Bij politieke en maatschappelijke spanningen tussen bepaalde groepen of tussen individuen is het daarom niet altijd makkelijk te bepalen of er een etnische of religieuze oorzaak aan ten grondslag ligt. Ook landconflicten hebben vaak een etnische component.⁴⁴⁷

⁴⁴² UNSG, *The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security*, A/74/897 S2020/549, 17 juni 2020, pagina 10.

⁴⁴³ Vertrouwelijke bron, 30 mei 2020; Al Jazeera, *Journalist killed in Kabul bomb blast targeting TV workers*, 31 mei 2020, <https://www.aljazeera.com/news/2020/05/journalist-killed-kabul-bomb-blast-targeting-tv-workers-200530135932223.html>

⁴⁴⁴ UNAMA, *Afghanistan. Protection of civilians in armed conflict 2019*, februari 2020, pagina 8; UNAMA, *Afghanistan. Protection of civilians annual report 2019*, 22 februari 2020, pagina 34, HRW, *Taliban Linked to Murder of Afghan Rights Defender*, 6 september 2019; AIHRC, *On the martyr of the Acting Head of Ghor Provincial Office of the AIHRC*, 5 september 2019, https://www.aihrc.org.af/home/press_release/8497#.

⁴⁴⁵ UNSG, *The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security*, A/74/897 S2020/549, 17 juni 2020, pagina 10.

⁴⁴⁶ The New York Times, *Another Young Leader Taken. Afghans Ask: How Many More?*, 29 juni 2020, <https://www.nytimes.com/2020/06/29/world/asia/afghanistan-women-human-rights.html>.

⁴⁴⁷ UNHCR, *UNHCR eligibility guidelines for assessing the international protection needs of asylum-seekers from Afghanistan*, HCR/EG/AFG/18/02, 30 augustus 2018; twee artikelen die sociaaleconomische en/of politieke spanningen in samenhang brengen met etnische spanningen: Daily Outlook Afghanistan, *Main Causes of Ethnic Conflict in Afghanistan and Solutions*, 7 juli 2018, http://www.outlookafghanistan.net/editorialdetail.php?post_id=21283; War on the Rocks, Andrew Watkins, *Afghanistan on the Edge? Elections, Elites, and Ethnic Tensions*, 31 oktober 2019, <https://warontherocks.com/2019/10/afghanistan-on-the-edge-elections-elites-and-ethnic-tensions/>.

De grootste etnische groepen zijn de Pashtoen, de Tadzjiekken, de Hazara en de Oezbeken. Ook is er een aantal kleinere groepen, waaronder de Turkmenen. Alle etnische groepen zijn vertegenwoordigd op alle niveaus van de centrale overheid en hebben een grote mate van controle over de implementatie van overheidsprogramma's in hun geografische regio's. Echter, leden van alle groepen zijn als gevolg van vrijwillige of onvrijwillige verhuizingen in het verleden (en heden), ook op andere plekken terecht gekomen waar zij een minderheid vormen. In een gebied waar een bepaalde etnische groep in de meerderheid is, zal deze groep proberen zijn macht en invloed zo groot mogelijk te maken, bijvoorbeeld door het aannemen van mensen met dezelfde etnische achtergrond. Dit is gebruikelijk bij alle etnische groepen en gebeurt op alle niveaus. Individuen van een minderheidsgroep in een bepaald gebied kunnen derhalve het risico lopen op achterstelling en discriminatie, dit geldt echter niet voor één etnische groep in het bijzonder. Ook is etniciteit niet altijd de reden van achterstelling, het kan ook een economische of andere oorzaak hebben. Het is ook mogelijk dat binnen etnische groepen, bijvoorbeeld de Pashtoen, rivaliteit ontstaat tussen clans; zij vormen niet automatisch een homogene groep. Wel is het zo dat de Pashtoen als grootste etnische groep historisch gezien de grootste politieke en economische macht hebben, terwijl de Hazara een geschiedenis van vervolging kennen. Pas na het eind van het bewind van de Taliban in 2001 werd hun positie juridisch en maatschappelijk beter, maar hun positie is nog kwetsbaar.⁴⁴⁸ Sinds de val van de Taliban-regering is de sociaal-politieke positie van Hazaras moslims verbeterd, waarbij leden van de gemeenschap sleutelposities bekleden in de regering, de media en de particuliere sector.⁴⁴⁹

Hazara

Hoewel niet elke Hazara een sjiit is en niet elke sjiit een Hazara, komt het voor dat de termen Hazara en sjiit praktisch als synoniem worden gebruikt.⁴⁵⁰ Het USCIRF stelt in haar rapport over 2019 dat de Taliban en de ISKP gedurende de verslagperiode doorgingen met aanvallen tegen met name de sjiitische Hazara, die gedurende het bestuur van de Taliban (1996-2001) als ongelovigen werden betiteld en gewelddadig vervolgd werden.⁴⁵¹ Een vertrouwelijke bron stelt dat Hazara's het doelwit zijn vanwege hun etniciteit en het volgen van de sjiitische islam. Dit betekent echter niet dat soennitische Hazara's niet te vrezen hebben van de Taliban. Anderzijds zouden sjiieten die tot andere bevolkingsgroepen behoren, volgens deze bron, niet direct of specifiek het doelwit zijn van de Taliban.⁴⁵² Een andere vertrouwelijke bron geeft aan dat het niet duidelijk is of Hazaras doelwit zijn van aanslagen wegens hun etnische afkomst. Hazaras zouden voor de ISKP een belangrijk doelwit zijn geworden toen deze als vrijwilliger werden geworven voor de door Iran geleide sjiitische Fatemiyoun divisie om in Syrië te gaan strijden. ISKP zou, aldus de bron, met aanslagen op Hazaras in Kaboel hiervoor wraak willen

⁴⁴⁸ UNHCR, *UNHCR eligibility guidelines for assessing the international protection needs of asylum-seekers from Afghanistan*. HCR/EG/AFG/18/02, 30 augustus 2018; Minority Rights Group International, *Afghan Uzbeks and Turkmen*, <https://minorityrights.org/minorities/uzbeks-and-turkmens/>, geraadpleegd 10 september 2020.

⁴⁴⁹ US Commission on International Religious Freedom (USCIRF), *Annual report 2020*, april 2020, pagina 48; vertrouwelijke bron, 14 september 2020. Deze bron benadrukte dat de Hazaras het meest hebben geprofiteerd van het huidige politieke bestel. 'Op dit moment wordt de juridische sector door hen gedomineerd. De tweede vicepresident Sarwar Danish is een Hazara, er zijn Hazara-ministers in de regering en zelfs de woordvoerder van de president is een Hazara. Onze minister voor Telecommunicatie en Hoger Onderwijs was Hazara. Hazaras hebben zetels in het parlement; in sommige provincies zijn ze in de meerderheid. Van de provincie Ghazni bijvoorbeeld zijn alle parlementariërs Hazaras. We hebben geen Pashtoen of anderen die uit die provincie komen, hoewel de bevolking uit Hazaras, Pashtoen en anderen bestaat'. Voor informatie over Danish zie *Afghanbios*, http://www.afghan-bios.info/index.php?option=com_afghanbios&id=402&task=view&total=2817&start=601&Itemid=2 en <https://www.pajhwok.com/en/2020/09/21/i-respect-ahmad-shah-baba-amanullah-khan-danish>.

⁴⁵⁰ US Department of State, *International religious freedom report 2018*, juni 2019, pagina 11; Australian Government - DFAT, *DFAT Country information report Afghanistan*, 27 juni 2019, pagina 28.

⁴⁵¹ USCIRF, *annual report*, pagina 49

⁴⁵² Vertrouwelijke bron, 19 februari 2020, pagina 6.

nemen.⁴⁵³ Voor meer informatie over Hazara en Shia, zie ook EASO, COI Query, 29 juli 2020.⁴⁵⁴

In de verslagperiode vonden een aantal gerichte aanvallen en aanslagen plaats op de sjiitische Hazara-gemeenschap, in het bijzonder in Kaboel waarbij veel vooral burgerslachtoffers vielen. De ISKP eiste een aantal aanvallen op. De overheid beschuldigde de Taliban van betrokkenheid; de Taliban ontkende in een aantal gevallen uitdrukkelijk betrokkenheid. De terreuraanslagen door de ISKP op sjiitische burgers beoogden mogelijk de sektarische spanningen te vergroten.⁴⁵⁵ Voor meer informatie over de gerichte aanslagen zie paragraaf 3.5.5. Human Rights Watch gaf aan dat terwijl de ISKP gerichte aanvallen uitvoert tegen de Hazaras, de Taliban deze richt op burgers die samenwerken met de overheid of de internationale strijdkrachten.⁴⁵⁶ Voor zover bekend zijn er, in tegenstelling tot andere etnische groepen, nauwelijks Hazaras actief binnen de Taliban. In 2020 stelde de Taliban een Hazara als bestuurder aan in een district.⁴⁵⁷ De Hazara-gemeenschap houdt, volgens de onderzoeksgroep *Afghan Analyst Network*, een diep geworteld wantrouwen jegens de Taliban wegens het geweld in verleden tegen Hazaras en het gegeven dat een deel van de soennitische bevolking sjiieten afwijst.⁴⁵⁸

In de strijd tegen de Afghaanse regering is de Taliban ook merendeels door Hazara bevolkte gebieden binnen gevallen zoals eind oktober 2018 het door Hazaras bevolkte Khaz Uruzgan district in de provincie Uruzgan waarbij tientallen burgers omkwamen en honderden families ontheemd raakten. In november 2018 werden de naastgelegen vooral door Hazaras bevolkte Malistan en Jaghori districten in de provincie Ghazni aangevallen. Bij die aanvallen kwamen naast militairen ook tientallen burgers om. Duizenden burgers ontvluchtten deze gebieden.⁴⁵⁹

Op 6 maart 2020 vond in Kaboel een aanslag plaats op een herdenkingsceremonie voor een in 1995 door de Taliban omgebrachte Hazara-leider. De ceremonie werd bijgewoond door verschillende politici, ook uit andere etnische groepen. Bij de aanslag kwamen naar verluidt 29 personen om het leven. De aanslag werd opgeëist door de IKSP. Een jaar eerder hadden zij bij dezelfde herdenkingsbijeenkomst eveneens een aanslag gepleegd.⁴⁶⁰

⁴⁵³ Vertrouwelijke bron, 14 september 2020; voor informatie over de Fatemiyoun divisie, zie Middle East Institute, Tobias Schneider, *The Fatemiyoun division Afghan fighters in the Syrian civil war*, Oktober 2018, https://www.mei.edu/sites/default/files/2018-11/PP11_Schneider.pdf. Deze divisie bestaat vooral uit etnische Hazaras woonachtig in Iran. De divisie of voorlopers ervan waren al gewapend actief gedurende de Iran-Iraq oorlog en in Afghanistan zelf. Volgens het rapport zou werving in Afghanistan voor de divisie voortduren, ondanks dat de Afghaanse regering had aangegeven dit tegen te gaan.

⁴⁵⁴ EASO, *COI Query Hazara / Shia*, 29 juli 2020, <https://www.justice.gov/eoir/page/file/1311881/download>

⁴⁵⁵ FDD's Long War Journal, *Islamic State claims two recent attacks in Kabul*, 7 maart 2020, <https://www.longwarjournal.org/archives/2020/03/islamic-state-claims-two-recent-attacks-in-kabul.php>; Al Jazeera, *Weakened ISIL's sectarian agenda exacts heavy toll in Afghanistan*, 2 april 2020, <https://www.aljazeera.com/news/2020/04/weakened-isil-sectarian-agenda-exacts-heavy-toll-afghanistan-200401060725810.html>. Een gedetineerde ISKP-aanhanger gaf als motivering voor de aanslagen op Hazara "The Hazaras [Afghanistan's largest ethnic minorities, who are primarily Shia Muslims] insult us, they don't accept Caliph Umar and Bibi Aisha [figures important in Sunni Islam] and tell awful things about them. This is the main reason why the Islamic State [ISKP] is killing the Hazaras."

⁴⁵⁶ HRW, *World Report 2020 - Afghanistan*, 14 Januari 2020.

⁴⁵⁷ The Diplomat, *Why Are the Taliban Wooing a Persecuted Afghanistan Minority Group?*, 28 mei 2020, <https://thediplomat.com/2020/05/why-are-the-taliban-wooing-a-persecuted-afghanistan-minority-group/>. De Diplomat stelt dat de Taliban zich uit strategisch oogpunt gematigder is gaan opstellen. Dit betekent echter geen wijziging in de ideologie van deze radicale groep of in haar diepgewortelde vijandigheid tegen sjiitische hazaras; N world, *Taliban attempts to woo Afghanistan's Hazara community with new appointment*, 28 april 2020, <https://www.thenationalnews.com/world/asia/taliban-attempts-to-woo-afghanistan-s-hazara-community-with-new-appointment-1.1011775>

⁴⁵⁸ Afghan Analyst Network, *The case of Mawlawi Mehdi and Balkhab District: Are the Taleban attracting Hazaras?*, 23 mei 2020, <https://www.afghanistan-analysts.org/en/reports/war-and-peace/the-case-of-mawlawi-mehdi-and-balkhab-district-are-the-taleban-attracting-hazaras/>

⁴⁵⁹ Al Jazeera, *What peace means for Afghanistan's Hazara people*, 18 september 2019, opinieartikel, <https://www.aljazeera.com/opinions/2019/9/18/what-peace-means-for-afghanistans-hazara-people/>; zie ook Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen ambtsbericht Afghanistan*, maart 2019.

⁴⁶⁰ Al-Jazeera, *Dozens killed in Kabul ceremony attack claimed by ISIL*, 6 maart 2020; The Defense Post, *Afghanistan: Taliban deny involvement in deadly attack on Hazara ceremony in Kabul*, 6 maart 2020.

3.5.5

Sjiieten

Naar schatting tien tot vijftien procent van de moslims in Afghanistan volgt de sjiitische stroming. Uitgaand van een geschatte bevolking van 37 miljoen personen⁴⁶¹ komt dit neer op ongeveer tussen drieënhalf en vijfenhalf miljoen sjiieten. Het overgrote deel van hen is etnisch Hazara. Overigens zijn niet alle Hazara sjiitisch (zie paragraaf 3.4.2.3). Ook onder de volgende (etnische) groepen bevinden zich sjiieten: Qizilbash, Sadat (of Sayyid)⁴⁶², Tadzjiek en Bayat.⁴⁶³ Aangezien het overgrote deel van de Hazara's sjiitisch is, woont een groot deel van de sjiieten in het centrale binnenland van Afghanistan. De grootste stad in dit gebied, Bamyan, wordt bijna geheel bevolkt door (voornamelijk) sjiitische Hazara's. Buiten dit gebied wonen in Herat verhoudingsgewijs de meeste sjiieten. Een vertrouwelijke bron schat dat de helft van de bevolking van deze stad sjiiet is. Het merendeel hiervan betreft Hazara's, maar er wonen ook sjiitische Qizilbash en Tadzjiek in Herat. Ook in de steden Kabul en Mazar i-Sharif woont een relatief groot aantal sjiieten.⁴⁶⁴

Sjiieten waren in de verslagperiode meermaals doelwit van aanslagen. UNAMA rapporteerde in 2019 tien aanslagen direct gericht op sjiieten. Hierbij kwamen ten minste 117 burgers om het leven en raakten meer dan driehonderd burgers gewond. Een groot deel van de slachtoffers viel, zoals in paragraaf 3.4.4 aangegeven, bij een zelfmoordaanslag op 17 augustus 2019 door de ISKP op een bruiloft in Kabul waar met name sjiitische moslims aanwezig waren. Zeven van de tien aanslagen zijn door ISKP opgeëist. Bij deze zeven aanslagen vielen 112 van de 117 dodelijke slachtoffers. Een andere dodelijke aanslag in 2019 van ISKP op sjiieten vond plaats in de stad Ghazni op 6 juli 2019 op een sjiitische moskee.⁴⁶⁵ In de verslagperiode bleef sprake van voortgaande aanvallen op het sjiitisch deel van de bevolking, waarvan de meesten behoren tot de Hazara etnische groep.

Hieronder valt, aldus UNAMA, ook de zelfmoordaanslag door de ISKP op 17 augustus 2019 op een huwelijksfeest dat vooral door sjiitische moslims werd bezocht. Bij deze aanslag kwamen 91 burgers om en raakten 143 andere personen gewond waaronder vrouwen en kinderen.⁴⁶⁶ In 2020 vonden een paar aanslagen plaats op instellingen in West-Kaboel waar veel sjiitische Hazaras woonachtig zijn. Op 12 mei 2020 werd een kraamkliniek door gewapende personen aangevallen en op 24 oktober 2020 een onderwijsinstelling. De aanval op 24 oktober 2020 werd door ISKP opgeëist. Voor meer informatie zie paragraaf 1.3.3.

Op 11 september 2020 beschoten twee gewapende mannen op een brommer burgers die uit een sjiitische moskee in de stad Herat kwamen. Hierbij vielen drie doden, waaronder een jongen, en raakten zes andere personen gewond. De aanslag werd niet opgeëist door een groepering.⁴⁶⁷

3.5.6

Niet-moslims

Wettelijk gezien zijn er enkele beperkingen voor niet-moslims, omdat de wetgeving gebaseerd is op de islam. Zo zal op niet-moslims ook het islamitische recht van

⁴⁶¹ UN OCHA, *Humanitarian response plan Afghanistan 2018-2021*, december 2019, pagina 13.

⁴⁶² Zij claimen rechtstreekse afstammelingen van de profeet Mohammed te zijn.

⁴⁶³ MRG, *Afghanistan – Tajiks*, <https://minorityrights.org/minorities/tajiks/> ongedateerd, geraadpleegd op 1 april 2020; US Department of State, *International religious freedom report 2018*, juni 2019, pagina 3; Australian Government – DFAT, *DFAT Country information report Afghanistan*, 27 juni 2019, pagina 28; vertrouwelijke bron, 19 februari 2020.

⁴⁶⁴ MRG, *Afghanistan – Tajiks*, ongedateerd, geraadpleegd op 1 april 2020; US Department of State, *International religious freedom report 2018*, juni 2019, pagina 1, 4; vertrouwelijke bron, 19 februari 2020.

⁴⁶⁵ UNAMA, *Annual report 2019*, 22 februari 2020, pagina 47-48; US Commission on International Religious Freedom (USCIRF), *Annual report 2020*, april 2020, pagina 49.

⁴⁶⁶ UNAMA, *Afghanistan. Protection of civilians in armed conflict 2019*, februari 2020, pagina 7 en 8.

⁴⁶⁷ UNAMA, *Afghanistan protection of civilians in armed conflict, third quarter report: 1 Januari to 30 September 2020*, oktober 2020, pagina 5.

toepassing zijn als er geen expliciete uitzondering op een bepaalde kwestie is gemaakt in de grondwet of het Wetboek van Strafrecht.⁴⁶⁸ De UNHCR geeft aan dat niet-islamitische minderheidsgroepen, met name christelijke, hindoeïstische en sikh-groepen, nog steeds worden gediscrimineerd volgens de wet. In situaties waarin de grondwet en de gecodificeerde wetten van Afghanistan geen leidraad bieden, volgt de grondwet de Hanafi-soennitische jurisprudentie. Dit geldt voor alle Afghaanse burgers, ongeacht hun religie. De enige uitzondering is voor zaken van persoonlijk recht, waarbij alle partijen sjiitisch moslim zijn. Er is geen aparte wet voor andere religieuze minderheden.⁴⁶⁹

Artikel 2 van de grondwet verklaart dat de islam de religie van de Islamitische Republiek Afghanistan is, terwijl volgelingen van andere religies vrij zullen zijn binnen de grenzen van de wet bij het uitoefenen en uitvoeren van hun religieuze rituelen. Het Burgerlijk Wetboek (BW) vermeldt in sommige bepalingen ook niet-moslims. Artikel 92 bepaalt dat "het huwelijk van een moslimvrouw met een niet-moslimman nietig zal zijn, terwijl een moslimman kan trouwen met een vrouw die in een van de vier boeken gelooft". Het artikel geeft aan dat kinderen uit een huwelijk van een moslimman met een vrouw met een ander geloof tot de religie van de vader worden gerekend. Ook bevat het BW bepalingen inzake erfrecht tussen moslims en niet-moslims.⁴⁷⁰

De grondwet geeft aan dat rechtbanken zich moeten baseren op islamitische (Hanafi) jurisprudentie in het geval er geen bepalingen zijn in de grondwet of andere wettelijke bepalingen. Dit heeft criminalisering tot gevolg van godslastering (waar de doodstraf opstaat), afvalligheid en bekering door niet-moslims.⁴⁷¹

De Commissie voor religieuze vrijheid van de Verenigde Staten geeft aan dat religieuze minderheden, waaronder hindoes, sikhs en christenen gevaar blijven lopen zonder hun geloof openlijk te kunnen belijden uit angst voor geweld door terroristische groepen of uit de samenleving meer in het algemeen. Hoewel er geen verbod is van overheidszijde om gebedsruimtes te bouwen, zien hindoes en christenen af van duidelijk zichtbare gebedshuizen en verkiezen in plaats hiervan onopvallende gebouwen om aanvallen van extremistische groepen te voorkomen.⁴⁷²

Hindoes en sikhs

Er zijn geen berichten over moslims die zich van de islam afgewend hebben om zich te bekeren tot het hindoeïsme of om sikh te worden. Voor zover bekend gaat het in berichten over hindoes en sikhs in Afghanistan over personen die door geboorte tot deze geloofsgemeenschap behoren.

Het aantal hindoes en sikhs in geheel Afghanistan is erg klein in vergelijking met een paar decennia geleden. Naar schatting zijn er tegenwoordig minder dan duizend

⁴⁶⁸ PRSO, *Survey on the Afghan Hindus and Sikhs*, februari 2019, pagina 50; US Department of State, *International religious freedom report 2018*, juni 2019, pagina 3-4; UK, Home office, *Country Policy and Information Note Afghanistan: Sikhs and Hindus*, mei 2019, pagina 16 en 17, https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/803548/Sikhs_and_Hindus_EXTERNAL.pdf

⁴⁶⁹ UNHCR, *Eligibility Guidelines for Assessing the International Protection Needs of Asylum-Seekers from Afghanistan*, 30 august 2018.

⁴⁷⁰ Vertrouwelijke bron, 4 augustus 2020, pagina 12 en 13. Artikel 2000 van het BW heeft ook betrekking op niet-moslims. Het verbiedt niet-moslims om een erfenis van moslims te ontvangen. Het stelt dat "er geen recht op erfenis bestaat tussen moslim en niet-moslim, maar niet-moslims kunnen van elkaar erven". Artikel 2106 behandelt de wilsbeschikking van niet-moslims en verklaart dat het geldig zal zijn, tenzij het genoemde testament verboden is door de religie van de niet-moslim, en door de islamitische sharia of wetten expliciet de ongeldigheid en niet-afdwingbaarheid ervan is verklaard. Ten slotte bepaalt artikel 2112 dat het opmaken van een testament door personen van een verschillende godsdienst en nationaliteit ook geldig is. Het voegt eraan toe dat verschil van land een testament niet ongeldig zal maken, tenzij de erflater een burger is van een islamitisch land en de erfgenaam een niet-moslim is en een burger van een niet-moslim land dat een dergelijk testament niet toestaat.

⁴⁷¹ US Commission on International Religious Freedom. *Annual report 2020*, april 2020, pagina 49.

⁴⁷² US Commission on International Religious Freedom. *Annual report 2020*, april 2020, pagina 48 en 49. In 2007 verklaarde het General Directorate of Fatwas and Accounts van het Hooggerechtshof dat het bahai-geloof godslastelijk was. De bahai-gemeenschap leeft sinds die uitspraak in het geheim.

hindoes en sikhs woonachtig in Afghanistan. Sinds de aanslag in Jalalabad in juli 2018 zouden enkele honderden hindoes en sikhs het land verlaten hebben. Hindoes en sikhs wonen met name in steden in de provincies Kabul, Nangarhar en Ghazni.⁴⁷³ Volgens een vertegenwoordiger van de Indiase overheid zijn er nog maar ongeveer zes honderd Afghaanse sikhs en hindoes.⁴⁷⁴ Sikhs en hindoes ervaren naast onveiligheid door oorlogsgeweld en criminaliteit, tegen hun gemeenschappen gerichte gewelddadigheden door gewapende oppositiegroepen.⁴⁷⁵ Op 25 maart 2020 vond een aanslag plaats op een sikh tempel in Kabul. Op dat moment waren ongeveer 150 gelovigen in de tempel aanwezig. De aanval leidde tot een urenlang gevecht met Afghaanse veiligheidstroepen. Bij de aanslag kwamen 25 gelovigen, waaronder kinderen, om het leven. ISKP eiste de verantwoordelijkheid voor de aanslag op. De Afghaanse overheid hield echter de Taliban of het Haqqani-netwerk verantwoordelijk voor de aanslag.⁴⁷⁶ Tijdens de crematieplechtigheid voor de omgekomen sikhs ging in de buurt van het crematorium een bom af. Hierbij zou één kind gewond zijn geraakt.⁴⁷⁷ Op 22 juni 2020 werd de heer Sachdeva, een leider van de hindoe en sikh gemeenschap in Afghanistan, ontvoerd in het Chankani-district van de provincie Paktia. Hij kwam na enkele weken vrij; naar verluidt door toedoen van de Afghaanse overheid en lokale stamleiders.⁴⁷⁸

Hindoes en sikhs zijn vrij om tempels⁴⁷⁹ te bouwen en daar hun geloof openlijk te praktiseren. Het is hen bij wet niet toegestaan om hun geloof te verspreiden onder moslims. Tevens zijn er voor hen speciaal aangewezen plaatsen waar zij hun doden – volgens hun religieuze gewoonte – kunnen cremen. Indien nodig zou de politie (preventief) aanwezig zijn bij crematies om verstoringen te voorkomen.⁴⁸⁰ Hindoes en Sikhs zijn vertegenwoordigd in het parlement sinds 2016 met een voor hen gereserveerde zetel en enkelen zijn in overheidsdienst. Hindoes en Sikhs van Afghaanse origine woonachtig in India hoeven sinds november 2019 geen visum om naar Afghanistan te reizen.⁴⁸¹ De Indiase regering kondigde in juli 2020 aan dat, gezien de veiligheidsproblemen in Afghanistan, Afghaanse hindoes en sikhs voorrang krijgen bij visumverlening. Na binnenkomst in India kunnen betrokkenen een verblijfsvergunning voor een langere periode krijgen.⁴⁸²

Sikhs en hindoes hebben ook naast veiligheid nog een ander probleem. Hun eigendommen werden overgenomen of in beslaggenomen door andere Afghanen. Ze bezaten bijvoorbeeld het hele gebied Karta-e-Parwan in Kabul, dat nu eigendom is van de familie van voormalig vicepresident maarschalk Qasim Fahim⁴⁸³. Een vertrouwelijke bron geeft aan informatie te hebben over de provincies Nangarhar en Kunar waar gevluchte sikhs en hindoes naar terugkeerden om te informeren naar hun land en eigendommen en ze in bezit te nemen, maar ze voelden zich gedwongen opnieuw te vluchten.⁴⁸⁴

⁴⁷³ PRSO, *Survey on the Afghan Hindus and Sikhs*, februari 2019, pagina 8; UK Home Office, *CPIN Afghanistan: Sikhs and Hindus*, mei 2019, pagina 13; MRG, *Minorities and indigenous people in Afghanistan*, juli 2018; RFE/RL, *Minority Afghan Hindus, Sikhs demand protection after brutal murder*, 17 mei 2019; US Department of State, *International religious freedom report 2018*, juni 2019, pagina 3.

⁴⁷⁴ The New York Times, *India Grants Afghan Hindus and Sikhs Priority Visas to Escape Barrage of War*, 20 juli 2020.

⁴⁷⁵ Gandhara, *More Afghan Sikhs, Hindus Migrating To India From Afghanistan*, 11 augustus 2020, <https://gandhara.rferl.org/a/more-afghan-sikhs-hindus-migrating-to-india-from-afghanistan/30778319.html>.

⁴⁷⁶ TOLO News, *25 Killed in attack at Dharamshala, Sikh temple in Kabul*, 25 maart 2020; The Washington Post, *ISIS claims Kabul raid on Sikh temple*, 26 maart 2020; vertrouwelijke bron, 30 maart 2020.

⁴⁷⁷ Times of India, *Child injured in blast near Sikh crematorium in Afghan capital*, 26 maart 2020; Vertrouwelijke bron, 30 maart 2020.

⁴⁷⁸ All India, *Afghan Sikh Community Leader, Kidnapped By Terrorists, Released: Centre*, 18 juli 2020, <https://www.ndtv.com/india-news/afghanistan-sikh-community-leader-nidan-singh-sachdeva-kidnapped-by-terrorists-released-centre-2265124>.

⁴⁷⁹ Er zijn meer sikh tempels dan hindu tempels in Afghanistan.

⁴⁸⁰ US Department of State, *International religious freedom report 2018*, juni 2019, pagina 9, 16.

⁴⁸¹ US Commission on International Religious Freedom, *Annual report 2020*, april 2020, pagina 48 en 49.

⁴⁸² The New York Times, *India Grants Afghan Hindus and Sikhs Priority Visas to Escape Barrage of War*, 20 juli 2020.

⁴⁸³ Tolonews, *Marshal Fahim Buried in Kabul With Military Honor*, 11 maart 2014,

⁴⁸⁴ Vertrouwelijke bron, 4 augustus 2020, pagina 13.

Hindoes en sikhs kunnen discriminatie ervaren op de arbeidsmarkt⁴⁸⁵, in de voortgang van de behandeling van door hen aangespannen rechtszaken en bij toegang tot onderwijs. De meeste hindoes en sikhs voorzien in hun levensonderhoud door het hebben van een eigen winkel(tje). Ook gaven leden van de religieuze gemeenschap aan lastiggevallen te worden. Dit zou zich in mindere mate voordoen bij hindoes dan bij sikhs, omdat de mannelijke sikhs herkenbaar zijn aan hun hoofdbedekking.⁴⁸⁶

Christenen

Er zijn geen betrouwbare recente schattingen over het aantal christenen in Afghanistan en hun geografische verspreiding in het land. *Barnabas Fund* schrijft dat in de afgelopen vijftig jaar ongeveer duizend Afghanen zich bekeerd hebben tot het christendom. Daarbij maakt zij de kanttekening dat het exacte aantal niet bekend is, omdat de meeste christenen in het geheim bekeerd zijn. Overigens zegt het genoemde aantal niets over het aantal tot het christendom bekeerde Afghanen dat tegenwoordig in Afghanistan verblijft. *Open Doors*, een organisatie die zich inzet voor de vervolgte kerk, schrijft dat het aantal christenen in Afghanistan 'duizenden' betreft, daarbij opmerkend dat dit hun eigen inschatting is.⁴⁸⁷ Voor zover bekend zijn nagenoeg alle christelijke Afghanen tot deze geloofsgemeenschap gaan behoren middels bekering en niet door geboorte. Het is niet bekend in hoeverre er een 'tweede generatie' christenen aanwezig is. In Afghanistan zijn geen kerkegebouwen.⁴⁸⁸

Christenen praktiseren hun geloof individueel in hun eigen huis of – als dat mogelijk is - in heel kleine groepen bij een gelovige thuis. Dit doen zij uit angst voor maatschappelijke discriminatie en vervolging. Een Afghaanse moslim die zich tot het christendom bekeert, wordt op basis van islamitische wetgeving en volgens de maatschappelijke opvatting hierover beschouwd als afvallige.⁴⁸⁹ Een vertrouwelijke bron geeft aan dat bekeerlingen om die reden niet bekend zullen maken dat ze christen zijn geworden. Als mensen zouden weten dat een gezin zich heeft bekeerd en dat het christelijk is geworden, dan zal dat gezin problemen ondervinden. Het gaat daarbij niet alleen om mogelijke strafrechtelijke vervolging, maar ze lopen ook een reëel risico op straatgeweld doordat er mensen zijn die eigenmachtig gaan handelen.⁴⁹⁰ Voor meer informatie over de positie van afvalligen wordt verwezen naar de sub paragraaf 3.3.3.1.

Christelijke groeperingen maakten melding van het Afghaanse maatschappelijk sentiment, zoals tot uiting kwam in sociale media en elders, dat vijandig bleef tegenover bekeerlingen en christelijke bekering. Deze groepen gaven aan dat personen die zich bekeerden of het christendom bestudeerden, bedreigingen ontvingen, waaronder doodsb bedreigingen, van familieleden. Christenen meldden dat ze hun geloof thuis of op een onopvallende plaats bleven belijden om maatschappelijke discriminatie en vervolging te voorkomen. Vrouwen van verschillende religies, waaronder de islam, maakten melding van intimidatie door lokale religieuze moslimleiders over hun kleding, waardoor het voor bijna alle vrouwen, zowel lokale als buitenlandse, nodig was om een of andere vorm van

⁴⁸⁵ Bijna negentig procent van de respondenten had echter nooit een reguliere sollicitatie gedaan. Van de 26 respondenten die wel eens gesolliciteerd hadden, hadden vijf het vermoeden gediscrimineerd te zijn.

⁴⁸⁶ PRSO, *Survey on the Afghan Hindus and Sikhs*, februari 2019, pagina 4, 8, 50-51, 75; US Department of State, *International religious freedom report 2018*, juni 2019, pagina 11, 16.

⁴⁸⁷ Open Doors (USA), *World Watch List 2020 - Afghanistan*, <https://www.opendoorsusa.org/christian-persecution/world-watch-list/afghanistan/> ongedateerd, geraadpleegd 31 maart 2020; Barnabas Fund, *Afghanistan*, <https://barnabasfund.org/us/country-profiles/afghanistan> laatste update juli 2019, geraadpleegd op 27 maart 2020.

⁴⁸⁸ Buitenlandse militaire missies en ambassades hebben hun eigen faciliteiten voor (niet-Afghaanse) gelovigen.

⁴⁸⁹ US Department of State, *International religious freedom report 2018*, juni 2019, pagina 16, 18; Barnabas Fund, *Afghanistan*, laatste update juli 2019, geraadpleegd op 27 maart 2020.

⁴⁹⁰ Vertrouwelijke bron, 14 september 2020.

hoofdbedekking te dragen. Dit gold met name op het platteland maar ook in sommige stedelijke districten waaronder in Kaboel.⁴⁹¹

Er is geen informatie beschikbaar over de positie van personen die door geboorte christen zijn. De informatie omtrent de positie in Afghanistan van moslims die zich – waar dan ook – bekeerd hebben tot de islam is beperkt. De christelijke nieuwssite Barnabas Fund geeft op haar website een historisch overzicht van (de positie van christenen in) Afghanistan en wijst op de mogelijkheid van strafvervolgning (waaronder het opleggen van de doodstraf) van bekeerlingen op basis van islamitisch strafrecht alsook op het risico vermoord te worden door verwanten, leden van hun gemeenschap, radicale moslims of de Taliban die delen van Afghanistan controleert. Dit overzicht bevat echter geen recente informatie. De site geeft aan dat in recente tijden geen veroordeelde bekeerling is geëxecuteerd.⁴⁹² De christelijke internationale ngo Open Doors geeft aan welke behandeling of problemen christenen kunnen ondervinden: ze kunnen naar een psychiatrisch ziekenhuis gestuurd, fysiek mishandeld of gedood worden, door familieleden of door de Taliban. Verder wordt genoemd dat iemand van wie bekend wordt dat hij zich tot het christendom bekeerd heeft, genoodzaakt is te verhuizen. Iemand die interesse toont in het christendom of zich bekeerd heeft, kan de doodstraf opgelegd krijgen. Zolang als men denkt dat iemand een moslim is, kan een christen werk hebben. De organisatie stelt elk jaar een ranglijst christenvervolgning op. Over de verslagperiode van de ranglijst van het jaar 2020 schrijft ze dat enkele christenen gedood zijn, om veiligheidsredenen kan ze geen details daaromtrent verstrekken. Op basis hiervan stelt de organisatie dat Afghanistan het op één na moeilijkste land is voor christenen om te leven en te geloven.⁴⁹³ Zie ook paragraaf 3.3.3.1 over afvalligheid.

3.5.7

Vrouwen

De positie van vrouwen op politiek, economisch en maatschappelijk gebied verbeterde aanzienlijk sinds 2001.⁴⁹⁴ Het maatschappelijk klimaat is sterk veranderd gedurende de afgelopen twee decennia en zelfs in zeer conservatieve delen van Afghanistan. Vrouwen werken buitenshuis, hebben bankrekeningen, beheren een bedrijf en zijn werkzaam bij de overheid, nationale en internationale gouvernementele en non-gouvernementele organisaties.⁴⁹⁵ Vrouwen zijn echter ook in grote mate geraakt door conflictgerelateerd geweld. Afghanistan heeft in 2015 het nationale actieplan ter implementatie van VN resolutie 1325 over *Women, Peace and Security* opgesteld, maar de implementatie hiervan blijft achter.⁴⁹⁶ Internationaal slaagde de Afgaanse regering steun te krijgen voor een zetel in de *United Nations Commission on the Status of Women* (CSW). Op 15 september 2020 werd Afghanistan gekozen voor vier jaar als lid van die commissie.⁴⁹⁷

Sedert 2002 gingen miljoenen meisjes in steden in handen van de regering naar school. Ook nemen vrouwen deel aan het maatschappelijk leven, waaronder in politieke functies.⁴⁹⁸ De inspanningen van de Afgaanse overheid om meer en beter geschoold personeel te krijgen, droegen eraan bij dat het aantal vrouwelijke rechters, zij het niet in leidinggevende posities, toenam van 41 in 2007 naar 260 in 2017. Het overgrote deel van deze vrouwen was werkzaam in Kaboel.⁴⁹⁹ De New

⁴⁹¹ US Department of State, *2019 Report on International Religious Freedom: Afghanistan*

<https://www.state.gov/reports/2019-report-on-international-religious-freedom/afghanistan/>

⁴⁹² Barnabas Fund, *Afghanistan*, laatste update juli 2019, geraadpleegd op 27 maart 2020.

<https://barnabasfund.org/countries/Afghanistan/>

⁴⁹³ Open Doors, *World Watch List 2020 – Afghanistan*.

⁴⁹⁴ Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Voortgangsrapportage Nederlandse inzet in Afghanistan*, 20 mei 2020.

⁴⁹⁵ Vertrouwelijke bron, 4 augustus 2020, pagina 6.

⁴⁹⁶ Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Voortgangsrapportage Nederlandse inzet in Afghanistan*, 20 mei 2020.

⁴⁹⁷ Al Jazeera, *Afghanistan secures a coveted seat at the UN women's commission*,

⁴⁹⁸ HRW, *'You have no right to complain', education, social restrictions and justice in Taliban-held Afghanistan*, juni 2020.

⁴⁹⁹ Hague Journal on the Rule of Law, Sevastik, *Rule of Law, Human Rights and Impunity: The Case of Afghanistan*, mei 2019.

York Times gaf aan dat de Afghaanse overheid en haar westerse bondgenoten veel geïnvesteerd hebben, waaronder in training faciliteiten en financiële tegemoetkomingen voor vrouwelijke politieagenten. Het doel is om het aandeel vrouwen in de Afghaanse politie toe te laten nemen. Ondanks die inspanningen gedurende vele jaren gericht op diversificatie, is het aandeel vrouwen slechts 2,8 procent van de werknemers bij de politie. De meeste van die vrouwen verrichten werk in ondergeschikte posities en hebben nauwelijks contact met burgers. Ze lopen gedurende hun werkzaamheden het risico op seksueel misbruik en vernederingen.⁵⁰⁰

De positie van de vrouw in Afghanistan is een van de slechtste vergeleken met hun situatie in andere landen. Dat blijkt bijvoorbeeld uit de *VN-Gender Development Index*, waar Afghanistan op plaats 163 van de 164 staat.⁵⁰¹

Na 2014 is sprake van een afname in geheel Afghanistan van het aantal meisjes dat naar school gaat als gevolg van toegenomen onveiligheid, discriminatie, corruptie en afname van financiële middelen.⁵⁰²

De aanwezigheid van vrouwen in het openbare leven verschilt sterk tussen de verschillende provincies en regio's. Een bron observeerde bij een bezoek aan de provincies Laghman en Nangarhar dat in beide bezochte provincies heel weinig vrouwen in het straatbeeld te zien waren en dan nog vrijwel uitsluitend volledig gehuld in een boerka. Dit is in sterk contrast met het meer liberale straatbeeld in Kaboel en illustratief voor de meer conservatieve houding in het oosten van Afghanistan. De bron meldde dat zelfs in een dergelijke conservatieve omgeving vrouwelijke gesprekspartners aangaven de vooruitgang van de afgelopen achttien jaar te voelen. Veel van hen hadden bewust de Talibantijd in de jaren '90 meegemaakt. Zij hadden vervolgens ervaren dat vrouwen zoals zij na 2001 konden werken en hun dochters naar school konden sturen.⁵⁰³ De door president Ghani in augustus 2020 bijeengeroepen Loya Jirga (zie paragraaf 1.2.3) liet zien dat vrouwenrechten na bijna twee decennia ook bij de aanwezige leden nog geen gemeengoed is: een vrouwelijk lid werd hardhandig verwijderd toen zij opriep de verworvenheden voor vrouwen te bewaken en een andere vooraanstaand vrouwelijke lid werd bij haar speech bijna fysiek onderbroken door mannen met uitermate grove en seksistische verwensingen.⁵⁰⁴

UNAMA geeft aan dat conflict gerelateerd seksueel geweld tegen vrouwen voor degenen die het overleven een verwoestend effect kan hebben in het bijzonder door de conservatieve sociale normen. Afgezien van de fysieke en psychologische gevolgen, krijgen deze vrouwen vaak een stigma of worden afgewezen door hun familie en gemeenschap. Als gevolg hiervan acht UNAMA het aannemelijk dat seksueel geweld tegen vrouwen veel omvangrijker is dan wordt gerapporteerd en dat straffeloosheid de norm blijft voor de daders.⁵⁰⁵ De medische ngo Artsen zonder Grenzen schrijft in een rapport dat het conflict vrouwen en kinderen disproportioneel raakt. Naast ontheemding en financiële moeilijkheden leidt het ook tot beperking van de (tijdige) toegang tot gezondheidszorg. Gebrekkige toegang tot gezondheidszorg kan zowel door onveiligheid komen als door een gebrek aan functionerende gezondheidscentra. Geen of (te) late toegang tot gezondheidszorg

⁵⁰⁰ The New York Times, *For Afghan women, fears that hard won progress will vanish*, 21 juli 2020.

⁵⁰¹ UNDP, *Human Development Indices and Indicators: 2018 Statistical Update, Briefing note for countries on the 2018 Statistical Update Afghanistan*, geraadpleegd 12 september 2020, <http://hdr.undp.org/sites/default/files/Country-Profiles/AFG.pdf>.

⁵⁰² HRW, *'You have no right to complain', education, social restrictions and justice in Taliban-held Afghanistan*, juni 2020.

⁵⁰³ Vertrouwelijke bron, 10 november 2019; Kabulnow, *More youths choose bicycle over public transportation in Kabul*, 29 september 2020, <https://kabulnow.af/2020/09/more-youths-choose-bicycle-over-public-transportation-in-kabul/>. Het artikel geeft onder meer aan dat in Kaboel, ondanks de vele sociale restricties voor vrouwen, er ook jonge vrouwen zijn die zijn gaan fietsen.

⁵⁰⁴ Vertrouwelijke bron, 20 augustus 2020.

⁵⁰⁵ UNAMA, *Afghanistan, protection of civilians in armed conflict 2019*, februari 2020, pagina 20.

leidt met name bij zwangere vrouwen en/of tijdens de bevalling tot het risico van overlijden van moeder en/of kind. In het rapport wordt als voorbeeld de ervaring van twee schoonzussen genoemd, waarbij een van hen komt te overlijden omdat zij vanwege hevige gevechten tijdens haar bevalling niet op tijd naar een ziekenhuis gebracht kon worden.⁵⁰⁶

Kledingvoorschriften

De *Asia Foundation* onderzoekt sinds 2014, als onderdeel van een breder onderzoek, in geheel Afghanistan de perceptie van mannen en vrouwen hoe vrouwen gekleed moeten zijn in de openbare ruimte. Over het algemeen is de boerka nog steeds de meest gekozen keuze (32,1%, tegen 30,9% in 2018), gevolgd door de niqab (27,6%), de chador (14,1%), de nauwsluitende hijab (17,9%), de loszittende hijab (7,6%) en ten slotte geen bedekking (0,7%, tegenover 0,5% vorig jaar). Goedkeuring voor de strakke en loszittende hjaabs, die vrouwen werkzaam in de publieke ruimte vaker dragen, bevindt zich op het hoogste niveau sinds de vraag voor het eerst werd gesteld. Over het algemeen worden hogere opleidingsniveaus geassocieerd met minder conservatieve kledingstijlen. Degenen die de voorkeur geven aan de boerka zijn meestal lager opgeleid. Respondenten van het platteland hebben een veel grotere voorkeur voor de boerka dan stedelijke respondenten (36,6% versus 18,8%). Stadsbewoners kiezen meer dan plattelandsbewoners voor de nauwsluitende of loszittende hijab. Er is een significant verschil tussen regio's, waarbij respondenten uit het zuidwesten een overweldigende voorkeur geven aan de boerka (74,1%), vergeleken met slechts 7,2% in de centrale regio en de hooglanden.⁵⁰⁷

Bron: Asia Foundation. (1) Boerka, (2) niqab, (3) chador, (4) nauwsluitende hijab, (5) loszittende hijab, (6) geen bedekking.

Het Amerikaanse ministerie van Buitenlandse Zaken meldde in haar jaarrapport over 2019 dat vrouwen in sommige delen van Afghanistan aangaven dat hun vrijheid van expressie in de manier van kleden beperkt werd. Conservatieve sociale normen, waaronder kledingvoorschriften, soms afgedwongen door de Taliban in door hen gecontroleerde gebieden of door religieuze leiders, beperkten de vrijheid van expressie van vrouwen.⁵⁰⁸ Er zijn geen formele kledingvoorschriften van kracht, maar op basis van sharia-wetgeving wordt van mannen en vrouwen verwacht dat zij zich zedig kleden.⁵⁰⁹ In het openbare leven kunnen vrouwen die hun hoofddoek niet

⁵⁰⁶ Medecins Sans Frontieres, *Reality check. Afghanistan's neglected healthcare crisis*, maart 2020, pagina 6-8.

⁵⁰⁷ Asia Foundation, *A survey of the Afghan people. Afghanistan in 2019*, pagina 205 tot met 208, geraadpleegd 6 oktober 2020, https://asiafoundation.org/wp-content/uploads/2019/12/2019_Afghan_Survey_Full-Report.pdf

⁵⁰⁸ US Department of State, *Afghanistan 2019 human rights report*, maart 2020, pagina 21.

⁵⁰⁹ Institute for War & Peace Reporting, *Afghan Women Still Bound by Burka*, 12 februari 2016.

of losjes dragen hier op aangesproken worden.⁵¹⁰ Voor meer informatie zie het algemeen ambtsbericht Afghanistan van maart 2019.⁵¹¹

Mahram

Traditionele normen beperken de vrijheid van beweging van vrouwen. Vrouwen moeten veelal toestemming hebben van mannen om alleen buitenshuis te gaan of kunnen dit alleen onder begeleiding van een mannelijke chaperon doen, de zogeheten *mahram*.⁵¹² Op het platteland en in gebieden onder controle van de Taliban en andere gewapende opposanten is die sociale druk het grootst. Als mahram komen in aanmerking: de echtgenoot, of directe mannelijke familieleden met wie zij volgens de sharia niet kan trouwen – vader, broer, ooms van vader en moeders kant en neven met wie ze niet kan trouwen.⁵¹³ Niettemin is de situatie van vrouwen, in niet door de Taliban gecontroleerde gebieden sinds de val in 2001 van het Talibanbewind, sterk verbeterd. Voorheen mochten vrouwen nauwelijks zonder toestemming buitenshuis komen. Tegenwoordig kunnen vrouwen, aldus de directeur van de vrouwenrechten ngo *Afghan Women's Network*, zich zonder boerka en mannelijke begeleiding in het hele land bewegen.⁵¹⁴ Ook zouden meer liberale families van werkende vrouwen bij binnen- en buitenlandse dienstreizen begeleiding door een voor hen bekende en gerespecteerde mannelijke collega afdoende vinden.⁵¹⁵ Andere kleinschalige initiatieven, zoals het hebben van een rijbewijs en vrouwelijke taxichauffeurs, kunnen eveneens de bewegingsvrijheid van vrouwen zonder mahram vergroten.⁵¹⁶ De Asia Foundation stelt in haar jaarlijks onderzoek naar de beleving door Afghanen van de situatie in Afghanistan dat over het algemeen Afghanen die de rechten van vrouwen steunen veel van de volgende kenmerken hebben: ze zijn vrouwelijk, zeggen niet bang te zijn voor hun persoonlijke veiligheid, zijn beter opgeleid, wonen in een stedelijk gebied, voelen zich veilig om deel te nemen aan sociaal-politieke activiteiten, gebruiken het internet, willen Afghanistan verlaten, zijn single en hebben meer vertrouwen in de ANDSF.⁵¹⁷

Handelingsbekwaamheid

Een volwassen persoon, gezond van geest om contracten te sluiten, is wettelijk gezien geheel handelingsbekwaam. Dat geldt ook voor volwassen vrouwen. Een vrouw is daarmee bevoegd haar eigen zaken te behartigen. Artikel 39 van het Burgerlijk Wetboek bepaalt dat sprake is van volwassenheid indien 18 *Shamsi*-jaar (Islamitische zonnekalender)⁵¹⁸ voltooid zijn. Volwassen vrouwen kunnen onder meer eigendommen bezitten, contractafspraken uitvoeren, contractuele verplichtingen aangaan, ondernemingen oprichten en bankrekeningen openen. Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen een gehuwde of alleenstaande vrouw en /of een weduwe.⁵¹⁹

⁵¹⁰ Vertrouwelijke bron, 5 oktober 2020.

⁵¹¹ Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen ambtsbericht Afghanistan*, maart 2019, pagina 91 en 92.

⁵¹² US Department of State, *Afghanistan 2019 human rights report*, maart 2020, pagina 21;

⁵¹³ Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen ambtsbericht Afghanistan*, maart 2019, pagina 90 en 91.

⁵¹⁴ Cordaid, *Women of Afghanistan: "We came out of the dark. We will never go back"*, 4 maart 2019.

⁵¹⁵ Vertrouwelijke bron, 17 april 2020.

⁵¹⁶ Al-Jazeera, *Kabul: 'I want to break the tradition that women can't drive'*, 22 augustus 2019.

⁵¹⁷ Asia Foundation, *A survey of the Afghan people. Afghanistan in 2019*, pagina 228, geraadpleegd 6 oktober 2020

⁵¹⁸ *Afghan calendar*, <http://www.nongnu.org/afghancalendar/>, geraadpleegd 12 september 2020. De hijri shamsi is de officiële kalender van Afghanistan. Hijra betekent emigratie; shamsi refereert aan de zon. De jaartelling start in het jaar dat de profeet Mohammed migreerde van Mekka naar Medina. Deze kalender kent twaalf maanden. Het jaar telt 365 of 366 dagen; de maanden hebben tussen de 29 en 31 dagen. Om de hijri shamsi kalender om te zetten naar de christelijke kalender of vice versa kan men het jaartal 622 optellen of aftrekken.

⁵¹⁹ Vertrouwelijke bron, 4 augustus 2020, pagina 6; Republic of Afghanistan, Ministry of Justice, *civil law of The Republic of Afghanistan*, 1977, <https://www-cdn.law.stanford.edu/wp-content/uploads/2015/10/Civil-Code-of-Afghanistan-ALEP-Translation.pdf>.

Alleenstaand

Sociaal gezien, komt het in de traditionele Afghaanse samenleving weinig voor dat een vrouw ongehuwd blijft. Indien een vrouw niet huwt als ze jong is, heerst er in de samenleving de opvatting dat er iets mis moet zijn met de betreffende vrouw. Ouders zijn geneigd die dochters uit te huwen aan mannen die aangeven bereid te zijn hen te huwen. Het gaat hierbij vaak om mannen die een tweede of derde vrouw zoeken. Het komt weinig voor in de traditionele en tribale samenleving dat een ongehuwde man wil trouwen met een vrouw die ouder dan vijftientig jaar is. De verstedelijking en meer onderwijs aan meisjes en vrouwen dragen eraan bij dat het zijn van een alleenstaande vrouw, minder een taboe is. Er zijn meer ongehuwde vrouwen ouder dan dertig jaar. Dat was voorheen zeldzaam.⁵²⁰

Afghanistan is voor het grootste deel een traditionele en tribale samenleving. Mannen en vrouwen zijn voor bescherming beiden vaak aangewezen op hun broers, zonen en andere mannelijke gezinsleden. In het geval van een alleenstaande vrouw met kinderen, hangt het af van de leeftijd van de vrouw en de regio waaruit ze afkomstig is in Afghanistan. Als ze jong is en haar zoons/ kinderen minderjarig zijn, zal haar familie haar niet ongehuwd laten blijven, omdat mensen de familie zullen beschimpen omdat ze een jonge vrouw in hun midden houden zonder dat deze daadwerkelijk met iemand is getrouwd. Als de vrouw echter oud is of als haar zoons ouder zijn dan 16 jaar, de leeftijd waarin de zonen normaal gesproken als volwassen worden beschouwd; dan kan de familie en de gemeenschap waarschijnlijk toestaan dat de vrouw alleenstaand blijft en hoeft ze niet te trouwen. In dat geval "leeft de vrouw voor haar kinderen / zonen".⁵²¹

Huwelijk; gearrangeerd of eigen keuze

De wettige huwbare leeftijd voor meisjes is zestien jaar en voor jongens achttien jaar. Meisjes kunnen huwen met vijftien jaar met toestemming van hun voogd of van de rechtbank.⁵²² Gewoonterecht en lokale stamtradities staan huwelijken op jongere leeftijd toe dan de bepalingen van het Afghaans BW aangeven. Lokale islamitische geestelijken, in het bijzonder in plattelandsgebieden met een hoge graad van analfabetisme, rechtvaardigen huwelijken van kinderen van soms negen jaar oud.⁵²³

Kindhuwelijken zijn in Afghanistan een sociale norm en komen daardoor, in vergelijking met andere landen, veel voor en in het bijzonder op het platteland. Een op de drie vrouwen is voor hun achttiende verjaardag gehuwd. Bij jongens komen kindhuwelijken in mindere mate voor. Zeven procent van de mannen was voor hun achttiende verjaardag gehuwd.⁵²⁴ Het uithuwelijken van kinderen is een praktijk die vaak plaatsvindt om de economische last van een groot gezin te verminderen.⁵²⁵

Of een huwelijk een vrije keuze van de partners is of wordt gearrangeerd tussen families verschilt sterk tussen stad en platteland alsmede tussen bevolkingsgroepen in Afghanistan. Bijvoorbeeld onder de Pashto's en de Tadzjiken en dan met name degenen die in stamverband en op het platteland leven wordt het huwelijk voor

⁵²⁰ Vertrouwelijke bron, 4 augustus 2020, pagina 8 en 9; Ideas.Ted.com, *A rare, intimate look at the lives of single mothers in Afghanistan*, 27 oktober 2017, <https://ideas.ted.com/a-rare-intimate-look-at-the-lives-of-single-mothers-in-afghanistan/>

⁵²¹ Vertrouwelijke bron, 4 augustus 2020, pagina 9.

⁵²² Asia Foundation, *A survey of the Afghan people. Afghanistan in 2019*, pagina 208, geraadpleegd 6 oktober 2020; Vertrouwelijke bron, 8 april 2020.

⁵²³ Radio Free Europe/ Radio Liberty, *Boys With Brides: Afghanistan's Untold Dilemma Of Underage Marriages*, 12 augustus 2020, <https://www.rferl.org/a/boys-with-brides-afghanistan-untold-dilemma-of-underage-marriages/30106032.html>

⁵²⁴ Vertrouwelijke bron, 8 april 2020; Asia Foundation, *A survey of the Afghan people. Afghanistan in 2019*, pagina 208, geraadpleegd 6 oktober 2020; Radio Free Europe/ Radio Liberty, *Boys With Brides: Afghanistan's Untold Dilemma Of Underage Marriages*, 12 augustus 2020.

⁵²⁵ UNICEF, *Child alert. Preserving hope in Afghanistan, protecting children in the world's most lethal conflict*, december 2019, pagina 13, <https://www.unicef.org/afghanistan/media/4196/file/English.pdf>

zowel jongens als meisjes gearrangeerd. In het geval een jongen een meisje kiest of identificeert dat hij wil huwen dan kan dat worden geaccepteerd. Evenwel, indien een meisje dat doet dan is dat taboe en kan erg negatieve gevolgen hebben voor haar. Onder Oezbeken, Hazaras, Nuristanen en enkele andere etnische groepen is het meestal minder problematisch indien een jongen of meisje hun huwelijkspartner zelf uitkiezen en zelfs indien zij trouwen.⁵²⁶

Farar az-manzal (weglopen van huis) is geen misdrijf (voor vrouwen) in het Wetboek van Strafrecht van 2018. Het Wetboek van Strafrecht stelt in artikel 599 dat in het geval een man een volwassen vrouw met haar toestemming uit de woning van haar voogden of ouders haalt voor het doel van het huwelijk en vervolgens een huwelijk met haar aangaat, deze daad voor de wet niet zal worden beschouwd als ontvoering. Dit geeft aan dat als een vrouw de wettelijke leeftijd voor een huwelijk heeft bereikt en met een man wil trouwen, ze zonder toestemming het huis van haar voogden of ouders kan verlaten en in het huwelijk kan treden met hem. Het is vereist dat aan alle hierboven genoemde voorwaarden wordt voldaan. In gevallen waarin de jongen en het meisje niet trouwen, zal het naar de wet een misdrijf zijn en kan dit leiden tot vervolging.⁵²⁷

In het geval een vrouw in de huwbare leeftijd weduwe wordt of haar echtgenoot verdwijnt, is het gangbaar dat de familie van de echtgenoot beslist wie de meest 'geschikte' man binnen de familie is die haar als echtgenote neemt. Indien een vrouw weduwe is geworden geeft de wet aan dat zij opnieuw kan trouwen vier maanden en tien dagen na het overlijden van de echtgenoot (artikel 207 BW), behalve als de vrouw zwanger is, in welk geval de geboorte van het kind de wachttijd zal zijn (artikel 206 BW). In het geval van een erfrecht, kan de vrouw een nieuw huwelijk aangaan na vier jaar vermissing van de echtgenoot, op voorwaarde dat ze ook de wettelijke wachttijd bij overlijden van de echtgenoot doorbrengt. Artikel 326 BW bepaalt dat een bevoegde rechtbank kan beslissen dat een persoon die al meer dan vier jaar wordt vermist en waarbij het zeer aannemelijk wordt geacht dat deze dood is, de persoon als overleden moet worden beschouwd. In andere gevallen bepaalt de rechtbank de periode waarna een vermiste persoon als dood zal worden erkend. Dit wetsartikel draagt de rechtbank op om alle mogelijke middelen aan te wenden om het in leven zijn dan wel overleden zijn van de vermiste persoon vast te stellen.⁵²⁸

Scheiding

Naast het bovenstaande bevat het burgerlijk recht een deel met de titel "Scheiding wegens afwezigheid" onder het hoofdstuk over ontbinding van het huwelijk. Artikel 194 in dit deel stelt dat "als de echtgenoot drie jaar of langer afwezig is geweest zonder redelijk excuus en de vrouw verlies lijdt als gevolg van zijn afwezigheid, zij scheiding van de rechtbank kan eisen, zelfs als de echtgenoot eigendom bezit waaruit alimentatie aan de vrouw kan worden verstrekt ". Het is belangrijk, aldus de bron, op te merken dat in dit geval de nadruk van de wet ligt op het 'verlies' dat de

⁵²⁶ Vertrouwelijke bron, 4 augustus 2020, pagina 6.

⁵²⁷ Vertrouwelijke bron, 4 augustus 2020, pagina 9; Penal code 2017 (unofficial translation), Taking for the purpose of marriage, article 599: ' If a person takes away a female who has completed the legal age of marriage from her parent's residence for the purpose of marriage and if the marriage takes place legally with the consent of female this act shall not be considered as kidnapping'; vertrouwelijke bron, 2 september 2020, Een vrouw kan een partner kiezen om te trouwen en de familie informeren over haar keuze. Ook wordt er soms gehuwd zonder toestemming van de families. De bron stelt dat dit beslist geen gebruikelijke praktijk is, zeker als het gaat om een huwelijk tussen partners uit verschillende etnische groepen.

⁵²⁸ Vertrouwelijke bron, 4 augustus 2020, pagina 7 en 8; Republic of Afghanistan, Ministry of Justice, *civil law of The Republic of Afghanistan*, 1977, <https://www-cdn.law.stanford.edu/wp-content/uploads/2015/10/Civil-Code-of-Afghanistan-ALEP-Translation.pdf>.

vrouw lijdt en het feit dat de man de vrouw heeft verlaten, zonder zorg te dragen voor het onderhoud van de vrouw terwijl zijn verblijfplaats bekend is.⁵²⁹

Artikel 195 van het BW stelt dat in geval van afwezigheid van de echtgenoot, de rechtbank, na het verzoek om scheiding door echtgenote te hebben gehoord, de echtgenoot schriftelijk op de hoogte stelt van de kwestie. De rechtbank stelt dan een termijn vast waarbinnen de echtgenoot terug dient te keren naar de gezinswoning of de vrouw vraagt om te komen naar zijn woonplaats. Als de afwezige echtgenoot echter, ondanks de kennisgeving van de rechtbank, afwezig blijft zonder een redelijk excuus of als de bezorging van de kennisgeving aan hem onmogelijk blijkt te zijn, zal de rechtbank een vonnis uitspreken voor de scheiding van de echtgenoten.⁵³⁰

In het geval dat de echtgenoot, volgens een definitieve uitspraak van een rechtbank, veroordeeld is tot een gevangenisstraf van tien jaar of meer, kan de vrouw na vijf jaar een scheiding eisen, zelfs als de gevangengenomen echtgenoot alimentatie kan betalen (artikel 196 BW). Ten slotte verklaart artikel 197 van het BW dat scheiding wegens afwezigheid van de echtgenoot als omkeerbaar wordt beschouwd indien de afwezige echtgenoot alsnog verschijnt of de gedetineerde echtgenoot wordt vrijgelaten en naar diens echtgenote terugkeert voordat de wachttijd is verstreken.⁵³¹

Volgens artikel 16 van de wet op de persoonlijke status van sjiïeten (staatsblad nr. 988, gedateerd 27 juli 2009), kunnen de wettelijke erfgenamen en de voogd de rechtbank vragen om een vermist familielid of een vermiste beschermeling/ pupil als overleden te verklaren. Een dergelijk verzoek kan gedaan worden indien de vermissing dusdanig lang geleden is dat niet mogelijk wordt geacht dat de vermiste persoon nog in leven is. Een andere mogelijkheid is dat de vermiste persoon deel uit maakt van een groep mensen die zijn overleden als gevolg van een incident. In het geval dat het tien jaar geleden is dat de persoon vermist is of indien er geen levensteken van betrokkene is na vier jaar gerechtelijk onderzoek om de verblijfplaats en de status van de vermiste persoon te kennen, kan de rechtbank, op verzoek, een besluit tot echtscheiding van de echtgenote en van de verdeling van de nalatenschap honoreren. De gescheiden vrouw kan na de wachttijd opnieuw trouwen.⁵³²

In de grote steden is sprake van een toename van het aantal huwelijken dat eindigt in een scheiding. Een gescheiden vrouw wordt in de conservatieve Afghaanse samenleving als een probleem gezien en negatief bejegend, zelfs als de aanleiding van de scheiding de man is. De doorsnee Afghaan is bij een scheiding van mening dat het aan de vrouw ligt. Ze geloven dat 'zij zich niet kan aanpassen aan haar nieuwe thuis'. Een gescheiden vrouw loopt de kans beledigd en vernederd te worden door andere vrouwen. Soms mag een gescheiden vrouw niet omgaan met andere jonge meisjes, omdat ze wordt gezien als drager van een slecht voorteken. Weduwen en vrouwen wier echtgenoot is verdwenen worden door de samenleving anders bejegend dan gescheiden vrouwen. Die vrouwen worden gerespecteerd en ondersteund, met name indien deze vrouwen in de overgang zijn.⁵³³

⁵²⁹ Vertrouwelijke bron, 4 augustus 2020, pagina 8; Republic of Afghanistan, Ministry of Justice, *civil law of The Republic of Afghanistan*, 1977, <https://www-cdn.law.stanford.edu/wp-content/uploads/2015/10/Civil-Code-of-Afghanistan-ALEP-Translation.pdf>.

⁵³⁰ Vertrouwelijke bron, 4 augustus 2020, pagina 8.

⁵³¹ Vertrouwelijke bron, 4 augustus 2020, pagina 8; Republic of Afghanistan, Ministry of Justice, *civil law of The Republic of Afghanistan*, 1977, <https://www-cdn.law.stanford.edu/wp-content/uploads/2015/10/Civil-Code-of-Afghanistan-ALEP-Translation.pdf>.

⁵³² Vertrouwelijke bron, 4 augustus 2020, pagina 8.

⁵³³ Vertrouwelijke bron, 4 augustus 2020, pagina 6; vertrouwelijke bron, 2 september 2020.

Huiselijk en seksueel geweld

Wettelijk gezien heeft een vrouw de mogelijkheid om een aanklacht in te dienen wegens seksueel geweld. In het geval van seksueel geweld, verklaart het Wetboek van Strafrecht in alle gevallen dat het slachtoffer voor geen enkel misdrijf zal worden vervolgd. Artikel 636 omschrijft wat verstaan wordt onder seksueel geweld. De dader krijgt in die gevallen een langdurige gevangenisstraf opgelegd volgens artikel 147 van het Wetboek van Strafrecht van vijf tot zestien jaar.⁵³⁴

De wet op de uitbanning van geweld tegen vrouwen (EVAW) bepaalt in artikel 39 dat "rechtszaken en vervolging van daders van misdrijven zoals bepaald in de artikelen 22-39 van deze wet worden uitgevoerd op basis van de klacht die is ingediend door het slachtoffer of haar advocaat."

De wet op het verbod op intimidatie van vrouwen en kinderen (Staatsblad nr. 1280 van 31 december 2017) schrijft ook een klachtenmechanisme voor. Artikel 18 van de wet bepaalt dat een slachtoffer van intimidatie alsmede zijn / haar familieleden of wettelijke vertegenwoordiger het recht hebben om een schriftelijke klacht in te dienen tegen de dader.⁵³⁵

Vrouwen die aangifte doen bij de politie van seksueel en/of huiselijk geweld lopen veelal tegen de praktische belemmering aan dat er vooral op het platteland geen politiekantoor in de nabije omgeving is. Daardoor, maar ook uit gewoonte, worden dergelijke kwesties vaak op lokaal niveau afgehandeld, door bijvoorbeeld de oudsten van het dorp of een andere lokale raad. Zowel in het formele systeem als in het informele systeem wordt in geval van problemen in de familiale sfeer vaak aangedrongen op bemiddeling als oplossing en niet zozeer op strafrechtelijke vervolging.⁵³⁶ Een andere vertrouwelijke bron acht het onwaarschijnlijk dat een vrouw een klacht indient tegen de echtgenoot, behalve als ze echtscheiding / ontbinding van het huwelijk wil wegens schade / wreedheid of als ze beweert dat de man anale seks met haar verricht, in welk geval de rechtbank er meestal de voorkeur aan geeft het huwelijk te ontbinden.⁵³⁷ Er zijn volgens de *Thomson Reuters Foundation* maar weinig vrouwelijke advocaten die juridische bijstand in een rechtszitting verlenen aan vrouwen die beschuldigd worden van 'morele misdrijven' of een scheiding willen. Familieleden zouden advocaten soms onder druk zetten om af te zien van procederen en het hele rechtssysteem wordt door mannen gedomineerd.⁵³⁸

UNAMA rapporteerde eveneens over conflictgerelateerd seksueel geweld. In 2019 documenteerde de UN 102 gevallen van seksueel geweld. 27 zaken waren conflict gerelateerd met gevolgen voor zeven vrouwen en zeven meisjes. Verder waren er dertien jongens die slachtoffer waren van dergelijk geweld. Al deze misdrijven werden toegeschreven aan leden van de Taliban. Ook waren de ANDSF en pro-regeringsmilities betrokken bij dergelijke misdrijven. Twee van deze geweldsincidenten betroffen *bacha bazi*, een praktijk waar mannen in machtsposities

⁵³⁴ Vertrouwelijke bron, 4 augustus 2020, pagina 11. Het artikel stelt, vrij vertaald, dat elke persoon die misbruik maakt van de fysieke of mentale zwakte van een persoon en deze dwingt, bedreigt of uitbuit, al dan niet met gebruik van verdoovende of bedwelmende middelen, en vervolgens geslachtsgemeenschap heeft of met lichaamsdelen of andere substanties binnendringt in het lichaam van het slachtoffer pleegt seksueel geweld.

⁵³⁵ Vertrouwelijke bron, 4 augustus 2020 pagina 9. Artikel 7 van deze wet gaat over het klachtenmechanisme en bepaalt dat alle instanties binnen drie maanden na de goedkeuring van deze wet een Comité voor de bestrijding van geweld tegen vrouwen en kinderen instellen. Op grond van de artikelen 8 en 17 kunnen deze Comités, waarvan één lid een vrouw is, klachten ontvangen over intimidatie van vrouwen, deze beoordelen, kennisgevingen aan de beschuldigde doen toekomen, de zaak doorverwijzen naar het kantoor van de procureur-generaal indien een strafrechtelijk onderzoek vereist is, en hulp en bijstand bieden die de klagster nodig heeft.

⁵³⁶ Vertrouwelijke bron, 17 april 2020.

⁵³⁷ Vertrouwelijke bron, 4 augustus 2020 pagina 9.

⁵³⁸ Reuters, Thomson Reuters Foundation, *Afghanistan's female lawyers risk danger to help women branded 'cheap and filthy'*, 4 juli 2017, <https://www.reuters.com/article/us-afghanistan-women-lawyers-idUSKBN19POL4>. Het artikel meldt dat Afghanistan in 2017 ongeveer vijfhonderd vrouwelijke advocaten telde; de meesten van hen werkten als juridisch adviseur.

jongens seksueel misbruikten. Zie paragraaf 3.4.10. Acht gevallen werden overgedragen aan de Afghaanse justitie; in vier gevallen leidde dit tot een veroordeling. Achttien andere geloofwaardige zaken van conflictgerelateerd geweld konden om veiligheidsredenen niet nagegaan worden.⁵³⁹

In artikel 53 van de *Law on prisons and detention centers* van 2010 is vastgelegd dat personen die ernstig bedreigd zijn en van wie de veiligheid in gevaar is tijdelijk beschermd kunnen worden door verblijf in een detentiecentrum of gevangenis. De persoon in kwestie moet hiervoor een schriftelijke aanvraag indienen, waarmee toestemming van het ministerie van Justitie verkregen kan worden.⁵⁴⁰ Deze optie is wettelijk voorzien en slechts enkele invloedrijke gevangenen maken gebruik van deze mogelijkheid, omdat gevangenis overvol zijn en de omstandigheden veelal ongezond zijn. Zie paragraaf 3.3.5. Vrouwen worden echter naar opvanghuizen gebracht als ze denken dat ze gevaar lopen. Informatie over hoeveel vrouwen gebruik maken van opvanghuizen kon niet worden verkregen. Een belangrijke reden voor vrouwen om bescherming aan te vragen in deze opvanghuizen is 'farar az-manzal' vanwege gedwongen huwelijken of huiselijk geweld. Deze opvangplekken zijn als niet zodanig herkenbaar en gevestigd in grote steden. Ngo's exploiteren ook dergelijke centra waaronder Women for Afghan Women. Deze organisatie beheert twaalf opvanghuizen in elf provincies. De locaties zijn eveneens als niet zodanig herkenbaar. Vrouwen die zich bedreigd voelen wegens huiselijk en/of seksueel geweld kunnen tijdelijk onderdak vinden in deze opvangcentra.⁵⁴¹

Erfrecht in geval van vermissing van de echtgenoot

In geval van vermissing van de echtgenoot is het erfrecht zoals vastgelegd in het Burgerlijk Wetboek voor zowel soennieten als sjieten van toepassing. Artikel 1993 van het BW stelt dat het eigendom van roerende en onroerende goederen alsmede de rechten die die door erfgenamen van de overledene worden geërfd, op erfgenamen worden overgedragen volgens de regels en de aandelen die in de wet worden vermeld. Artikel 1994 stelt het tijdstip van het recht op erfenis vast en geeft aan dat het recht zich materialiseert bij het overlijden van de erflater of wanneer deze door een rechter als dood wordt beschouwd (wat het geval is bij vermiste personen). Artikel 327 van het BW bepaalt dat als wordt vastgesteld dat een vermiste persoon dood is, zijn vrouw de wachttijd moet ondergaan in geval van overlijden en dat de gehele erfenis van haar man zal worden verdeeld onder de personen die worden beschouwd als erfgenamen op het moment van uitvaardiging van het overlijdensbesluit. Artikel 328 bepaalt wanneer de staat van vermissing van een persoon als beëindigd wordt beschouwd; bijvoorbeeld bij berichten dat de betreffende persoon in leven is, overleden is of in het geval een bevoegde rechtbank besluit tot erkenning van het overlijden van betrokkene. In aanvulling op het bovenstaande is van belang dat artikel 34 van het EAW bepaalt dat het verwerven van eigendom dat de echtgenote wettelijk toekomt een daad van geweld tegen vrouwen is. Artikel 34 luidt: "indien een persoon de geërfde goederen van een vrouw afneemt of haar belet ze te verwerven, zal hij, afhankelijk van de omstandigheden van het geval, veroordeeld worden tot een korte gevangenisstraf van niet meer dan drie maanden, en het eigendom zal aan haar worden

⁵³⁹ Office of the special representative of the UN on sexual violence in conflict, Afghanistan, geraadpleegd 5 september 2020, <https://www.un.org/sexualviolenceinconflict/countries/afghanistan/>

⁵⁴⁰ Onofficiële Engelse vertaling beschikbaar op https://www.unodc.org/documents/afghanistan/Government_of_Afghanistan_LAW_ON_PRISONS_AND_DETENTION_CENTERS_2010.pdf

⁵⁴¹ Vertrouwelijke bron, 4 augustus 2020, pagina 10; vertrouwelijke bron, 2 september 2020; The New York Times Magazine, *They Killed Their Husbands. Now in Prison, They Feel Free.*, 26 februari 2020, <https://www.nytimes.com/2020/02/26/magazine/afghan-women-prison.html>. Dit artikel maakt ook melding van het bestaan van opvanglocaties.

teruggegeven. Artikel 110 van het BW bepaalt dat de bruidsschat het eigendom is van de vrouw, waarover ze vrijelijk kan beschikken.⁵⁴²

3.5.8 *LHBT (lesbische vrouwen, homoseksuele mannen, biseksuelen en transgender personen)*

Uitingen van homoseksualiteit, biseksualiteit en transgender worden in de Afghaanse samenleving in zijn algemeenheid afgekeurd.⁵⁴³ Het bestaan van homoseksualiteit wordt als een taboe beschouwd in Afghanistan. Hierover praten wordt als een schande beschouwd voor het gezin en ook om toe te geven dat homoseksualiteit in Afghanistan voorkomt. Dat is de reden dat homoseksualiteit niet wordt gemeld door het slachtoffer, de familie of de gemeenschap aan de politie of aan de rechtbank en de gemelde gevallen niet goed worden geregistreerd en onderzocht. Dit laatste betekent dat die zaken of niet geregistreerd worden als homoseksualiteit maar als iets anders zoals geweld of familievetes of in het geheel niet.⁵⁴⁴

Het Wetboek van Strafrecht uit 2017 geeft in de artikelen 645-650 aan dat seksuele handelingen tussen mannen waarbij anale penetratie met het mannelijk seksueel orgaan plaatsvindt, bestraft kan worden met twee jaar gevangenisstraf. Artikel 648 geeft verzwarende omstandigheden aan die kunnen leiden tot gevangenisstraffen langer dan twee jaar zoals in het geval er een ongelijk machtsverhouding is tussen de betrokken personen zoals tussen een leraar en leerling. Op seksuele handelingen tussen personen van hetzelfde geslacht, zowel mannen als vrouwen, waarbij geen gemeenschap plaatsvindt, staat een gevangenisstraf van één jaar.⁵⁴⁵ Een vertrouwelijke bron gaf aan niet bekend te zijn met daadwerkelijke strafvervolgning wegens homoseksualiteit.⁵⁴⁶

Het Wetboek van Strafrecht behandelt seksueel geweld afzonderlijk in het eerdergenoemde artikel 636 en geeft aan dat het slachtoffer voor geen enkel misdrijf zal worden vervolgd. Zie paragraaf 3.5.7 over huiselijk en seksueel geweld. De dader kan een langdurige gevangenisstraf opgelegd krijgen die volgens artikel 147 vijf tot vijftien jaar gevangenisstraf inhoudt.⁵⁴⁷ De wet verbiedt, aldus HRW, alle seksuele handelingen tussen personen die niet zijn getrouwd. De wet geeft aan dat onder huwelijk verstaan wordt een huwelijk tussen een man en een vrouw. HRW geeft aan dat openlijk LHBT zijn voor betrokkene het risico van mishandeling of zelfs de dood met zich meebrengt. Veel LHBT leven in een gearrangeerd huwelijk maar hebben in het geheim een relatie met iemand van hun eigen geslacht. Ze leven in voortdurende angst dat die geheime relatie wordt ontdekt.⁵⁴⁸

De *International Lesbian, Gay, Bisexual, Trans and Intersex Association* (ILGA) geeft aan dat LHBTI-mensen het hoofd moeten bieden aan aanzienlijk geweld van de kant van de staat, hun eigen families en de samenleving meer in het algemeen. De informatie over de situatie van LGTBI-mensen is schaars. Er zijn ook geen belangenorganisaties of netwerken van LHTBI bekend. Een dergelijke praktijk van

⁵⁴² Vertrouwelijke bron, 4 augustus 2020, pagina 7; Republic of Afghanistan, Ministry of Justice, *civil law of The Republic of Afghanistan*, 1977, <https://www-cdn.law.stanford.edu/wp-content/uploads/2015/10/Civil-Code-of-Afghanistan-ALEP-Translation.pdf>.

⁵⁴³ Kabulnow, *No more silence; Afghan intersex shares painful story of neglect & harassment*, september 2020, geraadpleegd 1 oktober 2020, <https://kabulnow.af/2020/09/no-more-silence-afghan-intersex-shares-painful-story-of-neglect-harassment/>.

⁵⁴⁴ Vertrouwelijke bron, 4 augustus 2020, pagina 10; vertrouwelijke bron, 2 september 2020.

⁵⁴⁵ Vertrouwelijke bron, 4 augustus 2020, pagina 10

⁵⁴⁶ Vertrouwelijke bron, 4 augustus 2020, pagina 10

⁵⁴⁷ Vertrouwelijke bron, 4 augustus 2020, pagina 10.

⁵⁴⁸ The Telegraph, *A life in hiding: Kabul's gay community driven underground*, 16 maart 2020, Human Rights Watch's Gossman added: "Members of the LGBT community in Afghanistan can only hope to escape abuse if they deny and suppress their sexual identities, marry as arranged by their families, have sex only with spouses, have children, and never have a sexual relationship outside that norm."

geweld wordt bestendigd door artikel 398 van het Wetboek van Strafrecht, dat voorziet in strafvermindering voor moord in gevallen van eerwraak.⁵⁴⁹ De artikelen 32 en 33 van de Afghanistan Press Law (1965) verbieden het gebruik van de pers om anderen aan te zetten tot het plegen van een misdrijf of tot 'verdorvenheid zoeken' (inclusief de publicatie van artikelen die neigen ertoe de openbare zeden te verlagen). Bovendien verbiedt artikel 31 (1) van de Wet op massamedia (2006) de publicatie van zaken "in strijd met de principes van de islam".⁵⁵⁰ Een niet gouvernementele organisatie die onder andere aan aidspreventie doet door voorlichting aan risicogroepen is de *Youth Health & Development Organisation*.⁵⁵¹

Bacha bazi

Bacha bazi (pederastie) is nu verboden op grond van het Wetboek van Strafrecht 2017 (646) en de Wet op de bescherming van de rechten van het kind (artikel 99), maar er zijn nog steeds berichten dat het in praktijk wordt gebracht. Politieagenten werden gefilmd tijdens een bacha bazi-evenement toen hun provincie een paar jaar geleden werd aangevallen door de Taliban. Dat illustreert misschien de omvang van dit probleem. "Drie Afgaanse scholen, 165 verslagen van studenten die verkracht worden" is de titel van een rapport van de New York Times. Vanwege de druk die werd uitgeoefend en de arrestatie van de klokkenluiders door de NDS, ontkenden deze de juistheid van hun eigen beweringen. Mensen uit de provincie Logar, waar deze berichten vandaan kwamen, ontkenden het bestaan van homoseksualiteit en bacha bazi in hun provincie en beweerden dat aangezien Ghani (de president van Afghanistan) uit hun provincie kwam, er pogingen waren gedaan om hen te belasteren.⁵⁵² Een vertrouwelijke bron gaf aan niet bekend te zijn met daadwerkelijke strafvervolgning van daders wegens bacha bazi. Het US Department of State geeft eveneens aan dat het niet komt tot strafvervolgning van daders.⁵⁵³

3.5.9 *(Alleenstaande) minderjarigen*

Per presidentieel decreet van 11 maart 2019 werd de wet op bescherming van kinderrechten aangenomen (*Law on protection of child rights*).⁵⁵⁴ De wet is in december 2019 door het Afgaanse parlement aangenomen. Er was onenigheid over de leeftijd voor wettelijke meerderjarigheid, maar uiteindelijk is vastgehouden aan de leeftijd van achttien jaar voor zowel jongens als meisjes, zoals eveneens vastgelegd in het Afgaanse Burgerlijk Wetboek.⁵⁵⁵

In de praktijk komt het voor dat de leeftijd van een Afgaan moeilijk te bepalen is. Dit komt doordat veel Afgaanse kinderen pas op latere leeftijd geregistreerd worden, voornamelijk op het platteland en bij nomaden. Recente, betrouwbare percentages over geboorteregistratie ontbreken. Cijfers uit 2015 duiden op een geboorteregistratie van 42% van de Afgaanse kinderen tot vijf jaar oud.⁵⁵⁶

⁵⁴⁹ International Lesbian, Gay, Bisexual, Trans and Intersex Association (ILGA), *ILGA World*, pagina 430, 1 maart 2019, https://ilga.org/downloads/ILGA_State_Sponsored_Homophobia_2019.pdf

⁵⁵⁰ ILGA, *ILGA World*, pagina. 207, 1 maart 2019.

⁵⁵¹ <https://yhdo.org/human-rights-and-justice/>

⁵⁵² Vertrouwelijke bron, 4 augustus 2020, pagina 10; New York Times, *3 Afghan Schools, 165 Accounts of Students Being Raped*, 25 november 2019, <https://www.nytimes.com/2019/11/25/world/asia/afghan-schools-rape.html>.

⁵⁵³ Vertrouwelijke bron, 4 augustus 2020, pagina 10; US Department of State, 2020 tier 3, *trafficking in persons report: Afghanistan*, <https://www.state.gov/reports/2020-trafficking-in-persons-report/afghanistan/>.

⁵⁵⁴ De Engelse wetstekst is beschikbaar op <https://www.unicef.org/afghanistan/media/3936/file/Law%20on%20Protection%20of%20Child%20Rights.pdf>

⁵⁵⁵ Save the Children, *Child Rights Situation Analysis in Afghanistan*, oktober 2018, p39; Afghanistan Times, *Parliament approves children protection law*, 9 december 2019; Save the Children, *Save the Children statement on the passing of the law on the protection of child rights by the parliament of Afghanistan*, 10 december 2019.

⁵⁵⁶ UNICEF – Afghanistan: child protection <https://www.unicef.org/afghanistan/child-protection> ongedateerd, geraadpleegd op 3 maart 2020; UNICEF Data – Afghanistan: child protection <https://data.unicef.org/country/afg/> ongedateerd, geraadpleegd op 3 maart 2020.

Schoolgaande kinderen

Het gewapende conflict in Afghanistan blijft voor kinderen het dodelijkste conflict ter wereld. De landentaakgroep van de VN voor het monitoren en rapporteren van ernstige schendingen van kinderen in gewapende conflicten verifieerde 417 kinderslachtoffers (152 doden en 265 verminkten) in het eerste kwartaal van 2020. Regeringsgezinde troepen waren verantwoordelijk voor meer kinderslachtoffers dan de gewapende oppositie. Gedurende het kwartaal controleerde de taskforce de rekrutering en inzet van vier jongens voor gevechtsfuncties door de Taliban, en UNAMA bleef geloofwaardige beschuldigingen ontvangen van seksueel geweld tegen kinderen, onder meer door de Afghaanse nationale defensie- en veiligheidstroepen (ANDSF). De taskforce registreerde achttien conflictgerelateerde incidenten waarbij gezondheidszorginstellingen en werknemers betrokken waren, waarvan er zeventien werden toegeschreven aan de Taliban en één aan het Afghaanse nationale leger. De taskforce verifieerde acht incidenten van aanvallen op scholen en beschermd personeel, waarvan er vier werden toegeschreven aan de Taliban, twee aan het Afghaanse nationale leger, één aan ISIL-K en één aan een onbepaalde gewapende oppositiegroep. Die incidenten omvatten twee aanvallen die opzettelijk op scholen en leraren zijn gericht, vijf aanvallen waarbij scholen en onderwijspersoneel incidenteel schade wordt berokkend, en een bedreiging tegen een onderwijsinstelling.⁵⁵⁷

Hoewel Taliban-vertegenwoordigers officieel stellen dat ze niet langer tegenstander zijn van onderwijs aan meisjes, is de praktijk – aldus HRW – anders. Er zijn maar weinig Taliban-vertegenwoordigers die toestaan dat meisjes vanaf hun puberteit naar school gaan. Anderen staan in het geheel geen meisjesscholen toe. Ook speelt mee dat er binnen veel plattelandsgemeenschappen weerstand is tegen onderwijs aan meisjes.⁵⁵⁸

Opsporing familieleden

Het Rode Kruis (*International Committee of the Red Cross*, ICRC, in samenwerking met de Rode Halve Maan) kan families bijstaan in hun zoektocht naar vermiste familieleden. Ze kunnen helpen met zoeken in Afghanistan als familieleden vermist zijn geraakt sinds 2002 vanwege het gewapende conflict, rampen of andere situaties van humanitaire nood. Daarnaast kunnen zij helpen met zoeken in andere landen. Het Rode Kruis kan ook gedetineerden helpen om het verloren contact met familieleden te herstellen.⁵⁵⁹ Ook andere organisaties, waaronder *WarChild*, kunnen – bij terugkeer naar Afghanistan – ondersteuning bieden in de vorm van het opsporen van familie (*family tracing*).⁵⁶⁰

Volgens een vertrouwelijke bron komt het in de praktijk in een enkel geval per jaar voor dat er geen enkel persoon gevonden wordt uit de familie of het sociale netwerk van een kind dat uit Iran gedeporteerd werd. In dat geval zal het kind opgenomen worden in een staatsweeshuis. Het zoeken naar familieleden blijft ook dan doorgaan.⁵⁶¹ Het is niet bekend in welke mate er geen enkel familielid gevonden wordt van kinderen die vanuit andere landen terugkeren naar Afghanistan.

⁵⁵⁷ UNSG, *The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security*, A/74/897-S/2020/549, 17 juni 2020, pagina 8.

⁵⁵⁸ HRW, 'You have no right to complain', *education, social restrictions and justice in Taliban-held Afghanistan*, juni 2020.

⁵⁵⁹ Voor meer informatie en details hieromtrent wordt verwezen naar de website *Restoring Family Links* van het Rode Kruis: <https://familylinks.icrc.org/en/Pages/Countries/afghanistan.aspx> ongedateerd, geraadpleegd op 3 maart 2020.

⁵⁶⁰ WarChild – Afghanistan, <https://www.warchild.org.uk/what-we-do/projects/afghanistan> ongedateerd, geraadpleegd op 7 april 2020; vertrouwelijke bron, 7 april 2020.

⁵⁶¹ Vertrouwelijke bron, 16 april 2020.

Voor informatie over rekrutering van minderjarigen door gewapende groepen, zie paragraaf 1.3.11.

4 Migratie

4.1 Ontheemden

OCHA meldde dat het aantal geregistreerde binnenlands ontheemden als gevolg van het conflict in 2019 twintig procent hoger lag vergeleken met 2018. In 2019 ontvluchtten 427.043 (peildatum 18 december 2019) personen hun huizen als gevolg van het conflict, vergeleken met 356.297 personen in dezelfde periode in 2018. Mogelijk, aldus SIGAR, weerspiegelde die toename een intensivering van het conflict.⁵⁶² OCHA registreerde tussen begin januari en eind augustus 2020 bijna 158.000 personen die door oorlogsgeweld hun huizen verlieten. In dertig van de vierendertig provincies vond in enigerlei mate gedwongen verplaatsing van burgers door oorlogsgeweld plaats. Veel van die mensen bleven ontheemd verspreid over het land omdat het conflict en de armoede het voor hen niet mogelijk maakten om naar hun gebieden van herkomst terug te keren.⁵⁶³

UNHCR meldde dat in 2019 436.000 personen door het gewapende conflict ontheemd waren geraakt naast 295.000 personen door natuurrampen.⁵⁶⁴ Uit het jaarrapport over 2019 van *Internal Displacement Monitoring Centre* en *Norwegian Refugee Council* werd over Afghanistan vermeld dat het totaal aantal ontheemden in 2019 met ongeveer 600.000 personen toenam tot ruim vier miljoen personen. Naar schatting 1,2 miljoen daarvan zijn (nog altijd) ontheemd vanwege (natuur)rampen, zoals overstromingen en extreme droogte. Hiermee is Afghanistan het land met het hoogste aantal ontheemden ter wereld vanwege rampen. IDMC en NRC meldden dat in 2019 met name in de provincies Badghis, Farah, Helmand, Herat en Kandahar mensen door (natuur)rampen ontheemd raakten. De overige drie miljoen Afghaanse ontheemden zijn van huis verdreven door conflict en geweld, waarvan bijna een half miljoen nieuwe ontheemden in 2019 bedroeg. De meeste ontheemding vanwege conflict en geweld in 2019 vond plaats in het oosten, noorden en noordoosten van het land. Ook veel vluchtelingen die terugkeren, met name uit de buurlanden Iran en Pakistan, komen terecht in een situatie van ontheemding.⁵⁶⁵

IDMC heeft een onderzoek gedaan naar de relatie tussen ontheemding, migratiestromen en duurzame oplossingen in Afghanistan. Het betreft een niet-representatief onderzoek in september 2019 onder 120 ontheemde Afghanen in de provincies Kaboel, Herat en Nangarhar. Het onderzoek duidt elke Afghaan die terugkomt vanuit het buitenland aan als terugkeerder, ongeacht het feit of deze persoon na terugkeer ontheemd is. Samengevat komen uit dit onderzoek de volgende bevindingen naar voren:

- Ontheemding vindt vooral plaats vanuit provincies waarvan de controle zwaar betwist wordt of die onder controle staan van de Taliban. Ontheemden trekken naar provincies met een betere veiligheidssituatie en/of een provincie, vaak een stad, waar zij familie of een andere vorm van een sociaal netwerk hebben. Het helpen van een familielid in nood is sterk verankerd in de Afghaanse samenleving. Veel

⁵⁶² SIGAR, 20 januari 2020, pagina 119 en 120.

⁵⁶³ OCHA, *Afghanistan conflict induced displacements as of 01 september 2020*, geraadpleegd 1 september 2020, <https://www.humanitarianresponse.info/en/operations/afghanistan/idps>; OCHA, *AFGHANISTAN Snapshot of Population Movements (January to August 2020)*, 20 september 2020, https://www.humanitarianresponse.info/sites/www.humanitarianresponse.info/files/documents/files/afg_population_movement_snapshot_20200921.pdf.

⁵⁶⁴ UNHCR, *Operational update December 2019*, Geraadpleegd 15 juni 2020. De gegevens zijn van Ocha. <http://reporting.unhcr.org/sites/default/files/UNHCR%20Afghanistan%20Operational%20Update%20-%20December%202019.pdf>

⁵⁶⁵ IDMC en NRC, *GRID 2020. Global report on internal displacement*, april 2020, pagina ii, 2, 11-13, 49-50. Zie ook IDMC – Afghanistan <https://www.internal-displacement.org/countries/afghanistan> geraadpleegd op 7 mei 2020.

ontheemden komen terecht in een situatie van langdurige ontheemding in informele nederzettingen in stedelijk gebied.

- De meeste Afghanen die hun land verlaten, vertrekken om elders werk te zoeken vanwege het gebrek aan werkgelegenheid en mogelijkheden om in hun levensonderhoud te voorzien in hun eigen land. Voor veel ontheemden is het land verlaten geen optie meer, vanwege financiële verliezen die zij ten tijde van hun ontheemding geleden hebben.
- Het onderscheid tussen gedwongen en vrijwillige terugkeer vanuit buurlanden Pakistan en Iran vervaagt. In situaties zonder dwang hebben de omstandigheden in het gastland veel Afghanen aangezet tot terugkeer naar hun vaderland.
- De meerderheid van hen die terugkeren uit het buitenland komt in een situatie van ontheemding terecht. Dan wel direct, omdat zij niet terug kunnen keren naar hun regio van oorsprong, dan wel op een later moment.⁵⁶⁶

4.2 Vluchtelingen

In de buurlanden Pakistan en Iran bevinden zich al decennialang grote gemeenschappen Afghanen. Het betreft zowel vluchtelingen als arbeidsmigranten.⁵⁶⁷

Iran

In Iran verblijven ongeveer één miljoen als vluchteling geregistreerde Afghanen. Deze groep Afghanen is door de Iraanse migratieautoriteit BAFIA⁵⁶⁸ in samenwerking met UNHCR geregistreerd en voorzien van verblijfsdocumenten. Daarnaast is er een populatie van naar schatting twee miljoen ongeregistreerde Afghanen. Onder hen bevinden zich grote aantallen arbeidsmigranten, onder wie seizoenarbeiders. Hoewel er aanhoudende migratiestromen zijn tussen Iran en Afghanistan (zowel gedwongen als vrijwillig), blijft het totale aantal Afghanen in Iran min of meer gelijk. Ongeregistreerde Afghanen in Iran lopen het risico opgepakt en naar Afghanistan uitgezet te worden.⁵⁶⁹

In mei 2020 verklaarden Afgaanse migranten die illegaal Iran inreisden dat ongeveer vijftig van hen door Iraanse grenswachten waren gemarteld en vervolgens gedwongen werden de grensrivier in te gaan. De helft van hen zou dit niet hebben overleefd. Afghanistan en Iran stelden onderzoek in naar het incident.⁵⁷⁰

Pakistan

Eind 2019 verbleven in Pakistan 1,4 miljoen Afgaanse vluchtelingen in Pakistan met een *Proof of Registration* (PoR) kaart.⁵⁷¹ Deze kaart geeft legaal verblijfsrecht voor bepaalde tijd. In maart 2020 werden de vier *Proof of Registration Card Modification* (PCM) centra tijdelijk gesloten in verband met maatregelen om verspreiding van het coronavirus te beperken. Daarnaast is er een onbekend aantal, maar vermoedelijk vele honderdduizenden Afghanen zonder een dergelijke kaart in Pakistan.⁵⁷² UNHCR werkt nauw samen met de Pakistaanse autoriteiten, onder meer

⁵⁶⁶ IDMC, *The invisible majority. A different kind of pressure. The cumulative effects of displacement and return in Afghanistan*, januari 2020, pagina 5, 7, 10.

⁵⁶⁷ Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Voortgangsrapportage Nederlandse inzet in Afghanistan*, 20 mei 2020.

⁵⁶⁸ Bureau for Aliens and Foreign Immigrants Affairs, onderdeel van het Iraanse ministerie van Binnenlandse Zaken.

⁵⁶⁹ Vertrouwelijke bron, pagina 5, 7 april 2020; UNHCR, *Operational update December 2019*, Geraadpleegd 15 juni 2020. UNHCR geeft aan dat er eind december 2019 951.000 Afgaanse vluchtelingen in Iran verbleven.

⁵⁷⁰ The New York Times, *Afghanistan investigating claims migrants were killed by Iranian guards*, 2 mei 2020; vertrouwelijke bron, 4 mei 2020.

⁵⁷¹ UNHCR, *Operational update December 2019*, Geraadpleegd 15 juni 2020; Het actuele aantal is te vinden op de Operational Portal van de UNHCR <https://data2.unhcr.org/en/country/pak>.

⁵⁷² EASO, *Pakistan situation of Afghan refugees Country of origin information report*, mei 2020, pagina 17, https://coi.easo.europa.eu/administration/easo/PLib/05_2020_EASO_COI_Report_Pakistan_Situation_of_Afghan_Refugees.pdf, De Pakistaanse autoriteiten houden het op een half miljoen ongeregistreerde Afghanen; IOM, Pakistan migration snapshot, augustus 2019, pagina 14, <https://displacement.iom.int/system/tdf/reports/Pakistan%20Migration%20Snapshot%20Final.pdf?file=1&type=nod>

op het gebied van juridische hulp, toegang tot onderwijs en gezondheidszorg en het faciliteren van de Pakistaanse autoriteiten bij de uitvoering en implementatie van de nationale vreemdelingenwet.⁵⁷³

Vluchtelingen in Afghanistan

UNHCR ondersteunde eind 2019 de Afghaanse overheid bij de zorg voor ongeveer 72.000 personen verblijvend in de provincies Khost en Paktika. Ongeveer 12.000 van hen bevonden zich in het Gulan kamp in de provincie Khost dichtbij de grens met Pakistan.⁵⁷⁴ Het gaat om personen die grensoverschrijdende gewapende confrontaties in het grensgebied tussen Pakistan en Afghanistan ontvlucht waren. Ook in mei 2019 ontvluchtten honderden gezinnen dergelijk geweld en zochten hun toevlucht in de provincie Khost. Het zou onder meer gaan om personen uit Noord-Waziristan in Pakistan.⁵⁷⁵

4.3 Terugkeer

In de verslagperiode keerden vele Afghanen, al dan niet gedwongen, terug uit de buurlanden Iran en Pakistan (zie paragraaf 4.3.2). Ook vond terugkeer plaats vanuit de EU waaronder Nederland en vanuit Turkije. In 2019 kregen bijna 30.000 Afghanen te horen dat ze moesten vertrekken uit een EU-lidstaat; slechts enkele duizenden vertrokken gedwongen in 2019 naar een niet-EU-staat.⁵⁷⁶ Turkije zette in 2020 dagelijks ongeveer 200 niet toegelaten Afghanen uit naar Afghanistan (naar Kaboel en Mazar i-Sharif). Als gevolg van het ontbreken van vluchten door *Turkish airlines* stopten deze uitzettingen tijdelijk.⁵⁷⁷ OCHA meldde voor de periode januari tot en met augustus 2020 dat Turkije ongeveer 6.000 mensen naar Afghanistan uitzette en dat een klein aantal personen uit vooral EU-lidstaten in Europa terugkeerde.⁵⁷⁸

4.3.1 Terugkeer vanuit Nederland en de Europese Unie

Nederland en Afghanistan werken samen op basis van een *memorandum of understanding* (MoU) uit 2003- ondertekend door Nederland, Afghanistan en UNHCR- dat gedwongen terugkeer mogelijk maakt, mits relevante humanitaire aspecten zijn meegewogen. De tussen de EU en de Afghaanse overheid afgesproken *EU-Afghanistan Joint Way Forward on Migration issues*, het samenwerkingsdocument dat de EU op 2 oktober 2016 ondertekende met de Afghaanse regering, onderschrijft dit. Het bilaterale MoU is nog steeds van kracht.⁵⁷⁹

e&id=6535. Tussen augustus 2017 en februari 2018 registreerden IOM in samenwerking met de Pakistaanse overheid 879.198 ongedocumenteerde Afghanen voor een Afghan Citizen Card; SIGAR, *Quarterly report to the United States Congress*, 30 januari 2020, pagina 119 en voetnoot 381, SIGAR, meldde dat volgens het Department of State van de VS de Pakistaanse overheid op 25 oktober 2019 de geldigheid van de ACC/s formeel verlengde tot 31 december 2019. De ACC (waarvan er ongeveer 878.000) zijn mogen tijdelijk verblijven in Pakistan. Ze hebben echter geen vluchtelingenstatus of permanent verblijf.

⁵⁷³ UNHCR, *Fact Sheet Pakistan*, 31 december 2019; UNHCR – Global Focus – Pakistan – 2020 Plan Overview, http://reporting.unhcr.org/node/2546#_ga=2.18118649.1916572708.1587627315-1791154722.1550068390, geraadpleegd op 23 april 2020; UNHCR Pakistan, *Proof of Registration Card Modification Centres close temporarily in Pakistan*, 17 maart 2020. <https://unhcrpk.org/proof-of-registration-card-modification-centres-close-temporarily-in-pakistan/>.

⁵⁷⁴ UNHCR, *Factsheet Afghanistan*, geraadpleegd 1 september 2020, <https://reporting.unhcr.org/sites/default/files/UNHCR%20Afghanistan%20Fact%20Sheet%20-%20December%202019.pdf>.

⁵⁷⁵ NRC, Left behind: Waziristan refugees in Afghanistan risk being forgotten as humanitarian assistance decreases, oktober 2019, <https://www.nrc.no/globalassets/pdf/briefing-notes/left-behind-waziristan-refugees-in-afghanistan/left-behind---situation-for-waziristan-refugees.pdf>.

⁵⁷⁶ Eurostat, [https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=File:Top_20_countries_of_citizenship_of_non-EU_citizens_ordered_to_leave_the_EU-27,_2018_and_2019_\(number\)_MI20.png](https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=File:Top_20_countries_of_citizenship_of_non-EU_citizens_ordered_to_leave_the_EU-27,_2018_and_2019_(number)_MI20.png), geraadpleegd 3 september 2019.

⁵⁷⁷ Vertrouwelijke bron, 19 augustus 2020.

⁵⁷⁸ OCHA, *AFGHANISTAN Snapshot of Population Movements (January to August 2020)*, 20 september 2020, https://www.humanitarianresponse.info/sites/www.humanitarianresponse.info/files/documents/files/afg_population_movement_snapshot_20200921.pdf.

⁵⁷⁹ Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen Ambtsbericht Afghanistan*, maart 2019, pagina 111 en 112, Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Voortgangsrapportage Nederlandse inzet in Afghanistan*, 20 mei 2020;

Afghanistan blijft een belangrijk land van herkomst voor asielzoekers in Nederland en Europa. De meerderheid van deze aanvragen wordt echter afgewezen. Uitgeprocedeerde asielzoekers hebben geen recht om in Nederland te blijven. Het heeft de voorkeur dat terugkeer op vrijwillige wijze gebeurt. In dat geval kan aanspraak worden gemaakt op terugkeerondersteuning via de Internationale Organisatie voor Migratie (IOM). In 2019 werd met medewerking van de Afghaanse autoriteiten gedwongen terugkeer van ongeveer twintig uitgeprocedeerde Afghanen gerealiseerd. De grootste uitdaging is het uitblijven van medewerking van de Afghaanse autoriteiten bij gedwongen terugkeer van alleenstaande minderjarige asielzoekers.⁵⁸⁰

Uit cijfers van de Internationale Organisatie voor Migratie (IOM) blijkt dat in 2019 vanuit Nederland 17 Afghanen vrijwillig zijn teruggekeerd naar hun land van herkomst met behulp van deze organisatie. In het eerste kwartaal van 2020 betrof dit zes personen. De trend van een afname in de aantallen vrijwillige terugkeer zet zich hiermee voort. In 2016 betrof het 110 personen, in 2017 keerden 72 Afghanen vrijwillig terug vanuit Nederland en in 2018 was dit aantal gedaald tot 28 personen.⁵⁸¹

Terugkeer onbegeleide minderjarigen

Wat betreft de terugkeer van minderjarigen naar Afghanistan, wordt verwezen naar de Joint Way Forward. Dit document stelt dat, voorafgaand aan hun uiteindelijke terugkeer naar Afghanistan, zorgvuldige aandacht moet worden gegeven aan de humanitaire aspecten bij onbegeleide minderjarigen en andere kwetsbare groepen. Met betrekking tot niet-begeleide minderjarigen specificiert de Joint Way Forward dat zij niet mogen worden teruggestuurd zonder dat de gezinsleden met succes zijn opgespoord of zonder adequate opvang- en zorgregelingen in Afghanistan. De EU-lidstaten en de Afghaanse regering, aldus de Europese Commissie op 5 mei 2020, hebben de bepalingen van de Joint Way Forward zeer restrictief toegepast ten aanzien van kwetsbare groepen. Sinds de ondertekening van de Joint Way Forward zijn zeven minderjarigen teruggestuurd naar Afghanistan (zes in 2017, één in 2018) in door Frontex gecoördineerde terugkeeroperaties; geen van hen was onbegeleid. Als gevolg van de COVID-19 pandemie hebben EU-lidstaten momenteel alle terugkeer naar Afghanistan opgeschort.⁵⁸²

4.3.2

Terugkeer vanuit Pakistan en Iran.

Pakistan en Iran vangen sinds veertig jaar Afghaanse vluchtelingen⁵⁸³ op. De *Memoranda of Understanding* (MoU's) tussen Afghanistan, Pakistan en Iran alsmede met UNHCR inzake samenwerking bij de integratie van Afghaanse vluchtelingen alsmede bij vrijwillige terugkeer zijn nog steeds geldig. In Juni 2019 vonden

vertrouwelijke bron, 22 april 2020; paragraaf 12 van het MoU uit 2003 geeft aan: 'The Parties will take special measures to ensure that vulnerable groups receive adequate protection, assistance and care throughout the repatriation and reintegration process. In particular, measures will be taken to ensure that unaccompanied minors are not returned prior to successful tracing of family members or without specific and adequate reception and care-taking arrangements having been put in place in Afghanistan'. Meer informatie over de migratiesamenwerking tussen Afghanistan en Nederland is te vinden in: Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Voortgangsrapportage Nederlandse inzet in Afghanistan*, 20 mei 2020, https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/brieven_regering/detail?id=2020Z09075&did=2020D19519; ministerie van Buitenlandse Zaken, Brief aan de Voorzitter van de Eerste Kamer, *Betreft Nederlandse inzet in Afghanistan 2018-2021*, 15 juni 2018.

⁵⁸⁰ Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Voortgangsrapportage Nederlandse inzet in Afghanistan*, 20 mei 2020; vertrouwelijke bron, 22 april 2020.

⁵⁸¹ IOM Nederland, *Monthly statistics voluntary return 2008 – Today*, https://iom-nederland.nl/images/Statistics/2020/Departures_For_Website.xlsx, geraadpleegd op 21 april 2020.

⁵⁸² European parliament, Parliamentary questions, *Answer given by Ms Johansson on behalf of the European Commission. Question reference: P-000585/2020*, 5 mei 2020 / update 11 mei 2020.

https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/P-9-2020-000585-ASW_EN.html; Frontex is een EU-agentschap dat opgericht is ter ondersteuning van de samenwerking van de Lidstaten bij het bewaken van de gezamenlijke buitengrens. Voor meer informatie zie: https://www.europa-nu.nl/id/vh6telvdgppy/europees_grenswachtagentschap_frontex.

⁵⁸³ In de bredere, niet Verdragsrechtelijke zin van het woord.

bijeenkomsten plaats van de *Tripartite Commission* (Afghanistan, Pakistan, UNHCR) en van de Quadripartite *Steering Committee* (inclusief Iran). In juni 2019 hebben de Afghaanse en Pakistaanse autoriteiten hun tripartite overeenkomst met de vluchtelingenorganisatie van de Verenigde Naties, UNHCR, verlengd. Hierin committeren zij zich aan het principe van vrijwillige terugkeer onder waardige en veilige omstandigheden, duurzame re-integratie in Afghanistan en blijvende steun aan gastgemeenschappen in Pakistan. Daarnaast hebben Afghanistan, Pakistan en Iran zich met de UNHCR gecommitteerd aan een plan voor allesomvattende oplossingen aangaande Afghaanse vluchtelingen in de regio. Dit is vastgelegd in de *Solutions Strategy for Afghan Refugees* (SSAR) die in 2012 gelanceerd werd.⁵⁸⁴

In Pakistan en Iran tezamen verblijven ongeveer vijf miljoen Afghanen. Jaarlijks keren uit deze twee landen een half miljoen Afghanen (al dan niet tijdelijk) terug naar Afghanistan. De uitbraak van het coronavirus (COVID-19) leidde in Iran in het eerste kwartaal van 2020 tot een toename van het aantal Afghanen dat vrijwillig – zich gedwongen gevoeld door de omstandigheden – terugkeerde naar Afghanistan. Onder hen bevonden zich ook onbegeleide minderjarigen.⁵⁸⁵

Blijkens gegevens van de Internationale Organisatie voor Migratie (IOM) keerden in 2019 505.000 ongedocumenteerde Afghanen vanuit buurlanden naar Afghanistan terug. Daarnaast was sprake van de terugkeer van 8.079 Afghaanse vluchtelingen in 2019; 6.062 keerden terug uit Pakistan en 1.939 uit Iran. Betrokkenen kwamen onder meer in aanmerking voor financiële hulp na terugkeer.⁵⁸⁶ Het aantal vrijwillig teruggekeerde vluchtelingen was laag vergeleken met voorgaande jaren. De belangrijkste *pull-factors* om terug te keren waren de wens om herenigd te worden met familie en mogelijkheden op werk in Afghanistan. De belangrijkste *push-factors* waren de strikte grenstoelating vereisten en het verlies aan inkomen verwervende activiteiten in hun gastlanden.⁵⁸⁷

In 2020 keerden tot 22 augustus 469.059 ongedocumenteerde Afghaans migranten uit Iran (466.984) en Pakistan (2.075) terug. Van die migranten kregen 57.073 afkomstig uit Iran en 2.075 uit Pakistan enigerlei hulp. De grens met Pakistan was gesloten vanaf begin maart en opende pas 22 augustus 2020.⁵⁸⁸ UNHCR meldde dat tussen 23 en 28 augustus 2020 103.207 personen vanuit Pakistan via de Spin Boldak grensovergang in Kandahar terugkeerden. De Ghulam Khan grensovergang bleef gesloten voor voetgangersverkeer.⁵⁸⁹

4.3.3 Omstandigheden na terugkeer

Afghanistan met een geschatte bevolking van 37,6 miljoen inwoners kent al veertig jaar oorlog en is een van de armste landen ter wereld. Bijna de helft (48%) van de bevolking is jonger dan vijftien jaar oud. 93 % van de Afghaanse huishoudens

⁵⁸⁴ Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen ambtsbericht Afghanistan*, maart 2019, pagina 108; UNHCR, *Support platform for the solutions strategy for Afghan refugees (SSAR) to support voluntary repatriation, sustainable reintegration and assistance to host countries – Concept note*, 27 november 2019.

⁵⁸⁵ IDMC, *The invisible majority*, januari 2020, pagina 13; IOM, *Spike in migrant arrivals as IOM supports COVID-19 response in Afghanistan*, 17 maart 2020; vertrouwelijke bron, 7 april 2020.

⁵⁸⁶ UNHCR, *Operational update December 2019*, Geraadpleegd 15 juni 2020.

⁵⁸⁷ SIGAR, *Quarterly report to the United States Congress*, 30 januari 2020, pagina 119 en voetnoot 383.

⁵⁸⁸ IOM, *Return of undocumented migrants, weekly situation report 16-22 augustus 2020*, geraadpleegd 1 september 2020, https://afghanistan.iom.int/sites/default/files/Reports/iom_afghanistan-return_of_undocumented_afghans_situation_report_16-22_aug_2020.pdf; OCHA, *AFGHANISTAN Snapshot of Population Movements (January to August 2020)*, 20 september 2020, https://www.humanitarianresponse.info/sites/www.humanitarianresponse.info/files/documents/files/afg_population_movement_snapshot_20200921.pdf. OCHA meldde dat in de periode januari tot en met augustus 2020 ongeveer 471.000 personen uit buurlanden naar Afghanistan terugkeerden, waarvan 468.000 uit Iran en 3.065 uit Pakistan.

⁵⁸⁹ OCHA, *Afghanistan strategic situation report Covid-19 nr. 72*, 31 augustus 2020.

verdient minder dan twee USD per persoon per dag.⁵⁹⁰ Hoewel de situatie in Afghanistan op sommige gebieden sedert 2001 aanzienlijk is verbeterd (zie de positie van vrouwen en meisjes), is het leven van het overgrote deel van de Afghanen in Afghanistan zwaar door het voortgaande conflict en de samenhangende onveiligheid, de risico's op natuurrampen zoals droogtes en aardbevingen, de slechte economische perspectieven en de gebrekkige infrastructuur waaronder de gezondheidssector.⁵⁹¹ De humanitaire situatie in Afghanistan verslechterde in 2019 aanzienlijk, als gevolg van instabiliteit en afwisselende droogte én overstromingen. Het aantal mensen in Afghanistan dat voedsel onzeker was steeg mede daardoor in rap tempo.⁵⁹² OCHA meldt in haar *Humanitarian Response Plan* van december 2019 dat tachtig procent van de Afghaanse bevolking onder de internationale armoedegrens leeft.⁵⁹³ Ook in 2020 werd de bevolking van Afghanistan geconfronteerd naast de voortgaande onveiligheid met natuurrampen, zoals de overstromingen in augustus 2020 in delen van het land met vele slachtoffers als gevolg.⁵⁹⁴

Een compilatie van informatie over de veiligheidssituatie en de sociaaleconomische omstandigheden in Kaboel, Herat en Mazar-i Sharif is te vinden in rapporten van EASO en ACCORD.⁵⁹⁵

Ongeveer 4,1 miljoen mensen raakten sinds 2012 ontheemd. Velen zochten hun toevlucht tot de stedelijke gebieden. Volgens de Internationale Organisatie voor Migratie, die deze gegevens bijhoudt, zijn er geen aanwijzingen dat deze mensen van plan zijn naar hun gebieden van herkomst terug te keren.⁵⁹⁶ OCHA geeft aan dat de behoeften aan onderdak, water, sanitaire voorzieningen en hygiëne enorm zijn onder ontheemden. Velen van hen leven in provisorische onderkomens of tenten onder overbevolkte omstandigheden met nauwelijks toegang tot voorzieningen.⁵⁹⁷

De afgelopen vijf jaar keerden miljoenen Afghanen terug uit de buurlanden Iran en Pakistan. Die terugkeer was deels een keuze en vond deels onder dwang plaats. Volgens een onderzoek van de Wereldbank en UNHCR onder teruggekeerden waren de meeste terugkeerders financieel slechter af in Afghanistan dan Afghanen achtergebleven in Pakistan. Ook hadden aanzienlijk meer terugkeerders geen werk en hogere schulden dan Afghanen die nooit hun land hadden verlaten. De toename in terugkeer uit buurlanden had meerdere oorzaken zoals een toename van negatieve gevoelens onder de lokale bevolking in buurlanden ten aanzien van Afghaanse vluchtelingen en migranten, meer deportaties van ongedocumenteerde migranten en vluchtelingen, de spanningen tussen de VS en Iran en de economische situatie. De beschikbare hulp en diensten voor teruggekeerde vluchtelingen en migranten is schaars. Bij de vier belangrijkste grensovergangen tussen Iran en

⁵⁹⁰ OCHA, *Humanitarian response plan Afghanistan 2018-2021*, juni 2020, voorwoord, pagina 16. De bevolking bestaat naar schatting voor 51% uit mannen en 49% uit vrouwen. https://www.humanitarianresponse.info/sites/www.humanitarianresponse.info/files/documents/files/afg_hrp_2020_revision_june_2020.pdf

⁵⁹¹ Voor meer informatie, zie bijvoorbeeld: OCHA, *Humanitarian response plan Afghanistan 2018-2021*, juni 2020, pagina 15 tot en met 17.

⁵⁹² Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Voortgangsrapportage Nederlandse inzet in Afghanistan*, 20 mei 2020.

⁵⁹³ UN OCHA, *Humanitarian response plan Afghanistan 2018-2021*, december 2019, pagina 13.

⁵⁹⁴ ECHO, Afghanistan - Flash Floods update (DG ECHO, UN OCHA, ERM Partners) (ECHO Daily Flash of 01 September 2020), 1 september 2020, <https://reliefweb.int/report/afghanistan/afghanistan-flash-floods-update-dg-echo-un-ocha-erm-partners-echo-daily-flash-01>; The Guardian, 'Many people are still missing': Afghanistan families devastated by flash floods; Floods, droughts, avalanches and landslides are common in the mountainous, arid terrain, 1 september 2020.

⁵⁹⁵ EASO, Afghanistan key socio-economic indicators, Focus on Kabul city, Mazar e-Sharif and Herat city, Country of origin information report, april 2019, <https://www.easo.europa.eu/sites/default/files/publications/EASO-COI-Afghanistan-KSEI-April-2019.pdf>; ACCORD, ecoinet featured topic on Afghanistan: Security situation and socio-economic situation in Herat-City and Mazar-e Sharif, 26 november 2019, <https://www.ecoi.net/en/document/2020562.html>.

⁵⁹⁶ OCHA, *Humanitarian response plan Afghanistan 2018-2021*, juni 2020, pagina 16. Het betreft gegevens uit IOM's Displacement Tracking Matrix (DTM) Baseline Mobility Assessment voor 2019.

⁵⁹⁷ OCHA, *Humanitarian response plan Afghanistan 2018-2021*, juni 2020, pagina 16. WASH is een afkorting voor 'Water, sanitation and hygiene'.

Pakistan met Afghanistan worden vluchtelingen geregistreerd. De meest kwetsbaren onder hen, zoals ongebegeleide minderjarigen en alleenstaande vrouwen, ontvangen kortstondig hulp zoals voedsel, kleding en hulp bij binnenlands reizen. Ongeveer een derde van deze teruggekeerden vestigde zich in Kaboel of in de provincie Nangarhar in het oosten.⁵⁹⁸

COVID-19

De COVID-19 pandemie verergerde de humanitaire situatie aanzienlijk in dit land waar meer dan negentig procent van de bevolking in extreme armoede leeft en tachtig procent afhankelijk is van informele arbeid om te overleven. OCHA, de noodhulporganisatie van de VN, schat medio 2020 in dat veertien miljoen mensen acute humanitaire behoeften hebben; begin 2020 betrof dit nog 9.4 miljoen personen. Een derde van het land wordt geconfronteerd met onmiddellijke voedselonzeekerheid, waaronder bijna vier miljoen mensen die in een noodsituatie verkeren.⁵⁹⁹

Het COVID-19 virus heeft zich over heel Afghanistan verspreid. Volgens gegevens van het Afghaanse ministerie van Volksgezondheid waren er eind augustus 2020 38.162 personen met een bevestigde COVID-19 besmetting. De meeste bevestigde geïnfecteerde personen bevonden zich in de provincie Kaboel gevolgd door de provincies Herat, Balkh, Kandahar en Nangarhar. 1.402 personen waren overleden aan het virus waarvan 71 gezondheidswerkers. Volgens overheidsgegevens van 1 oktober 2020 was het aantal mensen in Afghanistan dat positief was getest op COVID-19 toegenomen tot 39.616 personen, waarvan 33.058 hersteld en 1.470 overleden. Als gevolg van de beperkte volksgezondheidsmiddelen en testcapaciteit en het ontbreken van een nationaal overlijdensregister achtte OCHA het aannemelijk dat het werkelijk aantal besmette COVID-19 personen alsmede het aantal aan het virus overleden personen ondergerapporteerd was.⁶⁰⁰

4.3.4

Internationale organisaties

Verschillende internationale organisaties bieden Afghanen ondersteuning bij en na terugkeer. De twee grootste instanties die zich hiermee bezighouden zijn IOM en UNHCR. IOM kan vanuit Nederland en andere (Europese) landen praktische ondersteuning geven bij het organiseren van de terugkeer. Ook kan IOM financiële en praktische steun verstrekken om de re-integratie na aankomst te bevorderen, zoals kortstondige opvang en transport. UNHCR ondersteunt Afghaanse vluchtelingen die vrijwillig vanuit Pakistan terugkeren. In 2019 betrof dit ruim zesduizend personen.⁶⁰¹ Zij krijgen bij aankomst in Afghanistan een financiële bijdrage van ongeveer US\$200.⁶⁰² Ook faciliteert UNHCR Afghanen die vanuit Iran vrijwillig terug willen keren naar Afghanistan.⁶⁰³ Naast IOM en UNHCR kunnen ook andere organisaties ondersteuning bieden bij en/of na terugkeer, bijvoorbeeld waar het gaat om het terugvinden van familieleden.⁶⁰⁴

⁵⁹⁸ The World Bank Group and UNHCR, living conditions and settlement decisions of recent Afghan returnees, juni 2019, <http://documents1.worldbank.org/curated/en/344311561017281303/pdf/Living-Conditions-and-Settlement-Decisions-of-Recent-Afghan-Returnees-Findings-from-a-2018-Phone-Survey-of-Afghan-Returnees-and-UNHCR-data.pdf>; The New Humanitarian, *Coming home to conflict: Why Afghan returnees say they were better off as refugees*, 1 augustus 2019; The New Humanitarian, *US-Iran tensions push Afghans home to conflict*, 6 februari 2020.

⁵⁹⁹ OCHA, *Afghanistan Humanitarian Response Plan 2018-2021 (June 2020 Revision)*, 8 juni 2020, <https://reliefweb.int/report/afghanistan/afghanistan-humanitarian-response-plan-2018-2021-june-2020-revision>

⁶⁰⁰ OCHA, *Afghanistan strategic situation report Covid-19 nr. 72*, 31 augustus 2020, https://www.humanitarianresponse.info/sites/www.humanitarianresponse.info/files/documents/files/strategic_sitrep_covid-19_31_august_2020_final.pdf; vertrouwelijke bron, 12 oktober 2020.

⁶⁰¹ De terugkeer wordt vanwege het winterseizoen alleen van maart tot en met november gerealiseerd.

⁶⁰² Ter vergelijking: uit het jaaronderzoek 2019 van The Asia Foundation komt naar voren dat 24% van de respondenten een gemiddeld maandinkomen per huishouden heeft van minder dan US\$65; 66% van de huishoudens heeft een maandinkomen tussen US\$65-US\$260 (berekend met de dagkoers van 23 april 2020).

⁶⁰³ IOM – Afghanistan, *Joint Press Release: UNHCR and IOM Continue Collaboration on Sustainable Return and Reintegration in Afghanistan*, 26 juni 2019; UNHCR, *Fact Sheet Pakistan*, 31 december 2019; IOM – Afghanistan, *Assisted Voluntary Return and Reintegration (AVRR) – Factsheet 2020*, 30 januari 2019.

⁶⁰⁴ Zie ook paragraaf 3.4.8 van dit ambtsbericht. Vertrouwelijke bron, 7 april 2020.

4.3.5 Standpunt UNHCR

UNHCR verwijst naar onderstaand standpunt zoals geformuleerd in de *UNHCR eligibility guidelines for assessing the international protection needs of asylum-seekers from Afghanistan* van 30 augustus 2018.⁶⁰⁵ Desgevraagd gaf UNHCR aan onverminderd bovengenoemd standpunt te onder schrijven.⁶⁰⁶

UNHCR is van mening dat er geen binnenlands vlucht- of vestigingsalternatief aanwezig is in delen van Afghanistan die onder feitelijke controle van opstandelingengroeperingen staan. Ook is UNHCR van mening dat een binnenlands vlucht of vestigingsalternatief niet aanwezig is in delen van het land waar gevechtshandelingen plaatsvinden tussen regeringsgezinde strijdkrachten en gewapende opposanten en tussen gewapende opposanten onderling. UNHCR stelt in haar rapport van 30 augustus 2018 tevens dat in het algemeen *Kaboel* geen binnenlands vlucht of vestigingsalternatief kan bieden. Daarbij baseert UNHCR zich op de verslechterende trend van de veiligheidssituatie van burgers. UNHCR refereert in dit verband in het bijzonder aan de rapportages van UNAMA over aantallen burgerslachtoffers en meer in het bijzonder aan dat in 2017 zeventig procent van alle burgerslachtoffers in Afghanistan als gevolg van zelfmoord en complexe aanvallen in de stad *Kaboel* vielen. Burgers die deelnemen aan dagelijkse economische en sociale activiteiten in *Kaboel* staan bloot aan wijdverbreid geweld dat het leven in de stad raakt. Dergelijke activiteiten betreffen onder meer reizen van en naar werk, naar ziekenhuizen en klinieken of het reizen naar school, inkomen generende activiteiten die op straat plaatsvinden zoals straatverkoop maar ook het bezoeken van markten, moskeeën en andere plekken waar mensen samenkomen. Bovendien zijn de levensomstandigheden in *Kaboel*, waaronder huisvesting en toegang tot werk, voor het grootste deel van de bevolking slecht.⁶⁰⁷

⁶⁰⁵ UNHCR, *UNHCR eligibility guidelines for assessing the international protection needs of asylum-seekers from Afghanistan*. HCR/EG/AFG/18/02, 30 augustus 2018.

⁶⁰⁶ Tel. com. UNHCR 19 augustus 2020. 'Internal flight or relocation alternative is not available in areas under the control of AGEs or in areas affected by ongoing combat. No blanket area of the country is safe, including the major cities (Kabul, Herat and Mazar) given the general insecurity, as well as the security risks while travelling. Any proposed internal flight or relocation alternative (IFA/IRA) must be both relevant (practically, legally and safely accessible; and not exposing the applicant to a risk of persecution or other serious harm in the proposed area of IFA), and reasonable (the claimant, in the context of the country concerned, must be able to lead a relatively normal life without facing undue hardship). UNHCR considers that an internal flight or relocation alternative is generally not available in Kabul given the security, human rights and humanitarian situation in Kabul. For other cities, including Herat and Mazar, you need to take into account the specific background of people such as rural people, or people with a specific ethnic profile. You also need to take into account the lack of possibilities for people to reestablish themselves in a context where already huge numbers of people are displaced.'

⁶⁰⁷ UNHCR, *UNHCR eligibility guidelines for assessing the international protection needs of asylum-seekers from Afghanistan*. HCR/EG/AFG/18/02, pagina 9 en 10, 30 augustus 2018.

5 Bijlagen

5.1 Geraadpleegde bronnen

Rapporten, artikelen en boeken

Afghanistan Analyst Network (AAN)

- *Afghanistan's 2019 Elections (29): A statistical overview of the preliminary results*, 8 februari 2020, <https://www.afghanistan-analysts.org/en/reports/political-landscape/afghanistans-2019-elections-29-a-statistical-overview-of-the-preliminary-results/>
- *"Faint lights twinkling against the dark": Reportage from the fight against ISKP in Nangrahar*, 19 februari 2019
- CIA-backed Afghan paramilitaries accused of grave abuses: new Human Rights Watch report, 31 oktober 2019, <https://www.afghanistan-analysts.org/en/reports/rights-freedom/cia-backed-afghan-paramilitaries-accused-of-grave-abuses-new-human-rights-watch-report/>
- *Afghanistan's 2019 Elections (30): Final results... and parallel governments?*, 19 februari 2020
- *Afghanistan's Anti-Corruption Institutions: Too many, and with too few results*, 20 mei 2019
- *Hit from Many Sides 1: Unpicking the recent victory against the ISKP in Nangrahar*, 1 maart 2020

AAN & German Global Public Policy Institute (GPPI)

- *Ghosts of the Past: Lessons from Local Force Mobilisation in Afghanistan and Prospects for the Future*, juli 2020

ACCORD

- *ecoi.net featured topic on Afghanistan: Security situation and socio-economic situation in Herat-City and Mazar-e Sharif*, 26 november 2019, <https://www.ecoi.net/en/document/2020562.html>.

Afghanistan Independent Human Rights Commission (AIHRC)

- AIHRC, *Summary Report on Human Rights Situation in Detention Centers*, 24 maart 2020.

Afghan Journalist Safety Committee (AJSC) ,

- *First six month report 2020*, <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/First-Six-Months-Report-2020.pdf>

Asia Foundation

- *A survey of the Afghan people. Afghanistan in 2019*, https://asiafoundation.org/wp-content/uploads/2019/12/2019_Afghan_Survey_Full_Report.pdf

Australian Government - DFAT

- *DFAT Country information report Afghanistan*, 27 juni 2019

Chr. Michelsen Institute

- CMI Insight 2018:2, *Missing from the picture: Men imprisoned for 'moral crimes' in Afghanistan*, juni 2018

CIA

- *The World Fact Book, last updated 17 June 2020.*

Clingendael Spectator

- *Will the US-Taliban agreement bring peace in Afghanistan?*, 4 maart 2020

Cordaid

- *Women of Afghanistan: "We came out of the dark. We will never go back"*, 4 maart 2019

Council on Foreign Relations (CFR)

- *Afghanistan endgame, part one: Is Sirajuddin Haqqani ready for peace?*, 14 augustus 2019

Danish National ID Centre

- *Afghanistan: National Identity Card (Tazkera)*, mei 2019.

EASO

- *Afghanistan Security situation, Country of origin information report*, september 2020,
https://coi.easo.europa.eu/administration/easo/PLib/2020_09_EASO_COI_Report_Afghanistan_Security_situation.pdf.
- *Anti-Government Elements (AGE's), country of origin information report*, augustus 2020,
https://coi.easo.europa.eu/administration/easo/PLib/2020_08_EASO_COI_Report_Afghanistan_Anti_Government_Elements_AGEs.pdf
- *Afghanistan Criminal law, customary justice and informal dispute resolution*, juli 2020,
https://coi.easo.europa.eu/administration/easo/PLib/2020_07_EASO_COI_Report_Afghanistan_Criminal_Law_Customary_Justice_Dispute_Resolutions.pdf
- *State structure and security forces*, augustus 2020,
https://coi.easo.europa.eu/administration/easo/PLib/2020_08_EASO_COI_Report_Afghanistan_state_structure_and_security_forces.pdf
- *Pakistan situation of Afghan refugees Country of origin information report*, mei 2020,
https://coi.easo.europa.eu/administration/easo/PLib/05_2020_EASO_COI_Report_Pakistan_Situation_of_Afghan_Refugees.pdf.
- *Afghanistan key socio-economic indicators, Focus on Kabul city, Mazar e-Sharif and Herat city, Country of origin information report*, april 2019,
<https://www.easo.europa.eu/sites/default/files/publications/EASO-COI-Afghanistan-KSEI-April-2019.pdf>.

Giustozzi, Antonio

- *The Islamic State in Khorasan*, 2018

Hague Journal on the Rule of Law, Sevastik Per

- *Rule of Law, Human Rights and Impunity: The Case of Afghanistan*, mei 2019.

Human Rights Watch

- *Afghanistan: Taliban child soldier recruitment surges*, 17 februari 2016
- *Taliban Linked to Murder of Afghan Rights Defender*, 6 september 2019
- *Afghanistan: Taliban's Criminal Attacks on Election Activities*, 17 september 2019;
- *Abusive night raids by CIA-backed Afghan strike forces*, 31 oktober 2019,

<https://www.hrw.org/report/2019/10/31/theyve-shot-many/abusive-night-raids-cia-backed-afghan-strike-forces>

- *World Report 2019 – Afghanistan*
- *World Report 2020 – Afghanistan*
- 'You have no right to complain', education, social restrictions and justice in Taliban-held Afghanistan, juni 2020, <https://www.hrw.org/report/2020/06/30/you-have-no-right-complain/education-social-restrictions-and-justice-taliban-held>

International Lesbian, Gay, Bisexual, Trans and Intersex Association (ILGA)

- *state-sponsored homophobia 2019*, https://ilga.org/downloads/ILGA_State_Sponsored_Homophobia_2019.pdf

International Crisis Group

- *What Will Happen if the U.S. Military Pulls Out of Afghanistan Without a Peace Deal?*, 26 maart 2020, <https://www.crisisgroup.org/asia/south-asia/afghanistan/what-will-happen-if-us-military-pulls-out-afghanistan-without-peace-deal>

Immigration and Refugee Board of Canada

- *Response to information requests. AFG106237.E Afghanistan: Requirements and procedures to obtain tazkira [tazkera], including from abroad; appearance and security features (2017-February 2019)*, 6 februari 2019.

Institute for Economics & Peace,

- *Global Index of Peace*, juni 2020, http://visionofhumanity.org/app/uploads/2020/06/GPI_2020_web.pdf, IEP

Institute for War & Peace Reporting

- *Afghan Women Still Bound by Burka*, 12 februari 2016.

International Crisis Group (ICG)

- *Afghan Leaders End Political Impasse*, 20 mei 2020.

International Journal of Recent Technology and Engineering (IJRTE)

- Ghulam Mohammad Qanet & Mohammad Naqib Ishan Jan, *Madrasas and Recruitment of Child Soldiers: The Scenario in Afghanistan*, mei 2019, Volume 8, issue-1C2, pagina 376

IOM

- *Pakistan migration snapshot*, augustus 2019, <https://displacement.iom.int/system/tdf/reports/Pakistan%20Migration%20Snapshot%20Final.pdf?file=1&type=node&id=6535>.

Landinfo

- *Report Afghanistan: Tazkera, passports and other ID documents*, 22 mei 2019.

Ministerie van Buitenlandse Zaken

- *Voortgangsrappportage Nederlandse inzet in Afghanistan*, 20 mei 2020, <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/ambtsberichten/2019/03/01/algemeen-ambtsbericht-afghanistan>
- *Algemeen ambtsbericht Afghanistan*, maart 2019.

NRC

- *Left behind: Waziristan refugees in Afghanistan risk being forgotten as humanitarian*

assistance decreases, oktober 2019, <https://www.nrc.no/globalassets/pdf/briefing-notes/left-behind-waziristan-refugees-in-afghanistan/left-behind---situation-for-waziristan-refugees.pdf>.

OCHA

- *Humanitarian response plan Afghanistan 2018-2021*, juni 2020.

SIGAR (Special Inspector General for Afghanistan Reconstruction)

- *Afghanistan's Anti-Corruption Efforts: The Afghan Government made progress in meeting its anti-corruption strategy benchmarks, but serious challenges remain to fighting corruption*, 20 juni 2019.
- *Quarterly report to the United States Congress*, 30 januari 2020, <https://www.sigar.mil/pdf/quarterlyreports/2020-01-30qr.pdf>.

The Asia Foundation,

- *A survey of the Afghan people. Afghanistan in 2019*, november 2019.

The Economist

- *Afghanistan's disputed presidential election comes at a tricky time, elections in Afghanistan*, 22 februari 2020

The Geopolitics

- *The Flowers of War: Addressing the Issue of Afghan Child Soldiers*, 5 mei 2019

The New Humanitarian

- *Coming home to conflict: Why Afghan returnees say they were better off as refugees*, 1 augustus 2019.
- *US-Iran tensions push Afghans home to conflict*, 6 februari 2020

U4 Anti-Corruption resource centre

- *Corruption in Afghanistan and the role of development assistance*, 29 april 2019.

UK Home Office

- *Country Policy and Information Note Afghanistan: Anti-government elements (AGEs)*, juni 2020.

UNAMA (United Nations Assistance Mission in Afghanistan)

- *Afghanistan protection of civilians in armed conflict, third quarter report: 1 Januari to 30 September 2020*, https://unama.unmissions.org/sites/default/files/unama_protection_of_civilians_in_armed_conflict_-_3rd_quarter_report_2020.pdf, oktober 2020.
- *Afghanistan's fight against corruption. Crucial for peace and prosperity*, juni 2020, https://unama.unmissions.org/sites/default/files/afghanistans_fight_against_corruption_crucial_for_peace_and_prosperity_english.pdf.
- *Human rights activists call for end to violence against women in Afghanistan*, 24 december 2019
- *Afghanistan. Protection of civilians in armed conflict 2019*, februari 2020
- *Protection of civilians in armed conflict. Midyear report: 1 January-30 June 2020*, 27 juli 2020, https://unama.unmissions.org/sites/default/files/unama_poc_midyear_report_2020_-_27_july-.pdf.

UN General Assembly, Security Council

- *The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security*, A/74/897-S/2020/549, 17 juni 2020

- *Children and armed conflict, Report of the Secretary-General, A 73/907, 20 juni 2019*

UNHCR

- *Eligibility Guidelines for Assessing the International Protection Needs of Asylum-Seekers from Afghanistan, 30 August 2018.*
- *Afghanistan: compilation of Country of Origin Information (COI) relevant for assessing the availability of an internal flight, relocation or protection alternative (IFA/IRA/IPA) to Kabul, december 2019.*

UN Security Council

- *Letter dated 19 May 2020 from the Chair of the Security Council Committee established pursuant to resolution 1988 (2011) addressed to the President of the Security Council, S 220/415, 27 mei 2020 met als bijlage Eleventh report of the Analytical Support and Sanctions Monitoring Team submitted pursuant to resolution 2501 (2019) concerning the Taliban and other associated individuals and entities constituting a threat to the peace, stability and security of Afghanistan*
- *Children and armed conflict in Afghanistan. Report of the Secretary-General, S/2019/727, 10 september 2019*
- *Tenth report of the Analytical Support and Sanctions Monitoring Team submitted pursuant to resolution 2255 (2015) concerning the Taliban and other associated individuals and entities constituting a threat to the peace, stability and security of Afghanistan, 10 juni 2019, S2019/481, 13 juni 2019*

UK Home Office

- Country Policy and Information Note. *Afghanistan: Sikhs and Hindus*, mei 2019
- Country Policy and Information Note. *Afghanistan: Women fearing gender-based violence*, maart 2020

US Commission on International Religious Freedom

- *Annual report 2020*, april 2020

US Department of Defense,

- *Enhancing security and stability in Afghanistan*, juni 2020, pagina 88, https://media.defense.gov/2020/Jul/01/2002348001/-1/-/1/ENHANCING_SECURITY_AND_STABILITY_IN_AFGHANISTAN.PDF.

US Institute of Peace (USIP)

- *Islamic Law, Customary Law, and Afghan Informal Justice*, maart 2015
- *Understanding Afghanistan's presidential election*, special report 370, april 2015, <https://www.usip.org/sites/default/files/SR370-Understanding-Afghanistan%E2%80%99s-2014-Presidential-Election.pdf>

Wetten

- *Law on protection of child rights*, beschikbaar op <https://www.unicef.org/afghanistan/media/3936/file/Law%20on%20Protection%20of%20Child%20Rights.pdf.pdf>
- *Law on Registration of Population Records (2014)*, onofficiële vertaling beschikbaar op <https://www.refworld.org/docid/544a4c434.html>
- *Afghaanse Hizb*, beschikbaar op [https://ihl-databases.icrc.org/applic/ihl/ihl-nat.nsf/0/180edfd48a4ccd47c1257670002c2bd2/\\$FILE/The%20Constitution%20of%20Afghanistan.pdf](https://ihl-databases.icrc.org/applic/ihl/ihl-nat.nsf/0/180edfd48a4ccd47c1257670002c2bd2/$FILE/The%20Constitution%20of%20Afghanistan.pdf)

Websites

- Freedom House, Afghanistan,
<https://freedomhouse.org/country/afghanistan/freedom-world/2020>
- IOM Nederland, *Monthly statistics voluntary return 2008 – Today*, https://iom-nederland.nl/images/Statistics/2020/Departures_For_Website.xlsx
- *Operational Portal* van de UNHCR <https://data2.unhcr.org/en/country/pak>
- *Restoring Family Links* van het Rode Kruis:
<https://familylinks.icrc.org/en/Pages/Countries/afghanistan.aspx>
- Stanford University – Center for International Security and Cooperation – Mapping militants – Haqqani Network,
https://cisac.fsi.stanford.edu/mappingmilitants/profiles/haqqani-network#text_block_19521
- Transparency International, *Corruption perception index 2018 en 2017*
https://www.transparency.org/cpi2018_en
https://www.transparency.org/news/feature/corruption_perceptions_index_2017
- UN, *Office of the Special representative of the Secretary-General for children and armed conflict*, <https://childrenandarmedconflict.un.org/where-we-work/afghanistan/>
- US Department of State, *Foreign terrorist organizations*,
<https://www.state.gov/foreign-terrorist-organizations/>

Nieuwsbronnen

Afghanistan Times
Al-Jazeera
BBC
Daily Outlook Afghanistan
Dawn
DW
Frankfurter Allgemeine Zeitung
FDD's Long War Journal
Khaama Press
NOS
The New York Times
The Washington Post
Trouw
TOLO News
VOA News

5.2 Kaart van Afghanistan

Managementboek © 2019